הארץ

2.10 ש"ח יום ו', כ"ז בתשרי התשמ"ט, 7 באוקטובר 1988 VOL.69/21035 OCTOBER 7 1988

כך נפסלה "כך"

עם הקמת הממשלה ב־1984 ולפי דרישת "שינוי", נכללה בהסכם הקואליציוני התחייבות לתקוק החוק נגד גזענות. החוק נחקק ביוזמתנו ובשיתופו הפעיל של ח"כ רובינשטיין.

כשר התקשורת, שלל רובינשטיין מכהנא את השימוש בדואר הכנסת והגיש נגדו תלונה פלילית למשטרה. הבקשה הראשונה לפסילת "כך" הוגשה על־ידינו.

אנו, בניגוד לאחרים, יודעים לא רק למחות, אלא גם לבצע.

יש פתרון שפוי. המערך-שינוי

רופאי בתי החולים של קופ"ח ישובו לעבודה סדירה ביום א'

תופעל משמרת שניה בה יבוצעו ניתוחים אלקטיביים ובדיקות איבחון ● התגמול לרופאים ע"פ ההסכם: 490–90 ש"ח לניתוח

מאת עדנה אריידור, כתבת "הארץ"

מרפאות החוץ הסגורות ב־14 בתי החולים של קופת חולים, יפתחו לקהל הרחב ביום א' וחדרי הניתוח כירות הסיכת רופאי בתי החולים יחזרו לפעילות סדירה במשמרת ראשונה.

החזרת מיתקני בתי החולים לפעילות סדירה, התאפשרה לאחר שמר קיבלה התחייבות ממזכיר ההסתדרות ומהנהלת קופת חולים הכללית, לחדש את ביצוע התוכנית הממשלתית לקיצור התורים, בתיאום עם משרד

(סוף בעמוד 4)

3.2 מיליון תושבים יחוסנו נגד מחלת הפוליו תוך 3 שבועות

יחוסנו כל התושבים עד גיל 40 לרבות אוכלוסיית השטחים ותיירים ● החיסון – תרכיב ובו נגיף חי מוחלש ("סייבין") ● בעתיד יחוסנו התינוקות בחיסון משולב ● היום יוחל בחיסון תושבי נפת עכו ורחובות לאחר שניתגלו נגיפים בביוב

מאת נגיב שרקאוי ועדנה אריידור, כתבי "הארץ"

שרת הבריאות, שושנה ארבלי אלמוזלינו, הודיעה אתמול, כי כל תושבי ישראל, לרבות השטחים, שגילם אינו עולה על 40, יחוסנו בתוך שלושת השבועות הקרובים נגד מחלת הפוליו. במשרד הבריאות הוקם כמה ימים ברשות ראש טרי המי הבריאות, ד"ר עלבה אבני, ואמור לקבוע את הסדרים בנפות השונות לביצוע חיסון האוכלוסיה. החיסון שינתן, לבעה פקרים תרי־גים, הינו מנה של תרכיב ובו נגיף חי מוחלש (סייבין), והוא נועד להשלים את תוכנית החיסון נגד מחלה זו שקבע המשרד בעבר.

שרת הבריאות הודיעה על כך לאחר שאנשי משרדה הוליכו לאמץ את מסקנות דו"ח ועדת המומחים הבינלאומית בראשות פרופ' בלומ־ מלניק.

בימים הקרובים יפרסם משרד הבריאות הודעות לציבור על מועדי קבלת החיסון. ההודעות יפורסמו בעיתונות וישודרו ברדיו ובטלוויזיה. שרת הבריאות הודיעה על סדר העדיפות, לפיו יערך מבצע החיסון באיזורים השונים: 1. איזור חדרה שם כבר הושלם חיסון התושבים. 2. איזור רמלה – שם כבר הושלם חיסון התושבים. 3. איזורים בהם ניתגלו חולים. 4. איזורים בהם ניתגלו נגיפים אלימים בביוב. 5. שאר האוכלוסיה.

יצויין כי קבלת החיסון אינה חובה. תושבים אשר קיבלו חיסון בחודשיים האחרונים, מאז התפרצות הנגיף – אינם אמורים להתחסן שוב. מספר תושבי ישראל שיתחסנו במהלך המבצע מוערך בכ־3.2 מליון, כ־75% בכלל האוכלוסיה בארץ. גם בשטחים מגיע אחוז האוכלוסיה עד גיל 40 לשיעור של 75% ושם יחוסנו כ־1.2 מליון נפש.

יו"ר ועדת המומחים הבינלאומית מסר אתמול, כי הוועדה תומכת בכל הפעולות שבהם נקט משרד הבריאות עד כה. במקביל לחיסון כל האוכלוסיה תשונה מדיניות החיסון לטווח הארוך. בהמלצת צוות המומחים יחוסנו בעתיד כל התינוקות בחיסון משולב שיכיל את שני התרכיבים תרכיב "סלאק" (תרכיב מומת) ותרכיב "סייבין" (תרכיב מנגיף חי מוחלש). לדברי יו"ר הוועדה העליונה למחלות זיהומיות, פרופ' אברהם מורג, אין מניעה לשילוב שני החיסונים.

פרופ' אברהם מורג הודיע על מינוי צוות שיבחן סוגיה זו מתוך כוונה ליישם את ההמלצה. עוד נמסר כי בידי משרד הבריאות מלאי מספיק של מנות חיסון כדי לחסן את כל האוכלוסיה בה מדובר.

בכנסית העיתונאים שבה נמסרה ההודעה, התריעו שרת הבריאות, מנכ"ל משרדה וצוות המומחים, על מצבה הגרוע של מערכת הביוב בארץ. הם ציינו, כי הדרושות השקעות ניכרות, כדי לשפר את מצב המערכת, המהווה מקור למחלות רבות.

א.מקין ונורית מבוא כתבי "הארץ" מוסרים: היום, יוחל בחיסון 400,000 איש תושבי נפת עכו ורחובות, עקב המצאות נגיפי פוליו אלימים בכמה מן הדגימות שנכל משרד הבריאות באיזורים אלה. במהלך היום יחוסנו התינוקות. ביום א' – תלמידי בתי הספר וביום שלישי יחולו בחיסון המבוגרים. המבצע בנפת רחובות יקיף את תושבי ראשון־לציון, נס־ציונה, רחובות, יבנה, גדרה, מזכרת־בתיה וקרית עקרון ויישובים אחרים בנפה. על התושבים להביא עימם תעודות זהות. החיסונים יבוצעו בתחנות האחיות לבריאות המשפחה.

הרשויות המקומיות בנפת רחובות הקימו מטות פעולה מיוחדים לשירות התושבים.

בראשון־לציון ניתן להתקשר למטה הפעולה בטלפונים 9682338 ו־96823287 וברחובות בטלפון 106.

החיסון בנפת עכו כולל את תושבי היישובים בגבול הצפון, איזור כפר ורדים וכרמיאל, רוב ישובי מטה אשר, חלק גדול מישובי מעלה יוסף, הערים נהריה, עכו, שלומי ומעלות, תרשיחא, כפר יסיף, אבו סנאן, ג'דיד מכר, עבלין, טמרה, סכנין ובקעת בית הכרם.

כמה עולה חיסון ● מהן תופעות הלוואי ● כיצד להמנע מהדבקות

תופעות הלוואי של החיסון עלולות להיות חום וחולשה

מאת עדנה אריידור

מהי מחלת שיתוק ילדים?

שיתוק ילדים (פוליו) היא מחלה זיהומית. מקור המחלה בנגיף, ששלושה זנים מוכרים. הוא חודר לגוף דרך הפה למעיים ומשם לדם ולבלוטות הלימפה.

מהם סימני המחלה?

כאב ראש וגרון, חום גבוה, ורפיון שרירים עד כדי שיתוק. השיתוק מאפיין בחולשה בשריר אחד ועד לשיתוק שרירים רצוניים. הוא יכול לגרום למוות אם הוא פוגע בשרירי מערכת הנשימה.

כמה יעלה החיסון?

החיסון ינתן חינם לכל האוכלוסיה, ללא כל קשר אם לאזרח יש ביטוח רפואי.

מדוע מחסנים רק עד גיל 40?

על פי קביעת המומחים כל האוכלוסיה מעל גיל 40 מחוסנת. גילאים אלו נחשפו למגיפה שהיתה בשנות הארבעים והחמישים בארץ ובעולם ובכך יש להם חיסון טבעי.

איזה סוגי חיסון קיימים?

תרכיב סלאק העשוי מנגיף מומת. נחשב לתרכיב בטוח מפני תופעות לוואי, ניתן בהזרקה ונחשב לחיסון אישי. התרכיב השני הוא "סייבין". מיוצר מנגיף מומת מוחלש וניתן דרך הפה. לאחר החיסון עלולות להופיע תופעות לוואי. יעילותו בכך שהוא גורם גם לחיסון הסביבה.

באיזה סוג חיסון תתחסן האוכלוסיה?

החיסון יהיה שתי טיפות של תרכיב "סייבין". הדבר נועד להגביר את רמת החסינות המצויה כבר בגוף. תוכנית החיסון הרגילה של משרד הבריאות כוללת ארבע מנות, שניתנות במהלך שנת החיים הראשונה. השלמת החיסון נעודה למי שקיבל את התוכנית הבסיסית בשלמותה. מי שלא קיבלה חייב להתייעץ עם רופא.

מהן תופעות הלוואי?

תופעות הלוואי יכולות להיות חום גבוה, חולשה ורפיון חושים, שחולפים בתוך כמה ימים. על פי הסטטיסטיקה אדם אחד מכל מיליון המחוסנים עלול ללקות במחלה לאחר החיסון.

מה קורה אם מקבלים את החיסון בעת שהמחלה כבר דוגרת בגוף?

תקופת דגירת המחלה היא בין שלושה לשלושים יום. במקרה כזה לא בטוח שהחיסון עוזר.

כיצד להמנע מהדבקות במחלה?

הפרשות הנגיף נפלטות עם הצואה. ילדים בגיל הגן או מעון שחוסנו ואין פיקוח על כללי ההגיינה שלהם יכולים להוות גורם להדבקה לילדים אחרים שלא חוסנו ולמטפלים בהם. מכאן חשוב לשמור בנוסף להגיינה הסביבתית גם להיגיינה אישית להקפיד על רחיצת ידיים ורחיצת פירות וירקות.

הליכוד והתחיה יערערו על אי־פסילת הרשימה המתקדמת

יו"ר ועדת הבחירות שינה פעמיים את אופן הצבעתו במהלך ישיבה סוערת ● היום יוגש הערר של "כך" על פסילתה

מאת עמנואל ברזוד ונגיב שרקאוי כתבי "הארץ"

הערר של נציג רשימת כך לישיבת ועדת הבחירות המרכזית אתמול לאי־פסילת הרשימה המתקדמת לשלום מלהשתתף בבחירות לכנסת הבאה. התוצאה הסופית של ההצבעה היתה 20 נגד הפסילה ו־19 בעדה. אולם בהצבעה הראשונה בתום היה לקבל הוועדה, ברוב מסילת "כך" ו"המתקדמת" אילו גבה גם כתוצא או נמצא.

הישיבה הסוערת, בעקבות ההצבעה תוך חילופי האשמות בין הנציגים, יו"ר הוועדה, שופט בית המשפט העליון, אליעזר גולדברג, שינה פעמיים את אופן הצבעתו. הוא איפשר גם לנציג נוסף הזדמנות לשנות את רעתו כך שבסופו של דבר הוחזר השוויון של הקולות שוב נוצר איזון בין הכוחות.

בסופו של דבר הכריע השופט בקולו נגד פסילתה של הרשימה המתקדמת.

בתום ההצבעה אמרו נציגי התחיה והימין של תנועת הליכוד כי להגיש ערעור לבית המשפט העליון. דוד שחר יודיע, מבצע ההצבעה של 25% מבין חברי הוועדה על מנת לתת תוקף לבקשת הערעור, כלומר 8 חברים – המגישים ערעור ימי צמות שלום. היום תגיש לועדת הבחירות הרכזית בדרישה למנוע תנועת הישעמים לפסול 9 רשימות ובהן רשימות של נציגי תנועת כך הכוללת. דרישתם של שהם "שוללות את אופיה הדמוקרטי של מדינת ישראל", וכן בבקשה רשימת כך לפסול 12 סיעות בכנסת הנוכחית.

נציגי תנועת כך יגישו הבוקר לבית המשפט העליון, עוד על החלטת ועדת הבחירות המרכזית, משום, לפסול את רשימתה לכנסת. את הערר יגיש לבית המשפט העליון בשם "כך", עו"ד אהרון פאפו. העדר יודן לפני הרכב של חמשה שופטים בראשות הנשיא שמגר, כבר בשבוע הבא, בכל הנראה. על פי החוק חייב בית המשפט העליון לתת את החלטתו עד 14 יום לפני מועד קיום הבחירות לכנסת.

המערך: נגיב על ההתקפות בתשדירים

מאת אילן שחורי, סופר "הארץ" לענייני מפלגות

מטה ההסברה במפלגת העבודה, שנתכנס אמש אחר שידורי תעמולת הבחירות בטלוויזיה להתייעצות, החליט להקצין את משדרי המשדך נגד הליכוד, ולשלוף מהמגירה את הנושאים הקשים שהוכנו על תיפקודו של שמיר כראש ממשלה וכמנהיג. במפלגת העבודה סוכם כי כבר מחר בערב ישודר הפרק הראשון נגד שמיר שמציג מסמך מכאל רחבה בו איש אינו זוכר אילו הישגים היו לו כראש ממשלה.

במפלגת העבודה הוחלט על שינוי המישורים בעקבות המרטונים האמריקניים של הליכוד בימים הראשונים. בישיבת מטה ההסברה של העבודה אמש צויין כי אסור לשתוק לליכוד.

מוכתר הכפר בידיה נורה למוות; נחשד בשיתוף פעולה עם ישראלים

בעבר בוצעו 3 ניסיונות להתנקש בחייו ● צעיר נרצח באום אל־פאחם לאחר שהועלה נגדו חשד דומה ● מועצת יש"ע מגנה: "מעשי הרצח – הוכחה לאובדן השליטה של מערכת הבטחון"

רכב של צה"ל מפנה את שרידי מכוניתו של מוכתר הכפר בידיה שנרצח אתמול באבו־זירות. (צילום: אלכס ליבק עיתון "הדשות")

מאת דן סגיר, כתב "הארץ"

מוכתר הכפר בידיה, מוסטפה כלים אבו בכר (45), נרצח אתמול לאחר שנחשד על ידי גורמים שונים בכפרו בשיתוף פעולה עם ישראל. כן האשם כמי־שהיה שותף בעסקת מכירת קרקעות ליהודים.

מאז תחילת האינתיפאדה נעשו שלושה נסיונות להתנקש בחייו. הדי תנקשות אתמול ארעה זמן קצר לאחר שיצא במכוניתו יחד עם שני ילדיו, האחד בן 14 והשני בן 8. המכונית הפרטית, שבה נסעו, נאלצה לעצור על הכביש. שני אנשים ניגשו למכונית וירו לתוכה כמה יריות. אבו־בכר נהרג במקום ושני ילדיו נפצעו.

האם, שהגיעה למקום, חילצה את שני הילדים שהועברו על ידי אמבולנס של אריאל לבית החולים. המתנקשים הניחו את גופתו של המוכתר על גג מכוניתו והעלו אותה באש. כעבור זמן מה הסילו כוחות צה"ל עוצר על הכפר, והחלו בעריכת סריקה בנסיון ללכוד את מבצעי הרצח.

בחודש מרס ניסו כנה מתושבי כפרו להצית את ביתו, אולם בסיוע תושבי אריאל וכוחות הביטחון הוא חולץ, לא לפני שהשתמש בנשק שנמסר לו להגנה עצמית.

נסיון נוסף להתנקש בחייו אירע ב־7 באוגוסט. המוכתר נפצע קל בכבדו ואושפז בבית החולים "מאיר" בכפר סבא. נסיון התנקשות נוסף בוצע לפני כשלושה שבועות.

עדות נוספת לעויינות כלפיו היה נסיונם של תושבי הכפר לשלם מיסים ישירות למינהל האזרחי ולא באמצעות המועצה המקומית, שבראשה עמד. גורמי ביטחון בשומרון היו מודעים למצבו של המוכתר, אך הסביר כי הם מנועים מלהחליף מאחר והצער בזה עלול להתפרש כביעה.

בתקרית נוספת, שהרקע שלה הוא גם ככל הנראה שיתוף פעולה עם ישראל, נרצח אתמול צעיר בשם אחמד זעדור מהכפר עין שבנפת ג'נין. צעיר רעול פנים ניגש אל זעדור בעת ששהה בבית קפה במרכז אום אל פחם שבמשולש, ירה בו שש יריות ונמלט.

מאז תחילת ההתקוממות בשטחים נרשמו כ־15 מקרים של התנקשות בערבים שהועלו נגדם האשמות כאילו שיתפו פעולה עם שלטונות ישראל.

מועצת יש"ע מגנה

מועצת יש"ע גינתה את שני מעשי הרצח. לדבריה הריגת המוכתר היא הוכחה לאבדן השליטה של מערכת הביטחון על הנעשה. רון נחמן, ראש מועצת אריאל, אמר: "אני כועס מאד על מדיניות שר הביטחון, הרמטכ"ל והאלוף מיצבע אשר אינה מספקת הגנה מספקת למוכתרים ולאנשים היוצאים לעבודה בישראל".

נורית אמיתי, סופרת "הארץ" מוסרת: שמירה הופקדה על המורים בהם אושפזו בניו של המוכתר. מצבם של שני הבנים מוגדר בינוני.

תבוסה לנשיא פינושה במישאל העם; שרי ממשלת צ'ילה הגישו התפטרותם

54% מן הבוחרים הצביעו נגד המשך שלטונו של פינושה ● האופוזיציה דורשת התאמת החוקה ל"דמוקרטיה נוסח המערב" ● הצבא: "יש להגן על המדינה מפני השתלטות השמאל הקיצוני"

סנטיאגו (ע"צ). ממשלת הנשיא אוגוסטו פינושה הגישה אתמול את התפטרותה, לאחר כשלון משאל העם, שנועד לחדש את המנדט של נשיא צ'ילה לשמונה שנים נוספות.

השרים ומזכירי המדינה הגישו בעל פה את התפטרותם, לאחר שנודעו התוצאות הרשמיות של ההצבעה.

על פי האומדנים הרשמיים הצביעו 54% מן הבוחרים נגד פינושה, ו־44% הצביעו בעדו. שר העבודה אלפונסו רדה לה פלאסה הודיע כי הממשלה בת 16 החברים התפטרה כדי לתת יד חופשית לפינושה להכניס שינויים בממשלתו.

לאחר שהתפשטה השמועה על מפלתו של הנשיא יצאו המונים לרחובות.

ראשי האופוזיציה קראו לכוחות המזויינים לקיים בחירות כלליות וחופשיות בהקדם האפשרי, וביקשו מן האוכלוסיה להימנע מהפגנות ולשמור על השקט.

האופוזיציה הודיעה כי תדרוש לקיים משא ומתן מיידי עם השלטון הצבאי לשם הוחשת המעבר בין המישטרים וכן לתיקון החוקה כדי "שתהיה תואמת לדמוקרטיה בנוסח המערב".

צבא צ'ילה הודיע כי הוא רואה במשאל העם צעד לקראת החזרת המשטר הדמוקרטי במדינה אולם, ראשי הצבא סבורים כי יש להגן על הדמוקרטיה מפני אפשרות של השתלטות השמאל המרכסיסטי.

ראשי הצבא הודו את התושבים, כי הודיעו של פינושה עלולה לגרום תוהו ובוהו פוליטי וכלכלי, "כפי שהיה בימיו האחרונים של משטר המנהיג המרכסיסטי סלוואדור איינדה, שנהרג בעת ההפיכה ב־1973".

פינושה, נוסף על זכותו, לפי החוקה, להמשיך ולכהן בתפקידו עוד 15 חודשים, ישאר גם המפקד העליון של הכוחות הצבאיים. הוא נהנה מבי־ אמונתם של כל יחידות הצבא. הצבא הצ'יליאני מהווה בסיס הכוח של פינושה מאז ההפיכה.

פינושה יישאר חבר הסינאט לכל חייו. הוא גם יהיה חבר מועצת הבטחון הלאומית וימשיך למלא באמצעות מוסד זה תפקיד מרכזי בחיים הפוליטיים.

עתה, בעקבות התבוסה יתקיימו הבחירות לקונגרס יחד עם הבחירות לנשיאות, אולם שליש מחברי הקונגרס יתמנו ולא ייבחרו.

מתוך פרק חסוי בדו"ח הרשות לניירות ערך המתייחס לפרשת החוזים האישיים בבל"ל:

הפיקוח על הבנקים ניכשל; לא דרש דווח על החוזים האישיים בבנקים

משה זנבר – המועמד המועדף על ראשי האוצר וראשי ההתישבות היהודים ליו"ר בנק לאומי

מאת נחמיה שטרסלר ויהודה שרוני

הדיווחים המופיעים במאזניהם של הבנקים באשר לנושא פיצויים ופנסיה, הוא דיווח מצומצם ומינימלי לעומת המקובל לגבי כל חברה אחרת הרשומה בבורסה. כך עולה מבדיקת הרשות לניירות ערך.

כתוצאה מכך, אומרים ברשות, נדרשו הבנקים לחובת דיווח מינימלית שאיפשרה, במקרה של בנק לאומי, להימנע מגילוי פרטים אודות החוזים האישיים שנחתמו. אילו נדרש הבנק על־ידי הפיקוח על הבנקים לפרסם במלואם את הפרטים הנוגעים לפיצויים ולפעול על־פי כללי הדיווח המקובלים בקשר לכך, היו מתגלים ההסדרים שנעשו בנושא זה במועד.

הרשות לניירות ערך חשפה את

(סוף בעמוד 4)

לא בונים היום דירות כאלה בתל־אביב

אין היום בנין מגורים בתל־אביב, הנמצא בבניה, שיכול לתת לך את הפינוקים, את הפאר ואת איכות החיים שתמצא במגדל הקשת, בנין היוקרה החדש בשכונת בבלי בתל־אביב. נסה, לא תמצא.

בריכה מקורה - היחידה מסוגה בתל־אביב. בריכה גדולה ומקורה העומדת לרשותך בתוך הבנין, מבוקר עד ערב, קיץ או חורף, בכל ימות השנה. בצמוד, תמצא מרפסת שיזוף למנוחה והתרגעות.

חניון עם כניסה בשלט רחוק. המכונית שלך לא מקופחת. לרשותה עומד חניון מקורה ומסודר, עם כניסה בשלט רחוק וכניסה פנימית אל הבנין.

חדר כושר. מתנה את אבריך בתום יום העבודה בחדר הכושר הפרטי של הבנין. חדר המצויד במיטב מכשירי ההתעמלות. פרטי שלך.

הבית שעובד בשבילך. אנשי אחזקה מיוחדים ידאגו לפעילות התקינה של כל מערכות הבנין: המעליות המהירות, ציוד הבריכה, האינטרקום, ומערכות מיזוג האויר לחימום וקירור כל דירה.

שירותי נקיון לכל דירה. לפי בקשה. שירותי הנקיון הדואגים לנקיון שטחי הבנין ישמחו להעניק את אותו שירות מקצועי גם לדירתך, לפי הזמנתך.

גנן צמוד. אם בדירת הגן שלך, או בצמחיה שליד הבריכה. אם בגינה שמסביב לבנין או בגינת הפנטהאוז שלך. יש לך גנן צמוד. נקודה.

שוער סף - ביטחון מלא 24 שעות ביממה. פיקוח מלא על תנועת הנכנסים והיוצאים לבטחונך ולבטחון דיירי הבנין.

דירות גן ופנטהאוזים. דירות גן מרווחות, המצויות בחלקו המדורג של הבנין בן 12 הקומות, דירות הגג הנפלאות. וכל דירה אחרת. כולן פנינות מגורים אמיתיות.

נוף פארק הירקון מימינך, העיר תל־אביב לשמאלך. מיקומו המיוחד של הבנין בשכונת בבלי מאפשר לך את הלוקסוס הזה.

איכות הבניה של גזית ושחם. מטבח איטלקי וריצוף שיש בכל דירה. שמשות "אנטי־סאן" כהות ותריסי אלומיניום מושחם, ליופי ועמידות לאורך זמן. אלה הם רק חלק מהפינוקים שמעניקה לך חברת גזית ושחם הוותיקה. כל השאר מובן מאליו: רק בניה בבלוק האיכותי של איטונג, רק גימור מהגבוהים ביותר. כל זאת כדי להעניק לך את איכות החיים המגיעה לך. האיכות של גזית ושחם.

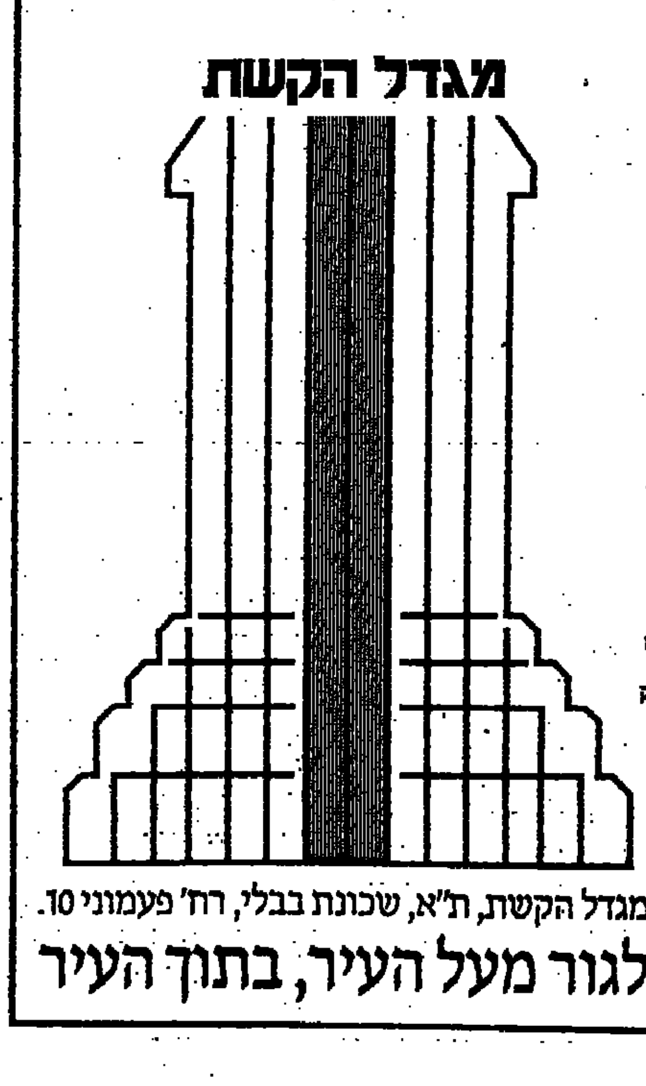

מגדל הקשת, ת"א, שכונת בבלי, רח' פעמוני 10.

לגור מעל העיר, בתוך העיר

שיווק ומכירות: אנגלו־סכסון. ה' באייר 44 ת"א, טל': 03-217256. רח' הירקון 167, טל': 03-286181. בין השעות: 9:00-19:00

גזית ושחם, חברה לבנין בע"מ. ת"א, שד' רוטשילד 9, טל': 03-656507, 03-659544, 656429.

סוף שבוע עם הארץ

עמ' ב' 1:
עדיף שיתוף־פעולה – פולס
בלי סודות – א. שוויצר
ספר הג'ונגל – גדעון סאמט

עמ' ב' 2:
4 שבועות לבחירות – אילן שחורי

עמ' ב' 3:

גיבור מקומי – אודי ניר
ישראל ומזרח אירופה – רומן פריסטר

עמ' ב' 4:
חטאה של בריטניה – שאול צדקא
שיחת השבוע – אורית גלילי

עמ' ב' 5:
תחקיר: בתי־הסוהר – רן כסלו
הבלוף של טאבה – אייל ארליך

עמ' ב' 6:
האטה בסין – ניוזוויק

פגישה עם הירוהיטו – ניו־יורק טיימס

עמ' ב' 7:
כתב זר – תום שגב
כספת – שטרסלר, שרוני, שומן

מזג האוויר

מעונן חלקית, עד בהיר טמפרטורות נוחות. לשבת – דומה.

● ירושלים: 24–15.
● חיפה: 27–20.
● באר־שבע: 28–16.

רמת־הגולן 27–14, טבריה 32–18, נתב"ג 28–18, ירדן 33–29, עזה 27–19, אילת 33–22.

זכו בלוטו

אלה המספרים שעלו אמש בהגרלת הלוטו: 7, 8, 10, 19, 26, 33 המספר הנוסף 28.

שערי הדולר

	שער הדולר	השנוי בש"ח
יציג	1.6388	+0.0007
נוסעים	1.9479	+0.0009
שחור	1.8100	–

שער הסל

יציג	1.7193	+0.0021

בגליון זה 32 עמוד בצירוף 48 מוסף העיתון מופיע ב־3 חלקים

שוק ההון

תפנית בבורסה

מאת יהודה שרוני

שבוע המסחר בבורסה הסתיים אתמול במגמה מעורבת, עם נטיה לעליית שערים. הריבית על פקדונות שקליים נטתה אתמול להמשיך ולרדת, בעקבות העמדת חלון מוניטרי מיוחד מצד בנק ישראל לבנקים. הביקושים הגדולים לאגרות החוב נמשכו גם אתמול.

עורך את העמוד: משה גל

هكذا من الأصل

ראיתי שמעתי

ברברה וולטרס, שדרנית רשת הטלוויזיה איי.בי.סי, שהשתתפה בארוחת ערב בלוס־אנג'לס, למען "יד ושם", סיפרה לנאספים על פגישתה עם ראש הממשלה לשעבר, מנחם בגין. הפגישה התקיימה ביום בו נחת בישראל נשיא מצרים אנואר סאדאת. "בתום הטקסים הסעתי לירושלים. היה זה אחד מימי השיא בקריירה של בגין. הראיון נערך בחדר העבודה הקטן שבביתו. זכור לי בעיקר, כי בתום הראיון הוא הציג בפני את תצלומי בני משפחתו שנספו בשואה, ושאותם זכר באותו יום – לא את העובדה שאויבו נמצא כאן, ושהוא זה אשר איפשר את בואו לישראל. הזכרונות הללו, התצלומים, הקרובים – את אלה רצה שאזכור, ואני אמנם זוכרת", דברי וולטרס.

[illegible]

בגין. רצה שתזכור

קבלן יהודי אורתודוכסי מטורונטו, מטמן מריניק (34), רכש את כנסיית המטיף האמריקאי, ג'ים בקר, בדרום קרוליינה. הנכס שנרכש ב־115 מיליוני דולרים, כולל פארק גדול, בית מלון, מרכז קניות, אתר קמפינג ותחנת טלוויזיה המשתייכת בלווין. העובדה שמריניק, תלמיד ישיבה לשעבר, רכש את נכסי הכנסייה, הפתיעה את הקהילה היהודית, הרואה בו איש מסתורין. כשהתכרזה זכייתו במכרז על הנכס, שהה מריניק בביתו, כיוון שלא רצה לנסוע בשמחת תורה. ייצג אותו עורך־הדין שלו, שהודיע כי הקונה מסרב לפי שעה להתראיין. ראש הכנסייה הפונדמנטליסטית המטיף ג'ים בקר ואשתו, לא הצליחו להחזיר לעצמם את הכנסייה ממנה גורשו בשנה שעברה, לאחר ששמו של בקר נקשר בשערוריית מין בינו לבין מזכירת הכנסייה, ג'סיקה האן.

רויטר

ד"ר ראג'נדרה פאצ'ורי, יועץ ראש ממשלת הודו לנושאי אנרגיה ומנהל חברה למחקר אנרגיה בארצו, יגיע לישראל, זו פעם שנייה השנה. באפריל השנה השתתף פאצ'ורי בכנס בנושאי אנרגיה שהתקיים בטכניון. בעקבות הכנס הודיע היועץ ההודי לשר האנרגיה משה שחל, כי ברצונו להגיע לישראל בסוף השנה, כדי לגבש שיתוף פעולה מעשי בפרוייקטים בנושאי אנרגיה. פאצ'ורי הודיע לשחל כי ארצו מתעניינת בעיקר בטכנולוגיות שפיתחה חברת 'אורמט' הישראלית לתחנות אנרגיה בהספק נמוך. במכתב ששיגר לשר הישראלי, הביע תקווה כי הבחירות בישראל לא ישבשו תכניותיו. שחל הבטיחו כי הבחירות לא יפגעו בהמשך שיתוף הפעולה בין שתי הארצות.

שישה אישים הודיעו השבוע על תמיכתם בתנועת מימ"ד, המפלגה הדתית החדשה בעלת העמדות היוניות, אשר בראשה עומד הרב יהודה עמיטל. התומכים הם: פרופ' אפרים אורבך, נשיא האקדמיה הלאומית למדעים לשעבר, שהיה בזמנו מועמד למשרד נשיא המדינה, תת אלוף (במיל.) יואל בן פורת, לשעבר ראש יחידת איסוף מידע בחיל המודיעין, פרופ' אליעזר שביד מהמחלקה למחשבת ישראל באוניברסיטה העברית, משה (מושקו) מושקוביץ, מראשי התיישבות היהודית ביו"ש ומקימי העיר אפרת וגוש עציון. גם יעקב בריש, לשעבר הממונה על התקציבים באוצר וחבר קיבוץ יבנה וחתן פרס ישראל, ופרופ' משה גרשון גוטשטיין הביעו תמיכתם ב"מימ"ד". שביד ובן פורת הם חילונים. בן פורת ציין כי תמיכתו במימ"ד נובעת מהאמונה שתנועה זו תשים סכר לסחף הקצנה.

פרופ' עזרא זוהר ישמש יועץ רפואי לענייני תזונה לאגודת "שומרי משקל". פרופ' זוהר משמש חוקר במכון הלך למחקר רפואי. בעבר היה מנהל המחלקה הפנימית במרכז הרפואי "שיבא" תל־השומר, והתמחה בענייני תזונה ומחלות לב. הוא מייסד האגודה לאקולוגיה, ובהמלצתו בוטלה משמעת המים בצה"ל. זוהר טוען כי כדי למנוע מחלות הקשורות בעודף משקל, חשוב לא רק להפסיד משקל אלא גם לרדת בשיטה בריאה. ב"שומרי משקל" עוסקים בשינוי הרגלי אכילה, ולדברי בכירי המכון, היום יותר מתמיד, יש מקום לייעוץ מדעי בתחום זה.

ערנה אייזור

עורכת נורית אמיתי

"כור" הציג תוכנית ההבראה שלו; יקבל כנראה 60 מיליון ד' אשראי

בפגישה עם נסים וברונו סוכם כי רואה החשבון יצחק סוארי יפקח על ביצוע התוכנית

מאת מיכל רוה, סופרת "הארץ" לענייני כלכלה

בפגישה שהתקיימה אתמול אצל שר האוצר משה נסים, בנוכחות נגיד בנק ישראל מיכאל ברונו, הציגו ראשי קונסורציום הבנקים והנהלת קונצרן "כור" את פרטי ההלוואה בסך 60 מיליון דולר שהקונצרן מבקש לקבל מהבנקים לצורך הון חוזר.

מסיכומי הפגישה נראה כי "כור" עשויה לקבל בקרוב את האשראי שהיא נזקקת לו. סוכם כי תואץ הקמתו של גוף, בראשות רואה־החשבון יצחק סוארי, שיפקח על ביצוע תוכנית ההבראה של הקונצרן.

קונסורציום הבנקים הכולל את כל המערכת הבנקאית בארץ: בנק הפועלים, בל"ל, דיסקונט, בנק המזרחי, הבנק הבינלאומי, בנק הספנות והבנק לפיתוח התעשייה. כלומר, כל הבנקים ש"כור" מקיימת עמם קשרים פיננסיים.

ראשי "כור" הציגו בפגישה את תוכנית ההבראה של הקונצרן, האמורה, לדבריהם, להביא למפנה עסקי ולרווחיות. ראשי הקונסורציום דרשו, עם זאת, לקבל לידיהם תוכנית מפורטת שתכלול לוח זמנים מפורט לביצוע מלא של היעדים שהוצגו והדרכים למימושה של התוכנית. כמו כן, הם תבעו מראשי "כור" תוכנית עבודה מפורטת על המהלכים שיבוצעו בשנה הבאה ופרטים על אופי הפיקוח על ביצוע התוכניות.

ראשי קונסורציום הבנקים גיבשו כבר את הסיווגים הסופיים של הסכם מתן האשראי הנוסף לכור. מהסכום, 50 מיליון דולר יינתנו על־ידי בנק לאומי ו־10 מיליון דולר על־ידי בנק דיסקונט.

והסכם קובע את הבטחונות שהקונצרן יעמיד לרשות הבנקים באופן שהבנקים יקבלו מעמד של נושה מועדף לגבי הסכומים.

צעיר נהרג בשכם; לפחות 8 פצועים בשטחים; שביתה כללית ברצועת עזה

מאת דן סגיר ואיתן רבין, סופרי "הארץ"

כוח של צה"ל שהיה אתמול בשעות הערב בסיור רגלי בשכם הותקף על־ידי צעירים מקומיים באבנים ובבקבוקים מכל עבר. קצין צה"ל שפיקד על הכוח המותקף ירה לעבר מתגיעים. כתוצאה מירי זה נהרג תושב וארבעה נפצעו. כך מסר אמש דובר צה"ל, שהוסיף שעדיין לא הסתיימו התחקירים בשטח לבדיקת נסיבות האירוע.

העיר טול כרם ומחנה הפליטים הסמוך לה היו אתמול מוקד מהומות מרכזי בשומרון. תושבי העיר קיימו אתמול שביתה כללית, ובמחנה הפליטים היו הפגנות רבות שבמהלכן נפצע צעיר, מוסטפה מוחמד אבו תמם (21), המאושפז בבית החולים אל־אתיחאד שבשכם.

המהומות היו על רקע פעולות סריקה, העוצר החלקי והחיפושים שערכו כוחות צה"ל באזור לאחר זריקת בקבוק התבערה שלשום על רכב של צה"ל שגרמה לפציעתם של שני חיילי צה"ל. בתוך העיר טול כרם עצמה הותקף סניף של בנק "דיסקונט" באבנים ובבקבוקים.

התפרעויות והתגשויות עם כוחות צה"ל היו אתמול גם בכפרים בעבוס, דיר אל־דוסון, שויקה וג'יוס. בכפר עבוס ערך שלשום בלילה צה"ל מבצע יזום שכלל מעצרים, עקירת עצי זית, והריסת גדרות אבן.

אנשי הכפר טענו אתמול שחיילי צה"ל נכנסו לתוך בתיהם, היכו בהם ושברו רהיטים. מקורות ערבים מוסרים על צעיר פצוע, עבד אל רחים חליק (19) מהכפר ג'יוס. דובר צה"ל מסר כי הטענות נבדקות.

בתקרית אחרת בעיר שכם, עליה דיווח דובר צה"ל, נפצעה קל אשה ערביה מפגיעת נתז של כדור. בכפר סילת חרתייה נפצעו כמה תושבים ממכות החיילים בעת התפרעות שאירעה שם.

חייל נפגע במחסום

חייל צה"ל נפצע אתמול באורח בינוני מהתנגשות משאית במחסום שליד עמד החייל, במורד דרך תלולה בסמוך לכפר בית אור א־תחתא שליד ירושלים. נהג המשאית טען שבלמי הרכב התקלקלו ולא היתה לו כל כוונה לפגוע בחיילי המחסום. הוא נעצר לחקירה ובצה"ל מעריכים שגרסתו אכן נכונה.

שביתה בעזה

ברצועת עזה היתה אתמול שביתת מסחר כללית. שביתת המסחר הוכרזה לרגל יום השנה הראשון למותם של ארבעת אנשי הג'יהאד בתקרית ירי בשכונת סג'עייה, תקרית שבה נהרג איש השב"כ ויקטור רג'ואן ז"ל.

אתמול היו ברצועה גם הפגנות אלימות בכל רחבי הרצועה, ומקורות ערביים טוענים שמספר הפצועים ממכות החיילים הסתכם ב־29. דובר צה"ל בפיקוד דרום מסר שעד לשעות הערב ידוע לו על שני פצועים בלבד.

על מחנות הפליטים שאטי ובג'בליה הוטל אתמול עוצר כללי בעקבות הפרות סדר שהיו שם.

ממקורות ערבים נמסר שבמהלך פיזור הפגנה אתמול ברפיח נזרקו שני רימוני גז מדמיע אל תוך בית הספר לבנות בעיר. כ־40 מתלמידות נפגעו מהגז והועברו למרפאה של אונר"א ברפיח. לאחר טיפול קצר הן שוחררו ועתה מאושפזות בבית החולים רק שש בנות להמשך טיפול.

אתמול פרצה דליקה בסניף בנק לאומי בעזה. מכבי האש וחיילי צה"ל שהגיעו למקום, כיבו את הדליקה. מבדיקה ראשונית עולה כי המדובר בהצתה על רקע לאומני.

שוחרר ממעצר מינהלי

(ע). סגן נשיא לשכת עורכי הדין ברצועת עזה שוחרר אתמול ממעצר מינהלי. עורך דין חסן אחמד אג'אורי נעצר לפני שישה חודשים והוחזק במתקן הכליאה הצבאי בקציעות.

בקבוק תבערה – בתל אביב

מאת ראובן שפירא

בקבוק תבערה הושלך אמש בשעה 11 לגן החשמל, הסמוך לתחנה המרכזית בתל־אביב. 3 צעירים – שניים מהם בני 19 ו־22 מבת־ים וצעיר בן 28 מתל־אביב שישבו על ספסל בגן נפצעו קל. הם הועברו לקבלת טיפול רפואי בבית החולים. בשלב זה לא ברור הרקע להשלכת בקבוק התבערה. שלושת הצעירים סיפרו כי לא הבחינו במשליך בקבוק התבערה ולא ידוע אם הוא הושלך מרכב שעבר במקום או על ידי אדם שהגיע לשם ברגל.

גן החשמל משמש כמקום מפגש להומוסקסואלים ויש בו תנועה רבה בשעות הלילה של צעירים יהודים וערבים הבאים לחפש שם בני זוג. לכן חוקרת המשטרה בכמה כיוונים ואין מוציאים מכלל אפשרות כי מדובר גם במעשה על רקע פלילי, אף כי מחקירה ראשונית ההערכה היא כי מדובר באירוע על רקע חבלני עויין. הפעם האחרונה שבה הושלכו בקבוקי תבערה בתל־אביב היתה לפני כמה חודשים, כאשר 3 בקבוקי תבערה הושלכו בחלק שומם של בניין הדיזינגוף סנטר. עד היום לא התגלו משליכי הבקבוקים האלה.

מעצר עד תום ההליכים לקטינים החשודים ביידוי אבנים במכוניות ביום כיפור

השופט: אין אפליה בין יהודים וערבים

מאת שמואלה מבגור, כתבת "הארץ" בגליל

ארבעה נערים מעפולה, שלושה מהם קטינים, נעצרו אתמול עד לגמר ההליכים המשפטיים נגדם לאחר שהואשמו ביידוי אבנים על כלי רכב ברחוב ראשי בעפולה בערב יום הכיפורים. העונש המירבי על עבירה זו, סיכון חיי אדם, הוא 20 שנות מאסר.

השופט שחרר בערבות של 20 אלף שקלים חשוד נוסף, ילד שלא מלאו לו עדיין 14 שנים.

השופט משה גרשון אמר בהחלטתו כי הוא עושה זאת כדי למנוע את הטענה כי בתי המשפט בישראל מודדים עם זורקי אבנים ערבים ומקלים עם היהודים.

שביתה במועצות המקומיות הערביות על אי־קבלת כספים

(ע). כל השירותים העירוניים ב־45 המועצות המקומיות הערביות השבתו אתמול למשך יממה, במחאה על שמשרד הפנים ומשרדי ממשלה אחרים התנערו, לטענתן, מהתחייבותם לחסל את גירעונותיהן המסתכמים ביותר מ־20 מיליון שקל.

הלימודים בבתי הספר התנהלו כרגיל, אך שאר השירותים היו מושבתים. עם זאת העובדים ביישובי המגזר הערבי יצאו לעבודה, השביתה למעשה כמעט שלא הורגשה.

המועצות המקומיות הערביות שבתו גם על מדיניות הריסת הבתים ואי־הסדרת נושא הביוב בכפריהן, ובמחוזה, לדברי ראשיהן, מפגע תברואתי המסכן את התושבים.

יו"ר ועד ראשי המועצות המקומיות הערביות איברהים נימר חוסין הודיע כי אם לא תהיה היענות מצד משרדי הממשלה לממש את הבטחותיהם, יתכנס הוועד לדיון נוסף לקביעת המשך צעדי המחאה.

שרון בבולגריה

מאת מיכל רוה, סופרת "הארץ" לענייני כלכלה

שר התעשייה והמסחר אריאל שרון, הנמצא עתה בביקור בבולגריה, קיים אתמול בסופיה סידרת שיחות ודיונים בנושאים כלכליים כדי להביא להתפתחויות חיוביות בין בולגריה לישראל בתחום הכלכלי וביחסי הסחר.

זכו בפיס

בהגרלת רב־פיס של מפעל הפיס מס' 40/88 שהתקיימה ביום 6.10.88 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך־ 250,000.00 + 16,668.00 ש"ח זכה המספר: 852443.

בסך־ 15,000.00 + 1,668.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 52443.

בסך־ 1500.00 + 168.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 2443.

בסך־ 150.00 + 18.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 443.

בסך־ 15.00 + 3.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 43.

בסך־ 3.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 3; 0; 7.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

אמש בטלוויזיה / הדה בושס

ללא פואנטה

יש מקום להאמין שהליכוד רק התחיל לפגוע בנקודת התורפה של המערך – כשלונותיו הצורבים של המשק ההסתדרותי. לשם כך די ללקט קטעים נבחרים ממהדורות "מבט" של הפגנות, שביתות, מפעלים סגורים ופועלים זועמים, ולהציג, לעומת המשק המפלגתי הכושל, את הפתרון הנכסף – משק חופשי. המטרה גם הפעם היא שמעון פרס, המשחק בדולפה הארוכה של המערך, ומוצג מאחריה בתמונה נבוכה, ובציניים של נוכל: פרס חבוש כובע אדום לראשו, במצעד ה־1 במאי, יחד עם ראשי ההסתדרות והמערך, והללו מצטיירים כאנשים שהכניסו את הממון לכיסם.

למערך נכונה משימה קשה ואיני משוכנעת שהם מוכנים לכך. משהו לקוי ופגום בתשדירי המערך. הרעיונות נכונים, אבל הביצוע אינו מתודר ומגובב. די בצורך השידורים הם כמו חסרי פואנטה. כך גם כתשובה להאשמות החוזרות של הליכוד, שהמערך מתכוון בעצם לחזור לגבולות 67'. מציגים שוב ושוב את "תכנית האלופים" ואת המפה, אבל גם המפה וגם הדברים של אורי אור ונתי שרוני אינם מבוקרים דיים וגם הם חסרי פואנטה ברורה וקולעת. הרי למערך יש מומחים טובים פי כמה לנושא השטחים, אבל אלה מנוטרלים בינתיים, משום מה. לעומת זאת הקטעים מנאומו של פרס, הקורא לעשות מאמץ כדי לצאת מן הברוך של מלחמה אחר מלחמה – חזקים ומשכנעים, דווקא מפני שאין הם מבויימים. שוב אין מנוס מלציין שהווילי אנמי ורופף, וחייבים להחליף אותו. והבחורה מקרית־שמונה הנראית כמוכנת היא טעות. המלים נעות בפיה וניכר שהיא קוראת טקסט שאינו ברור ונהיר לה. ובאמת, לשם מה צריך את זה?

הליכוד – הממשיך להפגין מצג נוחשה ומייחס לעצמו הצלחות שאין לו חלק ונחלה בהן. אדרבה – הוציא הפעם לאור, את הנסיכים־הכוכבים. בני בגין מתווכח עם פרס ומזכיר לרבעים את אביו. אבל במקום האב, הבן, וחסרה רק רוח הקודש. ביבי נתניהו עונה על שאלות מזומנות של אנשים צעירים, חוזר על פרזות מוכרות, מעורפל, אינו מבהיר דבר, והכבר נראה טוב יותר תשמע משכנע פי כמה. אם ימשיך כך, אולי יתגלה לאו דווקא כנכס לליכוד.

אין מה לעשות, אבל השידורים של מפ"ם התנועה הם עדיין המוצלחים ביותר דווקא משום שהם מעבירים מסר חד־משמעי וברור. במפ"ם, שגם לה יש גנראל – תת־אלוף (מיל') גיורא פורמן – מציגים לפני המצלמה שורה של ישראלים יפים ואמינים: לוחמים, השואפים לעצור את המלחמה הבאה. בתוויה זה יומה של דניאלה ויים. אישיות טלוויזיונית מרשימה – המספרת, על רקע מראות האינתיפאדה על ביתה היהודי ועל חיים יהודים מאויימים.

רצ מציגה את עשרת הבחורים שלה – שהם כולם אשכנזים, לבנים ובני טובים. שלומית אלוני לא אשת קונצנזוס, מבטיחה להיות שותפה בממשלה של שמעון פרס. (אין כל צורך בקטע מן התוכנית. אנחנו כבר יודעים שברצ יש רק משכילים). הר"ש משחקת על רגשות האשם שלנו ושופכת על גימה אישית שקטה, כשהיא מציגה ילד ערבי עם עפיפון בצבעי אש"ף שנעצר. כאתנחתא לסיום קומי – הרב פרץ, נוסף דיעה כאביר הלוחם לבדו נגד הסמים, הירידה, הריקבון, הביזיון והפריצות המסיים בזעקה בנאשת "הילד אינגר". (איזה ילדה). וגם אם לאורי זוהר כבר היו שחקנים טובים יותר, תמיד היתה לו נטייה לעבר הקומי־גרוטסקי.

ערך את העמוד: ישראל עמרני

שיחת היום עם פרופ' צבי בנטואיץ'

על החלטת משרד הבריאות לחסן את כל האוכלוסיה נגד מחלת הפוליו

העברת המידע והשיקולים לחסן את כל האוכלוסיה היו שגויים לאורך כל הדרך

פרופ' צבי בנטואיץ' מנהל מחלקה פנימית בביה"ח קפלן ומומחה לאימונולוגיה ורפואה פנימית

בתחילת השבוע הלם מאוד שהתגלתה מקרה הפוליו הראשון בארץ כזה שנים. האם היה כדאי להמתין עד להחלטת המרומים שהגיעה מחו"ל כדי להחליט לחסן את כל האוכלוסיה נגד המחלה?

קשה לי לתת לך תשובה נחרצת כי חסרים לי נתונים שבאמצע על־ידי משרד הבריאות. הייתי רוצה לראות את הנסמכות לפני שאומר דברים חד־משמעיים בעניין עיתוי ההחלטה. אבל אישית, אני בהחלט סבור שהטיפול בנושא צריך לעורר סימני שאלה.

לאלו סימני שאלה אתה מתכוון?

הדבר העיקרי שלדעתי היה לקוי הוא העברת המידע מהמרכזים שהגיעו לידי ההחלטה על החיסון לכל האוכלוסיה. אני סבור שבעניין זה אפשר היה לחסוך הרבה סימני שאלה, אם היו מביאים לידיעת הציבור כלל את האלמנטים החושבים שהביאו לקבלת ההחלטה שנתקבלה עתה. אין לי כל ספק שהעברת המידע והשיקולים שהביאו להחלטה לחסן את כל האוכלוסיה היו שגויים לאורך כל הדרך.

אתה שותף להרגשה שהמומחים במשרד הבריאות היו מרודים מדי בשאלה אם מדובר במגיפה או בהתפרצות מקומית כדי למנוע בהלה ציבורית?

אני חושב שבהלה כבר קיימת. אין ספק שהציבור מבוהל.

אמרת שהיו ליקויים בהעברת המידע. האם גם הרופאים בבתי החולים לא קיבלו מידע על המצב מאז התגלה מחלת הפוליו?

אני חוזר ומדגיש שהעברת המידע היתה לקויה מאוד, הן לאנשים מבינים יותר ובוודאי לאנשים מבינים פחות. העברת המידע הזה עדיין לקויה והקשה עלינו לתת מענה לשאלות הפונות העסיקות את הציבור לגבי הצורך בקבלת החיסון.

האם הגיעו אליכם בבית החולים פניות רבות של אורחים בנושא החיסון?

בוודאי. אני מוצף בכל מיני שאלות מצד אורחים וחולים, אבל בתשובות שנתתי הסתמכתי בעיקר על הקומון־סנס שלי.

האם חיסון כל האוכלוסיה תוך שבועות ספורים הוא מבצע מסובך להתארגנות?

אני חושב שניתן לבצע זאת. זה לא מבצע כל־כך מסובך. הייתי אומר שזה דבר קל יחסית.

דובר על כך שבתרכיב המוחלש יש סכנה מסוימת. מה דעתך?

יש שני מיני סכנות בשימוש בתרכיב מוחלש. האחת היא שהוא עלול לגרום לתגובות לא רצויות ולעורר מחלה אצל מקבל החיסון, הסכנה השנייה שהוא אינו יעיל מספיק בהגנה.

מאת גדעון אלון

פרקליטם של 4 חיילי גבעתי עשוי לזמן את האלוף מרדכי לעדות

מאת איתן רבין

קצינים בכירים בצה"ל יוזמנו להעיד מטעם ההגנה במשפטם של ארבעת חיילי גבעתי הנאשמים בהריגתו של תושב מחנה הפליטים ג'בליה האני אל־שאמי.

לסופר "הארץ" נודע כי פרקליטם של החיילים, עו"ד עוזי עצמון, מתכוון לזמן מפקדים בכירים ביותר כדי שיעידו על הפקודות שניתנו לחיילים ברצועת עזה. לא מן הנמנע כי גם אלוף פיקוד הדרום יצחק מרדכי יוזמן להעיד במשפט, שייפתח בעוד עשרה ימים.

אתמול נודע כי התביעה הצבאית שוקלת לחקור חיילים נוספים ששהו ביום שבו הוכה המנוח למוות בג'בליה.

אף־בי־איי עצר עיראקי החשוד בניסיון להבריח 29 טון פצצות מצרר לאיטליה

שלמה שמיר, סופר "הארץ" בניו־יורק

ניו־יורק (מיוחד ל"הארץ"). סוכני הבולשת הפדרלית לכדו אמש תושב עיראקי המבוקש על־ידי ממשלת איטליה באשמה שהבריח פצצות מצרר לעיראק.

העיראקי, פייסל אל בייאתי (35), נתפס בבית בלונג איילנד בשעה שהתקלח. נמסר כי הוא שוהה בארה"ב באשרת תייר.

במרס לכדה משטרת איטליה משלוח של 29 טון של פצצות מסוג זה שהוא ניסה להבריח מאיטליה לעיראק.

תורנות הורים ברצועה למנוע מרעולי־פנים להיכנס לבתי"ס

מאת איתן רבין, סופר "הארץ"

תופעה חדשה ברצועת עזה: קבוצות של הורים התארגנו בימים האחרונים לתורנות שמירה יומית בבתי הספר ברצועת עזה כדי למנוע מצעירים רעולי־פנים להגיע לבתי הספר ולהוציא את התלמידים להפגנות ברחובות.

מקורות במינהל האזרחי מסרו כי בשבוע האחרון ניסו עשרות רעולי־פנים להיכנס לבתי ספר ברצועה כדי להפריע ללימודים, לאיים על מורים ולהוציא תלמידים להפגנות. בכמה מקרים נפגעו חמישה מורים כתוצאה מיידוי אבנים.

עוד מסרו המקורות במינהל האזרחי כי ב־11 בחודש יפתח המינהל את בתי הספר התיכוניים ברצועת עזה.

אבו־גזאלה: האסטרטגיה המצרית מבוססת על כוח ההרתעה ואיזון צבאי

מאת סופר "הארץ" לענייני ערביים

האסטרטגיה המצרית מושתתת על כוח ההרתעה והאיזון הצבאי זה דבר מתבטא באימון, חימוש וארגון כוחות היבשה, האוויר והים. מלחמת אוקטובר 1973 הוכיחה כי הסולידריות הערבית היא הדרך היחידה להשגת עליונות על כל האיומים הצבאיים הקיימים. דברים אלה אמרו אתמול סגן ראש הממשלה ושר ההגנה המצרי הגנרל אבו־גזאלה והרמטכ"ל הגנרל אבו־שנאף בראיונות ל"אל־יוסף" השבועי ו"אל־ג'מהוריה" הקהירי לרגל יום השנה ה־15 למלחמת יום הכיפורים.

הגנרל אבו־גזאלה אמר עוד כי חיל האוויר הישראלי לא הצליח באותה מלחמה לפגוע בבסיס או בכבל תעופה או במבנה חיוני מצרי, בגלל התיאום והחלוקה הנכונה של המשימות בין הכוחות המצריים.

אמצעי התקשורת המצריים המשיכו אתמול להעלות על נס את "גבורת הניצחון" של הכוחות המצריים במלחמת אוקטובר. אמצעי התקשורת פרסמו את הודעתו של [illegible] בקהיר זהרי אל־קודה, שקרא להוציא את "רוח אוקטובר" כדי להגשים את מטרות האומה הערבית.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ המצרי ד"ר עבד אל־מג'יד אמר אתמול בראיון לשבועון "אל־תדאמון" המופיע בלונדון כי הפגישה המשולשת בניו־יורק עם נשיא ארה"ב ושר החוץ הישראלי היתה מועילה.

סוכני נסיעות בריטים ביטלו בואם לוועידתם בירושלים בלחץ אש"ף

מאיים ברשימה שחורה שתופץ ל־2 מיליון המוסלמים בבריטניה

מאת שאול צדקא, סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). אש"ף בלונדון מאיים על סוכני הנסיעות הבריטיים כי אם יסעו לוועידתם השנתית העומדת להיערך בירושלים, יופצו שמותיהם בקרב 2 מיליון מוסלמים החיים בבריטניה.

זה כמה חודשים שהארגון הפלשתיני עושה מאמצים גדולים כדי להכשיל את מה שאמור להיות אחד מהכינוסים הגדולים ביותר שנערכו אי־פעם בישראל. ירושלים נבחרה למקום הכינוס עוד לפני פרוץ ההתקוממות בשטחים.

איומיו של אש"ף הביאו למפגש בין מנהיגיו לבין ראשי ארגון סוכני הנסיעות, שביקשו מהארגון שלא לפגוע באנשיהם במהלך הוועידה.

משלחת מיוחדת של סוכנים נסעה לירושלים כדי לעמוד מקרוב אחר סידורי הביטחון בעיר וחזרה שבעת רצון. למרות זאת, היו בקרב הסוכנים כאלה שערכו מסע בקרב חבריהם למען העברת הוועידה למדינה אחרת.

הלוגים, המצב הפוליטי בישראל, עשו את שלהם ונראה כי השתתפות הסוכנים לא תהיה מלאה. למרות זאת, ישתתפו בכינוס כנראה 1,800 אנשים, לעומת 2,700 שהשתתפו בוועידה הקודמת שהתקיימה אשתקד באינסבורק, אוסטריה.

אש"ף שיגר מכתבים לכל סוכני הנסיעות בבריטניה וקרא להם להחרים את המפעל, תוך שהוא מציין כי מאחורי דרישתו ניצבים גם בנייני האוניק בירושלים, הכנסיה היוונית־אורתודוכסית, הליגה הערבית, מועצת השגרירים הערבים בלונדון, לשכת המסחר בנוה המערבית ו"ארגון המלצרים ועובדי המסעדות העירביים" בעיר.

יבם ו"כלל" חתמו על הסכם בלעדיות ושיתוף פעולה

מאת אור גרנדר, סופר "הארץ"

קונצרן "כלל" חתם על הסכם רחב־היקף עם חברת יבם, לפיו תעניק למעשה "כלל" בלעדיות לציוד יבם ברוב המכלול של תחומי המחשוב בכל חטיבות הקונצרן ומפעליו. זו העסקה הגדולה ביותר מסוגה שנעשתה עד כה בישראל, ומומחים מעריכים כי היא עשויה להסתכם בעשרות מיליוני דולר מדי שנה במשך תקופה ארוכה.

על־פי העסקה, תרכוש כלל מיבם מערכות מחשוב אישי (פי־אס), תחנות עבודה מדגמי 9150, מחשבי מיני מדגמי איי־אס 400 ומחשבי 9370. ההסכם וערוכו מאפשר לכלל ליהנות מתנאים מועדפים השמורים ללקוחות בסדר גודל זה.

בית התוכנה י.ב.ם יהיה הקבלן השיווקי של יבם בעסקה זו, ויציע פתרונות תוכנה משלו – ותוכנות של יצרנים נוספים, שאותן יתחזק.

שיתוף הפעולה בין יבם ל"כלל" משתרע כיום על פני תחומים רבים.

באחרונה שלבה "כלל ליסינג" במסע השיווק של המערכות האישיות של יבם. יצרנית המחשבים העמידה לרשות חברת המימון הון בהיקף גדול, ו"כלל ליסינג" מטפלת בלקוחות יבם ומעניקה להם תנאים מועדפים.

מסבירים כי "כלל" עשויה ליהנות מעמדה עדיפה כספקית למחלקת רכש הגומלין של יבם, המבצעת קניות בהיקף הולך וגדל בתעשייה הישראלית. ב"כלל" מזכירים במיוחד את חברת "סימטרון", השייכת לקונצרן, המתמחה בפיתוח מערכות תיב"מ (תכנון באמצעות מחשב). חברה זו מבקשת כיום להדק את קשרי השיווק שלה עם יבם.

יש לציין כי קונצרן "כלל" עצמו עוסק בשיווק מערכות מחשבים. חברת "כלל מערכות" היא הסוכן בישראל של מחשבי יוניסיס (לשעבר בורוז), וחברת "מאגרי איכות" – גם היא מקבוצת כלל – עוסקת בתחום המחשוב האישי. שתי החברות נהנו עד היום מ"שוק שבוי" והעדפה בתוך מסגרת הקונצרן.

יו"ר הרשות לתכנון לאומי: 15 מיליארד דולר בתוכנית חומש יצילו המשק מהמגמות הקיימות

(ע). אם יימשכו המגמות הקיימות במשק בשנות ה־80 נגיע לפשיטת רגל. עודף היבוא עד ל־1992 יגיע ל־1.6 מיליארד דולר, למעט יבוא בטחוני, ויחול גידול בחוב החיצון בסך 10 מיליארד דולר. דברים אלה אמר פרופ' שלמה מיטל, יו"ר הרשות לתכנון לאומי וכלכלי במשרד הכלכלה והתכנון, בדיון בתוכנית למשק הלאומי לחמש השנים הבאות, שנערך אתמול במלון אויה ביהוד במעמד שר הכלכלה והתכנון גד יעקבי.

פרופ' מיטל ציין כי 300 אלף צעירים ילידי תקופת המלחמה ב־1967, שבה היה ריבוי ניכר בילודה, עומדים להצטרף למעגלי העבודה והלימודים בישראל. דבר זה מחייב יצירת מקורות תעסוקה ומקומות נוספים במוסדות להשכלה גבוהה.

הוא העריך שדרושה השקעה להרחבת התשתית בתחומי הדיור, החשמל, התחבורה, התקשורת והתעשייה בסך כ־7 מיליארד דולר. עלות הביצוע של תוכנית החומש, שהוצגה בקווים כלליים בלבד בדיון, נאמדת בכ־15 מיליארד דולר.

שר הכלכלה והתכנון גד יעקבי התריע על הירידה בחיסכון יחד עם הגידול בצריכה הפרטית וביבוא. לדבריו, חל עיקר הגידול ביבוא כלי רכב פרטיים, בשיעור של 40% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. לעומת זאת, לא חל גידול בהשקעות.

יעקבי הזהיר מפני גידול באבטלה ומסר שבאוגוסט נרשמו 50 אלף דורשי עבודה: גידול של 43% בהשוואה לינואר. עוד אמר ש־22% מהמובטלים הם תושבי עיירות הפיתוח, שיעור גבוה במיוחד ביחס לחלקם באוכלוסיה.

יעקבי העריך כי עלות ההאטה הכלכלית השנה במשק מסתכמת בכ־1.5 מיליארד ש"ח בתוצר העסקי, בהם כשני שליש בהשפעת האינתיפאדה.

הוא המליץ להעמיק את הרפורמות בשוק ההון ובמיסוי, ולהיערך לאתגרים הצפויים למשק לנוכח ביטול המכסים ב־1992 במסגרת הסכם עם השוק המשותף ועם כינון אזור סחר חופשי עם ארה"ב בעבור שנה. כן קרא לחדש את ההסכם החברתי־הכלכלי בין הממשלה לבין ההסתדרות והמעסיקים.

פרופ' מיטל צפה שהפעלת האמצעים הכלכליים המומלצים בתוכנית החומש שתונח על שולחן הממשלה תביא לקצב צמיחה של 4.5% בממוצע בתוצר המקומי ובגידול ביצוא עד כ־6.5% לשנה.

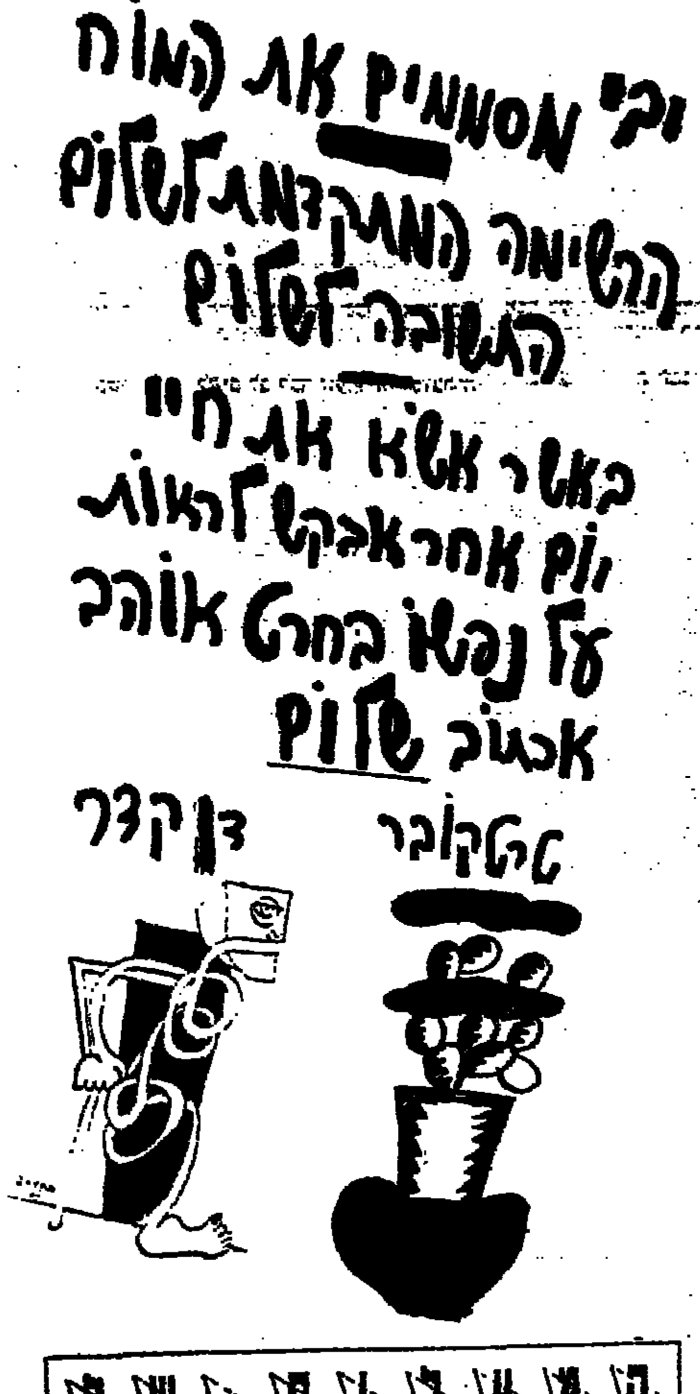

אל על

	טמפ' מינימום	טמפ' מכסימום		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	10	14	גשומי	16	11
אתונה	19	25	מעונן	25	13
בוקרשט	10	16	מעונן	–	–
בריסל	10	14	גשום	17	6
וינה	9	14	גשם	22	12
ורשה	10	15	גשם	19	4
ז'נבה	11	15	גשם	16	14
לונדון	10	4	גשומי	15	11
ליסבון	14	22	נאה	24	12
מדריד	10	18	מעונן	27	14
ניו־יורק	8	16	מעונן	18	10
פאריס	9	14	גשומי	–	–
פרנקפורט	10	14	גשומי	18	9
ציריך	10	15	גשם	–	–
קהיר	20	30	נאה	29	18
קופנהגן	10	14	גשומי	13	6
רומא	18	22	ממטרים	27	16

EL AL אל על

להיט חדש ב"גן העיר"

INBAR
ענבר

פאב ופיאנו־בר

פתוח לבילוי ערב ערב מ־8:00 ועד 2:00 לפנות בוקר, כל ימות השבוע

לרגל הפתיחה:
משקה שני חינם

"ענבר" – חוויה חדשה ויחודית על גג "גן העיר"

חניה חינם בחניון גן העיר

השופט גולדברג הכריע בשתי הצבעות נגד פסילת המתקדמת

גאולה כהן: הצבעת השופט היתה פוליטית; חיים רמון: את מטורפת – מינית את עצמך לכוהנת הגדולה של הפאטריוטיזם הישראלי

מאת עמוס בן־דוד

היעדרו של נציג "כך" מוועדת הבחירות המרכזית גרם אתמול לאי־פסילת הרשימה המתקדמת לשלום מלהשתתף בבחירות לכנסת הבאה. התוצאה הסופית של ההצבעה היתה 20 נגד הפסילה ו־19 בעדה, אולם בהצבעה הראשונה היתה יד הפוסלים גבוהה אילו נכח גם כהנא או נציגו.

הישיבה הסתיימה תוך מהומה ובאווירה הקרובה לאלימות, אחרי שיו"ר הוועדה, שופט בית המשפט העליון אליעזר גולדברג, שינה פעמיים את הצבעתו. הוא איפשר גם לנציג נוסף בוועדה לשנות את הצבעתו, כך שבמניין חוזר של הקולות שב ונוצר איזון בין הכוחות. בסופו של דבר הכריע בקולו נגד הפסילה.

החלוקה של הקולות היתה חזרה: הליכוד ומפלגות הימין הצביעו יחד עם התחיה בעד הפסילה. המערך, המרכז ומפלגות השמאל הצביעו נגד הפסילה, פרט לנציג אחד של המערך, שבתחילה נמנע ורק בהצבעה החוזרת הצביע נגד. את התביעה לפסול את הרשימה הגישו הליכוד והתחיה.

בתום ההצבעה אספו נציגי התחיה חתימות של רבע מחברי הוועדה כדי להגיש ערעור לבית המשפט העליון.

בהצבעה הראשונה בתום הדיונים היה יחס הקולות 19:19, כשיעקב אלגרבלי מהמערך נמנע, והשופט גולדברג מצביע עם השוללים את הפסילה. על־פי סעיף 24 (ב) של חוק הבחירות 1969 חייב יו"ר הישיבה להכריע במקרה של קולות שקולים.

אולם במקום להשתמש בסמכותו, הודיע גולדברג ש"כנוגד שופט אין הוא רוצה להכריע בנושא המתבקש בגוף פוליטי". לכן לא הכריז על תוצאת ההצבעה, והודיע שהוא משנה את הצבעתו להימנעות. אילו נרשמו התוצאות במועד זה, היו לפוסלים 19 קולות, ולמתנגדים לפסילה רק 18.

אולם לאחר שח"כ חיים רמון, הנציג הבכיר של המערך בוועדה שוחח עם אלגרבלי, הודיע זה שגם הוא מבקש לשנות את הצבעתו, והפעם להצביע נגד הפסילה.

לאחר ההצבעה הנוספת שוב היתה התוצאה 19:19, כשהשופט נמנע ואלגרבלי מצביע כמו שאר חברי המערך. אז, על אף שנמנע, שוב נמצא השופט במצב שבו חייב אותו החוק להכריע. הפעם עשה זאת: "רציתי למנוע שקולי הוא שיכריע, אך אינני רואה מנוס", אמר. עקב הוספת קולו לדוחים את הפסילה היתה ההצבעה 19:20.

עם הכרזת השופט על החלטתו פרצה מהומה כשח"כ גאולה כהן מסבירה כלפיו שהצבעתו היתה פוליטית. רמון הגיב בשאגה: "את מטורפת, זה שופט בית המשפט העליון, איך את מדברת... מינית את עצמך לכוהנת הגדולה של הפאטריוטיזם הישראלי".

ח"כ מחמוד מיעארי אמר כי הצגת "המתקדמת" כאויבת המדינה היא עלילה. הרשימה מכירה במדינת ישראל ובחברה ורואה עצמה חלק ממנה. אש"ף הוא נציג העם הפלשתיני היושב מחוץ למדינה. מדינת ישראל היא אכן מדינת העם היהודי, וכן מדינת הערבים היושבים בה, שהם חלק מן העם הפלשתינאי היושב בישראל ורואה את עצמו כחלק ממנה.

ח"כ מתי פלד אמר שרשימתו מקבלת במלואה את הכרזת העצמאות של המדינה — שהליכוד והתחיה עד היום אינם מוכנים לקבלה.

ראש הממשלה יצחק שמיר צולם בשעה בלישכתו. במשרדי תעמולת הבחירות של המערך — תצלום: מגי אילון, לע"מ

פסילה – רק ע"פ תשתית עובדתית

לאור החומר שהוצג לוועדה עומדת החלטתה על בסיס משפטי איתן

פרשנות / פרופ' ברוך ברכה

כדי להצליח בערעור בבית המשפט העליון נגד החלטה של ועדת הבחירות שלא לפסול את הרשימה המתקדמת לשלום, יצטרכו המערערים להראות שבפני הוועדה הונחה תשתית עובדתית משכנעת שהרשימה שוללת את קיומה של מדינת ישראל כמדינת העם היהודי, כאמור בסעיף 7א לחוק יסוד הכנסת. בהקשר זה הבהיר נשיא בית המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, בפסק הדין בעניין ניימן, שבו נפסלה החלטת ועדת הבחירות לכנסת הקודמת לפסול את הרשימה — שלצורך שלילת הזכות להתמודד בבחירות אין די בראיות המתפרשות לכאן או לכאן: "הראיות הדרושות כדי לשכנע רשות סטטוטורית בקיום הצדק לשלילתה של זכות יסוד, צריכות להיות ברורות, חד־משמעיות ומשכנעות".

מובן בראיות שאדם סביר היה רואה אותן כבעלות ערך הוכחתי היה סומך עליהן. השופט הבהיר שלעניין זה "לא די בתיאורים מופשטים ובמסקנות כלליות... אם הדברים אינם מעוגנים כדבעי בעובדות, שהובאו לידיעת הוועדה ונשקלו על ידיה לגופם".

החלטת הפסילה של המתקדמת ערב הבחירות הקודמות התבססה בין השאר על הודעה של שר הביטחון שלאור המידע שברשותו "אנשים מרכזיים בראשה פועלים בדרך של הזדהות עם אויבי המדינה". מסקנה זו לא נראתה כמספקת לצורך הפסילה, שכן סמכות ההחלטה היא של הוועדה, ובפניה לא הובא המידע העובדתי שהיה בפני השר. גם תצהיר של האלוף ברזל בדבר מניעיו להוצאת צווי פיקוח מינהליים מכוח תקנות ההגנה, נגד ראש הרשימה בגין פעילות מתסיסה, לא שימש בסיס עובדתי מספיק להחלטת הוועדה, שכן אין בו כדי לבסס את המסקנה שהרשימה חותרת להריסתה של מדינת ישראל.

בהקשר זה יש לשים לב לכך שעמדתה המוצהרת של המתקדמת מצדדת בקיומן של שתי מדינות — זו לצד זו — מדינה יהודית ומדינה פלשתינאית. עמדה זו אינה מכניסה את הרשימה לגדר עילת הפסול הקבועה בסעיף 7א (1) לחוק יסוד הכנסת. הוא הדין בהכרזתה של הרשימה באש"ף כנציגם החוקי של הפלשתינאים שמחוץ למדינת ישראל.

מסקנה זו מקבלת חיזוק יתר נוכח דברים נוספים שאמר הנשיא שמגר בפרשת ניימן בדבר פירושו של חוק שיש בו כדי להצר את הזכות להיבחר לכנסת: "הזכות ליטול חלק בבחירות ולהתמודד על קולו של הבוחר היא אחת מזכויות היסוד האזרחיות, מאחר שהיא אחד מביטוייהם הן של שוויון האזרחים והן של חירות הביטוי. הוראות חוק או הוראות פסיקה, הבאות להגביל זכות, אין מפרשים אותן באופן מרחיב וסותר, אלא נהפוך הוא פרשנותן הראויה היא מצמצמת ודווקנית".

בהתייחס לגישה הפרשנית המצרה אל הוראות החוק בדבר פסילת רשימות ובהתייחס לדרישה הנוקשה בדבר תשתית ראייתית לצורך הפסילה, נראה שלאור החומר שהוצג בפני ועדת הבחירות אתמול עומדת החלטתה על בסיס משפטי איתן. כדי להצליח בערעור בבית המשפט העליון יצטרכו המערערים להראות בראש ובראשונה שהמסקנה העובדתית של הוועדה היתה מוטעית, ושהגישה הפרשנית אינה נכונה. בהקשר זה יש לזכור שבגלגול הקודם של פרשת הרשימה המתקדמת קבע בית המשפט העליון שלא היה מקום לזהות בין רשימה זו לבין "הרשימה הסוציאליסטית" שנפסלה מלהשתתף בבחירות 1965, בהיותה ממשיכת דרכה של קבוצת "אל־ארד" שהוכרזה כארגון בלתי חוקי שדגל בחיסול המדינה.

מעניין שבית המשפט העליון הגיע למסקנה זו למרות שעו"ד מיעארי, ראש הרשימה המתקדמת, היה חבר באל־ארד. בית המשפט העליון לא שוכנע שהרשימה המתקדמת היא ממשיכת דרכה של אל־ארד, ששללה את קיום המדינה וביקשה להביא לחיסולה. כן ציין בית המשפט העליון שראש הרשימה, מיעארי, אמר בעדותו בפני ועדת הבחירות שהוא מסתייג מן האמנה הפלשתינאית של אש"ף.

בהיעדר ראיות המצביעות על כך שהמתקדמת שוללת את קיומה של מדינת ישראל כמדינת העם היהודי, אין מקום להחלטה לפסול את הרשימה — ואם אכן לא הוצגו ראיות כאלו בפני הוועדה אין להניח שבית המשפט העליון יתערב בהחלטתה.

"כך לא שונאת ערבים; נתנגד גם למיעוט צרפתי או הולנדי"

– אחד מנימוקי עו"ד אהרון פאפו המייצג את תנועת מאיר כהנא. בערר שיוגש היום לבית המשפט העליון על ההחלטה לפסול הרשימה

מאת נדב שרגאי

תנועת "כך" תגיש הבוקר לבית המשפט העליון ערר על החלטת ועדת הבחירות המרכזית, משלשום, לפסול את רשימתה לכנסת. את הערר יגיש עו"ד אהרון פאפו, והוא יידון לפני הרכב של חמשה שופטים בראשות הנשיא מאיר שמגר, ככל הנראה, כבר בשבוע הבא.

על־פי החוק חייב בית המשפט העליון לתת את החלטתו בנוגע לערר כזה עד 14 יום לפני מועד הבחירות. מסיבה זו יתכנו כנראה הנימוקים להחלטה במועד מאוחר יותר.

בערר טוענת "כך" בין היתר כי עמדתה בעניין "זכויות שונות" לערבים נובעת משני נימוקים בלבד: ההלכה היהודית והדאגה לשלומה וביטחונה של מדינת ישראל. התנועה טוענת שאינה גזענית.

"גזענות היא מונח על בסיס ביולוגי, ול"כך" אין כל שנאה לערבים, בהיותם בעלי מוצא ערבי. לו היה מדובר במיעוט מתבדל ועוין למדינה ממוצא צרפתי, אירי או הולנדי, היתה "כך" טוענת לגביהם את אותה הטענה".

טיעון אחר: "החקיקה החדשה בעניין פסילת רשימות, על־פי חוק יסוד הכנסת, היא חקיקה אנטי־דמוקרטית במפגיע. זכות האזרח לבחור ולהיבחר היא חירות ראשונית ועליונה מעל שאר החירויות, כגון זכות הציבור לדעת או חופש ההתאגדות.

"כך" מעידה על עצמה שהיא עומדת בכל מבחני הדמוקרטיה, היא תנועה התומכת במשטר פרלמנטרי, בעקרון הפרדת הרשויות, בבחירות עם זכות בחירה שווה לכל, בחופש העיתונות ובאי־תלות המערכת המשפטית.

מרכיבים נוספים בערר: חברי ועדת הבחירות המרכזית באו להצבעה כשדעתם נחרצת מראש, עם הוראות מראשי מפלגותיהם כיצד להצביע. לא היה שום שיקול־דעת אובייקטיבי קודם ההצבעה. רבים מהחברים הוליכו להצביע בעד הפסילה, ממניעים פוליטיים. הליכוד תמך בפסילה בשל האינטרס לקבל את קולות הבוחרים שכהנא יפסיד, והשמאל רצה לראות יריב חזק אחד פחות המתמודד מולו.

עו"ד פאפו סירב אתמול למסור פרטים על הערר שיוגש לבית המשפט העליון.

אתמול לא הופיעו נציגי "כך" לדיון שהתקיים בוועדת הבחירות המרכזית, בעניין הבקשה לפסול את הרשימה המתקדמת לשלום. נציג "כך" בוועדה, עו"ד רחמים כהן, הסביר כי תנועתו מתנגדת עקרונית לפסילת רשימות על בסיס חוק יסוד הכנסת, ששימש בסיס לפסילת "כך", בעילות של גזענות ואנטי דמוקרטיה.

סיפוק בניו־יורק

שלמה שמיר, סופר "הארץ" בניו־יורק, מוסר כי מנהיגים וראשי ארגונים יהודיים בניו־יורק הגיבו בחיוב ובסיפוק על החלטת ועדת הבחירות לפסול את "כך". "מה שאנו הסקנו לגבי כהנא לפני 20 שנה, הסיקו עכשיו הישראלים", אמרה. מנכ"ל הליגה למניעת השמצה אברהם פוקסמן אמר ל"הארץ" כי יש לקדם בברכה את החלטת ועדת הבחירות בגלל המצע הגזעני של התנועה. מנהיג התנועה הרפורמית, הרב אלכסנדר שינדלר, הביע את אושר תנועתו מהפסילה. "החלטה זו משקפת מה שקהילת יהודי אמריקה הסיקה זה מכבר — שכהנא ומה שהוא מייצג הם תועבה שהעם היהודי צריך היה להוקיע מתוכו זה מכבר".

ערך את העמוד: דני עגבר

סיני התפטר – הדרבי ישודר

מאת עמוס בן־דוד

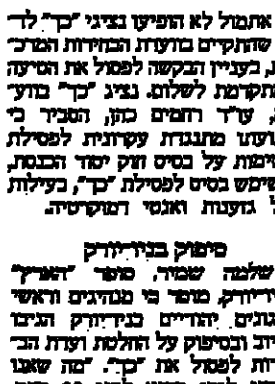

משה סיני

כדורגלן קבוצת הכדורגל של הפועל תל־אביב, משה סיני, התפטר אתמול מרשימת המערך לכנסת, והשאיר אותה עם 119 מועמדים — מפני שעל־פי החוק אסור לשדר בטלוויזיה את תמונותיהם של מועמדים לכנסת ב־30 הימים לפני הבחירות, והטלוויזיה לא יכלה לשדר את הדרבי הגדול בין הפועל למכבי ת"א.

הרב שך: אני סובל ביזיון רק למען כבוד ה' ותורתו

מאת גדעון אלון סופר "הארץ"

הרב הישיש אליעזר מנחם שך, מנהיג הפלג הליטאי ביהדות החרדית, השמיע שלשום נאום נרגש וגלוי־לב בכנס מטעם התנועה החרדית החדשה "דגל התורה" שהוקמה ביוזמתו.

בכנס שהתקיים בבני־ברק אמר הרב שך: "אומר לכם את אשר על לבי. בצעירותי לא הייתי מתמיד גדול, אך גם בטלן לא הייתי. אמנם איש אינני ניצל מביטול תורה, וכשאבוא לבית דין של מעלה רוצה אני לעמוד ולומר: ריבונו של עולם, אם דנים אותי על ביטול תורה, שידונו אותי על ביטול תורה זה (הכוונה לביטול תורה לצורך השתתפות באסיפת הסברה למען רשימה פוליטית חדשה — ג"א).

הרב שך הדגיש: "האמינו לי שאין לי שום טובת הנאה מכל זה, אינני מקבל משכורת מאף אחד וגם לא כבוד, אינני הרב הראשי וגם לא רב הכולל, ואומרים עלי שאני בעל מחלוקת. אני סובל רק ביזיונות, אך כל זה למען כבוד ה' ותורתו".

לתשדירי רצ הצטרפו שתי חבובות – "ואקס ופוליש"

מאת לילי גלילי סופרת "הארץ"

"ואקס ופוליש", שתי חבובות, הצטרפו מעתה לתשדירי הבחירות של רצ, והם ההפתעה המובטחת זה מכבר בתשדירים של תנועה זו.

ואקס ופוליש, שעוצבו על־פי דמותו של זוג הזקנים המוכר מסדרת החבובות, אמורים לייצג את המתבונן מן הצד. מעין קול צח.

לא לגייס את צה"ל לתשדירים

מאת עמוס בן־דוד

יש להימנע מהקרנת פעולות צבאיות, תמונות חיילים וכלי רכב צבאיים, כלי נשק וכיוצא באלה בשידורי התעמולה של המפלגות — הינחה אתמול יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, השופט אליעזר גולדברג, את מטות ההסברה של הרשימות.

צה"ל הוא מחוץ לכל מאבק פוליטי, קבע השופט. אין "לגייס" אותו לתשדירים.

הפעם אין צורך להצביע "בכל זאת מערך"

אתה רוצה להצביע רצ, אבל חושש להחליש את המערך ולחזק את הליכוד. הפעם אין לך מה לחשוש. מערכת הבחירות היא לא מערכה בין מפלגות, היא מערכה בין גושים. את הממשלה הבאה לא ירכיב ראש המפלגה הגדולה ביותר, אלא ראש הגוש הגדול ביותר. סיעת רצ תמליץ לנשיא להטיל על שמעון פרס להרכיב את הממשלה. לצורך זה, המנדטים של רצ מובטחים לו. לכן, הפעם אין צורך ב״בכל־זאת מערך״, ואין סיבה להתפשר על ״הרע במיעוטו״.

זאת ההזדמנות שלך להכניס את המועמד התשיעי והעשירי של רצ לכנסת, במקום להכניס את המועמד הארבעים ומשהו של המערך. זאת גם ההזדמנות שלך להכניס שני שרים של רצ לממשלה. אולי אפילו שמעון פרס מעוניין יותר במועמדינו ופחות בכמה ממועמדיו, כי בעזרתנו - כשותף קואליציוני - הוא ישתחרר מהשמירה האישית הלוחצת של יצחק רבין וניצי המערך, ויתקדם איתנו לקראת שלום.

הפעם אתה יכול להצביע בלב שלם ובמצפון נקי בעד כל מה שאתה מאמין, ובעד מי שמעורר בך אמון, מבלי לפגוע כהוא־זה בסיכוייו של שמעון פרס להיות ראש הממשלה הבא.

רצ

מרכז, טל: 5101847, 03-661560. סניף תל־אביב, טל: 296939, 03-429896. ירושלים, טל: 02-249185. חיפה, טל: 04-241686. באר־שבע, טל: 057-72180.

מ-9.10.88
מספר הטלפון החדש
של מלון
קיסר אילת:
059-33111

هكذا من الأصل

הנחיות ביחידות המשטרה בקשר עם אבטחת כלי רכב ונעילתם

ההנחיות הנוגעות גם לאבטחת מיתקנים משטרתיים – בעקבות תחקיר ב"הארץ"

מאת ראובן שפירא
סופר "הארץ"

ליחידות המשטרה ברחבי הארץ הועברו באחרונה הנחיות מחמירות בקשר עם אבטחת המיתקנים ובעיקר הגברת השמירה על כלי הרכב המשטרתיים ונעילתם.

היחידות הונחו להגביר את הפיקוח, לבצע ביקורות שוטפות באמצעות קצינים בכירים ולדווח על ממצאי הביקורות למטה הארצי של המשטרה. המפכ"ל דוד קראוס עוקב מקרוב אחרי ממצאי הביקורות בנושא אבטחת כלי הרכב המשטרתיים ומקבל דיווחים שוטפים.

ההחלטה לשים דגש על נושא אבטחת כלי הרכב המשטרתיים באה, בין השאר, בעקבות תחקיר שעשה סופר "הארץ" לפני כמה חודשים. התחקיר וביקורות שערכו בעקבותיו קציני משטרה בכירים, על פי הוראת המפכ"ל, חשפו ליקויים חמורים בנושא אבטחת כלי הרכב המשטרתיים בחצרות תחנות המשטרה. התברר כי ניידות רבות, חלקן עם מכשירי קשר פועלים בתוכן, הושארו עם דלתות בלתי נעולות וחלונות פתוחים, לא רק בחצרות תחנות המשטרה, אלא גם ברחובות ובמקומות ציבוריים. הדבר איפשר לכל אדם להכנס לתוך הניידות ולהפעיל את מכשירי הקשר בהם.

מזל"ט נפל בכפר בקה אל־גרביה

מאת דן סגיר
סופרו הצבאי של "הארץ"

מטוס זעיר ללא טייס (מזל"ט) של צה"ל נפל אתמול בשעות הבוקר, בשל תקלה טכנית בשטח הכפר בקה אל־גרביה. תושבי הכפר נוהרו לא להתקרב אל המטוס וחיכו עד שהגיעו אנשי הצבא ופינו את השברים.

תנועת "אמל" בדרום לבנון מסרה הודעה לפיה הצליחו אנשיה ליירט מזל"ט של צה"ל שהיה בטיסת צילום מעל אזור צור. דובר צה"ל הכחיש ידיעה זו.

אנשי "אמל" הציגו בפני עיתונאים תצלומים את מה שהגדירו "שרידים של מזל"ט ישראלי", במשרדי "אמל" בכפר ביסאריה, צפונית לצור. עדי ראיה אמרו כי השרידים, מתכת ירוקה מעוטרת עם אותיות בעברית, נראו כחלק ממיכל דלק.

אחד מהם אמר: "לא היו גלגלים, לא מנוע, לא כנפיים. רק פיסות מתכת שלא היו אפילו הרוסות או נקובות כדורים".

כאמור, דובר צה"ל הכחיש כי מזל"ט כלשהו הופל באזור צור.

דובר יונפי"ל טימור גוקסל אמר כי אין הוא יודע דבר על הפלת מזל"ט, אך מטוס ישראלי הטיל מיכל־דלק באזור.

סוכנויות הידיעות מסרו מלבנון כי מטוסי חיל האוויר הישראלי הגבירו אתמול את טיסות הסיור בשמי לבנון ובעיקר באיזור הדרום.

חיל השריון ציין 15 שנה למלחמת יום כיפור

מאת דן סגיר
סופרו הצבאי של "הארץ"

לרגל יום חיל השריון ולציון 15 שנים לפרוץ מלחמת יום הכיפורים קיימו אתמול יחידות החיל יום תחרויות מקצועיות בנושאי מקצועות שונים. את המקום הראשון בתחרויות תפסה, זו השנה השנייה ברציפות, עוצבת "ברק".

למקום השני הגיעה עוצבת "סער" ולשלישי עוצבת "עקבות הברזל". לרגל יום השריון ביקרו אלוף פיקוד הצפון יוסי פלד קצין שריון ראשי תא"ל יוסי בן חנן וקצינים בכירים אחרים.

צבא סוריה בביירות חגג יום השנה ליום כיפור

ביירות (ע"צ). החיילים הסורים המוצבים במערב ביירות, המוסלמית, חגגו אתמול בטקסים את יום השנה ה־15 למלחמת יום כיפור.

החיילים סיירו בקבוצות קטנות ברחובות ביירות המוסלמית כשהם מנופפים בצילומים של הנשיא חאפז אסד ומשמיעים סיסמאות עוינות נגד נשיא עיראק סאדם חוסיין.

המחסומים הסוריים שהוקמו ב־עורקים הראשיים של העיר קושטו שלשום בערב ב"שערי ניצחון" מענפי עצים.

יותר מ־10,000 חיילים סורים מוצבים במערב ביירות מאז פברואר אשתקד, ובשכונות השיעיות מאז מאי השנה.

מתנת סולן לשנה החדשה

25 מערכות סולן־פון

לניהול ורישום שיחות טלפון

ראשונות בתשמ"ט ימכרו:

ב־5 תשלומים שוים

ללא ריבית וללא הצמדה

צלצל מיד 03-372346-9

סולן חוסך לי טלפונים!

אישורי משרד התקשורת: 922, 930

דובק בע"מ

הודעה על אסיפה כללית שנתית רגילה

ניתנת בזה הודעה שהאסיפה הכללית השנתית הרגילה של בעלי מניות החברה תתקיים ביום א', 30 באוקטובר 1988, בשעה 9.30 לפני הצהרים, במשרדיה הרשומים של החברה, רחוב לילינבלום 33, תל־אביב.

על סדר היום:

1. דין וחשבון הדירקטוריון של החברה לשנת 1987;
2. אישור המאזן וחשבון רווח והפסד של דובק בע"מ והמאזן וחשבון רווח והפסד המאוחד ליום 31.12.1987;
3. בחירת חברי הדירקטוריון וקביעת שכרם;
4. מינוי רואי חשבון וקביעת שכרם.

מחזיק תעודת מניה למוכ"ז, יהיה רשאי להשתתף ולהצביע באסיפה הנ"ל, אם יפקיד את התעודה האמורה במשרדה הרשום של החברה, רחוב לילינבלום 33, תל־אביב, לפחות ארבעים ושמונה שעות לפני מועד האסיפה הנ"ל.

בהעדר מנין חוקי תוך מחצית השעה מן המועד שנקבע כאמור, תידחה האסיפה, בהתאם לתקנה 55 של תקנות ההתאגדות של החברה, לשבוע ימים, ותתקיים ביום א' 6 בנובמבר 1988, באותה השעה, באותו מקום ובאותו סדר יום; ואזי בהעדר מנין חוקי תוך מחצית השעה, כל מספר נוכחים יהווה מנין חוקי.

העתקים של דו"ח הדירקטוריון ושל הדוחות הכספיים האמורים לעיל, אפשר לקבל במשרדיה הרשומים של החברה, תל־אביב רחוב לילינבלום 33.

בפקודת הדירקטוריון
רות הירש
מזכירת החברה

הפיקוח על הבנקים

(המשך מעמוד 1)

נושא הריווח של הבנקים בסעיפים מסויימים עוד בחודש מרס 1988, הרבה לפני פרשת בל"ל האחרונה. בעקבות זאת ביקשה הרשות מהמפקח על הבנקים להרחיב את חובת הגילוי בדו"חות הכספיים של הבנקים בנושאים רבים, לרבות בנושא ההתחייבות לפנסיה ופיצויי פיטורים.

מהרשות לניירות ערך נמסר כי מאחר והנושא עקרוני, ויש לו השפעה על כל המערכת הבנקאית, יקויימו הדיונים בנושא זה יחד עם המפקח על הבנקים ולישכת רואי חשבון – בנפרד מהבירור שיערך בנושא בנק לאומי.

נודע כי הרשות לניירות ערך עשויה לדרוש בדיונים אלה כי נושא האחריות לגבי הדו"חות הכספיים שפורסמו על ידי הבנקים, יוצא מתחום האחריות של הפיקוח על הבנקים, ויועבר לתחום אחריותה הבלעדית של הרשות.

בתגובה על פרסום דו"ח הרשות לניירות ערך, המותקף באופן חריף את מאיר זת דירקטוריון בנק לאומי, רצה זת לפרסם תגובה, אך ראשי אוצר התיישבות היהודים להנו עליו להמנע מתגובה פומבית. הד"ר זת אמר: "אפרסם את גירסתי לדו"ח הרשות לניירות ערך, לאחר סיום כהונתי כיו"ר דירקטוריון בנק לאומי".

שטרית: יש להפסיק לאלתר כהונת זת

פרופסור שמעון שטרית קרא אתמול להפסיק לאלתר את כהונתו של ד"ר זת כיושב ראש דירקטוריון בל"ל, בעקבות פרסום דו"ח הרשות לניירות ערך. המשך כהונת זת, טען שטרית, הופך את כל אחד מחברי אוצר התיישבות היהודים לשותף לליקויים שעליהם מצביע דו"ח הרשות.

איתן אבריאל סופר "הארץ" מוסר: בבנק ישראל ממשיכים לטעון, כי אין בדו"ח של הרשות לניירות ערך בנושא החוזים של בכירי בל"ל, שום ביקורת על הבנק המרכזי.

בבנק מצטטים על החלטת יו"ר הרשות אריה מינטקביץ, לא לפרסם את החלק בדו"ח המתייחס לפעולות בנק ישראל בפרשה, אולם אין בה התייחסות זו שום ביקורת עניינית.

הקטע "החוסי" בדו"ח הרשות, מתייחס להוראה שהוציא המפקח על הבנקים עוד ב־1981, לפיה זכאים הבנקים, בניגוד לחברות אחרות, לדווח מצומצם לגבי הפרשות לפנסיה של העובדים בבנקים. זהו הקטע היחידי המקשר בין חלק זה של הדו"ח לבין חוזי הפרישה של בכירי בל"ל.

בבנק ישראל הגרעמו גם על דרכי העבודה של אנשי הרשות, אשר חיברו את הדו"ח מבלי לתשאל אף גורם מבנק ישראל והדירקטוריון של בנק לאומי. בבנק ישראל הגדירו את דו"ח הרשות "לא רציני", משום שאינו כולל מספרים, ואיש מאנשי הרשות, לא התייעץ עם מומחה כדי לחשב את עלות החוזים.

ביקורת בוועדת הכספים

צבי זרחיה סופר "הארץ" מוסר: בוועדת הכספים של הכנסת נמתחה אתמול ביקורת על הרשות לניירות ערך, שהשמיטה מהדו"ח שהוגש אתמול לוועדה, את החלק הדן בהתנהגות דירקטוריון בל"ל בפרשת החוזים האישיים.

הוועדה הביעה תמיכה ביושב ראש הרשות אריה מינטקביץ, וחברי הכנסת רן תיכון (ליכוד) ודדי צוקר (רצ) שאלו אותו האם קיימים נספחים נוספים בדו"ח הרשות שלא צורפו לדו"ח הסופי. מינטקביץ הודה כי פרק מיוחד שעסק בנושא בנק ישראל, לא הוכנס לדו"ח. הוא אמר כי אינו חושב שפרק זה שייך לנושא בל"ל, היות והוא עוסק בריווחי השכר של הבנקים וכי יפורסם הדו"ח בנפרד.

משה "הנבר" – המועמד המוסכם ליו"ר בל"ל

משה זנבר הוא המועמד המועדף על ראשי האוצר וראשי התישבות היהודים, לתפקיד יו"ר בנק לאומי. מועמדותו מוסכמת הן על אברהם אגמון (מערך) והן על מתתיהו דרובלס (ליכוד). גם נגיד בנק ישראל מסכים למינוי, ודרושה רק הסכמתו של משה נסים כדי שמועמדותו תאושר סופית.

זנבר הוכיח עד כה שהוא איש עקרונות. הוא פרש מתפקיד יו"ר חברת "סולל בונה", לאחר שלא קיבלו את תוכניותיו, וגם סרב להתמנות כיו"ר דובק, כדי שלא לשמש בובה בידי זרוז גהל.

בינתיים הוזכרו שמותיהם של שני מועמדים לתפקיד מנכ"ל לבנק לאומי. השניים הם ידידיה גרינברג, שפרש מהבנק לאחר מינוי צדיק בינו למנכ"ל ועבר לקונצרן כלל, וויקטור מדינה, המכהן כיום כמנכ"ל משרד האוצר.

נשיאות מועצת הקבלנים התכנסה אתמול וכתרה בארבעה מועמדים לכהונה בדירקטוריון החדש של הבנק, במקום יונה מרדכי. המדובר ב־אברהם שפירינג, אהרון ספיר, דוד גת וצבי צילקר.

קופ"ח

(המשך מעמוד 1)

האוצר.

על פי ההסכם שהושג בין הנהלת הקופה והרופאים, תופעל בבתי החולים משמרת שניה שבה יבוצעו ניתוחים אלקטיביים ובדיקות של התייעצות ואיבחון. הרופאים יתוגמלו בסכומים שנעים בין 90 ל־490 שקלים לניתוח. עבור ביצוע 4–6 איבחונים, יקבלו הרופאים בין 120 ל־150 שקלים לשעה. בקופת חולים מדגישים כי ההסכם עם הרופאים הוא על בסיס התוכנית הממשלתית לקיצור התורים בבתי החולים.

במקביל תמשיך הנהלת קופת חולים להפעיל את הסכם הססיות (אבחונים), שנחתם עוד בשנת 1984, כדי לאפשר לרופאים תוספת הכנסה, מעבר לתוכנית הממשלתית.

בשלב זה תופעל התוכנית לתקופה של תשעה חודשים שבמהלכה, תגובש תוכנית שתאפשר להמשיך ולקיים משמרת שניה בבתי החולים.

הרופאים ראים בהסדר שהושג, תחליף להסכם שנחתם עימם בחודש נובמבר 1987, שקופת חולים נאלצה להשהותו בלחץ האוצר.

גורמים בקופת חולים ציינו אתמול כי התוכנית לקיצור התורים, שתופעל בבתי החולים של קופה, תאפשר להחזיר את המערכת למצב בו היתה לפני שבעה חודשים, טרם החלו העיצומים. הנהלת קופת חולים אינה מתכוונת לקשור את עיתוי הפעלת התוכנית בתקציה להפעלת התוכנית במערכת האישפוז הממשלתית. לפיכך עובר כרגע הכדור למגרשם של רופאי המדינה, הדוחים כל נסיון להגיע לסיכום על הפעלת תוכנית לקיצור תורים, לתקופה של תשעה חודשים כפי שקבע צוות השרים והם דורשים תוכנית להפעלת משמרת שניה לטווח ארוך.

דובק בע"מ

הודעה

בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה מיום 4 באוקטובר 1988, ניתנת בזה הודעה על כינוסה של האסיפה הכללית שלא מן המנין של בעלי מניות החברה, לפי דרישת חברים, ביום א' 30 באוקטובר 1988, בשעה 11.30 לפני הצהרים, במשרדים הרשומים של החברה, ברחוב לילינבלום 33, תל־אביב.

על סדר היום:

1. מינוי מנכ"ל לחברה – ניהול שוטף;
2. אישור הדירקטוריון ובחירת נציגי ציבור;
3. הסדרים לרכישת טבק;
4. הסכם הסינות לחברה;
5. שינוי תקנות החברה כלהלן:

(א) תקנה 80 לתקנות ההתאגדות של החברה תוחלף בתקנה הבאה: "מנהל יהיה מנוע מלערוך כל חוזה עם חברה אחרת שהחברה היא בעלת מניות בה או שיש לה בה טובת הנאה אחרת, או שיש לה עמה קשר עסקי כלשהו, בין כמוכר ובין כקונה או באופן אחר בין בשמו הוא או בין באמצעות או בין כבעל משרה בחברה אחרת או בדרך אחרת אלא בהיתר הדירקטוריון מראש. נערך החוזה הנ"ל ללא היתר – הוא בטל מעיקרו. בהצבעת הדירקטוריון על ההיתר הנ"ל לא ישתתף המנהל הנוגע בדבר".

(ב) תקנה 81 תבוטל.

(ג) תקנה 114 לתקנון ההתאגדות של החברה תוחלף בתקנה הבאה:

"הדירקטוריון יחליט מדי פעם בפעם באיזה אורח ובאיזה זמן ומקום יהיו ספרי החברה או חשבונותיה פתוחים לעיון החברים שאינם חברי הדירקטוריון. דרשו בעלי מניות המחזיקים במצטבר בלמעלה מ־10% מהון המניות המונפק והנפרע של החברה לעיין בספרי החברה או בחשבונותיה, יהיה הדירקטוריון חייב להיענות לדרישה תוך שבוע ימים מהיום שהומצאה לו. העיון, לרבות צילום או העתקה, יבוצע ע"י נציג מטעם בעלי המניות הדורשים זאת ובתיאום מראש עם הדירקטוריון".

ד) תקנה 125 לתקנות ההתאגדות של החברה תוחלף בתקנה הבאה:

"כל מנהל, מנהל כללי, מבקר חשבונות ופקיד של החברה שנפתחו נגדו הליכים משפטיים או אזרחיים בגין תפקידו או פעילותו בחברה ישופה על ההוצאות שנגרמו לו בגין הליכים אלה רק אם זוכה או אם ניתן פסק דין לטובתו ורק ממועד אותו זיכוי או פסק דין. החברה תכסה את הוצאותיו של בעל תפקיד כנ"ל מראש אך ורק אם עולה מהליכים שנפתחו נגדו על פיהם שמעשיו או פעולותיו לא עשויים לעמוד בניגוד לטובת החברה. שופה בעל תפקיד כאמור מראש, והורשע או נתן פסק דין לחובתו, יחזיר את דמי השיפוי לחברה".

6. עסקאות עם בעלי ענין;
7. פרויקט קרית אריה;
8. טובות הנאה לעובדים ויועצים;
9. פרסום אודות החזקת מניות בחברה באמצעות.

החברה סבורה כי חלק מהנושאים שנדרש לכללם בסדר היום אינם בסמכות אסיפה כללית של בעלי מניות והם נכללים בהודעה רק עקב הדרישה. יו"ר האסיפה ו/או האסיפה יתנו דעתם על כך בבוא העת.

בעל תעודת מניה רגילה ובעל תעודת מניה רגילה מבוכרת ע"ש יהיה רשאי להשתתף ולהצביע באסיפה הנ"ל אישית או באמצעות באי־כוח, אם יפקיד את יפוי הכח במשרדה הרשום של החברה, ברחוב לילינבלום 33, תל־אביב, לפחות ארבעים ושמונה שעות לפני מועד האסיפה הנ"ל.

בעל תעודת מניה למוכ"ז יהיה רשאי להשתתף ולהצביע באסיפה הנ"ל, אם יפקיד את התעודה האמורה במשרדה הרשום של החברה, תל־אביב, רחוב לילינבלום 33, תל־אביב, לפחות ארבעים ושמונה שעות לפני מועד האסיפה הנ"ל.

בפקודת הדירקטוריון
רות הירש
חברת הדירקטוריון ומזכירת החברה

תל־אביב, 7.10.1988

לרותי ליטאי

משתתפים באבלך הכבד על מות

אחיך ז"ל

דיירי פיירברג 5 כפר־סבא

לשלמה, שרון, ענת ויונתן גלוברזון ולכל בני המשפחה

משתתפים באבלכם על פטירתה ללא עת של

תמי

חבריה לעבודה
מאוניברסיטת M.I.T.
MEDIA LAB.
קמברידג'־מסצ'וסטס, ארה"ב

לחוה גולנדר

כואבים איתך ומשתתפים באבל המשפחה
על אמך אצילת הנפש

שרה כהן ז"ל

כי איננה

גבי ווישו ברנסים · יאיר הרשקוביץ
שרה ומוקי גלברג · אורנה ונועם רותם

למשפחת קצנשטיין

הננו משתתפים בצערכם
על מות הרעיה האם

מרים (מניה) ז"ל

הנהלת מגה תעשיות נעלים בע"מ

לאפרת אשכול

משתתפים בצערך העמוק במות אביך

כתריאל כץ ז"ל

מחזור ג'
קורס מנהלי מחלקות
חברת החשמל

דחפון

שרות הודעות מלבני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי

03-611001

ליעקב ואביהו שור

משתתפים באבלכם הכבד במות הרעיה והאם

אסתר ז"ל

תעשית אבן וסיד
ההנהלה והעובדים

לעירית משה ומיכל

איתכם באבלכם הכבד במות הוריכם

ג'ודי ומשה מור

י. סמדר וצוות העובדים

ההלויה תתקיים ביום א' כ"ח בתשרי תשמ"ט 9.10.88 בשעה 15:00 בבית העלמין ברמת השרון (צומת מורשה).

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתה של
אמנו וסבתנו היקרה

פניה קופילר

ההלוויה תתקיים היום יום שישי כ"ז תשרי תשמ"ט 7.10.88 בשעה 11.30 לפנה"צ
בבית העלמין הדרום בגבול חולון בת־ים
נפגשים ליד השער החדש
השבעה בבית המנוחה רח' ז'בוטינסקי 7, חולון

המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אמנו, סבתנו, רב־סבתנו

בטי הרבשטיין
(לבית פוליקנסקי)

ההלויה תתקיים היום, יום שישי, כ"ז בתשרי תשמ"ט (7.10.88),
בשעה 15.00 בבית העלמין בסביון.

המשפחה המתאבלת

יקירתנו

קטה בש
(לבית הלדהיים)

איננה

ההלוויה נערכה בחיפה, בחוג המשפחה
האבלים: ד"ר מיכאל בש
ד"ר דינה לוינזון

יקירתנו

תמר גלוברזון

נקטפה בטרם עת

ההלויה תתקיים היום יום שישי כ"ז בתשרי תשמ"ט
7.10.88 בשעה 11.00 לפנה"צ בבית העלמין הדרום
בגבול חולון בת־ים
נפגשים ליד השער הראשי

אבלים:
בעלה: שלמה
ילדיה: שרון, ענת ויונתן
משפחות: גלוברזון, גולדשטיין, טיבר

לד"ר שלמה גלוברזון ומשפחתו

המומים וכואבים על מות

הרעיה והאם

חברי הנהלת עמותת
לה"ב – לימודי הכשרה בניהול
אוניברסיטת תל־אביב

אוניברסיטת תל־אביב

הפקולטה למדעי הרוח · הפקולטה לניהול
ביה"ס לחינוך · ביה"ס למוסמכים

מבכים את מותה ללא עת של

ד"ר תמר גלוברזון

ומשתתפים באבל

פרופ' אריה גלוברזון ובצער המשפחה

לחברתנו נינה סלבסט

משתתפים בצערך על מות

אמך ז"ל

משרד החקלאות
נציבות המים

גילוי המצבה על קברה של הרבנית

חיי' שרה שפרן ז"ל

רעיית הרב אלכסנדר שפרן יבלח"ט
הרב הראשי של ג'נבה שוייץ ולשעבר הרב הכולל של רומניה

יערך ביום שני, כ"ט בתשרי תשמ"ט, 10.10.88 בשעה 4.00 אחה"צ בבית החיים "זכרון מאיר", בני ברק.
אוטובוס 60 מהתחנה המרכזית בתל־אביב

המשפחה

למשה הורמן

משתתפים בצערך במות

אביך ז"ל

"גלובל"
תובלה בינלאומית בע"מ
ההנהלה והעובדים

במלאות שנה לפטירת יקירנו

בנימין אוסטרוב ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון
כ"ח תשרי תשמ"ט (9.10.88)
נפגש בשעה 15.30 ליד השער של בית העלמין
בקרית שאול

המשפחה

ארגון הסגל האקדמי בטכניון

אבל על פטירתו של הגימלאי

פרופ' יצחק קלוגאי ז"ל

מבוני הראשונים בפקולטה לביולוגיה

ומשתתף בצער המשפחה

מי שנותן קול למערך חותם על שיק של 8 מיליארד ש״ח

המערך זקוק לקולך לא רק למען השלטון הפוליטי.
הוא זקוק באופן נואש למיליארדי שקלים כדי לשלם את מחיר הכשלונות המחרידים של הניהול המפלגתי בחברת העובדים.
את המיליארדים האלה הוא יקח ממך – אם תניח לו.
הוא יטיל מיסים חדשים, יצמצם שירותים כמו בריאות וחינוך, וכשכל זה לא יספיק – הוא גם יחזור להדפיס כסף ויטיל עליך לשלם את מחיר האינפלציה המתחדשת.

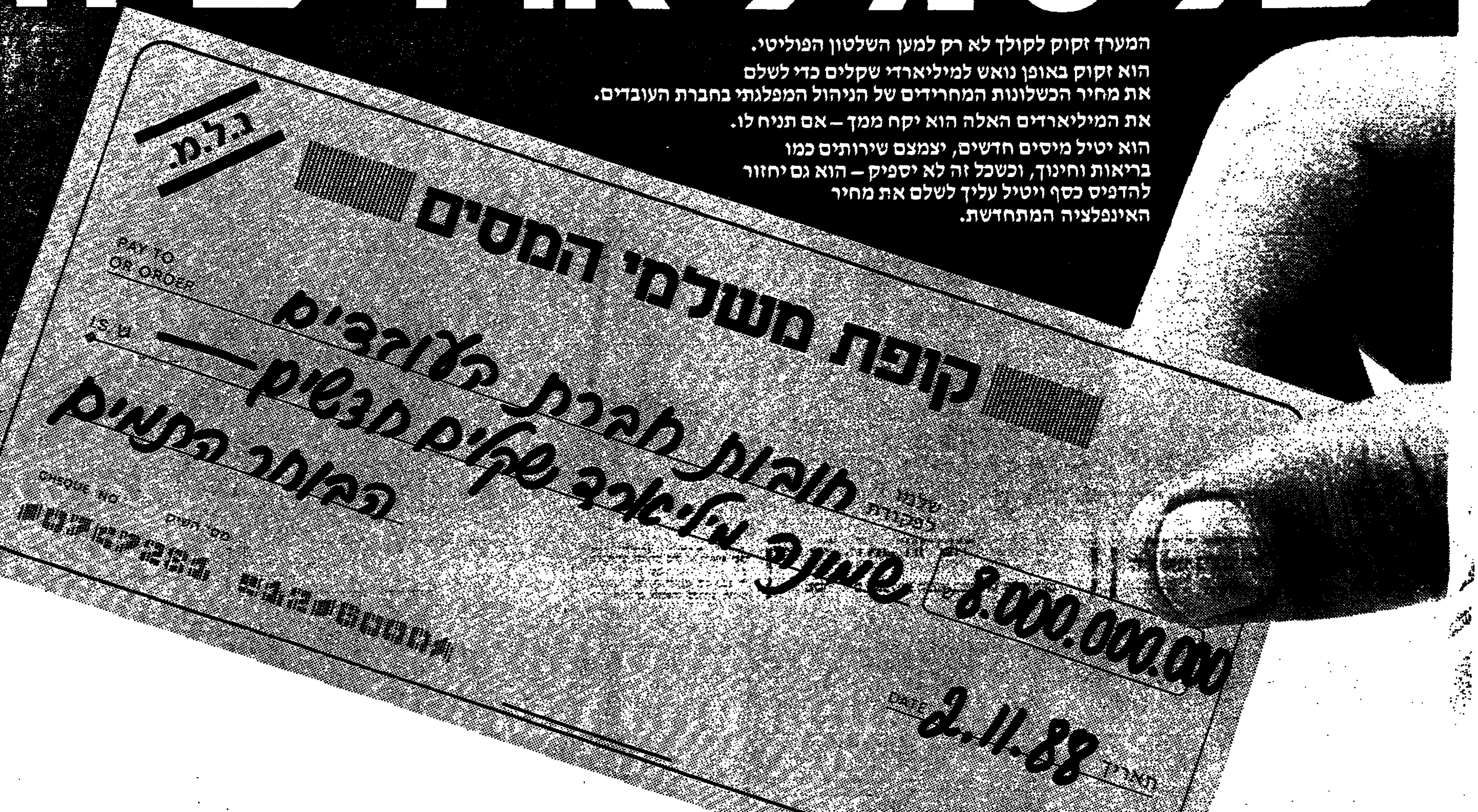

עקרונות הליכוד להבראת חברת העובדים:

1. תכנית הבראה הכוללת ייעול, פיתוח שווקים ויצוא, מכירת מניות לציבור ושיתוף העובדים בבעלות בניהול וברווחים.
2. מניעת כל שימוש ישיר ועקיף במשאבי המפעלים לצרכים מפלגתיים ולמשרות ל"אנשי שלומנו".
3. ביטול ההטבות הסמויות המוענקות לממונים מטעם המפלגה.
4. מינוי מנהלים מקצועיים, לא מפלגתיים, על בסיס של יכולת אישית.
5. דיווח גלוי, מעודכן ומלא ושיטת פיקוח יעילה, תוך הטלת אחריות אישית לתוצאות על המנהלים.
6. שיטת שכר לעידוד הפריון והתפוקה, הכוללת קידום על פי השגים.

משק חופשי.

רק הליכוד יכול

המחנה הלאומי

هكذا من الأصل

هكذا في الأصل

שערי המניות

6.10.88

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה						
אגוד ש	38400					
המסנות 0.1	—		הפסקת מסחר			—
המסנות א 0.5	—		הפסקת מסחר			—
כללי לא בהסדר	14650		54	+600	+4.3	+162
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 88						
אידיבי רג 100.0	117350		487	-450	-0.4	-1209
אידיבי ב 100.0	116700		19	-100	-0.1	-19
אידיבי בב א	703500		1	+3500	+0.5	+65
אגוד 0.1	87200		36			+167
דיסקונט ב	149503		21	-997	-0.7	-23
דיסקונט א	149600		29	-400	-0.3	-227
דיסקונט שה ב	17127		1			
המזרחי ש	48330		487	+180	+0.4	+540
המזרחי מ	48210		5	+150	+0.3	+207
הפועלים מבב	101560		19.1	+1060	+1.1	+6.7
הפועלים ש	79558		652	+80	+0.1	+708
הפועלים מ	79550		141	+10		+146
כללי א 1.0	205666		20	+973	+0.5	+25
כללי שה 7	6420			+10	+0.2	+123
כלל 0.1	50689		1929	-1		-1118
כלל שה 11	17430		51	+30	+0.2	+58
מימון ומסד 1.0	67083					
מימון ומסד 5.0	33750		22			+28
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 89						
אידיבי רג 100.0	149150		115	+800	+0.5	+890
אידיבי ב 100.0	150003	לב				+37
אידיבי בב א	919500	לב				
אימד 1 ש"ח	114100		53	+3400	+3.1	+255
דיסקונט ב'	191000	לב				-1
דיסקונט א'	190500		6			-6
מזרחי ש'	61580		179	+160	+0.3	+296
מזרחי כ'	60913	לב				
הפועלים ש'	101730		158	+400	+0.4	+488
הפועלים מ'	102800		6	+1200	+1.2	+55
כללי א'	260000		2			-2
כלל סמק	64500		431	+79	+0.1	+291
בנקים למשכנתאות						
אדנים 0.1	32001		68	+501	+1.6	+85
לאומישכן ש	12420		87			-35
לאומישכן מ	12450		14	-250	-2	-5
כרמל ש	196		2518	-5	-0.3	-992
כרמל אופ'	106.5		10100	+1	+0.9	+9085
כרמל אג"ח	98		12025			-14600
פת משכ ש	2650		83			-85
משכן ב ש	4510		120	-10	-0.2	-120
עצמאות 0.1	16000					-50
בירב 1.0	7350		112	-80	-1.1	-65
טפחות מבכ ש	26800					
טפחות רג ש	24450		31	-120	-0.5	-41
מוסדות מימון						
החקלאות מבכ א	540999	לב				
החקלאות מבכ ב	240000	לב				
לאומי תעש' א ש	17950		22			-22
פתוח תעש' מבכ	110498	לב				
פת תעש' בב ג	540723	לב				
פת תעש' בב גג	328000	לב				
פת תעש' בב גגג	327834	לב				
פת תעש' בב ד	332292	לב				
פת תעש' בב דד	72550	לב				
מרכז קבלנים 5.0	688	תב	1654	+39	+6.1	+1854
תירות בב	265000	לב				
כלל ליסינג 0.1א	15300		8			+2
כלל ליסינג 0.5ב	15860			+10	+0.1	+100
ביטוח						
איילון	—		הפסקת מסחר			—
איתן	99.5		2000	+2	+2.1	+1839
אררט 0.1	924	שב				
בטוח משנה 0.1	359			-11	-3	-100
בטוח משנה 0.5	137		1002	-1	-0.7	-1002
משנה אופ	200	תב	200	-17	-7.8	-200
משנה הש	116.5			+5	+1.3	+10000
הדר 1.0	153.5		21679	+5	+3	+20321
הדר 5.0	129		16331	+5	+2.8	+17979
הדר אופ סר 2	114		17259	+5	+4.1	+32100
הפניקס 0.1	565		810	-8	-1.4	-810
הפניקס 0.5	475		741			-561
המסנה-הראל 1.0	5960		50	-20	-0.3	-100
המסנה-הראל 5.0	5200		100	-10	-0.2	-100
כלל ביטוח	259		900	-1	-0.4	-900
כלל ביטוח אופ'	41		3300			-3300
כלל ביטוח אג"ח	105.5			+5	+1.4	+183000
מנורה 1.0	730		250	+10	+1.4	+170
מנורה 5.0	653		100			
ביטוח סהר	155		3898			-3898
סקוריטס 0.1	1104					-352
צור ש	205		3000			
ציון השקעות 1.0	1599	תב		-89	-5.3	-219
ציון השקעות 5.0	786		110			-110
מסחר						
אלקטר באנגא 1 ש	691		1667	-14	-2	-1213
אלקטר באנגא 5 ש	599		2020			-101
מאיר עזרא 1.0	302	תב	900	-25	-7.6	-1247
מאיר עזרא אפ	84	בה	1840	+8	+10.5	+35471
כלל אפ 4	135		9000	+5	+3.8	+14682
כלל אגח 2	132		6400	+5	+0.4	+24813
קריסטל 1.0	273		334			+134
לפק 0.1	12900	שב				
לפק 0.5	12510	שב				
שופרסל א 2.0	982		1550	+12	+1.2	+2165
שופרסל אפ	3230		400	+130	+4.2	+647
שופרסל אגח	118.5		76250			+29501
שירותים						
אמות	319		1445			-1945
ספקות הספקה 0.1	288		10088			+9290
ספקות הספקה 0.5	142.5		8652			+1548
ספקות אופ'	101		9683	+1	+1	+8320
ספקות אג"ח	104		28000	+2	+2	+119047
קדר 0.1	490		2854			
קדר 1.0	192.5		24541	+5	+2.7	+20422
מכו' שרותה 0.1	925			+14	+1.5	+210
מכו' שרותה 0.5	625	תב	640	+38	+6.5	+1080
מלונות ושירותי תיירות						
גלי זוהר 1.0	—		הפסקת מסחר			—
גלי זוהר 5.0	—		הפסקת מסחר			—
גני הדר	88		9420	-2	-2.2	-10419
גני הדר אפ 1	31.6	תב	3000	-8	-15.5	-13278
מלונות דן 1.0	1165	שב				
מלונות דן 5.0	824	שב				
חוף האלמוג 1.0	7320					-3
מלונות הירדן	1625		100	+25	+1.6	+194
ים כנף	259		6955			-10845
ים כנף אופ'	174.5		5164			-1164
מחשבים ושירותי מחשבים						
תה"ל 1.0	125			-1	-0.8	-2000
תה"ל אופ'	28	תב	13333	-2	-6.7	-20000
תה"ל אג"ח	106.5					
יעקא 1.0	4700		31			
מ.ל.ל. 1.0	1938	תב	60	-160	-7.6	-60
מ.ל.ל. 5.0	900		100	-30	-3.2	-63
ניקוב מחשבים 1	790		131	+10	+1.3	+213
ניקוב מחשב 5	249		4150			-688
ניקוב אופ סר 2	312		300	-14	-4.3	-464
חים מחשבים 1.0	518		980	+10	+2	+980
נדל"ן, בינוי ופיתוח						
אזורים אופ	308		1574			+1574
אזורים אגח	143			+1	+0.7	+91318
אילון 1.0	55	תב	11699	-4	-6.8	-14491
אילון אופ'	24.9	תב	15152	-6	-9.5	-24152
אל-רוב 1.0	311		1255	+12	+4	+12000
אפריקה 0.1	32000		18	-100	-0.3	-17
אפריקה אופ	10650		10			
אזרים	364		4200			-4225
אילדן 0.1	2600	תב	331	-140	-5.1	-331
אילדן 0.5	1960		157	-20	-1	-157
ברנוביץ 1.0	2468	שב				
ברנוביץ 5.0	2100	שב				
דנקנר 1.0	4410					
דרור 0.1	182.5			+5	+1.4	+2000
דרור 0.5	113					-2
מרלז 1.0	1350		1908	-20	-1.5	-311
המכלול 1.0	670	לב				
המכלול 5.0	452	לב				
תלב 0.1	—		הפסקת מסחר			—
תלב 0.5	—		הפסקת מסחר			—
ירושלים אופ	60.5		5500	-5	-0.8	-5500
בנינים 0.1	3735	שב				
בנינים 0.5	3460		136			-78
הכי ישוב אופ' 7	84		31144	+1	+1.2	+35712
אופ' 8	77		21293			-873
אופ' 9	97		6285			-3672
מבני תעשיה	68	תב	19850	+5	+7.1	+66827
מבני תעשיה אופ'	19.1		143200			-2455
מבני תעשיה אג"ח	106.5					+50000
ישפרו 0.1	3630		6			-6
ישראלום 1.0	1120		160			-160
ישרס 10.0	27700		191			-45
כנף פיתוח 1.0	5750		30	+110	+2	+10
לנדיד 1.0	4401		254	-300	-4.3	-236
לנדיד 5.0	1420	תב	415	-80	-5.3	-815
מ.ת.ב 1.0	289		300	+13	+4.7	+700
מ.ת.ב אופ 2	151		554			-54
מ.ת.ב אגח	132.5		4000	+2	+1.5	+83000
מגורי בניה 1.0	488		612	-8	-1.6	-712
מישגב 5.0	105		1800	+2	+1.9	+4907
מישגב אופ	76.5	תב	1698	+4	+5.5	+6124
מגדל 5.0	834	שב				
לוינשטין 1.0	164	שב				
לוינשטין 5.0	108		4000			-4000
ליפשיץ 1.0	63	תב	6605	-7	-10	-10786
ליפשיץ 5.0	37.8		27415	+1	+2.7	+28575
ליפשיץ אופ 1	14.5		6150	+5	+3.6	+437
ליפשיץ אופ 2	14.9		61253			-42130
ליפשיץ אגח	78		69366			+3288
נאות אביב 0.5	1550					
נכסי אזורים	154.5		1795			-1795

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
נכסי אופ'	38.4		22592			-8166
נכסי אג"ח	96.5		13808	+2	+2.1	+109192
מרכז השקעות 1.0	431					-2
כתף 1.0	1427	שב				
קסריה 0.1	2611		170	+11	+0.4	+130
קסריה 0.5	1071	בה	776	+11	+1	+524
רוגוביץ 1.0	177	תב	1150	-10	-5.3	-1150
רוגוביץ 5.0	114		700	-1	-0.9	-700
רוגוביץ אופ	355	בה	100	-40	-10.1	-200
רוגוביץ אג"ח	134.5			+1	+0.7	+20000
חקלאות						
מטעי הדר 0.1	3301		24	+30	+0.9	+24
מטעי הדר 0.5	3080		26	+40	+1.3	+26
מהדרין 0.1	3889		1268			-1308
נכסי הדרים 1.0	995		290			-440
פריאור 0.5	2180		500	+40	+1.9	+155
מזון וטבק						
דובק מב ש	1700	תב	280	-195	-10.3	-685
דובק מב מ	1745	בה	300	-250	-12.5	-942
גלכל 1.0	259	שב				
גלכל 5.0	195		250	+3	+1.6	+200
גלכל אגח	95		11060	-5	-1.6	-51000
מפעל בירה 1.0	23500		12	-1150	-4.7	-12
מפעל בירה 5.0	19650			-550	-2.7	-92
יצור 1.0	1050			-9	-0.8	-138
יצור א 5.0	506	שב				
יצור אפ 2	155		830	+1	+0.7	+830
מן 1.0	110	תב	2864	+9	+8.9	+1954
מן 5.0	96.5		478			+223
סנפרוסט 1.0	10200					-96
עסיס ב 0.5	—		הפסקת מסחר			—
אנגל שקל 1	1764		343	-18	-1	-125
שמן מבכ א	611	תב	58	-68	-10	-1320
טכסטיל והלבשה						
ארגר מר 1 ש	300					-2000
ארגר אופ	77					
ארגר אגח	115.5		2000	+5	+0.4	+23000
אתיס 1.0	283					
אופנת ברוך 1.0	132	בת	502	+5	+1.1	+298
אופנת ברוך 5.0	113.5	בב		-6	-5	-3030
אתא א	73.5	שב				
ארגמן רג ש	8030		137			+27
דלתא-גליל 1.0	617		1400	+12	+2	+7015
דלתא-גליל א 3.0	585		450	-8	-1.3	-450
מטוית מאותר 1	645	לב				
מטוית מאותר 5	192	לב				
ויסלגו 1.0	165		1800	+3	+1.9	+600
ויסלגו 5.0	133.5			+5	+1.9	+2000
מרינן 1.0	4515	קב		+215	+5	+751
זיקות 1.0	1350		525	-30	-2.2	-525
זיקות 5.0	1020		955	-10	-1	-955
זיקות אופ	228		570	+1	+0.4	+747
טפר	60		1200	-2	-3.2	-1200
טפר אופ	31.9					-188
לודזיה 0.1	450	שב				
לודזיה 0.4	402	שב				
ליבנת 1.0	38.6		4910	+6	+1.6	+2485
עים 1.0	204		1666	-1	-0.5	-1777
עים 5.0	108		2008			+6
עים אופ	61		2	-3	-4.7	-1998
עים אגח	107.5		825	-5	-0.5	-375
עסק פריגה 1 ש'	116		500			-69
עסק אופ	34		32000	+5	+1.5	+35000
פנלת א	376		900	+6	+1.6	+669
פולינן א 0.5	—		הפסקת מסחר			—
פרגוד	800					-33
פרגוד אג"ח	84		3150			
גיבור סברינה	2170		28			-28

שף רגמאות
בטחה
קבוצת כלל
ניהול תיקי השקעות ניהול קרנות נאמנות וניהול קופות גמל

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
מתכת ומוצריה						
אורדן 0.1	3350		83			-109
אורדן 0.5	2798			-10	-0.4	-54
אלומית 1.0	—		הפסקת מסחר			—
אלומית 5.0	—		הפסקת מסחר			—
כבלים ש	351		2215	-3	-0.8	-2215
כבלים אופ	88		1280	+4	+4.8	+2280
כבלים אג"ח	107		11984			-10400
כבלים אגח	112		3000			
התבף 1.0	392	שב				
התבף 5.0	169		500	+6	+8	+3630
זיקה 1.0	1475	שב				
זיקה 5.0	955					
קאמפוט מת 5.0	1910			-9	-0.5	-253
כבלי ציון 1.0	2190		220	-77	-3.4	-120
כבלי ציון 5.0	1445		899	-25	-1.7	-899
קרמני 1.0	111.5	בה	2886	-5	-7.1	-1679
קרמני 5.0	66		3080	+3	+4.8	+23642
מושקן 0.1	21600		10			
מושקן 0.5	6900		60			
פקר פלדה 1.0	1285		3			
קרגב 1.0	373	שב				
קרגב 5.0	258	תב		-20	-7.2	-328
קליל 1.0	2730		316			-316
קליל 5.0	2350		208			-208
קליל אופ	1100		350	+30	+2.8	+520
קליל אגח	133		10000			-10000
שלדות 5.0	1990					
תעשיות לכיש 1.0	430		1030	-16	-3.6	-1030
תעשיות לכיש 5.0	360		105			
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה						
אלביט 3.0	270000		3			-1
אלקו ש 0.25	8250		59			
אלקטרה 0.1	1800		780			+555
אלקטרה א 0.5	1289		390	+45	+3.6	+240
אמפ 5	849		175	+1	+0.1	+125
אגח 3	145		8075			-12575
אורית 1.0	14000		43	+150	+1.1	+42
אלקטרוניקה אופ'	305		3644	+10	+3.4	+7224
כלל אלק אג"ח	110		20300	+2	+1.9	+159700
מכבטרוניקס 1.0	963	שב				
מכבטרוניקס 5.0	680		2929	-3	-0.4	-3729
מינעתני 1.0	388	שב				
מינעתני 5.0	274		1789	+8	+3	+5374
ציקלון 1.0	1980	בה	133			+17
ציקלון 5.0	1440		200			-620
קונטרון אילך 1.	2500	תב	100	-200	-7.4	-190
קונטרון אילך 5.	2271		70	-19	-0.8	-70
ת.א.ת 1.0	460		517	-4	-0.9	-133
ת.א.ת 5.0	287		3050	-2	-0.7	-1690
תדיראן	599		250	+14	+2.4	+2088
מוצרי בניה						
א.פ. תעשיות 1.	137					+6445
א.פ. אופ	434		425	-4	-0.9	-425
איפי אופ' ב	40		13469			-13469
א.פ. אגח	142		23912	+5	+0.4	+16088
איפי אג"ח א	95.5		32400	+5	+0.5	+20600
אקרשטיין 1.0	425		1795	+20	+4.9	+915
אקרשטיין 5.0	275		765	+12	+4.6	+565
אקרשטיין אופ'	252		2655			-2155
אקרשטיין אגח	135		52010	+5	+0.4	+12350
אדם בלום	67		500	+5	+0.8	+300
בלום אופ	29		6500	+1	+3.6	+17000
מצאקה ולפמן 1	2356	לב				
מצאקה ולפמן 5	1595	שב				
נגב קרמיקה	249	תב	2232	-18	-6.7	-2492
נגב קרמיקה אפ	78		7800			
כימיה, גומי ופלסטיק						
אבן 5.0	1635		616			-710
אבן אופ'	345		10680	+10	+3	+15300
אבן אג"ח	98.5		131930			+173485
אליאנס ב	—		הפסקת מסחר			—
גל תעשיות 1.0	190					-35
גל תעשיות 5.0	105.5	בה	1000	-1.5	-9.8	-1468
גל אופ	30		5396			+1969
גל אגח	93.5					-50000
רשפים 0.1	2565	בה	5876	-285	-10	-8402
רשפים 0.5	1522			+2	+0.1	+200
ליפסקי 1.0	1430	שב				
מקסימה 1.0	627		200	+20	+3.3	+200
מקסימה 5.0	525					
כנס 1.0	3650		96			-97
כנס 5.0	3090		36	-50	-1.6	-36
[illegible]	500		1835			
פריקלאס אופ'	107		3400	+1	+0.9	+2229
קים כימיקל 1.0	5940		175			+25
קים אופ	3820		65	+70	+1.9	+200
קים אגח	123	שב				
תיא 5.0	4421			+11	+0.2	+48
פרוטארום 10.0	705		10111	+15	+2.2	+13407
עץ, נייר ודפוס						
כתר	77.5		1362	-2	-2.5	-6533
רפרון 1.0	5050		29	-160	-3.1	-29
רפרון 5.0	3760	שב				
ת.ש.ן 1.0	4400	תב	300	+250	+6	+100
יגה 1.0	—		הפסקת מסחר			—
לנדאו אשקלון 1	535		426	+20	+3.9	+3894
מלב ב 0.5	19000		37			
קרגל	529	שב				
קרגל אופ'	225	שב				
רים 0.1	242	תב	545	+20	+9	+545
רים 0.4	113	תב	1500	+6	+5.6	+7337
תעל ב 0.2	14500					-1
תעשיות שונות						
אבריון 1.0	150.5			+4	+2.7	+4683
אבריון 5.0	83.5		2440			-825
תמיכה יזר	1457	שב				
הבהלק 1.0	980	תב	56	-70	-6.7	-56
הבהלק 5.0	1087	שב				
השקעות בתעשיה						
תרכוית	11650		333	+80	+0.7	+1027
כור בכ ש	4030		75	-60	-1.5	-167
תעשיות אופ	82.5		4464			-4464
תעשיות אגח	115		15585	+1	+0.9	+214415
חברות השקעה						
אמנית ש	3190	שב				
אי.די.בי. אופ'	2697		687			+13
אי.די.בי. אג"ח	111.5		5750	+1	+0.9	+126080
אלגר ש	920		1255			-1325
בזלת 1.0	955	שב				
בזלת אופ	675	שב				
בזלת אגח	115		20000	+5	+1.3	+29000
דנבאר 1.0	557		143	-6	-1.1	-143
דנבאר 5.0	335		966			-3
חברה לישראל 5.0	2920		1586	+50	+1.7	+1125
חלפמן 0.1	115000	שב				
חלפמן 1.0 ש	16350			-200	-1.2	-75
אמפא א 0.5	18500		28			-15
דיסקונט השק אופ	830	תב	3286	+61	+7.9	+5808
דיסקונט השק אגח	117.5		100000	+1	+0.9	+100000
מרכז השק ש	35000		20			
והרון 1.0	1020		200			
והרון 5.0	598		1100	-6	-1	-880
יעסור 1.0	1554		11			+11
יעסור 5.0	924	שב				
יצוא ש	11040	שב				
ירדן א 0.1	1000					-6
ישום השקעות	35.6		1500			-1500
ישום אגח-אופ	50		6289			+6711
כלל 50.0	670	שב				
מגור 0.1	284			-8	-2.7	-650
מגור א 0.5	180		1804			-240
מגור אופ	12	תב	20500	+2	+11.1	+56278
אגוד 1	133.5	שב				
סהר ג 1.0	273	שב				
פז השק ש	2550		2203			-2124
מפה א 0.1	4218					-119
מפה 0.5	3530		36			+24
פריון ב 2.5	9230		310			+64
קדרן 1.0	83		174			
קדרן 5.0	49		1019	-5	-3	-1019
קדרן אופ	30		10714			-10714
קדרן אגח	115		20000			+22800
נסחרות במט"ח						
גבית מ	270					
חיפושי נפט						
דלק נפט 1	1900		937			-476
דלק נפט 5	883			+3	+0.3	+50
פז חפושי נפט	22580		80			-82
יו.א.ל אופ	104		15122	+3	+3	+32928
מ.נ.ג. 1.0	3572			+72	+2.1	+215
מ.נ.ג. 5.0	1895		150			-150
נפטא ש	368		1251	+16	+4.5	+6737

רשימה מקבילה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
מסחר שרותים מלונאות מחשבים						
הראל 1.0	—		הפסקת מסחר			—
יסקל	229			+2	+0.9	+1000
קומדרסום 0.1	944					
קומדרסום 0.5	215	תב	251	-26	-10.8	-251
קומדרסום אופ	8		32604			
קופל 1.0	735		650	-21	-2.8	-5839
תבל	69	שב				
החברה הישראלית	—		הפסקת מסחר			—
כנס מר 1 ש	561					
איכות מחשבים	186					
רמה מיכון 1.0	513		1351			-531
רמה אופ'	875		1233	-15	-1.7	-1352
כלל מחשבים 1.0	2950					-11
משוב מחשבים 1.0	79	תב	8675	+4	+5.5	+4825
רשף	178	תב	5000	+9	+5.3	+14570
נדל"ן בינוי חקלאות						
אמנונים 1.0	451		21			
בן-יקר גת 1.0	1575	שב				
רוזקר 1.0	—		הפסקת מסחר			—
רוזקר 5.0	—		הפסקת מסחר			—
שדר 3.0	907	תב	439	+120	+15.2	+689
רסק בכול	622	לב				+200
רסק רג	560	לב				+500
שגור 5.0	—		הפסקת מסחר			—
אטאס	540		100			-4
גולדפרוסט 1.0	248	בה		+7	+2.9	+200
גולדפרוסט 5.0	156					
תעשייה						
יהודית	189					
מקס 0.1	1520	בה	68	+60	+4.1	+252
מקס 0.5	679		502			+91
תעש רהטין 1.0	3160		1500			+127
[illegible]	70		890			-890
אקסון 5.0	850	לב				
מרקן 1.0	797	לב				
מספנות סלע	50					
מתכת כרום 1.0	—		הפסקת מסחר			—
אלקל	—		הפסקת מסחר			—
אלקל אופ 2	—		הפסקת מסחר			—
בר-טון 1.0	1885		350	+40	+2.2	+109
בר-טון 5.0	1160		114			-14
ביטון אופ'	536		500	+6	+1.1	+70
כרומאטקס 1.0	2900		50	+100	+3.6	+13
כרומאטקס 5.0	1802		542			
בל.נג 1.0	745	תב	432	+68	+10	+604
אלרן-טק	115		1050			-1050
רקסנר 1.0	2050	שב				
נקה כימיקל 1.0	4600		82	-100	-2.1	-82
ת.ג.ל. 1.0	—		הפסקת מסחר			—
ת.ג.ל. 5.0	—		הפסקת מסחר			—
תר"א 5.0	5400		15			-15
אורדע פרינט	390		1000			+1000
סקברייה 1.0	1192		100			-145
גולן	186					-1000
דרפטן	139					
פו קן	335	תב	400	+20	+6.3	+400
באמר כנולנה	123.5	שב				
השקעה						
אינקובה 0.1	—		הפסקת מסחר			—
אירום	224					-2
אירום אופ	25.2			+2	+5	+2000
אביגור בב'	304					-2
אפיק 1.0	451		6100			-4490
אפיק 5.0	269		4000			-2500
בנין ב' 5.0	9000					
לנזק 0.1	—		הפסקת מסחר			—
לנזק 0.5	—		הפסקת מסחר			—
עוז השק ב 0.1	589					
עוז השק ב 0.5	433					+50
חיפושי נפט						
מראיל ב 0.3	2933	בב		-154	-5	-118

משתנים

בנק כללאמי 85	875	5495	5452	0.75	2
פי.בי. 0.5	1163	6385	6353	0.5	4
הכנה ש	29849	120.5	120	2.55	4
שלכון אש	2780	669	664	0.45	1
כלל כוד	10866	281	280	1.01	4
הפועל ב 10.0	15272	920	913	0.77	12
דלק ב ש	28559	2269	2275	0.75	14
אפריקה 1.0	15	29782	29408	1	1
אגחים 1.0	17491	522	514	-1.51	6
בנבים ובנין	754	2624	2624		
הכשרת הישוב	31287	419	415	0.96	7
הבנה לירושלים	5313	262	260	0.77	1
כלל סלון	1008	547	543	0.74	1
עלית	116	14289	14289		
סולבת ב 4	928	278	278		
קפטות פח 1.0	454	2102	2102		
כלל תעש אלק	1934	1693	1668	1.5	1
אלהן 3.0	80	162992	159405	2.25	10
כבע ש	1219	8777	8691	2.75	8
ים הבלח	18673	1602	1590	2.5	13
פלהכסים 10.0	10999	1038	1023	1.96	7
מפעלי נייר 10.0	60	235338	231860	1.5	13
כלל תעש' 1.0	42365	130.5	126.5	1.56	6
אידיבי פתוח 2.8	824	6035	5960	1.36	4
אלון ש	3789	736	732	0.55	2
הבנה לישראל 1.0	5163	3588	3562	2.75	8
פועלים השק ש	7701	651	646	0.77	3
דיסקונט השק ש	5008	2038	2018	2.16	7
כלל 10.0	8950	743	737	0.81	4
יו.אל 5.0	7928	367	364	1.1	2

שערים בין־בנקאיים

אתמול, בצהריים, 6.10.1988 באירופה

מכירה מידית (ספוט)

לין שטרלינג	$ ארצות הברית	1.6945/1.6955
ל"ש ארה"ב	מרקים גרמניים	1.8605/1.8615
"	פלורינים הולנדיים	2.0975/2.0985
"	פרנקים שוויצריים	1.5810/1.5820
"	פרנקים בלגיים	39.00/39.03
"	פרנקים צרפתיים	6.3380/6.3410
"	לירות איטלקיות	1386.80/1387.80
"	ינים יפאניים	133.25/133.35
ליש"ט	$ ארצות הברית	1.2795/1.2800

שער הזהב 403.00 $ ארה"ב אונקיה להגרן פיקסינג

מכירה מאוחרת (פורוורד)

	ל"ש/$	מ"ש/$	מ"ג/$
1 ח'	1.6887/1.6898	1.5737/1.5750	1.8547/1.8559
3 ח'	1.6803/1.6815	1.5621/1.5635	1.8447/1.8459
6 ח'	1.6682/1.6695	1.5448/1.5465	1.8298/1.8312

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

נטייה לעליות

שבוע מסחר מקוצר הסתיים אתמול במגמה מעורבת, עם נטייה לעליות שערים. מחזורי המסחר בתר־פשית המשיכו להצטמצם, והסתכמו ב־5.5 מיליוני שקלים. התפנית החוד־בית מאתמול נגרמה בעיקר הודות לעליות השערים שהיו במניות הנסחרות במסגרת המשתנים, אף שעליות אלה נרשמו כתוצאה מעס־קות בודדות שבוצעו. במניות רבות, ובהן אפריקה ישראל, נכסים ובנין, עלית, פולגת, קופסאות פח ואחרות, לא בוצעה כל עיסקה. העליות הר־סברו ברצונם של מנהלי הקרנות לשפר את התשואה, ולמנוע את השי־חיקה הנמשכת. השבוע עמד בדרך כלל בסימן של ירידות שערים, כשה־עילה היתה הפעם ייקור המנצרים המסובסדים ושערי הריבית הגבוהים. התפנית מאתמול מוסברת, בין השאר, בהורדת הריבית בעקבות הגדלת סכומי המכרזים המוניטריים על־ידי בנק ישראל. בבורסה מערי־כים כי השוק אופיין בשבוע הבא על־ידי מגמת עליות שערים, הערכה זו רווחת גם בקרב מנהלי התיקים. אלה סבורים כי רמת המחירים הגבוהה שבה נסחרות אגרות החוב, המשך מגמת ירידת הריבית, והנזילות הגבו־הה ביותר בשוק, "יביאו בהכרח להסטת חלק מהמשאבים לשוק המנ־יות. "הציבור הרחב יגיע מאוחר יותר", אומרים מנהלי התיקים.

	מדד יומי	שינוי ב־%
מדד מניות כללי	100.58	+0.27
כללי ללא בנקים	79.11	+0.84
מדד משתנים	79.23	+1.46
מדד אג"ח כללי	117.46	+0.44
אג"ח צמוד מדד	117.10	+0.20
אג"ח צמוד מט"ח	124.74	+3.80

בנקאיות 89 עולים

המניות הבנקאיות הנפרות בשנת 1989 נטו אתמול לעלות בשיעור של עד 1 אחוז. בבנקאיות הנפרות ב־88' נרשמה מגמה מעורבת לשני הכי־וונים. בנק ישראל הוריד השבוע את היקף מעורבותו בבנקאיות, הניח לכוחות השוק לקבוע את התשואות.

תשואה שנתית דולרית ב־%	פדיון אוק' 88	פדיון אוק' 89
בליל 0.1	17.13	2.20
הפועלים ש	21.71	1.99
אי.די.בי. רג	18.16	2.37
דיסקונט א	20.20	2.32
המזרחי ש	16.97	2.04

ליפשיץ ממשיכה לקרוס

מניית חברת מתתיהו ליפשיץ 1 ממשיכה במגמת ירידות השערים, ו־אתמול צברה ירידה נוספת של 10%. שווי השוק של החברה מתחיל להתקרב ל־1 מיליון דולר, ועדיין לא רואים את הסוף. נזכיר כי ליפשיץ גייסה הון באגרות חוב הניתנות להמרה במניות, ואלה האמורות להיפדות לפי 100 נקודות, נסחרות באופן לא כל־כך מקרי, לפי מחיר של 78 נק'.

נמשכות העליות באג"ח

מגמת עליות השערים באגרות החוב נמשכה גם אתמול. עליות חדות במיוחד היו באגרות החוב הדולריות. מחזור המסחר באג"ח הסתכם ב־9.9 מיליון שקל. היקף הפעילות במלוות קצרי המועד היה מצומצם יחסית, הו־סתכם ב־9.9 מיליון שקל. בנק ישראל המשיך גם אתמול במעורבות גיוס ההון, והשבוע הבא יגדיל את היקפי ההנפקות. נראה כי קצב גיוסי ההון בשוק הראשוני ילך ויגבר בכל "שמועד הפידיון של הבנקאיות יתקרב.

הודעות בורסה

● איילון ביטוח הפסידה במחצית הראשונה של 88' 443 אלפי שקלים, לעומת רווח של 104 אלפי שקלים במחצית השנה הקודמת.

● [illegible] הישראלית הפסידה במחצית הראשונה של 88' 92 אלפי שקלים, לעומת הפסד של 380 אלפי שקלים בתקופה המקבילה אשתקד.

● דורקי סיימה את המחצית הר־אשונה של 88' ברווח של 159 אלפי שקלים, לעומת הפסד של 18.5 מי־ליוני שקלים בתקופה המקבילה אשתקד.

● נמסא מסרה כי אלישע רואי מנכ"ל החברה מתכוון להתפטר, ובמ־קומו ימונה יוסי לוי. לוי יהיה רשאי להמשיך לעסוק בכסף הכשת חודשי עבודתו הראשונים בנמסא, גם בתפ־קיד של מנהל הכלכלה והתקציבים במשרד האנרגיה. החברה גם מסרה כי היא השותפים לקידוח אשקה 1, הוד ליטו לחזור ולבצע מבחני הפקה, בע־לות משוערת של 265 אלפי דולרים.

דובק: מנית השבוע

לתואר מנית השבוע זוכה הפעם חברת דובק, והפעם בגלל התנה־גויות השליליות שהיו בה, עקב פרסום הדוחות הכספיים למחצית הר־אשונה של השנה. ראשית, סיפור מירע הפנים: יום לפני פרסום הדוחות צנחה המניה באופן לא כל־כך מקרי ב־10%. עם פרסום הדוחות נרשם במניה מוכרים בלבד, ואתמול "צנחו" המניות בשיעור של 10% נוספים. למרות ההפסדים העצומים שצברה החברה, היא מרוצה לפנק את מנהליה, בהטבות הבאות, שבאו לידי ביטוי בסעיף השכר בדוחות התקופתיים לשנת 1987, שמסיבה כלשהי "נשמט" מהדוח המקורי. מנכ"ל דובק, זורח בהל, קיבל בתקופת הדוח התקופתי שכר של כ־1 מיליון שקל (יחד עם הדירקטורים האחרים – 1.33 מיליון שקל). סכומים אלה אינם כול־לים הפרשות לפיצויים או הפקדות בקופת פיצויים. חיים בהל, אחיו של מנכ"ל דובק, קיבל בתקופה הדוח דמי ייעוץ וייצוג (מה זה בדיוק) בשי־עור של 235 אלפי שקלים. וזה עוד לא הכל: בגין נסיעות עסקיות קיבל חיים בהל 68 אלפי שקלים. דובק פינקה גם את חיים מילשטיין, ולאחר תום שנת החשבון, הוסבה פוליסת ביטוח חיי מילשטיין על סך 291 אלפי שקלים מבעלות החברה לבעלותו. אחרי כל אלה עוד מתפלאים מדוע דובק היא המניה השנואה ביותר בבורסה.

בוגרת אוניברסיטה בספרות אנגלית
מעוניינת במשרה בתחומים הבאים:
1. מורה לאנגלית
2. ניהול חנות ספרים/ספריה
3. יחסי ציבור/מזכירות
מעסיק המעוניין בעובדת מרשימה גבוהה ואמינה (23, רווקה) ויש לו עבודה בעלת ענין ואתגר, יתקשר לטלפון: 03-482920

לא מכרת
לא שילמת
קבלת מודעות
ל"לוח העיר"
38 38 38
מודיפון

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יזומה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי אחוזים
אב	5377.64	5339.01	35.10	0.66
אבוקה	374.67	367.37	-0.06	-0.02
אגוז	297.37	295.35	-0.87	-0.29
אגם	114.34	113.56	0.21	0.19
אדיר	1976.18	1961.94	7.68	0.39
אדם	150.08	148.99	0.63	0.42
אופיר	180.22	178.98	0.27	0.15
אור	451.86	447.93	-3.68	-0.81
אורקין	127.65	126.67	0.13	0.10
אוריה	322.68	320.31	0.59	0.18
אורן	894.26	887.72	2.03	0.23
אייל	5979.67	5862.65	-27.25	-0.46
אירים	6001.87	5877.59	10.66	0.18
איתן	866.73	859.95	0.90	0.10
אלון	708.28	702.62	0.22	0.03
אלומה	711.80	705.61	1.49	0.21
אלמוג	105.65	103.17	0.37	0.36
אביב	114.30	112.64	0.74	0.66
בכוח	96.08	93.74	0.43	0.46
אשכול	97.00	96.06	0.68	0.71
ארז	195.74	194.32	0.97	0.50
אשד	132.74	129.80	1.22	0.95
אשל	[illegible]	[illegible]	0.48	0.24
[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.07	0.81
אתגר	286.32	284.28	0.11	0.04
ברוש	144.54	143.83	0.23	0.16
[illegible]	551.67	547.67	2.92	0.54
ביר	480.01	476.27	0.45	0.09
בינה	354.10	352.39	-0.30	-0.09
בניים	1667.02	1655.07	3.25	0.20
בנט	126.53	124.72	0.44	0.35
ברק	498.35	496.06	0.84	0.17
גיא	116.08	114.38	0.30	0.26
גיל	3336.06	3312.27	9.61	0.29
גלית	724.04	718.70	1.63	0.23
דוכיפת	362.35	359.73	1.43	0.40
דוקרן	533.89	529.22	1.81	0.34
דולב	277.59	275.31	-0.45	-0.16
דורון	160.65	157.73	0.28	0.18
דותן	307.56	301.95	0.61	0.20
דליה	624.39	613.20	1.07	0.17
דרור	332.90	326.94	1.31	0.40
דקל	346.89	344.38	1.70	0.50
הדר	412.47	409.66	1.88	0.46
הילה	449.97	447.95	0.88	0.20
ורד	612.20	601.09	1.81	0.30
זהבית	2040.19	2000.19	-0.84	-0.04
זוהר	122.07	120.34	0.20	0.17
זיו	151.18	149.06	0.25	0.17
זינוק	103.15	100.96	0.62	0.62
זיק	84.46	82.45	0.74	0.91
זמיר	415.62	411.99	1.46	0.36
חוחית	189.54	187.86	-0.44	-0.23
חליפין	159.96	159.53	0.40	0.25
חלמיש	226.78	225.72	0.63	0.28
חן	166.94	166.52	0.08	0.05
חסון	128.84	127.62	0.08	0.06
טל	6804.60	6730.35	0.80	0.01
יובל	510.25	505.83	1.44	0.29
יהלום	165.30	164.15	0.79	0.48
יעקבית	360.77	357.32	2.00	0.56
יגור	502.83	499.39	1.09	0.22
כוכב	287.60	285.08	1.13	0.40
כחל	135.76	134.58	0.17	0.13
כלנית	679.82	667.65	2.44	0.37
כספית	300.28	298.89	0.41	0.14
כרמל	131.98	129.95	0.40	0.31
כתר	1273.22	1254.76	3.30	0.26
להב	5072.53	5034.94	15.81	0.31
[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.12	0.09
לפיד	308.22	295.38	-0.13	-0.04
[illegible]	2145.59	2128.46	6.06	0.29
לשם	433.48	431.52	0.78	0.18
[illegible]	3528.80	3518.42	3.48	0.23
מכבלה	4422.63	4393.45	11.28	0.26
מגן	296.36	294.33	-0.10	-0.03
מגוון	4070.62	4042.58	8.89	0.22
מור	1574.30	1563.56	12.51	0.81
מורן	898.30	891.67	4.35	0.49
[illegible]	26873.07	26468.30	74.78	0.28
מיטב	1155.70	1147.50	1.70	0.15
[illegible]	4784.54	4751.87	19.20	0.41
מעיין	785.76	780.50	1.63	0.21
מקשה	434.70	432.75	1.25	0.29
מכלול	92.96	92.32	0.43	0.47
מרווה	139.64	139.14	0.16	0.12
מרום	1508.46	1498.41	2.68	0.18
נתה	162.39	160.04	0.38	0.24
נשיף	271.14	269.87	1.77	0.66
נבון	451.10	444.34	2.99	0.68
נילי	130.91	128.98	0.83	0.65
סביון	668.68	656.22	2.79	0.43
סגולה	149.68	148.56	-0.49	-0.33
סלע	422.62	420.80	1.21	0.29
סנונית	603.57	598.27	1.46	0.24
סער	383.13	379.84	2.37	0.63
ספיר	179.88	179.87	-0.06	-0.03
עוף	367.87	364.76	1.72	0.47
עידית	784.01	780.20	4.40	0.57
עיט	555.38	547.29	1.20	0.22
ענבר	120.18	119.12	-0.02	-0.02
[illegible]	2309.76	2292.69	5.10	0.22
עפרוני	566.18	561.18	1.38	0.25
ערמון	126.35	125.48	0.13	0.10
פיא	1671.46	1659.27	6.91	0.42
צבר	570.26	565.89	-0.73	-0.13
צופית	506.23	501.76	0.16	0.03
צוק	138.19	138.19	0.19	0.14
צמיר	1265.25	1255.41	3.05	0.24
צנובר	547.26	539.30	0.77	0.14
צמרת	162.76	161.54	0.22	0.14
צרית	113.21	111.69	0.19	0.17
קליע	176.30	175.86	0.35	0.31
קשת	117.20	116.50	0.22	0.19
רונית	17331.54	17182.80	90.92	0.53
רימון	150.54	150.28	0.07	0.05
רקפת	[illegible]	[illegible]	2.69	0.28
רשף	[illegible]	[illegible]	-0.48	-0.10
שביט	511.53	507.11	3.19	0.63
שחף	389.53	387.16	-0.96	-0.25
[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.21	0.20
שירה	469.51	466.00	2.08	0.45
שמיר	456.92	455.55	1.69	0.37
שונית	661.02	656.17	3.95	0.61
שחר	690.08	685.09	5.51	0.81
שרד	198.79	197.36	0.39	0.20
תאנה	251.72	249.90	0.98	0.39
תדהר	531.34	530.01	2.05	0.39
[illegible]	616.82	612.28	1.60	0.27
תמנה	111.88	111.00	0.29	0.26
תמוז	288.08	286.12	0.25	0.09
תפוח	223.99	222.41	0.44	0.20
תרשיש	121.55	120.71	0.24	0.20
תשרי	590.21	585.42	1.54	0.26

שערי אגרות החוב

סדרה	שער	שינוי בנק'
4.25% שגיא		
4101	473	--
4102	180.5	+0.1
4103	173.6	+0.2
4104	168.4	+0.2
4501	168.4	+0.2
4302	160.5	+0.8
4303	164	+1
4304	161.7	+1
4105	142	+0.1
4106	138.5	--
4107	138.2	--
4108	136	+0.1
4109	132.4	+0.5
4110	131.1	+0.5
4201	163.8	+1
4204	153.1	+1.1
4205	150.5	+1.1
4206	147.8	+1
4207	147.6	+1.1
4208	145.8	+1
4209	142.9	+1.1
4210	139.4	+1
4211	139	+1
4212	136.2	+0.4
4213	133.1	+0.5
3% מלוה מדינה (100% הצמדה)		
3601	49034	-242
3602	45226	-225
3603	42126	-220
3604	38263	+350
3605	34981	+332
3606	33631	+327
3607	30978	-190
3608	29348	-188
3609	27984	-185
3610	25337	+229
3611	24507	+228
3612	23827	+229
3613	22562	+424
3614	21694	+421
3615	20056	+400
3616	18233	+223
3617	17218	+215
3618	16670	+211
3619	15225	+175
3620	14398	+169
3621	13691	+165
3622	12314	+67
3623	11574	+64
3624	10907	+61
3625	10156	+105
3626	9591	-34
3627	8640	+132
3628	7857	+92
3629	7441	+75
3630	7162	+72
3631	6603	+95
3632	6210	+2
3633	5826	+50
3634	5185	+43
3635	4932	+105
3636	4685	+22
3637	4404	+21
3638	4112	+37
3639	3768	+35
3640	3122	+37
3641	2708	+32
3642	2472	+14
3643	2148	+12
3644	1907	+14
3645	1722	+13
4.25% גליל		
3701	1516	+16
3702	1147	+2
3703	996.5	+0.5
3704	854.5	+0.3
3751	457.1	+2
3752	178.5	-0.5
3753	171.4	-0.5
3901	166.7	-1.3
3902	159	-1.3
3903	162.2	-1.3
3904	159.8	-1.3
3754	161.1	-0.9
3755	155.5	-0.9
3756	150.3	-0.8
3757	147.6	-0.8
3758	144.8	--
3759	144.5	+0.1
3760	142.7	+0.1
3761	139.7	--
3762	136.2	--
3763	135.8	--
3764	135	--
3765	129.9	--
3766	128.5	--
3791	137.7	+0.9
3792	135.4	+0.9
3826	158.9	-1.2
3827	156.1	-1.2
3828	150.9	-1.1
3829	148.2	-1.2
3830	144.9	+0.7
3831	144.6	+0.7
3832	142.8	+0.7
3833	139.8	+0.7
3834	136.5	+0.6
4%, 6%, 7% פיתוח (80% הצמדה)		
3535	146500	--
3536	146050	--
3537	145100	+600
3538	157200	--
3539	158500	+100
3540	158600	+300
3541	134800	--
3542	134300	--
3543	127900	+300
3544	126500	-2800
3545	126602	+300
3546	125000	+300
3547	124600	+300
3548	121800	-3500
3549	117700	+300
3550	117100	--
3551	117600	+300
3552	107800	+200
3553	107600	+200
3554	107880	+200
3555	107902	+200
3556	103100	--
3557	103000	+400
3558	102500	+300
3559	98700	+400
3560	93600	+500
3561	93330	+430
3571	94000	+1000
3572	94070	+670
3573	94200	--
3574	86600	+400
3575	86100	+300
3576	85850	+430
3577	86800	--
3578	79890	+390
3579	79500	+380
3580	75141	-400
3581	67400	--
3582	65317	+100
3583	61900	--
3584	57358	--
3585	54582	-700
3586	49400	--
3587	49700	-1200
3588	49350	+185
3589	45100	-1250
3590	44966	--
3591	45197	-902
3592	45200	--
3593	45750	--
3594	45196	--
3595	42900	--
5% מלוה פיתוח (כריכה כפולה)		
2023	144000	--
2024	135600	+500
2025	138400	--
2026	135000	-2500
2027	131900	--
2028	134000	--
2029	125300	+300
2030	127100	--
2031	127205	+3705
2032	135188	--
2033	116394	-3680
2034	129059	+3759
2035	107600	--
2036	107800	-200
2037	104854	--
2038	101405	+1000
2039	101755	--
2040	99108	-2500
2041	93154	-2943
2051	94000	--
2052	88100	--
2053	92391	--
2054	82700	--
2055	80825	+800
2056	85300	--
2057	81716	--
2058	82901	--
2059	76997	--
2060	78536	+2287
2061	55207	+1608
2062	54656	+1591
2063	53347	+214
צמודות זהב		
5 יזר	86.3	+1
רמון		
7006	314.8	-1.6
7007	281.5	+0.6
7008	191.8	+0.7
7009	185.8	+0.1
7010	181.3	-0.7
7011	171.4	-0.3
7012	165.6	-0.3
7013	155.5	-1.6
7014	137	+0.1
7015	113.7	+0.1
7016	113.5	+0.1
7017	116.3	--
7018	116.1	--
7019	116.7	+0.1
7020	116.5	+0.1
7021	115.4	--
7201	115	+0.1
גלבוע		
6101	16107	-469
6102	9684	-19
6103	8249	-246
6104	7481	-191
6105	7264	-184
6106	7272	-68
6107	6990	-66
6108	5884	-1
6109	4842	-1
6110	4763	-1
6111	3966	-44
6112	3844	-45
6113	2628	-18
6151	1043	+17
6152	998.6	+16.4
6153	873.2	+4.5
6154	836.9	+4.3
6155	550.1	-9.4
6156	449.2	-2.4
6157	333.4	+0.2
6158	317.6	+0.2
6159	273.7	-2.8
6160	254.3	+0.2
6161	245.8	+0.1
6162	220.9	+0.1
6163	209.7	-0.7
6164	201.4	-0.8
6165	185.7	-2.8
6166	178.4	-1.3
6167	174.4	-1.3
6168	171.6	-1.3
6169	165.9	+0.3
6170	153.4	-2
6171	169.8	-1.2
6172	110.7	-1.2
6801	117.1	--
100% מט"ח		
אל אופ	1583	+16
אלתא	1487	+22
אלסקס	2535	+30
מאיסקו	1429	+8
תדר 84	117	+1.2
זהב היש	237	+1.3
דים הש	326.3	-0.7
כור	164.5	--
כלל	321	+1
כיתם ד	183.5	--
כיתם מ	260	--
כיתם י	295	--
רדן	131	+1
סול בת	190.7	--
תיעוש	193.6	-0.1
מדד/מט"ח		
כלת	164	+0.1
דים הש	186	+1
כור	144.6	--
כלל	209.1	--
כב רים	175.2	--
משא מו	163.4	--
משא מו	137.2	+1.7
משא מו	149	--
לאומי	152.9	-1.5

בוא ללגום מקורס יין משובח"

מועדון היין בחסות דיינרס קלוב, מזמין אותך להעמיק את ידיעותיך בנושא היין בקורס מיוחד בן 6 פגישות. חלקה הראשון של כל פגישה יוקדש להרצאה תיאורטית; חלקה השני ללימוד דרך הטעימה, חידוד חוש הטעם, הריח והזכרון. הקורס יתנהל בהדרכת מנהל המועדון אפי וינטר והאנולוגים ישראל פלאם, קובי נת ויאיר מרגלית.

מחיר הקורס
285 ש"ח + מע"מ

פתיחת הקורס הבא - 10/10/88
מלון דן ת"א, שעה 20.00, מדי יום ג'

הרשמה טלפונית
דיינרס קלוב,
מחי הזמנות יין -
03-5467010
03-5463714

מועדון היין
בחסות דיינרס קלוב

צינור הענק של "מקורות"

הנחת הקטע האחרון של צינור הענק, בקוטר 70 אינטש, בקו השלישי לנגב, שנועד להוליך שפכים מטוהרים ממפעל שפכי גוש דן להשקיית שדות בדרום הארץ. זהו מפעל המים הגדול ביותר שבונה "מקורות" אחרי המוביל הארצי והוא יושלם באוקטובר 1989.

(צילום דני רוזנבלום)

2 נשים נהרגו ב־2 תאונות בשרון; הרוג ו־4 פצועים ליד ניר עם; תייר ישראלי נהרג ברומניה

מאת איתן רבין ונורית אמיתי

שתי נשים נהרגו אתמול בשתי תאונות דרכים באזור השרון וגבר נהרג ליד ניר עם.

בתאונה באזור התעשיה בנתניה נהרגה הולכת רגל בת 76, אורליה גולדברג, שחצתה את מעבר החצייה באור אדום. [illegible]

נהג המשאית נעצר לחקירה על ידי לשכת התנועה במרחב השרון.

בתאונה נוספת נהרג תושב ב"ש, [illegible] בן 25, וארבעה אחרים נפצעו קשה בהתנגשות חזיתית בין שני כלי רכב [illegible]

שני הנהגים נפצעו קשה. [illegible]

נהרג ברומניה

יעקב סושניקר (59) מבאר־שבע נהרג ביום ג' בתאונת דרכים בעת שטייל ברומניה במסגרת קבוצת טיול מאורגנת מישראל. [illegible]

של כ־24 שעות.

ביום ד' בבוקר קיבל סוכן נסיעות בבאר־שבע הודעה על כך שסושניקר נהרג בתאונת דרכים ברומניה.

ההודעה הועברה לסוכן בטלקס [illegible] התאונה ועל נסיבותיה.

שנה מאסר בפועל על עו"ד שנמנע מלהגיש דו"חות מס

מאת נורית אמיתי

בית משפט השלום בכפר סבא גזר אתמול שנת מאסר בפועל וקנס כספי של 7500 שקל על אהרון דגן (46), עורך דין שהורשע באי הגשת דו"חות למס הכנסה ומס ערך מוסף. כמו כן גזר עליו שנת מאסר על תנאי.

בגזר הדין הפעיל, בין היתר, עונש של חצי שנה מאסר על תנאי, שעמד נגדו על אותן עבירות.

כתב האישום פרט 40 מקרים שבהם לא הגיש דגן דו"חות כחוק, בשנים 82–1986. השופט יהודה פרגו אמר כי מעשהו של דגן הוא זילזול בחוק, [illegible] ב־45 יום.

רשות שמורות הטבע מתנגדת להשמדת שועלים בגלל כלבת

הזואולוג אבינעם לוריא: הכלבת יכולה לעבור לתנים, לנמיות, לגיריות ולבעלי חיים אחרים המשוטטים בטבע

מאת אלי אלון

כתב "הארץ" לאיכות הסביבה

רשות שמורות הטבע מתנגדת נחרצות לתביעת המנהל הראשי של משרד הבריאות לדלל באורח ניכר את אוכלוסיית השועלים בארץ נוכח גילויים של הידבקות במחלת הכלבת שאירעו באחרונה ושמקורם בשועלים משוטטים.

מנהל האגף להגנת חיית הבר ברשות שמורות הטבע, הזואולוג אבינעם לוריא אומר, כי אין שום בסיס להרג יזום של שועלים, כיוון שהדבר לא יפתור את בעיית הכלבת.

לוריא מציין כי הכלבת יכולה, הדבר מוכר מהעבר, לעבור לבעלי דם חם אחרים כמו תנים, נמיות, גיריות ובעלי חיים אחרים המשוטטים בטבע.

הזואולוג רשות שמורות הטבע מציין, כי מספר המקרים של שועלים נגועים בכלבת שנמצאו השנה נמוך ממספרם בכל אחת מהשנים האחרונות. אין שום סיבה לקרוא לכך בשלב זה מגיפה. [illegible]

הרשות, המדאיגה גם אותנו, ציין לוריא.

רשות שמורות הטבע אומרת עוד כי עלינו להיות מודעים לכך שבירדן ובסוריה קיימים מוקדים קבועים, כל השנים, של כלבת. גם הפעולות הנעשות כדי שם להתמודד עם המחלה אינן רציניות. יש גולה קבועה של בעלי חיים נגועים דרך הגבולות, והדבר גורם מדי פעם להתפרצות של כלבת ושל מחלות אחרות כמו מחלת הפה והטלפיים.

מנהל אגף הגנת חיית הבר מוסיף כי באמצעים העומדים כיום לרשות המדע לא ניתן לאבחן חיה הנושאת נגיף כלבת, אלא לאחר שהנגיף הגיע בגופה הגיע למוח – תקופה העשויה להמשך כמה חודשים. רק אז, בשלב הטרמינאלי, ניתנת הכלבת לאבחון. [illegible]

מבצע הסברה בכפרי הערבים

(ע). מבצע הסברה מקיף בנושא הכלבת ייערך בשבוע הבא בישובים ערביים במשולש, בגליל ובזוהרי ערה.

ד"ר גדעון חסים, המנהל הראשי של משרד הבריאות מסר לכתבת עתו"ם, כי בישובים ערביים רבים משוטטים כלבים לא מחוסנים ואלה מהווים סכנה להתפשטות הכלבת.

שמיר זרק 2 מיליארדים בשטחים

כי השכונות וערי הפיתוח הן לא השטח שלו.

שני מליארד דולר. זה הסכום שהליכוד שרף בשטחים בשנים של שמיר.

בשני מיליארד דולר סיבסד שמיר את ההתנחלויות, את הבניינים השוממים, את אזורי התעשייה הנטושים, את אמבטיות הג'אקוזי הפורחות על גב ההר, את האוטוסטרדות הריקות שדוהרות משום מקום לשום מקום, על חשבון "הכבישים האדומים" בישראל, שאנשים נהרגים בהם יום יום.

כשהליכוד עלה לשילטון לפני אחת עשרה שנים הוא הבטיח לך ניסים ונפלאות. הסיסמה שלו היתה להיטיב איתך ועם העם.

בשנים של שמיר ראית שהליכוד מספר לך מעשיות. כל הצ'קים שנתן לך חזרו נ.ל.מ.

שום דבר לא קרה בנגב, בגליל, בביקעה ובגולן. שום דבר לא קרה בבית-שמש, בקרית-שמונה, בדימונה, בירוחם.

שמיר זורק מיליארדים בשטחים כי השכונה שלך היא לא השטח שלו.

את השכונה שלך לא צריך לספח.

היא כבר כאן.

הגיע הזמן להפסיק לזרוק מליארדים בשטחים. הגיע הזמן להפסיק לרוקן את הקופה. המערך יפרוץ את הדרך מחדש אל הנגב, הגליל, הגולן והביקעה. המערך יעלה אותך מחדש על המפה.

המערך

הדרך לפריצת דרך

יותר לשחקני תיאטרון חיפה לומר בארה"ב מה הם חושבים

בפגישה עם השחקנים לא אסר מנכ"ל התיאטרון על השחקנים לדבר על פוליטיקה בדיונים הפומביים שאחרי ההצגות

מאת יהודה של

כתב "הארץ" חיפה

בישיבת תיזדרך שקיים אמש מנכ"ל תיאטרון חיפה, אלי מלכה, עם שחקני התיאטרון לקראת מסע ההופעות בארה"ב, נקבע המנכ"ל בלדון עימם על הודעתו, כי לא יותר לשחקנים לדבר על נושאים פוליטיים בעת הדיונים שיתקיימו עם הקהל לאחר הצגת המחזה "נפש יהודי".

השחקנים, שהלכו באו לישיבה מתוך כוונה להביע התנגדות נמרצת להודעת המנכ"ל כפי שנוסחה מפיו במסיבת עיתונאים שנערכה שלשום, סיפרו, כי מלכה לא העלה כלל בישיבה את הנושא וכי סוכם עימם שהם ישתתפו בסימפוזיונים ויוכלו להשיב לכל שאלות הקהל. "מה זאת אומרת שיגידו לי מה לומר. אף אחד לא יגיד לי מה להגיד", אמרה סאלווה נקארה.

דורון תבורי ציין בתום הישיבה בסיפוק, כי על השחקנים לא הוטלה כל מיגבלה ומלכתחילה לא היה מקום להעלות רעיון אוילי כזה.

בג"ץ: הצנזורה תדון מחדש בסרט "גטו עזה" שנאסר ב־85'

הסרט התיעודי על חייהם של הפליטים בג'בליה נפסל משום שהוא "כולל סילופים המעוותים את האמת ההיסטורית"

(ע). הצנזורה – או בשמה הרשמי "המועצה לביקורת סרטים ומחזות" – תדון בקרוב שוב בשאלת פסילתו של הסרט "גטו עזה". כך נקבע אתמול בעת דיון שנערך בבג"צ בעתירה שהגיש דאוד כותאב, מפיץ הסרט. בג"צ החליט לבטל את העתירה והציע שהמועצה לביקורת סרטים תצפה בו שוב ותביע לגביו, כיוון שמאז הפסילה הקודמת – התחלפו רוב חבריה.

הצנזורה פסלה את הסרט להקרנה בינואר '85.

הסרט מתעד את חייהם של תושבי מחנה הפליטים ג'בליה שברצועת עזה. הוא כולל ראיונות עם תושבי המחנה, אנשי צה"ל, שר הביטחון יצחק רבין, השר אריאל שרון ומתאם הפעולות בשטחים תת־אלוף (מיל.) בנימין בן־אליעזר.

המועצה לביקורת סרטים ומחזות החליטה לפסול את הסרט להקרנה בנימוק שהוא כולל "סילופים, המעוותים את האמת ההיסטורית" וגם קריאה פומבית להתגייסות לאש"ף, ובכך מסית הסרט נגד המדינה.

כותאב, באמצעות פרקליטו עו"ד אביגדור פלדמן, טען בעתירה, כי פסילת הסרט מהווה פגיעה קשה בחופש הביטוי ושלא היה מקום להחליט כך, משום שהסרט מביע את עמדות שני הצדדים.

הדיון בעתירה התעכב בשל סיבות טכניות ואתמול עמדו שלושת השופטים שלמה לוין, יעקב מלץ ואברהם חלימה, לצפות בסרט. לשם כך אף הובא לבית המשפט העליון ציוד מיוחד. בפתח הדיון הציע השופט שלמה לוין שהמועצה לביקורת סרטים ומחזות תצפה שוב בסרט ותקבע את עמדתה כלפיו. זאת, משום שמאז הפסילה, התחלפו רוב חברי המועצה.

נציג הפרקליטות עו"ד עוזי פוגלמן לא התנגד להצעת השופטים והם הוליכו למחוק את העתירה, למרות התנגדותו של עו"ד פלדמן. עו"ד פלדמן טען, כי יש לדון בעתירה בכל זאת, כפי שהוגשה, משום שמאז הדגשה העתירה, קבע בג"ץ פסיקה חדשה בנושא של פסילת סרטים ומחזות ע"י הצנזורה. השופטים, כאמור, לא קיבלו את דעתו ומחקו את העתירה.

אם (24) נאשמת בניסיון לרצח שני ילדיה שנפגעו משאיפת גז

השופטת: "אם המנסה רק לאיים או לזעוק לעזרה באמצעות ניסיון, בו ילדיה עלולים לסיים את חייהם, זקוקה לבדיקה פסיכאטרית"

(ע). פרשה מזעזעת, בה ניסתה אם לשני ילדים, לשים קץ לחייה באמצעות פתיחתו של ברז הגז בדירה, על רקע של מצוקה כלכלית, נחשפה אתמול בבית משפט השלום בתל אביב. האם, בת 24, תושבת רמת גן נעצרה כחשודה בניסיון לרצוח את ילדיה, האחד בן שלוש והשני בן שלושה חודשים. שני הילדים היו בדירה בעת שהאם פתחה את ברז הגז בדירה.

נציגת המשטרה טענה, כי שכניה של החשודה, ששמעו את צעקותיה של האם, נכנסו לדירה, סגרו את ברז הגז והצילו בכך את חייהם של הילדים ואת חייה של האם להפנותה לבדיקה פסיכאטרית.

החשודה, שסיפרה בבכי במהלך הדיון סיפרה לשופטת, כי לא התכוונה לפגוע בילדיה. היא הטעימה, כי היתה במצוקה חריפה לבדה, בעוד בנה הגדול שהה בחדר סמוך ואילו התינוק שכב בעגלתו בחדר אחר. החשודה טענה, כי היתה נתונה תחת לחץ נפשי, נוכח הידיעה, כי עליה לפנות את דירתה השכורה.

החשודה אישרה בפני השופטת, כי ניסתה לפני כארבעה חודשים לשלוח יד בנפשה באמצעות בליעת כדורי שינה.

השופטת שרה גדות הורתה לעצור את החשודה ל־15 יום לצורך הסתכלות פסיכאטרית. השופטת הדגישה בהחלטתה, כי קשה לקבוע כיום אם החשודה התכוונה לגרום למות ילדיה או שרק התכוונה לזעוק לעזרה. "אם המנסה רק לאיים או לזעוק לעזרה באמצעות נסיון בו ילדיה עלולים לסיים את חייהם, זקוקה לבדיקה פסיכאטרית וחופה על מנת לקבוע אם היא מסוגלת לעמוד לדין," ציינה השופטת.

השופטת הוסיפה כי נסיון התאבדותה של החשודה לפני מספר חודשים, מהווה חיזוק התומך בהחלטה לשלוחה לבדיקה פסיכטרית. "אם שזו לה הדרך לבקש עזרה, זקוקה לבדיקה," קבעה השופטת.

במהלך הדיון נודע כי ילדיה של החשודה נפגעו משאיפת הגז.

משאית מהשטחים מחצה אוהל צבאי; חייל נפצע

(ע). חייל נפצע אתמול מפגיעת משאית נהוגה בידי תושב השטחים. המשאית מחצה אוהל משמר שהוקם סמוך לכביש בן שמן־ חורון, ליד הכניסה למיתקן ארם.

החייל, שנפצע באורח בינוני, טופל על ידי צוות מד"א שהגיע למקום מלוד ופונה ע"י מסוק לביה"ח הדסה עין כרם בירושלים.

נהג המשאית טען שאיבד לפתע את בלמיו. המשאית הלכה להידרדר במורד הכביש ונעצרה רק על הסלעים שהיו לצידי הדרך סביב למקום שעליו הוקם האוהל.

גנבו מחברה קדישא

מאת כתב "הארץ"

200 שקלים נגנבו אור ליום אתמול מקופת צדקה של חברה קדישא ברחוב פינסקר בהרצליה. כן נגנבו במקום 500 אסימונים.

ערך את העמוד: יצחק לאור

בוש נגד דוקאקים

עידכון מסמך ראשון – קרא בעיתונים המובילים בעולם

Herald International Tribune

TIME · USA TODAY · Newsweek

THE WALL STREET JOURNAL.

להשיג ברשת חנויות סטימצקי – ובדוכני העיתונים

ספרים ועיתונים זה סטימצקי

רהק ■ שחורי

مكتب امن الاهل

هكذا من الأصل

ציטוטים מהוויכוח הטלוויזיוני בין המועמדים לסגן־נשיא בארה"ב:

קוויל: יש לי הנסיון של קנדי בנטסן: סנטור, אינך ג'ון קנדי

מאת יואב קרני

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). מייקל דוקאקיס ניסה אתמול להפיק תועלת ממה שנתפס כנצחון מוחץ של לויד בנטסן על דן קוויל, בוויכוח טלוויזיה. הוויכוח, שהפגיש את מועמדי המפלגות הגדולות לסגן נשיא, נמשך 90 דקות. אף אחד מן המועמדים לא "ניתב את רגלו לפיו", כפי שאומרים האמריקאים, ואתמול היו ספקות ניכרים אם לוויכוח תהיה השפעה של ממש על תוצאות הבחירות לנשיאות.

סקר הפתע של רשת הטלוויזיה איי־בי־סי מצא, כי 51 אחוזים מן הצופים חשבו שבנטסן ניצח, לעומת 27 אחוזים בלבד לקוויל. 22 אחוזים סברו שההתמודדות הסתיימה בתיקו.

כאשר נשאלו הצופים בעד מי יצביעו בבחירות בנובמבר, השיבו 50 אחוזים כי יתמכו בבוש, ו־48 אחוזים יתמכו בדוקאקיס. סקר של איי־בי־סי ערב ויכוח הטלוויזיה העלה נתונים כמעט זהים.

כרגיל במאורעות כאלה בפוליטיקה האמריקאית, הרושם שעשו הוויכוחים על הבוחר יתגבש רק בעוד כמה ימים. הרושם הוא לעתים קרובות תוצאה של מה שנאמר אחרי הוויכוח, ולאו דווקא במהלכו. מן הטעם הזה סוערים עכשיו דוברי שני המחנות לנצחון.

הוויכוח הטלוויזיוני עמד בסימן גישה תוקפנית יותר מן הרגיל של ארבעת העיתונאים המראיינים. בניגוד לאווירה הג'נטלמנית המעוקרת של מעמדים כאלה, המועמדים התקשו להתחמק משאלות מביכות, הואיל והשואלים חזרו והציגו את השאלות, באותו ניסוח.

הרגע הדרמטי היחיד בוויכוח היה כאשר נשאל קוויל, בפעם השלישית, מה יהיו צעדיו הראשונים, אם יצטרך לקבל עליו את הנשיאות במקרה של אסון, השיב קוויל: "אני אהיה מוכן לעשות זאת... השאלה אינה רק של גיל: זו שאלה של הישגים, שאלה של נסיון... יש לי אותו הנסיון בקונגרס שהיה לג'ון קנדי, כאשר התמודד על הנשיאות".

כשבא תורו של בנטסן, נעץ הסנאטור בן ה־67 מבט חודר בעמיתו בן ה־41, ואמר: "סנטור, אני שירתתי עם ג'ון קנדי. אני הכרתי את ג'ון קנדי. ג'ון קנדי היה ידידי. סנטור, אתה אינך ג'ון קנדי".

ג'ורג' בוש דיבר על "ערב גדול", וקהל רפובליקאי נאמן הריע לקוויל. מייקל דוקאקיס הופיע בנשף נצחון והודיע לנאמניו המריעים שהוויכוח לימד את העם האמריקאי "על האופן שבו אני מקבל החלטה נשיאותית, והאופן שבו מקבל בוש החלטה כזאת".

ג'ורג' בוש המועמד הרפובליקאי לנשיאות בארה"ב מתבונן במסך בדן קוויל בעת הוויכוח הטלוויזיוני שקיים אתמול עם יריבו הדמוקרטי. (תצלום איי־פי)

10 הרוגים ו־15 שוטרים פצועים מהתקפות אנשי גרילה בקולומביה

בוגוטה (ע"ר). אנשי גרילה קולומביאניים ביצעו אתמול מספר תקיפות בשלוש ערים גדולות וכתוצאה מכך נהרגו 10 איש ונפצעו יותר מעשרים. 15 שוטרים נעדרים וסבורים כי נחטפו.

מקורות צבאיים מסרו כי אנשי גרילה שמאלניים ערכו התקפות בר־זמניות על תחנות משטרה ובסיסים צבאיים בפאראסו וילצ'ס, סאן פאבלו וקאנטאגאלו, 300 ק"מ מצפון לעיר הבירה בוגוטה.

בין ההרוגים אנשי גרילה, חיילים ואזרחים.

בסאן פאבלו הצליחו 19 שוטרים בתחנת המשטרה לעמוד משך 10 שעות מול התקפת המורדים, עד שתחמושתם אזלה והם נכנעו.

שוטר פצוע אמר כי חבריו נלקחו על ידי אנשי הגרילה, והם גם חטפו את הכומר של העיר, שניסה לתווך בין שני הצדדים.

משרד ההגנה האמריקאי:

מחיר "מלחמת הכוכבים" שלב א' רק 69 מיליארד ד'

וואשינגטון (ע"ר). ההתפרסות ההתחלתית של מערך "מלחמת הכוכבים", שנועד להגנה מפני טילים גרעיניים, תעלה כ־69 מיליארד דולר. זהו סכום נמוך הרבה משסברו תחילה – מסר אתמול משרד ההגנה האמריקאי.

אומדן קודם של עלות השלב הראשון של מערך הגנה מצומצם, עמד על 115 מיליארד דולר, על פי מועצת הרכש של הפנטגון.

ההודעה שנמסרה אתמול לא כללה לוח זמנים להתפרסות ההתחלתית, רק ציינה כי ראשי המדינה יוכלו לקבל החלטות מראשית שנות ה־1990 עד מועדן "בהתאם למימון שיאושר".

דוברים של משרד ההגנה אמרו כי ההתפרסות ההתחלתית, אפילו של מערך חלקי, לא תוכל להתבצע לפני שלהי שנות ה־1990.

מועצת הרכש של הפנטגון התכנסה לפני יומיים, במסגרת סקירתה השנתית לגבי הפרוייקט.

המועצה הפחיתה את אומדן העלות ההתחלתית של מערך מיירטים המוצבים בחלל. אלו הם טילים קטנים שאפשר יהיה לשגרם לעבר טילים תוקפים, מ־52 מיליארד דולר ל־18 מיליארד.

חסכון זה, ציין הפנטגון, יפחית את העלות של השלב הראשון של ההתפרסות לכדי 69 מיליארד דולר.

לראשונה באיטליה: שביתה בארמון הנשיא

רומא (ע"צ). לראשונה בקורות איטליה מאיימת שביתה על צמרת המדינה: האיגוד המקצועי של העובדים בארמון הנשיאות הכריז על שביתה ב־28 באוקטובר.

הכרזת השביתה עוררה סערה ברומא בארמון הגדול שהיה תחילה ארמון האפיפיורים, לאחר מכן ארמון המלך, ועם תום מלחמת העולם השניה הפך לארמון הנשיא.

645 העובדים, החל במרכזניות וכלה במנהלי החשבונות, הטבחים והממונים על כוח האדם, החליטו להשבית את עבודתם כדי לדרוש את חידוש חוזה העבודה שלהם שפקע בסוף 1987.

נציג העובדים אמר כי המנהל הכללי של ארמון הנשיאות, סרג'ו באו־ליגנר, מסרב לשוחח עם נציגי העובדים.

מתנגד המשטר הקובני בופיל עזב את ארצו

הוואנה (ע"צ). מתנגד המשטר הקובני, ריקרדו בופיל, עזב שלשום את קובה בדרכו לפרנקפורט ויצטרף שם לוועדה הבינלאומית לזכויות האדם.

"אני חש עצבות עמוקה לעזוב את ארץ מולדתי", אמר נשיא הוועדה הקובנית לזכויות האדם לפני שעלה על המטוס.

"אני בטוח שאשוב ואני מקווה שאמצא באירופה רגישות והבנה לבעיות קובה", אמר בופיל לפני שהגיש לפקיד ההגירה את דרכונו הנושא אשרות כניסה למערב גרמניה ולארה"ב, אך אינו מאפשר לו לשוב לארצו.

אסיר־נמלט בגרמניה נלכד כשהאזין לדיון על אסירים

המבורג (ע"צ). אסיר שנמלט מכלא מערב גרמני נעצר בעיצומו של דיון בפרלמנט האיזורי של המבורג, שם האזין לדיון על אסירים נמלטים – מסרה משטרת המבורג.

האסיר זוהה על ידי סוהר אחד שגם הוא היה באולם בעת הדיון ועצר אותו יחד עם עמיתים אחרים אותם הזעיק כתגבורת.

האסיר, שנידון לחמש שנות מאסר באשמת גניבה, ניצל [illegible] חופשה כדי להעלם.

מצב חירום הוכרז באלג'יר; הצבא תופס עמדות סמוך למשרדי הממשלה

אלג'יר (ע"ר וע"צ). צבא אלג'יריה התפרס ברחובות אלג'יר, במסגרת מצב חירום שהוכרז אתמול אחרי הצהריים וחיילים פתחו באש כדי לפזר מתפרעים שמחו על עליית המחירים והמחסור במצרכי מזון בסיסיים.

יועץ של הנשיא שאדלי בנג'דיד מסר טלפונית כי הצבא התפרס זמן קצר לאחר שהנשיא הודיע על אמצעי חירום, כדי לטפל ב"התפרעויות מסוכנות" באזור אלג'יר.

הוא הוסיף כי החיילים ירו באוויר כדי לפזר קבוצות של צעירים שהתפרעו בלב הבירה, אך לא ניתנו להם פקודות לירות לעבר המתפרעים.

הנשיא הודיע כי כל המינהל האזרחי ושרותי הבטחון הועמדו תחת פיקוד צבאי, אולם משקיפים באלג'יר ציינו כי צעדים אלו לא הביאו לריסון מיידי של המהומות.

גם אתמול נמשכו מעשי ההצתה בכמה רבעים בעיר בהם שוכנים משרדי הממשלה.

אחד התושבים מסר קודם לכן מפי עדי ראיה כי מספר אנשים נפצעו מיריות החיילים במרכז העיר. יועץ הנשיא הסביר: "אם מישהו נפצע, זה היה בודאי מאבנים או מחפצים אחרים".

תושבי הבירה וסביבותיה נקראו ברדיו ובטלוויזיה לחזור לבתיהם. אך למרות שקריאה זו שודרה מספר פעמים, המשיכו תושבים לנוע בחוצות אלג'יר.

כבר בשעות הבוקר תפס הצבא עמדות מסביב לבניינים רשמיים ואיסטרטגיים, בין היתר הפרלמנט, משרד האוצר, הטלוויזיה ומרכז התרבות.

רדיו אלג'יר מסר במהדורה כי כל תחרויות הספורט שנועדו לסוף השבוע בוטלו, וכי בתי הספר נסגרו לפי שעה. לאחר מכן תפסו טנקים של צבא אלג'יריה עמדות בשכונת באשג'ארה, על גבעות אל־הארא־ש, כ־10 ק"מ ממזרח לאלג'יר.

כשלוש שעות לאחר הכרזת מצב החירום, התרוקנו בהדרגה הרחובות במרכז אלג'יר. אנשים מעטים שאיחרו לשוב לבתיהם נעצרו לבדיקת זהותם על־ידי כוחות הביטחון.

פרשנות / עודד זראי

אזהרה למימשלים הערביים

התפתחויות באלג'יר אתמול הן אות אזהרה למימשלים הערביים ובמיוחד אלה הניצבים בפני אותן בעיות של ריבוי אוכלוסין ומצוקה כלכלית חמורה. יש לזכור שמהומות דומות ועל אותו רקע אירעו בקהיר בינואר 1977, אך מאז החריפו בעיות היסוד הכלכליות במדינות ערביות ואירועי היומיים האחרונים באלג'יר מהווים ביטוי לכך.

משטרו של נשיא אלג'יריה אל־שאדלי בנג'דיד לא היה שונה מקודמו הואר' בומדיאן בכל הנוגע להפניית משאבי המדינה לנושאים צבאיים ולתמיכה בארגוני טרור שונים ובעיקר באש"ף.

מדיניות זו נמשכה גם כאשר חלה ירידה משמעותית בתמלוגי הנפט והגאז ובצורת חריפה הגבירה את רמת היבוא החקלאי בשנה האחרונה. זאת כעוד הריבוי הטבעי מגיע לכדי מליון נפש לשנה.

בנג'דיד, שאינו מצליח לעמוד בתשלומי חובות החוץ המגיעים ליותר מ־20 מליארד דולר, נאלץ להפעיל "רפורמות כלכליות" לרבות ביטול סובסידיות. הדבר גרם לעליית מחירים תלולה של מצרכי היסוד.

אל על מטענים לכל השערים

שערי מטבע חוץ

6.10.88

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.60	1.67	1.6288	1.6492	1.60	1.67	1.6269	1.6471	1.60	1.67	1.6298	1.6503	1.6388	0.0007
1 לישט"ש	2.70	2.82	2.7592	2.7937	2.71	2.84	2.7585	2.7929	2.71	2.84	2.7633	2.7981	2.7769	0.0037
1 מארק גרמני	0.86	0.90	0.8743	0.8852	0.86	0.90	0.8747	0.8856	0.86	0.90	0.8760	0.8870	0.8802	0.0022
1 פרנק צרפתי	0.25	0.26	0.2570	0.2602	0.25	0.26	0.2562	0.2594	0.25	0.26	0.2571	0.2603	0.2584	0.0006
1 גולדן הולנדי	0.76	0.80	0.7765	0.7863	0.76	0.80	0.7758	0.7855	0.76	0.80	0.7770	0.7686	0.7808	0.0022
1 פרנק שווייצרי	1.01	1.06	1.0304	1.0433	1.00	1.01	1.0297	1.0425	1.01	1.06	1.0308	1.0438	1.0362	0.0023
1 כתר שוודי	0.25	0.26	0.2555	0.2587	0.25	0.26	0.2553	0.2585	0.25	0.26	0.2556	0.2588	0.2570	0.0009
1 כתר נורבגי	0.23	0.24	0.2362	0.2392	0.23	0.24	0.2361	0.2391	0.23	0.25	0.2367	0.2397	0.2370	−0.0005
1 כתר דני	0.22	0.23	0.2274	0.2302	0.22	0.23	0.2270	0.2298	0.22	0.24	0.2275	0.2304	0.2287	0.0004
1 מרק פיני	0.36	0.38	0.3710	0.3757	0.36	0.38	0.3710	0.3756	0.36	0.39	0.3710	0.3756	0.3733	0.0011
1 דולר קנדי	1.32	1.38	1.3478	1.3647	1.32	1.38	1.3448	1.3616	1.32	1.38	1.3456	1.3627	1.3545	0.0976
1 דולר אוסטרלי	1.22	1.34	1.2998	1.3161	1.25	1.35	1.2968	1.3130	1.26	1.35	1.2960	1.3123	1.3065	0.0110
1 ראנד דרא"פ	0.43	0.52	0.6544	0.6626	0.39	0.54	0.6533	0.6614	0.41	0.58	0.6545	0.6627	0.6580	0.0023
10 פרנקים בלגיים	–	–	0.4180	0.4232	–	–	0.4174	0.4226	0.40	0.42	0.4179	0.4231	0.4201	0.0012
10 שילינג אוסטריים	1.22	1.28	1.2443	1.2599	1.22	1.28	1.2426	1.2581	1.22	1.29	1.2436	1.2593	1.2519	0.0037
1000 לירטות איטלקיות	1.15	1.21	1.1741	1.1888	1.15	1.22	1.1707	1.1853	1.16	1.24	1.1752	1.1900	1.1806	0.0024
100 ינים יפאניים	1.20	1.25	1.2219	1.2372	1.20	1.25	1.2193	1.2345	1.20	1.26	1.2231	1.2385	1.2305	−0.0041

באל על מטענים המטען שלך
מגיע ל־31 יעדים ישירים תוך 24 שעות.
ELAL אל על

גורבצ'וב יבקר לראשונה בצפון קוריאה

מוסקווה (ע"ר). מנהיג בריה"מ מיכאיל גורבצ'וב יערוך ביקור רישמי בצפון קוריאה, במועד שעדיין לא נקבע, מסרה אתמול סוכנות טאס.

אנדריי גרומיקו שפרש מכהונת הנשיא בסוף השבוע שעבר, אמור היה לערוך החל מה־10 באוקטובר ביקור של חמישה ימים בפיונגיאנג. תוכניות אלה נגוזו כאשר גורבצ'וב נבחר בשבת שעברה כנשיא במקומו של גרומיקו.

יהיה זה ביקורו הראשון של גורבצ'וב בצפון קוריאה מאז נכנס לתפקידו במארס 1985.

צבא אפגניסטן נסוג מפאקטיקה בשל הצלחות המורדים

איסלאמבאד (ע"צ). צבא אפגניסטן פינה שלשום בלילה בתום קרבות עזים, את מחוז פאקטיקה שבדרום־מזרח אפגניסטן, שעות ספורות בלבד לאחר שהמורדים המוסלמים כבשו את בירתו, שאראן – מסרו אתמול מקורות של המורדים.

צבא אפגניסטן, שפינה כמה אלפי חיילים וטנקים רבים מפאקטיקה, גם פינה את העיר אורגון, מדרום לקאבול, שהייתה מבותרת זה חודשים מספר על ידי המורדים המוסלמים.

הכוויתים מהווים מיעוט במדינתם

כווית (ע"ר). מספר התושבים בכווית הוא 1,834,756 מיליון נפש, אך רק 763,708 הם ממוצא כוויתי, כלומר 41.62 אחוזים מכלל האוכלוסיה.

נתונים אלו אלה פורסמו ע"י המחלקה לסטטיסטיקה במשרד התיכנון בכווית והובאו בעתון "אל־סיאסה".

העוזר לסגן שר התיכנון לענייני סטטיסטיקה, מסאעד אלעמים, אמר כי שיעור האוכלוסיה הכוויתית לעומת המיפקד משנת 1985 גדל ב־1.48 אחוזים.

ערך את העמוד: רוני בורנשטיין

דובר חברת בזק

בנק ישראל
תיקון טעות במודעת הנפקה
במודעת בנק ישראל שפורסמה
ביום 6.10.88 בעיתוננו נפלה טעות
שיעור הריבית בסדרה 4230 א'
צ"ל 4.75% ולא כפי שפורסם.

אגוד ישראלי לילדים נפגעים
אילן
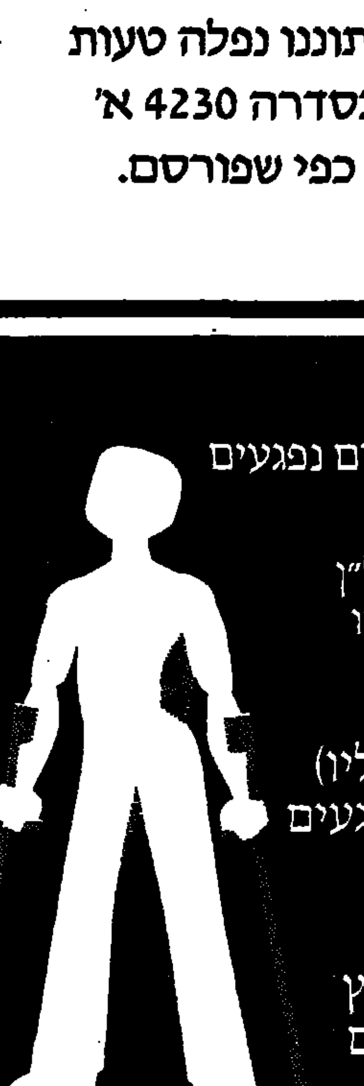
משנות החמישים נותן איל"ן
את ידו לשיקום נפגעי פוליו
ומשפחותיהם.
גם עכשיו, עם התגלות
מקרי שיתוק ילדים (פוליו)
ימשיך איל"ן ויעזור לנפגעים
ומשפחותיהם בתהליך
השיקום.
סניפי איל"ן ברחבי הארץ
עומדים לרשות הנפגעים
ומשפחותיהם.
"עזור לנו לעזור להם".

השנה יכולה להיות O.K.
או.קי. מתחרה על התקציב שלך.

צעד מפתיע בתגובה להפגנות הנמשכות ביוגוסלאוויה:

נשיא חבל וויוודינה בסרביה נכנע ללחץ עשרות אלפי המפגינים והתפטר

משקיפים מעריכים כי ההתפטרות, על אף שהיא מתרחשת ברמה מחוזית, תסלול את הדרך לשינויים במנהיגות המפלגה הקומוניסטית בסרביה ויתכן שגם ב־6 רפובליקות נוספות

נובי סאד (אי־פי, ע"ד). נשיא חבל ויוודינה של יוגוסלוויה התפטר מתפקידו אתמול לאחר ש־100 אלף מפגינים דרשו סילוק המינהל כולו בראשותו.

הנשיא נאגורד באיזור הודיע על התפטרותו בעקבות הפגנת המונים שפגעו בצורה על בנייני השלטונות וניסו לפרוץ מחסומי משטרה בבירת החבל נובי סאד, על כך מסרה הטלוויזיה.

מנהיגי המפלגה הקומוניסטית הסרבית, הרפובליקה הגדולה ביותר של יוגוסלוויה, הביעו תמיכה בתביעת המפגינים להתפטרותם של כל מנהיגי ויוודינה.

הסרבים מעוניינים לקצץ במעמדי האוטונומיה של שני החבלים ברפובליקה הסרבית – ויוודינה וקוסובו. בקוסובו רוב התושבים הם ממוצא אלבני.

לאחר שלושה חודשים בהם פקדו את יוגוסלוויה הפגנות רבות סביב המשבר הכלכלי הפוקד את המדינה וטוהרה של בעיות אתניות, חלה אתמול התפנית הדרמטית כאשר מנהיג מחוז ויוודינה שבסרביה הודיע על התפטרותו שגררה עימה את התפטרות קולקטיבית של כל צמרת המפלגה במחוז. משקיפים מעריכים כי התפטרות זו, על אף שהיא מתרחשת ברמה מחוזית, תסלול את הדרך לשינויים במנהיגות המפלגה הלאומית הקומוניסטית בסרביה ויתכן שגם במפלגות אחרות ב־6 רפובליקות נוספות.

אלפי מפגינים נאספו אתמול אחר הצהריים בהתנגדות בירת מחוז ויוודינה נובי סאד, כדי לתבוע את התפטרות מנהיגות המפלגה המקומית.

הקהל הריע קרא "אנו תובעים התפטרות" והשמיעו סיסמאות נגד השכר הנמוך והירידה המתמשכת ברמת החיים. כוחות משטרה רבים עמדו מנגד והשגיחו בנעשה.

כ־1,000 שוטרים יוגוסלאבים, וביניהם יחידה מיוחדת לפיזור הפגנות ניצבו אתמול כשורשרת אדם היה בעיר נובי סאד בירת מחוז הוויוודינה בצפון יוגוסלוויה בעת שמאה אלף מפגינים תבעו את התפטרות מנהיג המפלגה הקומוניסטית המחוזית (תצלום אי־פי)

הדולר יציב; הזהב עלה

לונדון (ע"ד). הדולר האמריקני שמזה כמה ימים נסחר בשוקי ההון בעולם כמעט ללא שינוי, שמר גם אתמול על יציבותו באירופה.

המטבע האמריקני נסחר בלונדון בשעות הבוקר ב־1.862 מרק ו־133.50 ין, ללא שינוי לעומת שער הסגירה של יום ד', ועליה קלה ביותר לעומת שער הסגירה בשעות הבוקר בטוקיו.

סוחרי מטבע אמרו כי לא צפויים שינויים בשער הדולר גם היום לאחר שיפורסמו סיכומי האבטלה האחרונים במשק האמריקני.

הזהב, לעומת זאת עלה ושבר לראשונה את מחסום ה־400 דולר לאונקיה. הוא נסחר בשעות הבוקר בלונדון ב־400.95 דולר.

יוזף שטראוס יקבר היום בגרמניה; היהודים חוששים מהתחזקות הימין

שמעון פרס ועזר ויצמן שיגרו מברקי תנחומים

מאת דניאל דגן
כתב "הארץ" באירופה

בון (מיוחד ל"הארץ"). המנהיג השמרני פרנץ־יוזף שטראוס, יובא היום לקבורה בטקס הלוויה בהשתתפות נציגי מדינות שונות, וביניהם דיפלומטים בכירים ממדינות ערב.

שרי ממשלת ישראל, שמעון פרס ועזר ויצמן, שיגרו מברקי תנחומים על מותו של שטראוס, שבהם צוין פעלו הרב למען ישראל. בעת כהונתו כשר ההגנה, דאג שטראוס לאספקת נשק לישראל, ומאוחר יותר הבטיח שיתוף פעולה טכנולוגי בין מפעלים גרמניים ומפעלים בארץ.

יושב ראש הקהילה היהודית במערב גרמניה, חושש כי לאחר מותו של המנהיג השמרני בבוואריה, יזכו המפלגות הימניות הקיצוניות, כולל הניאו נאציות, בחיזוק ניכר.

בראיון עיתונאי אמר היינץ גלינסקי, כי שטראוס מילא תפקיד חשוב במאמץ למשיכת גורמים ימניים, והעלמותו מן הזירה יוצרת מצב חדש.

שטראוס קרא למערב גרמניה להשתחרר מן המעמסה של העבר הנאצי. מבריו טוענים כי נוכחותו בזירה הפוליטית, הקשתה על גורמים ימניים קיצוניים לגייס תמיכה נרחבת בבוואריה ובחלקים אחרים של דרום גרמניה, שבהם יש מסורת שמרנית חזקה.

סגנית שר החוץ בבון, אירמגארד אדם־שוואצר, אמרה גם היא אתמול כי מותו של שטראוס יוצר חלל ריק בחלק הימני של הקשת הפוליטית. אדם שוואצר, המתמודדת בסוף השבוע על ראשות מפלגת הקואליציה החופשית הדמוקרטית, קראה למפלגות הדמוקרטיות לפתוח עצמן לנושאים חדשים ומצביעים חדשים, כדי למנוע קיצוניות של הימין.

להערכה מיוחדת זכה שטראוס גם במדינות ערב – בין השאר בשל עמדתו התקיפה בעד מכירות נשק גרמניה לסעודיה.

חברי "פעולה ישירה" שרצחו את מנהל "רנו" למשפט היום בפאריס

פאריס (ע"ד). 4 חברים של קבוצת הגרילה העירונית השמאלנית "פעולה ישירה" יעמדו היום למשפט, כשהם מואשמים באחד ממעשי הרצח המזעזעים ביותר שלאחר המלחמה – רציחתו של מנהל מפעלי "רנו" ז'רז' בס.

נאתאלי מניגון וז'ירדה דאופמארק ריואן, ז'אל אוברון וז'ורז' ציפריאני יופיעו בפאריס בפני בית משפט מיוחד נגד טרור, באשמת קשירת קשר לרציחת בס, במסגרת מלחמתם נגד "האימפריאליזם המערבי".

הארבעה, שכבר נידונו למאסר של יותר מעשר שנים לאחר שהורשעו בראשית השנה בשוד מזויין וקשירת קשר פלילי, צפויים למאסר עולם אם יורשעו בבית המשפט.

אולם, שביתה בת עשרה ימים של השופטים בצרפת עשויה לגרום ברגע האחרון לדחיית המשפט.

סניגורם של ארבעת אנשי הגרילה, בארנר רישר, קרא לדחיית המשפט בנימוק כי השביתה לא אישרה לו להיפגש עם שולחיו ולהתכונן למשפט.

מניגון, בת 30, ואוברון, בת 28, מואשמות כי ירו בתעשיין בס בן ה־58 בשעה שיצא ממכוניתו ליד ביתו בגדה השמאלית של פאריס בנובמבר 1986.

רויאן וסיפריאני מואשמים בסיוע לפשע. המשטרה מאשימה אותם בתכנון הרצח.

בתי המשפט המיוחדים למלחמה בטרור הוקמו על ידי ראש הממשלה הימני לשעבר ז'אק שיראק, כדי לטפל בתיקי טרור, לאחר שחמישה מושבעים פרשו ב־1986 ממשפט נגד אנשי "פעולה ישירה" בעקבות איום של אחד הנאשמים עליהם. בבתי המשפט המיוחדים אין מושבעים, אלא רק שופטים.

משטרת סיאול פיזרה סטודנטים שהשתלטו על משרד שר ההגנה

סיאול (ע"ד). משטרת דרום קוריאה עצרה אתמול סטודנטים שהשתלטו על משרדו של שר ההגנה לשעבר ודרשו כי ייענש על תפקידו בדיכוי התקוממות עממית בעיר קוואנג'ו ב־1980.

יחידה מיוחדת המונה 100 איש פרצה למשרד ועצרה את 23 המפגינים.

המפגינים, פרצו לבניין מול העצרת הלאומית והשתלטו על הקומה הרביעית בה נמצא משרדו של חבר הפרלמנט צ'ונג הו־יונג, שנטל חלק בהפיכה שהעלתה את צ'ון דו הוואן לשלטון.

המשטרה גררה את המפגינים לאוטובוסים שעמדו הכן למטרה זו. לא נמסר על נפגעים.

רבים מאזרחי קוואנג'ו האישי אפחיזה עדיין מאשימים את צ'ונג יחד עם הנשיא הקודם צ'ון, את המנהיג הנוכחי רו טהוו ושני גנרלים לשעבר כאחראים לדיכוי ההתקוממות בקוואנג'ו.

המתפרעים ניפצו חלונות כאשר פרצו למשרדו של צ'ונג, אח"כ צעקו שחמשת הגנרלים לשעבר צריכים להענש על כל אלה שנהרגו בקוואנג'ו. הסטודנטים השליכו דיוקנאות של רו ושל צ'ונג והניפו דגל קוריאני עם כרזות הקוראות "מוות לרוצחי קוואנג'ו" ו"הלאה ארה"ב שניהלה את הטבח".

רייגן: לא יהיה מו"מ עם איראן כל עוד לא ישוחררו בני הערובה

וואשינגטון (ע"צ). הנשיא רייגן פסל אתמול כל מו"מ בין ארה"ב לאיראן, כל עוד לא ישוחררו בני הערובה האמריקניים.

"מעולם לא הצלחתי להבין את צעדיהם של האיראנים, את האיסטרטגיה שלהם ואת מעשיהם. אך ברור בהחלט, כי לא נוכל לשאת ולתת בשום פנים ואופן עימם כל עוד לא ישוחררו בני הערובה", אמר בתשובה לשאלה על הסיבות מדוע האיראנים מדברים על מו"מ אמריקני־איראני על בני הערובה. הכוונה היתה לדברים שאמר נשיא איראן לשעבר, באני סאדר, שהוכחשו על ידי טהראן.

הוועד הפועל של המפלגה הרדיקלית האיטלקית יתכנס החודש בירושלים

הכינוס ב־21 באוקטובר ● בין חברי המפלגה – צ'יצ'ולינה

מאת תולדה ליברנומה
סופרת "הארץ" באיטליה

פירנצה (מיוחד ל"הארץ"). הוועד הפועל של המפלגה הרדיקלית העל־לאומית (1.7 אחוז בבית הנבחרים האיטלקי) החליט אתמול לקיים את ישיבתו הבאה בימי 21־24 באוקטובר בירושלים.

מחוץ לגבולות איטליה הצטרפו למפלגה שבצורתה הנוכחית הוקמה רק אשתקד 5,500 איש לרבות 40 ישראלים בתוכם ח"כ שולמית אלוני. בין חברי המפלגה הישראלים בולט במיוחד מספרם של אסירי ציון רוסים למענם הרבתה המפלגה הרדיקלית האיטלקית לפעול. הוועד הפועל מתכנס ארבע פעמים בשנה בין ועידה שנתית אחת לשנייה. בפעמים הקודמות הוא נפגש בבריסל, במדריד ובורשא.

בראיון מיוחד ל"הארץ" אמרה אמה בונינו יו"ר הקבוצה הפרלמנטרית של המפלגה שירושלים נבחרה מפני שהרדיקלים רואים בישראל "בת ברית רבת זכויות בהיותה המדינה הדמוקרטית היחידה במזרח התיכון". היא הוסיפה שהרדיקלים תומכים בעם היושב במדינת ישראל ולא בממשלה זו או אחרת וכי הבעייה הפלשתינאית איננה תוצר ישראלי בלבד וכי ארצות ערב השכנות שותפות ליצירתה.

בין חברי המפלגה הרדיקלית נמנית גם חברת הפרלמנט צ'יצ'ולינה שקשריה עם עולם הפורנו עוררו גם בארץ הדים רבים. בונינו מקווה שביקורם בארץ של מנהיגים בולטים במפלגה יסייע להבנת מדיניותה כלוחמת לזכויות האדם.

פצצה שהושלכה ממכונית החרידה את מערב ביירות

ביירות (ע"ד, ע"צ). מטען חומר נפץ רב עוצמה שהושלך ממכונית התפוצץ בביירות המערבית, המוסלמית, הנשלטת על ידי הצבא הסורי, אתמול בבוקר.

המשטרה הודיעה כי הפצצה במשקל של שני קילוגרם חומר נפץ הושלכה ממכונית בעת שעברה על פני גשר בשכונת קולה, מרכז מסחרי הומה אדם במערב ביירות, מיד עם בוא תנועת הקונים הראשונה בשעות הבוקר.

"תודה לאל, לא היו נפגעים", אמר קצין משטרה בעת שחיילים סורים חסמו את הגישה לאתר הפיגוע.

עדי ראיה מסרו כי עשן כבד התאבך ממקום הפיצוץ אל שמי העיר.

הדי הפיצוץ נשמעו בכל מערב ביירות ותושבים נפחדים, הזוכרים פיצוצים קודמים באותו איזור, חשו למקלטים.

ערך את העמוד: רוני בורנשטיין

מנע תאונות בדרכים

הכן את ה"פיאט" שלך לחורף

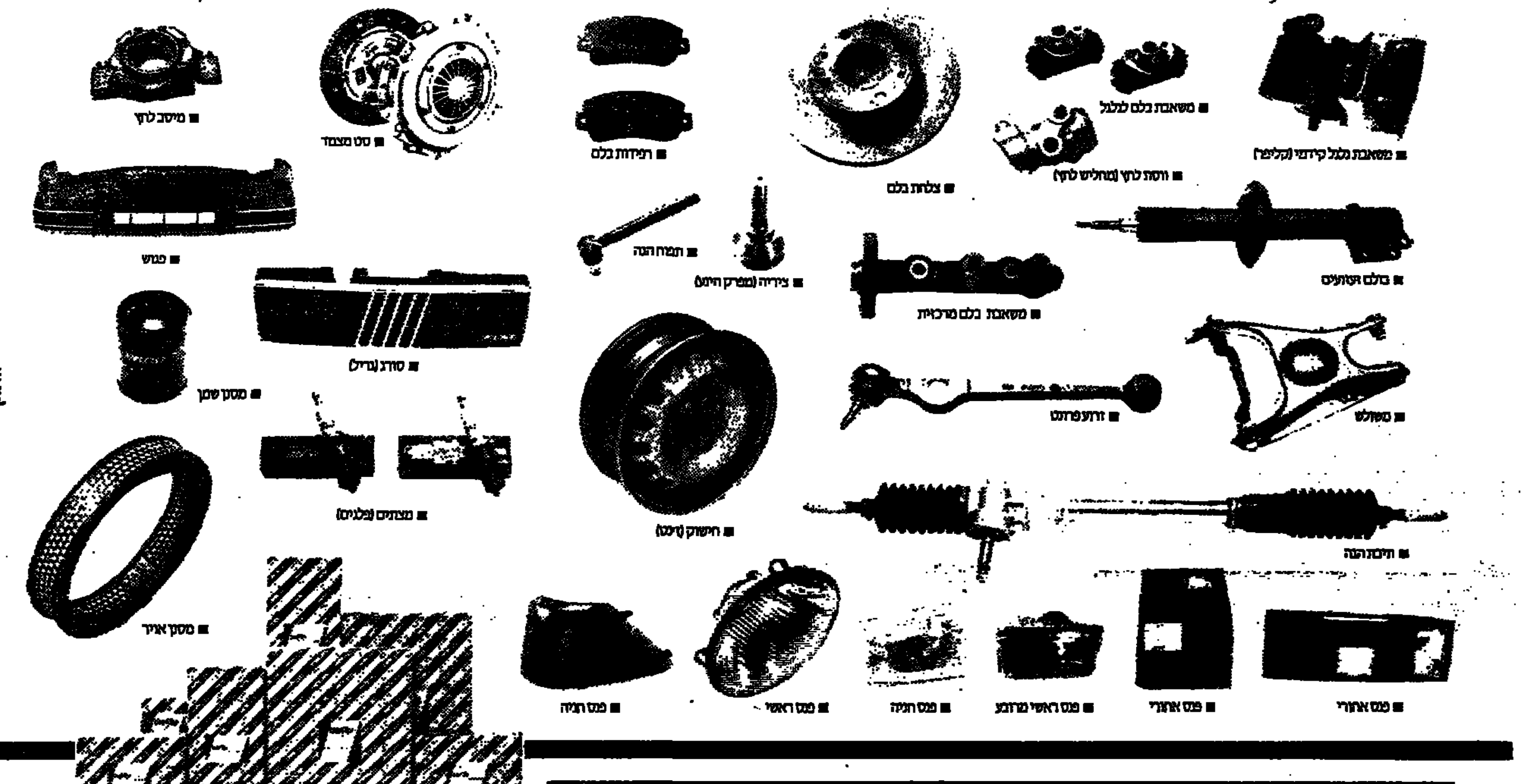

חלפים מקוריים של פיאט עכשיו בהנחה של

10%

חלפים מקוריים של פיאט עכשיו בהנחה של 10% בכל המוסכים האיזוריים והמוסמכים ואצל מפיצי המשנה של פיאט בכל רחבי הארץ.
המבצע לתקופה מוגבלת ומיועד לפריטים המופיעים בפרסום זה לכל דגמי "פיאט".

המוסכים המרכזיים והאיזוריים המוסמכים של 'פיאט':

תל־אביב	• מ. מרכזי - עשר תחנות 20 רמת־החייל	03-483131
	• קופלנץ - שדי השכלה 7, ת"א	03-330078
	• אמיר - דרך סלמה 38, ת"א	03-825634
	• פיאסון - הרכב 12, ת"א	03-378378
חיפה	• סכנו רכב - מפרץ חיפה ליד משרד הרישוי	04-729656
	• שפיק - ת"א 14, חיפה	04-533834
	• הקריה - אח"י אילת 2, קרית־חיים	04-727349
ירושלים	• מוסך אזורי - דרך בית־לחם 142, י־ם	02-716045
	• הרכב י־ם 87' - ירמיהו 58, י־ם	02-526429
אילת	• המפרץ - אזור התעשיה - אילת	059-78510
אשדוד	• יעיר - אזור התעשיה ב' - רח' הדרום 2, אשדוד	08-522125
אשקלון	• אוטו אשקלון - ליד עשות, אזור התעשיה	051-29191
בני־ברק	• איטליה - ברוך הירש 32, ב"ב	03-701633
	• בז'רנו - הירדן 28, ב"ב	03-788080
	• איטליאנו - ברוך הירש 32, ב"ב	03-786239
הוד־השרון	• מוסך שרת שרון - בני ברית 13, הוד השרון	052-21788
הרצליה	• סכנו פיט בע"מ - אזור התעשיה, צומת אכדיה,	052-555891
חולון	• האופן - האופן 10, אזור התעשיה, חולון	03-5566444
טבריה	• גולן - אזור התעשיה טבריה	06-721941
יהוד	• שמשון - העצמאות 24, יהוד	03-350748
לוד	• הקשת - אזור התעשיה מול טלרד, לוד	08-222979
נהריה	• מהיר ויזר - הנרייטה סולד 1, נהריה	04-927287
נתניה	• מ. מרכז נתניה - ברקת 6, נתניה	053-23010
	• מעש - פינקס - מול תחנת דלק אסוף	053-25859
עוספיה	• תחנת דלק עוספיה	04-781541
עפולה	• חלמיש - יהושע, מול ביה"ח המרכזי, עפולה	06-591330
פרדס חנה	• שהם - אזור התעשיה, פרדס חנה	06-379407
פתח תקוה	• כחול לבן - א. תעשיה סגולה, רח' הרכב 11, פ"ת	03-914286
	• קאופמן - בר־כוכבא, 69 פ"ת	03-918736
צפת	• בזק - אזור התעשיה, צפת	06-930353
קרית גת	• אוטו־גת - תמוז 20, אזור תעשיה, קרית־גת	051-87870
ראשון לציון	• מוטורס - אזור התעשיה הישן, ראשל"צ	03-997772
רחובות	• ליליאן - דרך יבנה אזור התעשיה, רחובות	08-467591
רמת־השרון	• הצבי - אזור התעשיה, נוה־מגן	03-475728
רעננה	• יהודה - אזור התעשיה, רח' החרושת, רעננה	052-28717

המפיצים האיזוריים של 'פיאט' ברחבי הארץ:

תל־אביב	• חלפי רכב - שוקן 17, ת"א	03-822184
	• יהודפרטס - יצחק שדה 35	03-332565
	• מיר חלפים - המסגר 70, ת"א	03-330275
	• נחום סודאי - ישראל בק 3 - שכ' מונטיפיורי	03-331214
חיפה	• מוסמך - דרך יפו 146, חיפה	04-522258/9
ירושלים	• חלפי מאיר - חרש הברזל 1, אזור תעשיה תלפיות	02-783754
	• חלפי ים - התעשיה, תלפיות	02-782144
באר־שבע	• שחי"ך - קרית יהודית ליד מרכז נתן, ב"ש	057-32478
אשדוד	• יעיר - אזור התעשיה ב', רח' הדרום 2, אשדוד	08-522125
אשקלון	• אוטו אשקלון - ליד עשות אזור התעשיה	051-29191
בני־ברק	• מלי פרטס - הירקון 8, א. התעשיה, ב"ב	03-5793074
	• מוטפרטס - הירקון 8, א. התעשיה, ב"ב	03-703407
חדרה	• קריג'מן - א. התעשיה, דרך בית־חולים הילל יפה	063-35611
נהריה	• גלגלי הצפון - שדי המעונן 2, נהריה	04-925419
נצרת	• פריד דאהר - אזור התעשיה, נצרת	06-555266
נתניה	• רכב נתניה - א. התעשיה הישן, רח' אורט	053-339942
עזה	• מוחמד גזאל - עומר אל מוחתאר, עזה	051-60718
עפולה	• שחף - שרת 10, עפולה	06-523875
פתח־תקוה	• שלורף אלי - בר־כוכבא 15, פ"ת	03-907410
קרית־שמונה	• החולה - אזור התעשיה, ק. שמונה	06-940574
רחובות	• בוקסר את לרנר - הרצל 208, רחובות	08-471789

FIAT
ricambi originali

איכות
אמינות
בטיחות

293812 זה המספר הכי O.K.

או.קי. מתחרה על התקציב שלך.

صكنز من الاصل

ספורט

ליגה לאומית / מחזור רביעי

הדרבי התל אביבי: רק לא לספוג הפסד ראשון

הפועל באר שבע ינסה היום בחולון, מול סוגר הטבלה, לשמור על הבכורה הלאומית שבוע נוסף

מאת יאיר עמיקם
סופר "ספורט הארץ"

מוביל הליגה הלאומית, הפועל באר־שבע, ינסה היום (15.00) לשמור על מקומו לשבוע נוסף, כאשר יפגוש בחולון את האחרון בטבלה הפועל צפריירים.

אך ללא ספק המשחק המרכזי של המחזור יהיה הדרבי הגדול של תל־אביב, החייב לשמש תמריץ תעמולה לליגה, הזקוקה לכך מאוד. אחרי האו־לימפיאדה, כך מקווים, יופנה הזרקור למשחקי הכדורגל ומגר צפויה נהירה המונית לאיצטדיון בלומפילד ומצ־פים ליותר מ־15 אלף צופים.

לשתי הקבוצות יהווה הדרבי משחק מפתח וכעין הצהרת כוונות להמשך העונה. האלוף, הפועל תל־אביב ירצה לשכוח את ההפסד המר בגמר הגביע אשתקד (2–1), משחק שחתם את העונה שעברה. מעבר לכך, נצחון נגד היריב המכבי המושבע יהווה המשך ישיר לתחילת עונה מוצלחת, בה צבר האלוף 7 נקודות, בדיוק כמו באר־שבע וחיפה. הפועל יוסף שוב את הבלם המצטיין יוסי זאנה ואת החלוץ שבתאי לוי המורחקים.

מחזיק הגביע, מכבי תל־אביב, יגיע לדרבי עם ניצחון מוראלי מהשבת שעברה וההרכב מלא. מכבי, ללא הפסד, צמוד להפועל בדירוג הטבלאי. יציג שוב את אבי כהן במשחק היוקרתי הזה, מסגו בעוד שנה, ואת אלי דריקס בכושר טוב ועם הזמנה מחודשת לסגל הנבחרת.

את הדרבי ינהל השופט אריה פרוסט וצפוי בו אקשן.

אילמלא הדרבי במחזור זה היה לבטח הפך המשחק בחיפה בין מכבי חיפה לבית"ר ירושלים למשחק המר־כזי. שתי היריבות המושבעות ינסו לנגוס מעט מן ההתעניינות הגדולה שתופנה לבלומפילד, וברשותן כלים למשחק ברמה גבוהה כבעבר. חיפה, ללא הפסד העונה, בשלה יותר, אולם אין לדעת מה מכין "שף" אורי מלמיליאן.

השני בטבלה הפועל פתח־תקוה, יארח את שמשון ולא מן הנמנע שנמצא את מלך השערים, ניר לוין ולהקתו, בראש הדירוג עם סיומו של המחזור.

בלתי מנוצח נוסף, מכבי נתניה, יוצא למשחק חוץ בכפר סבא ממנו חזר אשתקד עם חמישה כדורים.

טבלת הליגה הלאומית

.1	הפועל ב"ש	3	2–5	7
.2	הפועל פ"ת	3	5–6	6
.3	מכבי חיפה	3	3–7	5
.4	מכבי נתניה	3	3–4	5
.5	בית"ר ים	3	2–4	4
.6	בית"ר ת"א	3	2–2	4
.7	הפועל ת"א	3	2–4	3
.8	מכבי ת"א	3	1–2	3
.9	הפועל ים	3	4–3	2
10	שמשון ת"א	3	2–1	2
11	הפועל טבריה	3	5–2	1
12	הפועל כפ"ס	3	6–2	1
13	בני־יהודה	3	4–3	1
14	צפריירים	3	4–3	0

ברשת. הפועל ירושלים חוזר לימק"א, לאחר הפסד צורב וינסה לנצל את הביתיות כדי לצבור 3 נקודות. חסרונו של מישל דיין הפצוע יקשה על הירושלמים.

משחק תחתית בשכונת התקוה: בני יהודה ישבור כנראה את הקרח ויזכה את אוהד קדמנים בניצחון ראשון כמאמן על חשבון העולה החדש הפועל טבריה.

כל המשחקים בשעה 15.00.

כדורגל

המאמן שניאור יסע בשבוע הבא לקפריסין

מאת סופר "ספורט הארץ"

יו"ר ההתאחדות לכדורגל שאול סוחירי נפגש אתמול עם מאמני הנבח־רת הלאומית יצחק שניאור ויעקב גרונדמן, וקיבל מהם דו"ח על התקד־מות אימוני הנבחרת עד כה. סוחירי החליט להיפגש גם עם כמה משחקני הנבחרת, כדי לשמוע מפיהם את דעתם על תנאי מחנות האימונים השבועיים הנערכים במכון וינגייט.

ביום רביעי של השבוע הבא יסע המאמן יצחק שניאור לניקוסיה, כדי לצפות במשחק הבינ־ארצי בין נבח־רות קפריסין ומלטה. הנבחרת המאלטית תגיע למחרת לארץ, כדי להתמודד עם נבחרת ישראל ב־18 באוקטובר בבאר שבע.

ליגה ארצית / מחזור רביעי

מיפגש קצוות מסקרן ביבנה

מאת אילן פיש
סופר "ספורט הארץ"

כנגד כל הציפיות יהיה המיפגש ביבנה, בין מכבי המקומי להפועל חיפה, מפגש קצוות. מקור האכזבה בא מצפון, מהחיפאים המדורגים במקום לפני האחרון עם נקודה אחת בלבד. יבנה מוליכת הטבלה עם מאזן מושלם של 9 נקודות מ־3 משחקים.

יבנה מקדימה בזכות הפרש שע־רים את שתי קבוצות נוספות: הפועל רמת־גן ומכבי פתח־תקוה. ר"ג תארח את לוד; פתח־תקוה תשחק היום בחדרה נגד הפועל.

יתר ארבעת משחקי המחזור הרביעי, יפגישו קבוצות המתגוששות בשלב מוקדם זה של העונה בין מרכז הטבלה לתחתיתה. בית"ר רמלה יארח את האחרון מכבי רמת־עמידר; בית"ר נתניה את מכבי שעריים. היום: מכבי סמרה – הפועל יהוד, מכבי יפו – הפועל בת־ים.

תחילת המשחקים 15.00.

טבלת הליגה ארצית

.1	מכבי יבנה	3	1–7	9
.2	הפועל ר"ג	3	4–8	9
.3	מכבי פ"ת	3	1–5	9
.4	מכבי שעריים	3	5–5	4
.5	הפועל חדרה	3	6–5	4
.6	הפועל לוד	3	2–2	3
.7	מכבי סמרה	3	1–1	3
.8	הפועל בת־ים	3	3–1	3
.9	בית"ר נתניה	3	4–3	2
.10	בית"ר רמלה	3	3–2	2
.11	מכבי יפו	3	2–1	2
.12	הפועל יהוד	3	4–1	2
.13	הפועל חיפה	3	6–4	1
.14	רמת־עמידר	3	5–2	1

ליגה אנגלית

מילוול המובילה מושבתת הדולקות אחריה בחוץ

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). סביר להניח שמילוול, העולה החד־שה, לא תשמור על הבכורה בתום המחזור השביעי מחר, אולם לא יהיה זה באשמתה, אלא בשל העבודה שתשבות מפעילות.

מילוול – הפתעת העונה, עם 4 נצחונות ו־2 תיקו – אמורה היתה להתארח בדרבי לונדוני אצל ארסנל. אולם זו האחרונה תשחק ביום א' מול מנצ'סטר יונייטד בגמר גביע "מאה השנה". את השבתתה מאונס של מי־לוול ינסו לנצל נוריץ', ליוורפול וסאות'המפטון. נוריץ' מפגרת בנקו־דה אחרי האריות ממזרח לונדון; ליוורפול וסאות'המפטון – בשלוש.

נוריץ', שנוצחה בשבת הקודמת בבורה העונה כשנכנעה 3–1 לקבוצת התחתית צ'לסי, תנסה להתאושש בחוץ מול דרבי קאונטי. ליוורפול, עדיין בהרכב חסר, תצא למשחק חוץ בלוטון. גם סאות'המפטון תשחק בחוץ, מול אוורטון המאכזבת.

עקב המשחק בין ארסנל למנצ'סטר יהיו מחר 8 משחקים בליגה. הדרבי הלונדוני יהיה בין צ'רלטון ווימבלדון.

* יתר המשחקים: אסטון וילה – הו־מבלדון, מידלסברו – ווסטהאם, ניוקאסל – קובנטרי, קווינס פארק ריינג'רס – נוטינגהאם פורסט.

בונדסליגה

באיירן אצל האחרונה בהאנובר

מינכן (שרות "ספורט הארץ"). אחרי שלושה שבועות של פגרה, בשל השתתפות נבחרת גרמניה בטורניר האולימפי (מליית ארד), מתחדשת בסוף השבוע הבונדסליגה.

למי ששכח, עדכון מהיר: באיירן מינכן ושטוטגארט מובילות בטבלה עם 11 נקודות מ־7 משחקים (לשתיהן הפרש שערים זהה). לשתי הבאות אחריהן – לוורקוזן ואירדינגן 10 נקודות מ־8 משחקים, והן, אגב, יתעמתו ביניהן השבת. לבוכום וקארלסרוהא 9 נקו־דות מ־8 משחקים. לאלופה ורדר ברמן שבמקום השביעי יש 8 נקודות מ־7 משחקים.

באיירן הבהירה את כוונותיה בצב־רה שלושה בגביע אופ"א על לגיה וארשה 3–7. מחר תצא באיירן למשחק חוץ בהאנובר, האחרונה בטבלה.

בטבלה. שטוטגארט תארח את איינטרכט פרנקפורט המאכזבת (מקום 16, רק עם 5 נקודות). פרנק־פורט ניצחה השבוע את גראסהופרס השווייצרית 0–1 בגומלין בגביע אירו־פה למחזיקות גביע והעפילה לסיבוב השני.

יתר המשחקים: דורטמונד – שטוטגארט קיקרס (היום), האמבורג – בוכום, קארלסרוהא – ואלדהוף מאנ־היים, ורדר ברמן – סט. פאולי, בורו־סיה מנשנגלדבאך – פ.צ. קלן, קייזרסלאוטרן – נירנברג.

בשבת הבאה שוב תשבות הבונדס־ליגה הפעם לטובת הכנותיה של הנ־בחרת הלאומית. זו תשחק במינכן, ב־19 באוקטובר, במוקדמות הגביע העולמי עם אלופת אירופה, הולנד.

• בהיעדרו של יחיאל אחרי נערך "ספורט הארץ" בידי יהושע שגיא

ליגה לאומית, כדורסל / מחזור שלישי

גליל עליון – חולון תחתון

אחרי שמכבי ת"א כמעט נוצח שלשום בחיפה, נחל אמש הטוען לכתר מחולון הפסד ביתי 66–63 להפועל גליל עליון הבלתי מנוצח; באוסישקין נחל מיקי ברקוביץ את ההפסד הגדול בחייו להפועל תל אביב שהביס את ראשון לציון בהפרש 29 נקודות (62–91)

שמחה כזו לא ידע הגליל: עופר פליישר (משמאל) ומוטי פרמין? צוהלים אחרי ניצחון החוץ הגדול אמש בחולון 66–63. (צילום: עדי קרן)

מאת אילן פיש
סופר "ספורט הארץ"

למכבי תל־אביב זה כמעט קרה שלשום במשחק בחיפה. האלוף ניצח את הפועל חיפה בדוחק רק אחרי הארכה 100–99. המעט של מכבי הפך אמש לדבר ממשי לטוען לכתר הפועל חולון. הפסד ביתי מפתיע להפועל גליל־עליון 63–66. אך יותר מהתוצאה, צריכה להדאיג את המד־לנים הרמה הירודה. גם ללא אדי פי־ליפס הפצוע, מצפים מחולון לרמה מעל לממוצעת.

הפועל תל־אביב הביס 91–62 את מכבי ראשון־לציון, שחסר את חיים זלוטיקמן המורחק. לראשון־לציון היה זה הפסד ראשון, כמו להפועל חולון. עתה רק מכבי תל־אביב והפועל גליל־עליון נותרו ללא הפסד.

בתחתית הטבלה נוצרה מדרגה: אליצור רמלה, אליצור נתניה והפועל איתן גבת, ספגו הפסד שלישי ונראה, כי מביניהן תיוותר רק אחת בליגה הלאומית בתום העונה. רמלה נוצחה בביתה 97–77 למכבי חיפה, הפועל איתן/גבת נבגע באולמו הביתי 90–113 למכבי רמת־גן. אליצור נתניה נחל הפסד שלישי בי־רושלים 81–93 להפועל המקומי, שהיה זה לו הניצחון הראשון העונה.

הטבלה

.1	מכבי ת"א	3	284–332	6
.2	גליל־עליון	3	204–251	6
.3	הפועל ת"א	3	223–266	5
.4	הפועל חולון	3	229–257	5
.5	מכבי ר"ג	3	266–293	5
.6	מכבי חיפה	3	230–250	5
.7	הפועל חיפה	3	259–283	4
.8	הפועל ים	3	276–251	4
.9	ראשון לציון	3	262–249	3
.10	אליצור נתניה	3	299–251	3
.11	איתן גבת	3	311–259	3
.12	אליצור רמלה	3	325–234	3

מלך הסלים

.1	הרולד קילינג (רמת־גן)	81
.2	ה. ריילפורד (ראשל"צ)	76
.3	סטן מאיר (רמת־גן)	75
.4	קווין מגי (מכבי ת"א)	74
.5	עופר יעקבי (גבת)	73

במחזור הבא

משחקי המחזור הרביעי יהיו ביום ב' של השבוע הבא (10.10):
• ראשל"צ – אליצור נתניה
• גליל־עליון – הפועל ים
• מכבי חיפה – הפועל חיפה
• מכבי ר"ג – אליצור רמלה
• הפועל ת"א – איתן גבת
• מכבי ת"א – חולון (27.10)

מאמן חולון מרדכי קסלר (מימין) צועק ודוחף את מאמן גליל מולי קצורין (משמאל), כאשר מישקה לפרדון, המנהל החולוני עושה הפרדת כוחות ומרחיקם זה מזה. (צילום: עדי קרן)

גליל־עליון – הפועל חולון 66–63 (28–27)

• המצטיין: חיין פרימן • קלעו לגליל: לייף 19, פרימן 19, פרסין 12, פליישר 8, מלוביק 6, מזרחי 2 • קלעו לחולון: בורמור 15, אלימלך 14, דלול 11, מקדונלד 11, וויליאמס 8, מאור 2, בוגין 2 • שופטים: ראובן ויזובניק וג'וסף אבו־ערב, 2000 צופים, בחולון.

הפועל ת"א – מכבי ראשל"צ 91–62 (46–26)

• המצטיין: עמוס פרישמן • קלעו לתל אביב: וויליאמס 19, טאמס 18, פרישמן 17, טרי 15, לאסוף 8, בנטים 8, אמסלם 6 • קלעו לראשון לציון: ריילפורד 16, ברקוביץ 15, רידיס 10, גלמן 8, כהן 7, בוטני 4, כץ 2 • שופטים: מנשה הרמן ושלום וולצר, 1000 צופים, האולם אוסישקין.

מכבי רמת גן – איתן־גבת 113–90 (57–47)

• המצטיין: הרולד קילינג • קלעו לרמת גן: קילינג 40, מאיר 25, בינו 23, אדריסי 14, ריכליס 7, באומי 2, שילר 2 • קלעו לגבת: יעקובי 25, יגאי 15, ברו 14, סאבסוס 12, רוקח 12, דוד 8, שמחוני 4, אלון שמר 2 • שופטים: ברוך זליגר ומרדכי בריק, 500 צופים, בגבת.

הפועל ירושלים – אליצור נתניה 93–81 (51–35)

• המצטיין: ארז חזן • קלעו לירושלים: בראאום 27, שפע 21, חזן 21, בלקוול 18, אסלם 2, מילר 2, קאסר 2 • קלעו לנתניה: מור 34, רידיק 14, בלאס 13, גודרסון 11, גוט 8, ברכה 3 • שופטים: דוד רגן ודוד זריק, 1500 צופים, בירושלים

מכבי חיפה – אליצור רמלה 97–77 (50–34)

• המצטיין: ארי רוזנברג • קלעו לחיפה: רוזנברג 28, אוזאנס 18, גודרין 16, ברגע 16, וולאס 10, אמישה 5, לייב 2, אלון 2 • קלעו לרמלה: ורניק 22, קודליוס 20, סמית 19, נסים 8, רוקפורד 4, גודרין 2, רני מזן 2 • שופטים: רמי פישר ופנחס רמי, 200 צופים, ברמלה.

גליל עליון לעג לארל ולמקדונלד

מאת מנחם כהן

אוהד כדורסל מאוכזב אמר אמש בסיום המשחק, בו הפתיע הפועל גליל־עליון את הפועל חולון 66–63: "שמונה שחקנים אמריקאים משחקים בשתי הקבוצות. ציפיתי למשחק ברמה טובה, אפילו גבוהה, במרבית הדקות. אולם למעט רגעי הסיום, נדמה היה, כי אני חוזה במשחק של הליגה הארצית. אפילו בליגת הקיץ של אריה מליניאק היו משחקים ברמה גבוהה יותר".

שמירה אזורית טובה של גליל עליון הוציאה את העוקץ מהשמירה של חולון. וכאשר ג'ונתן דלול ודייוי בורמור אינם מצליחים בקליעות הרחוק, ברור שחולון צפויה לצרות.

אכזבה נוספת היה בן מקדונלד הגדול. ברוב דקות המשחק לא מצא מקומו ונראה, כי הציפיות, שיוביל את קבוצתו לניצחון היו, לפחות אמש, מוגזמות. מקדונלד אמנם שמר היטב, אך למעט ארבע הדקות הר־אשונות, בהן קלע 7 מ־11 הנקודות שצבר, לא תרם מאומה.

ארל וויליאמס קלט אמנם 16 ריבאונדים, אבל איבד 8 כדורים, וקלע של ראשון רק בדקה ה־26.

הגליל, למרות ניצחונו, לא הציג משחק שהשאיר טעם טוב. את עיקר נצחונם חייבים בני הגליל לשני שח־קנים: ברד לייף, שקלע היטב בתיחום, וחיין פרימן שקלע בכל איתת שמנה, אחרי שתיפעם ללא הרף בשמירה.

המשחק החל בסידרת קליעות רצופה של מקדונלד (7–0 בדקה ה־4). אז נזקפה לחובת ברד לייף עבירה שלישית. הכל נראה ורוד מבחינת החולונים. אבל המקומיים לא לקחו בחשבון את חיין פרימן. השחקן המצויין מהגליל דאג לשיוויון בדקה החמישית (7–7) ובדקה ה־18 הצעיד את הגליל ליתרון ראשון – 26–23.

במחצית השניה לא השתנתה התמונה. חולון המשיכה לאבד כדורים, שחקני הגליל ניצלו זאת והגדילו (דקה 25) יתרונם ל־32–41. התנודות למספר דקות של ג'ונתן דלול, ישראל אלימלך וארל ווי־ליאמס, יצרו שיוויון 49–49 (31). עופר פליישר וחיין פרימן דאגו להחזיר את היתרון לגליל. יציאתם של מקדונלד (35) ופרימן, 2.14 דקות לסיום, בחמש עבירות, לא שינתה דבר לגבי התוצאה הסופית – 63–66 לגליל.

הפועל נתן למיקי בשביל כל השנים

מאת פיני איתן

מכבי ראשון לציון הפסיד אמש, כך יש להניח, את המישחק באוס־ישקין, עוד לפני שריקת הפתיחה. חיים זלוטיקמן, כוכב הקבוצה, הורחק ממישחק אחד, והחסר נוצל היטב על ידי המארחים מהפועל תל אביב.

זלוטיקמן עוד הספיק לקבל זר פרחים על שירותו בהפועל בשתי העונות האחרונות, לפני שראה את קבוצתו הנוכחית נוחלת מפלה 91–62.

האורחים החלו מיום מוצלח של עמוס פרישמן שביזוז את הבריג בתבונה רבה, קלע 17 נקודות, והיה מהגורמים העיקריים לניצחון הגבוה.

ראשל"צ נראתה במגרש רק עד לדקה השביעית. אז החלו לינסון תאמס, ג'יימס טרי ודניס וויליאמס לסגור את ויצ'רד ריילפורד הראשוני, הפער הנקודות גדל והלך עד להפרש שיא של 20 נקודות במ־חצית – 26–46.

אחרי ההפסקה ניסו מיקי ברקוביץ וריילפורד להשאיר את ראשון בתמו־נה, אולם שניהם לבד לא היו תש־בה מספקת להתקפות המתפרצות של הפועל שקלע כמה סלים במבצעים מבריקים לקול תשואות הקהל. אגב, היתה זו התבוסה הגדולה ביותר של מיקי ברקוביץ' להפועל תל־אביב, הפעם בדרבי "פרטי".

בסיום שלבו בתל־אביב הצעירים תומר חנוך, שמעון אמסלם ורדין גולד, והוכיחו במישחקם הטוב, שניתן לסמוך גם עליהם.

בכורה מוצלחת להפועל ירושלים

מאת שוקי לבנון

הפועל ירושלים קיים אמש את משחק הבית הראשון שלו העונה. ולא יכולה היתה להיות פרמיירה מוצלחת יותר, מאשר ניצחון בכורה, 81–93, בעונה זו. אליצור נתניה לעומת זאת, נותר עדיין בלי ניצחון.

אחרי פתיחה הססנית, בה הוליכה ירושלים 29–36 (דקה 15), החל מייק קאסר בסידרת הטיפות כדורים הד־פיה חיים במשחק הבריה.

בשלבים הראשונים של המחצית השניה עלו הירושלמים ליתרון 20 נקודות, 47–67. אז הוציא המאמן היד גוסלוחי של ירושלים פארוק קולונוביץ' את שני שחקני החיזוק הזרים, גרי בראאום ודייויד בלקוול. האורחים ניצלו את חוסר הניסיון של הרכב הצעיר אסף כהן והקטינו להפרש 10 נקודות. כששחזרו בראאום ובלקוול, חזר עימם היתרון המשמ־עותי של ירושלים.

לצד ארז חזן שהיה המצטיין וגילה תיחכום רב במשחק, צד את העין הרכז גרי בראאום. בנתניה היה דוד מור, הבולט בקרב הבריה. הוא קלע 34 נקודות. לעומת זאת היה הקפטן הנ־תנייתי קארל גודרסון עצבני, ללא כל סיבה.

השאפתנות הגדולה לא הספיקה לרמלה

מאת פרדי בריח

שאפתנות רבה הפגינו אמש כדורסלני רמלה אבל היא לא הספיקה. הפער האיכותי בין הקבוצות היה משמעותי ומכבי חיפה ניצח בקי־לות 97–77 (34–50).

האורחים ציפו למשחק קשה יותר, אולם כבר בפתיחה רמלה חסרה כלים מתאימים, שיכשירו משחק שקול וה־מור. למעשה חייבים הרמלאים להו־דות למאמן חיפה, פיני גרשון, שהע־דיף לשתף את שחקני הספסל שלו ברוב המחצית השניה.

המקומיים התייצבו בהרכב חסר. מיקי הרמן לא שיחק בגלל פציעה ואילו שמואל גוולמן ואלי ברזילי עלו פצועים.

בדקה ה־8 הראה לוח התוצאות 22–9 לחיפה. אסף ברגע השחקן היה הרוח החיה באותן דקות. הוא קלע 8 נקודות רצופות וקלט 3 ריבאונדים.

ארי רוזנברג המצטיין פתח חלש ובכל שלוש הדקות היה בלתי ניתן לעצירה. הוא צלף מכל מצב ובין היתר השחיל 4 שלשות.

קילינג ניצח בסגנון ג'ורדן

מאת יורם רייס

מכבי רמת־גן הביס אמש את הפועל איתן־גבת 90–113, כשהפער המשמעותי קיבל משנה תוקף כבר בדקה ה־6, כאשר רמת־גן הוליכה 28–8. הבולטים בדקות אלו היו הרולד קילינג ואמיר בינו, שהיו בלתי ניתנים לעצירה, לרבות. השחקן הג־בוה בליגה רוני בוז (2.11 מ'), שהוצא על ידי מאמנו כבר בדקה ה־10 לאחר שצבר 4 עבירות.

לפני סיום המחצית התעורר מעט משחק המקומיים, כאשר בוען יגאי

טניס

מנסדורף בכושר: עוד ניצחון בטורניר באזל

גבר 6–2, 7–6, 6–2, על הצ'כי יאן קודרה

באזל (אי־פי). ערב בואו לישראל להגן בשבוע הבא על הבכורה בטור־ניר הטניס ריקליס רמת השרון, מפגין עמוס מנסדורף כושר טוב, כאשר ניצח אמש בסיבוב השני של האלי־פות הפתוחה של שווייץ צ'כי נוסף, יאן קודרה 6–2, 7–6 (4–6 בשובר השוויון). גם בסיבוב הראשון ניצח עמוס טניסאי צ'כי, מילאן שרייבר.

מנסדורף מדורג שביעי בטורניר שסך כל הפרסים בו הוא 270 אלף דולר.

המדורג ראשון הוא אלוף ווימבל־דון, השוודי בן ה־22 סטפאן אדברג. הוא ניצח בסיבוב הראשון את דייגו פרז מאורוגוואי, לא לפני שהפסיד את המערכה השניה 6–0, 6–4, 6–1. פרז מדורג 152 בעולם.

ואן באסטן כבש רביעיה

גביע אירופה

מילאנו (שרות "ספורט הארץ"). שלושה ימים לפני פתיחת הליגה האיטלקית הוכיחה מילאן, אלופת איטליה, כי היא בכושר מצויין. בלי רוד חוליט הפצוע הביסה אמש מילאן את ויטושה סופיה, אלופת בולגריה, 5–2, במשחק הגומלין בסיבוב הר־אשון בגביע אירופה לאלופות. במשחק הראשון בין השתיים ניצחה מילאן 2–0.

מרקו ואן באסטן, הגיבור הגדול של נבחרת הולנד שזכתה הקיץ באליפות אירופה לאומות, הבקיע לא פחות מארבעה שערים; את השער החמישי לזכותה של מילאן הבקיע פייטרו פאולו וירדיס שחזר רק לפני שלושה ימים עם נבחרתה האולימפית של איטליה מסיאול.

שתי קבוצות איטלקיות נוספות היו אתמול בפעולה. נאפולי יצאה לסלוניקי כדי לנסות ולהגן על יתרון ה־1–0 מהמשחק הראשון מול פ.א.ו.ק. בגביע אופ"א. המשימה נראתה לא קלה אולם קארקה, החלוץ הברזילאי של נאפולי הבקיע שער חוץ חשוב כבר בדקה ה־17, ושער השוויון היווני, מרגלי יורגוס קארטגס בדקה ה־65, כבר לא יכול היה לשנות דבר.

סמפדוריה, שהפסידה במשחק הר־אשון בגביע המחזיקות 2–1 לנורשו־פינג השוודית בחוץ, ניצחה אמש 2–0 (ו־3–2 בסיכום שני המשחקים) כדי להשלים ערב איטלקי מושלם. חלוץ נבחרת איטליה ג'אנלוקה ויאלי כבש את השער הראשון וסנקאנו את השני.

• אליצור רמלה יחליף את הזר בוד קורפורד, בדייויד תורקיל. ההחלטה התגבשה בקרב ראשי הקבו־צה בעקבות היכולת החלשה שגילה קורפורד בשלושת משחקי הליגה הראשונים.

פרדי בריח

═ חדשות פנים ═

החשוד ברצח רונית סיעתי נחקר גם על רצח אשתו שאירע ב־84'

מעצרו של החשוד מבת ים הוארך בעוד 10 ימים

(ע). המשטרה חוקרת את מעורבותו של פליקס סבג (42) מבת ים, החשוד ברצח רונית סיעתי והפציעתה הקשה של גיסתו עמליה סיעתי, ברצח אשתו עדינה סבג לפני ארבע שנים. עובדה זו נמסרה ביום ה' בבית משפט השלום בתל אביב, במהלך הדיון בבקשת המש־טרה להאריך בשלישית את מעצרו של פליקס סבג, העצור כבר 12 יום.

הרצח אירע ב־25 בספטמבר בדירתה של עמליה סיעתי, ברחוב ישראל בן ציון 18. פקד אהרון דן, ראש חוליית התישאול ביחידה המרכזית של משטרת תל אביב טען, כי בידי המש־טרה חומר הקירתי הקושר את פליקס סבג במישרין לביצוע הרצח. "לחשוד אין אליבי רציני וכל סיפוריו אינם עומדים במבחן המציאות", טען החוקר.

בתשובה לשאלת הסניגור, עו"ד משה אלוני, אישר פקד אהרון דן, כי נבדק חשד, לפיו מעורב פליקס סבג ברצח אשתו לפני ארבע שנים. החוקר הכחיש את הטענה, כי המקרה הזה קשור לבקשת המעצר הנוכחית.

השופטת שרה גדות הורתה להאריך ב־10 יום את מעצרו של סבג וקבעה, כי טענת המשטרה, לפיה לחשוד היתה עילה והזדמנות לבצע את הרצח, אינה חסרת יסוד.

"אגד" מתלונן: המיניבוסים גוזלים לנו נוסעים (שאינם מבוטחים במקרה של תאונה)

מאת יהושע נבו
סופרת "הארץ" לענייני תחבורה

מיניבוסים פרטיים, הפועלים במ־קביל לקווים של אגד בכמה מישובי הדרום, מסיעים את הנוסעים, משום שהסעות בתשלום ברכב פרטי מבט־לות, על פי חוק, את הביטוח לרכב ולנוסעיו. מאחר שמדובר ב"חטיפת" נוסעים מתחנות אגד, גורם הדבר לאוטובוסים באותם קווים לנסוע ריקים ובעקבות זאת להפסדים כבדים לקואופרטיב. התרעות שנשלחו מט־עם אגד למשרד התחבורה על הסיכון בהסעים אלה, זכו לתשובה שאין בכך ענין לציבור.

מתלונת אגד עולה, כי התופעה נפוצה בעיקר בקרית גת, בית שמש, נתיבות ואשדוד, ובמידה פחותה גם בישובים אחרים בדרום. חלק לא מבוטל מאותם כלי רכב פרטיים הרכיבו על הגג "כובע ירוק" בדומה לזה של המוניות, אם כי הוא אינו נושא מספר. הדבר יוצר הטעייה, כאילו המיניבוס הפרטי הוא מונית ציבורית. על פי החוק, במקרה של תאונה, נוסעי הרכב הפרטי אינם מבו־טחים, מאחר שהנסיעה היתה בתש־לום.

לקואופרטיב אגד יש מניע כלכלי מובהק להתנגד להסעים הפרטיים. אמנם, 40% מערכו של כל כרטיס בקו עירוני של אגד בא מקופת האוצר, אבל הסבסוד מחושב על פי מספר התושבים באותם ישובים ומשוקלל עם מספר הקווים ומספר הנוסעים בפועל. "כאשר האוטובוסים שלנו נוסעים ריקים, משום שהנוסעים נחטפו דקה קודם לכן, בתחנה, על ידי רכב פרטי, אנחנו מפסידים את 60% הפדיון המזומן וכן חלק ניכר של הסובסידיה. קשה לנהל כך מפעל כל־כלי" אומר דדי גולן, דובר אגד.

התופעה נמשכת מזה חודשים רבים. כבר בפברואר נשלחה תלונה לאינג' מיכאל נקמן, המפקח על התח־בורה באיזור הדרום של משרד התחבורה. המשטרה הגישה דו"חות נגד כמה מן הנהגים הפרטיים, אך התופעה לא פסקה. בתשובה לטענות התחרות של אגד כתב עו"ד עמי יגרמן, עוזר ראשי ליועץ המשפטי של משרד התחבורה, כי משרדו אמנם מסכים עם הטיעון הכללי של אגד, אבל "החלטתי לסגור את התיק מחוסר ענין לציבור".

בכיר בעיריית ת"א הושעה לאחר שנחשד בקידום ענייני מעבידיו האחרים ש"בחוץ"

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בתל אביב

פקיד בכיר של עיריית תל אביב הושעה באחרונה מתפקידו בחשד שביצע עבודות פרטיות וקידם ענייניו של גורמים, עבורם עבד.

הפקיד עבד במינהל ההנדסה של העירייה. לפני שנים קיבל היתר מן העירייה לעבוד בעבודה נוספת כמודד מוסמך, בתנאי שאין הוא מבצע את העבודה בתחומי תל אביב.

בבדיקה שהתקיימה בעירייה התברר כי האיש קשור כבר כמה שנים בעבודות עם חברות גדולות הפועלות בעיר ועשה בעבורן עבודות מדידה. נוסף לכך נהג לקדם, על פי החשד, את ענייניהם בנושאים בהם טיפל.

עם קבלת המידע, נעשתה בדיקה בפרשה והוחלט להשעות את הפקיד מעבודתו ולהעמידו לדין משמעתי.

בבדיקה שנערכה עלו עוד חשדות, לפיהם גם החתים הפקיד כרטיסי נוכחות שלא כדין ואף ביצע עבודות פרטיות במהלך שעות העבודה.

אלפרון (21) מגבעת שמואל נאשם בשוד מזויין, חבלות, סחיטה

(ע). אריה אלפרון (21) מגבעת שמואל הואשם אתמול בבית המשפט המחוזי בתל אביב באשמות של שוד מזויין, חבלות בכוונה מחמירה, סחיטה באיומים, תקיפת שוטר, גרימת נזק לרכוש, והזיה בחקירה.

יחד עם אלפרון הואשם עופר מרקוס (18).

בכתב האישום טוענת נציגת התביעה עו"ד נאוה שילר, כי הנאשמים נהגו במהלך תקופה, שארכה כמה חודשים, להופיע לעיתים קרובות בשעות מאוחרות במועדון הלילה "סרינגר" בתל אביב. אריה אלפרון השתולל ושבר חפצים. עובדי המועדון פעלו לפי הוראותיו בגלל פחדם ממנו.

הנאשם, נטען בכתב האישום, נהג להזמין משקאות מבלי לשלם, עד שצבר חוב של למעלה מ־700 ש"ח. המלצרים ובעל המועדון לא נהגו לד־רוש ממנו תשלום עבור המשקאות שהזמין, כיוון שחששו ממנו.

באחת הפעמים הופיעו אלפרון ומרקוס במועדון, התפרעו, הפכו שולחנות, שברו כלים, היכו את בעל המועדון, שמואל חלי, ובעטו אותו וגר־מו לו לחבלות בכל חלקי גופו. כעבור יומיים, תקף אלפרון את בעל המוע־דון, היכהו ודקרו במספר מקומות בגופו באמצעות סכין. בעל המועדון הובהל לבית החולים כשהוא פצוע קשה והנאשמים נכנסו למועדון, הש־תוללו, הפכו שולחנות, שברו כלים ונטען.

בכתב האישום נאמר עוד, כי הנ־אשמים נכנסו למטבח המועדון, ואלפרון תקף היכה עובד ערבי במבית ובכל חלקי גופו, השליך עליו בקבו־קים וכלים שפגעו בגופו, שדד ממנו כ־70 ש"ח ודקרו בסכין. כאשר ניסה הפועל הערבי להימלט, נטל אלפרון בקבוק מלא וניסה לפגוע באמצעותו בגרונו של הפועל. הלה הרים את ידו, כדי להתגונן ונחתך מהסכין שהחזיק אלפרון בידו. אלפרון איים על הפועל הערבי שלא יאמר כלום במשטרה, ואם תבוא המשטרה יאמר כי ערבי פגע בו. במהלך אותו אירוע, נטען בכתב האישום, התחנן הפועל הערבי על חייו.

כתב האישום מייחס עוד לאריה אלפרון תקיפת שוטר בבית החולים אי־כילוב בבעיטות ובאגרופים שגרמו לו לחבלות בכל חלקי גופו. בבקשתה לעצור את הנאשמים עד לתום ההלי־כים, טענה התביעה, כי הנאשמים עשו שימוש בנשק קר וגרמו לפגיעות חמורות בגופם של מספר אנשים שאף נזקקו לאישפוז או טיפול בבית חולים.

השופט דחה את החלטתו ל־17 לאוקטובר וקבע, כי הנאשמים יישארו במעצר עד למועד זה.

עיצומים בבתי המשפט: "אף אחד לא מדבר איתנו, למרות שהכרזנו סכסוך עבודה כבר לפני שבועיים"

(ע). עובדי בתי המשפט נקטו אתמול בעיצומים ולא קיבלו קהל. יו"ר הוועד הארצי של עובדי בתי המ־שפט, שמואל לוי, טען כי העובדים מוחים על כך שלמרות, שהכריזו לפני כשבועיים על סכסוך עבודה, לא פנה איש להיכנס עימם למו"מ על תביעותיהם.

לוי אמר, כי העיצומים שנקטו ואשר יימשכו גם ביום ו' נועדו למחות על מצב בלתי נסבל, בו מהווים העובדים הארעיים במערכת בית המשפט 32 אחוזים מכלל העוב־דים. לדבריו, התחלופה בין העובדים הזמניים, המתרחשת לעיתים תכו־פות, גורמת לשיבושים בעבודת בית המשפט ואינה מאפשרת מתן שירו־תים טובים יותר לציבור.

שמואל לוי אמר עוד, כי עובדי בתי המשפט מבקשים להיפרד מנציבות שירות המדינה ולהיות גוף עצמאי בלתי תלוי. הפרדה שלדבריו תביא בעקבותיה לפתרון כל בעיו־תיהם. יו"ר הוועד טען כי העיצומים נועדו למחות גם על כך שהנהלת בתי המשפט נוהגת – לפי גרסתו – לצותת לשיחות הטלפון של העוב־דים, דבר שלדבריו מהווה עבירה על החוק.

בג"ץ דחה עתירה בעניין דרך ב"ג (רח' מודיעין) בגבעתיים

"מה שנתבקש מאיתנו למעשה, הוא כי נתערב בעניין מקצועי־תעבורתי טהור, אשר אינו לוקה, בהתאם למסקנותינו, באי־סבירות קיצונית שתצדיק זאת"

מאת א. קרן
סופר "הארץ"

בית המשפט העליון, בשבתו כבית דין גבוה לצדק, החליט אתמול לבטל את עתירת הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה ברמת־גן בסכסוך שבין עי־ריית רמת־גן לעיריית גבעתיים בנושא דרך בן־גוריון (כעבר רחוב מו־דיעין). בג"ץ קבע, כי אין מקום להתערבותו של בית משפט בנושאים שהועלו בעתירה.

העתירה הוגשה נגד הוועדה המ־חוזית לתכנון ולבנייה בתל־אביב, נגד יצחק ירון, ראש עיריית גבעתיים, נגד הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה בגבעתיים, נגד המפקח הארצי על התעבורה בתוקף תפקידו כרשות תימרור מרכזית ונגד שר הפנים.

"סיכומו של דבר," נאמר בהחלטה, "מה שנתבקש מאיתנו למעשה, הוא כי נתערב בעניין מקצועי־תעבורתי טהור, אשר אינו לוקה, בהתאם למסקנותינו, באי־סבירות קיצונית שתצדיק זאת".

בעתירה נדרש ראש עיריית גבע־תיים לנמק מדוע לא יקיים התחייבות ויפנה לפני רשות התימרור המרכ־זית לבטל את תכנית הצמתים באזור דרך בן־גוריון, רחוב שמעון בן־צבי ורחוב ריינס בגבול בין גבעתיים לרמת־גן כדי שתוסדר בתכנית אחרת, לפיה לא תותר פנייה מרחוב שמעון בן־צבי שמאלה, בכיוון דרום לדרך בן־גוריון ברמת־גן. כן נטען כי תכ־נית הצמתים, כפי שאושרה, לוקה מבחינת דרכי אישורה – בחוסר סמכות.

2 מקרי שוד בקריות

(ע). תושב קרית מוצקין וצעירה תושבת קרית־ביאליק, נשדדו אתמול סמוך לחצות באזור הקריות.

גבר בן 75 הותקף בעת שירד מאו־טובוס בדרכו לביתו בקרית מוצקין. במהלך השוד נחטף ממנו תיק שה־כיל 700 ש"ח ו־1600 דולרים. האיש נחבל בידיו וברגליו ואושפז בבית החולים רמב"ם בחיפה.

סמוך לאותה שעה הותקפה צעירה בת 20, כשעשתה את דרכה בשכונת צור־שלום שבקרית־ביאליק. שני צעירים תקפו את המתלוננת ושדדו ממנה את ארנקה שהכיל כ־700 ש"ח ומיסמכים.

נציבות שירות המדינה מודיעה
על משרה פנויה במשרד האוצר
ביחידת "שכר והסכמי עבודה"

סגן/ית בכיר/ה

לממונה על השכר והסכמי עבודה

דרגה: 12 - 10 בדרוג המח"ר

תאור התפקיד:
ניהול מרמ בנושאי שכר בשרות הציבורי.
ייצוג האוצר בועדות ובוררויות.
פקוח תאום והכוונה של פעילויות בקרה ומעקב בנושא שכר בשירות הציבורי.

דרישות המשרה:
השכלה אקדמית בכלכלה או במינהל עסקים.
כושר לנהל מרמ בדרג בכיר.
- כושר הבעה בכתב ובע"פ בדרג גבוה.
- נסיון של 9 שנים בעבודה דומה והתמצאות בתחומי השכר בשרות הציבורי.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים שמות ממליצים ופרוט הנסיון לעדנה לשכת הממונה על השכר משרד האוצר הקריה ירושלים 91008

עמותת גיל הזהב

★ עירית אשדוד ★ הארגון העולמי של יהודי צפון אפריקה ★ א.ש.ל.
בית אבות אשדוד פותח מחלקה סיעודית דרושים:

★ אחים/ות מוסמכים/ות
★ אחים/ות מעשיים/ות
★ פיזיותרפיסט/ית – בעל/ת הסמכה והכרה ע"י משרד הבריאות, עדיפות לבעלי נסיון בתחום הזקנה.
★ מרפא/ת בעיסוק – בעל/ת תעודה מבית ריפוי בעסוק מוכר, עדיפות לבעלי נסיון בתחום הזקנה.
★ עובדי תעסוקה – בעלי ידע ונסיון בהקמת חוגים וסדנאות ומלאכת יד. עדיפות לבעלי נסיון בעבודה עם מבוגרים.

מתאימים בלבד יפנו עד 15.11.88 לטל: 08-555555 או לת.ד. 2440 אשדוד (בצרוף קורות חיים תעודות והמלצות)

לחברה בנמל תעופה בן גוריון
דרושים

ראשי צוות/מחסנאים

★ שרות צבאי מלא.
★ ידע בסיסי באנגלית – הכרחי.
★ בוגרי 12 שנות לימוד.
★ גיל עד 40.
★ בריאות תקינה.
★ יועדפו בוגרי מפטים צהלי.

העבודה במשמרות.

טרקטוריסטים ומלגזנים

★ בעלי רשיון נהיגה לרכב פרטי ומשא.
★ שליטה מלאה בעברית.
★ לאחר שירות צבאי מלא.
★ בריאות תקינה (פרופיל 72)

העבודה במשמרות.
ועדת קבלה תתקיים ביום 10.10.88 בין השעות 13.00 – 16.00 בבנין מגן, נמל התעופה בן גוריון, מחלקת כח־אדם.
נא להצטייד בפנקס מילואים, תעודת זהות, רשיון נהיגה ואישורי לימודים.

לחברה מקצועית ודינמית
בתחום הפרסום
דרושים:

נציגי/ות מכירות

★ עבודה קבועה
★ משרה מלאה, 5 ימי עבודה
★ תחילת עבודה: מיידית
★ נסיון לא הכרחי, הכשרה תינתן ע"י החברה
★ השכלה: 12 שנות לימוד או אקדמאית
★ רכב – יתרון

למתאימים:
★ משכורת בסיסית מובטחת
★ עמלות
★ בונוסים לפי הישגים

טלפונים החל מיום ו'
03-7511784, 03-7514817, 03-730392

לאגף השיקום של משרד הביטחון

דרושים מתנדבים/ות
לעבודה עם משפחות
נפגעי צה"ל

בעירית חולון, בת־ים, תל־אביב, רמת־השרון, הרצליה, ורמת־גן
למתנדבים תינתן הדרכה
המעוניינים יפנו לטלפונים:
206020, 206027, 206032, 206029

דרושים
צעירים/ות-סטודנטים/יות
תושבי גוש דן
להפצת מוצר מחוייב עפ"י החוק
רווח נאה מובטח
יואב – 03-493251 גם בשבת 03-454174

לאולפן לבגרות דרושים

מורים

להכנת כיתות לבחינות בגרות בשעות הערב במקצועות: מתמטיקה, אנגלית וחנ"ך
רק מורים בעלי נסיון בהכנת כיתות לבגרות ותעודת הוראה מתבקשים להתקשר:
תל־אביב: 03-5480818 חיפה: 04-641040
ירושלים: 02-222375 באר־שבע: 057-71690

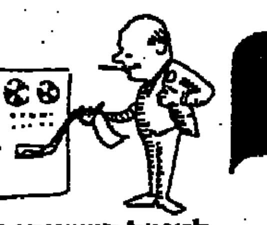

למפעל תעשייתי גדול
במפרץ חיפה
דרוש

מנתח מערכות – מתכנן

★ בעל נסיון בעבודה עם בסיס נתונים במחשבי IBM גדולים.
★ נסיון בתכנות של 4 עד 5 שנים לפחות בשפות התכנות: CICS, COBOL ועוד.
★ השכלה: תואר אקדמי במדעי המחשב או מתמטיקה, או מערכות מידע.

על המועמדים המתאימים לפנות בכתב יד, בפירוט קורות חיים ונסיון קודם, לת.ד. 4496 חיפה 31044 (לציין ע.ג. המעטפה מס' 951)
– סודיות מובטחת –
המודעה מתייחסת לגברים ונשים כאחד

בינת
תקשורת מחשבים בע"מ

דרושה
מזכירת סניף ירושלים

בעלת השכלה תיכונית מלאה (רצוי טכנית • ידיעת אנגלית טובה • יכולת קליטה ולימוד של חומר טכני (בשטח המחשבים) • ידיעת הדפסה טובה בעברית ובאנגלית (רצוי נסיון בעבודה עם מעבד תמלילים) • התמצאות בנושאי מכירות וגביה - יתרון.

תנאים טובים למתאימים. תחילת עבודה מיידית.
5 ימי עבודה בשבוע (א'-ה') 07:30-17:00.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון לבינת תקשורת מחשבים בע"מ ת.ד. 61050 ירושלים.
כל הפונים יענו ••• סודיות מובטחת

מחשבים מדברים בינת

המשטרה אתגר

למחלקה לזיהוי פלילי דרושים

פסיכולוגים

לתפקידי קצונה במעבדה לתשאול מדעי
מתאימים יוכשרו לעבודה בפוליגרף ו/או ליישומים פסיכולוגיים אחרים בתחום החקירות והלוחמה בפשיעה.
מקום השרות: מרכז וצפון הארץ
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב לד"ר גימתון אביטל, המעבדה לתשאול מדעי מז"פ מטה ארצי ירושלים

טכנאי זיהוי פלילי

בעלי השכלה תיכונית עיונית או מקצועית
רצוי ידע בצילום טכני
מקום השרות: ת"א ומרכז הארץ

למחלקת רכישות ומכירות דרושים

מרכז מפרטים ותאום בקורת ייצור
רצוי מהנדסי־הנדסאי יצור בעל נסיון בהכנת מפרטים
מקום השרות: יפו

חשבונאי

השכלה תיכונית מלאה, סוג 2 בהנהלת חשבונות
מקום השרות: יפו
על כל המועמדים להיות לאחר שרות צבאי, בריאות תקינה וגיל עד 35. העונים לדרישות מתבקשים לפנות לאחת מלשכות הגיוס הר"מ בצרוף תעודת זהות פנקס מילואים ותעודות השכלה:

תל אביב	רח' הרכבת 14	03-628290-3
חיפה	רח' העצמאות 82	04-661067
ירושלים	רח' המלך ג'ורג' 8	02-244433
באר שבע	רח' העצמאות 55	057-32521
רחובות	רח' הרצל 206	08-487488

סודיות מובטחת

לפי חוק זה, אסור למעביד להפלות בין עובדיו או בין דורשי עבודה מחמת מינם, מחמת היותם נשואים, או מחמת היותם הורים, בקבלה לעבודה, תנאי עבודה, קידום בעבודה, הכשרה או השתלמות מקצועית, ופיטורים או פיצויי פיטורים. בנוסף, אסור למעביד לפרסם מודעה בדבר הצעת עבודה אלא אם כן הצעת העבודה צויינה בלשון זכר ובלשון נקבה, בין ביחיד ובין ברבים. העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

קבוצת
השמירה
בעמ

יחידת האבטחה
בגבול ישראל־מצרים
דרושים

בוגרי יחידות קרביות לתפקיד בטחוני

שכר החל מ־1,500 ש"ח נטו לחודש + הטבות רבות נוספות, כגון דיור, ארוחות, נסיעות, מענקים *וטיסה לחו"ל בתום התקופה.*

הכישורים הדרושים:
★ לוחמים ביחידות שדה (מסיימי קורס פיקודי מ"כים)
★ בעלי כושר גופני גבוה, פרופיל רפואי 82 ומעלה (בעלי משקפיים יחוייבו בעדשות מגע רכות) ★ עד גיל 27 ★ עבר ללא דופי ★ בוגרי 12 שנות לימוד ★ דוברי השפה האנגלית (ערבית-יתרון).

הקבלה לעבודה מותנית במעבר קורס.

ועדת קבלה תתקיים במשרדי חברת "השמירה" בע"מ, ברח' בן־יהודה 77, תל־אביב, קומה ג', ביום ב' (10.10.88) וביום ד' (12.10.88) בין השעות 10.00-14.00

על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור, פנקס שבוי ו־3 תמונות.

עירית כפר־סבא
מיכרז למישרות פנויות

1. חשמלאי למאור רחובות
הכישורים הדרושים:
חשמלאי מוסמך בעל רשיון לפחות עד 80 אמפ'.

2. כלכלן
הכישורים הדרושים:
בעל השכלה מיקצועית ובעל רשיון בתחום המוניציפלי. או במוסדות ציבור.
תנאי השכר יקבעו על פי כישורי המועמדים. המועמדים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי למזכיר העיר עד לתאריך 21.10.88.

יצחק ולד ראש העיר

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

דרוש/ה:
מתכנת/ת

תאור התפקיד:
ריכוז פרויקט של איפיון, הקמה ופיתוח רשת של תחנות עבודה בטכניון, ושילובן במערך המחשוב הקיים.

הכישורים הדרושים:
בעל/ת תואר שני — רצוי במדעי המחשב/הנדסת חשמל. שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית. נסיון עבודה של 3 שנים לפחות במערכות UNIX, גרפיקה והוכנות תיבים על תחנות עבודה. כושר הבעה בכתב ובע"פ. כושר לימוד וניתוח עצמי.
מספר המשרה מח/163

מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 16.10.88 אל:
אגף כח־אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000.

לצה"ל דרושים

לגיוס לקבע:
נגדי תחזוקה
לאיזור ירושלים והמרכז

נתונים נדרשים:
השכלה 10 שנות לימוד ומעלה
פרופיל 65 ומעלה
גיל עד 32
ביצוע שירות צבאי מלא ותקין
נכונות למעבר הכשרה בעת הצורך
בדבר פרטים נא לפנות לטל' 02-305235

לגיוס לקבע:
בוחן מזון (הספקה טריה)
באזור הצפון

תפקיד עם אחריות ואתגר בשעות עבודה לא שגרתיות

נתונים נדרשים:
השכלה תיכונית
לאחר שרות צבאי בצה"ל
רשיון נהיגה ורכב פרטי חובה
עדיפות לתושבי חיפה והסביבה
מועמד מתאים יועסק כאזרח עובד צבא
נא לפנות בכתב ובצירוף קורות חיים לד"צ. 02306 צה"ל עבור מפקד יח' הבחינה

לגיוס לקבע:
עורכי דין
עד גיל 30
בתחום המשפט הפלילי והאזרחי

המעוניינים יפנו לד"צ. 02329 – צה"ל
עבור: סא"ל אופיר דוד ולפרט קורות חיים ומס' אישי

לבי"ס קדם צבאי בירושלים דרושים מורים במקצועות:
א. ערבית ספרותית למגמות בגרות
ב. ערבית מדוברת בלהג הפלסטינאי
מועמדים מתאימים יפנו לטל: 02-691504 ביום, 02-419257 בערב

החברה למתנ"סים

לעבודה עם אתגר דרושים מועמדים

לרכזים בכירים בידיעת הארץ

במתנופש אשקלון, גן יבנה, ערד ומטולה - להקמה וניהול פעילות יישובית מקפת בידיעת הארץ ציונות ומורשת

כישורים דרושים: בוגרי אקדמיה בלימודי ארץ ישראל, בעלי נסיון מוכח בהדרכה בשדה וריכוז פעילות.

העסקה: על ידי מתנ"סים, בדירוג עובדי הוראה.

פרטים נוספים: מטה ארץ מורשת, החברה למתנ"סים גבעת הג'וינט ירושלים 91034 טל: 639039 / 02-636636

לחברה ליבוא תרופות
דרושים

תעמולנים רפואיים

1. לאזור המרכז – רצוי רוקח
2. לאזור ירושלים והדרום

על המועמדים להיות בעלי השכלה פרארפואית, ידיעה טובה באנגלית, רשיון נהיגה

3. דיאטנית קלינית – לאזור המרכז והדרום בעלת רשיון נהיגה

נא לפנות לת.ד. 6533 תל־אביב

– סודיות מובטחת –

ביצועיסטים!
הטובים ל"עדנה".
הוכחות יתקבלו מיום א' בסטודיו של אז.קי.
656459

להברת שיווק גדולה
איש מכירות
לאיזור ת"א והמרכז
עדיפות לבעל נסיון במוצרי צריכה
המעוניינים יפנו בכתב לת.ד. 30546
מיקוד 61304 ת"א
"עבור איש מכירות"
– סודיות מובטחת –

לעתון "חדשות"
יגאל אלון 108 תל־אביב
דרושים/ות
כתבניות
עם נסיון בעבודה על מעבד תמלילים
העבודה במשמרות
לפרטים 6120655 דורית.
מיום א'

לחברת בטוח גדולה
למחלקת תביעות רכב
דרוש/ה
מסלק/ת תביעות
עדיפות לבעלי נסיון בענף
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים
לת.ד. 6533 תל־אביב
(עבור מסלק תביעות)

דרושים
רוכשי מודעות
מנוסים
עבור עתונות לועזית בארץ ובחו"ל

נא לצרף קורות חיים
ת.ד. 20126 תל־אביב 61201
עבור רוכשים

הצחקת אותי!

אם את/ה מצחיק/ה, רוקד/ת, מטעשע/ת, יודע/ת לשיר - או יש לך חלק מכשרונות אלה - ואת/ה מסוגל/ת לעשות זאת בעברית, אנגלית, גרמנית ו/או צרפתית:

את/ה מוזמנ/ת להצטרף לצוות הבידור של המלונות הכי מדליקים בישראל.

אנו מבטיחים לך עבודה בכיף, שמש חופשית, מגורים טובים, שכר הולם והזדמנות להוכיח את כישרונותיך.
הקורס לצוות הבידור יתקיים בין התאריכים 23-30/10/88 באילת
לקביעת ראיון, נא להתקשר לחיים מח' כ"א, מלון המלך שלמה אילת, 059-79111, בתאריכים 10-16/10/88. מ-9:00 בבוקר עד 7:00 בערב.
הראיונות יתקיימו בת"א, ברחוב המרד 29 בית התעשיינים קומה ב'.
שנראה אותך ושנצחק!

ישרוטל ניהול מלונות בע"מ

דרוש/ה
גובה

הכישורים הנדרשים:
★ מנהל חשבונות
★ רצוי נסיון בענף הבניה
★ גיל 55-40

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד לת.ד. 11753 תל אביב

לתוצאות – שרותי מידע בע"מ
דרושים

צעירים/ות סטודנטים/ות

לביצוע סקר בתל־אביב
בשעות אחה"צ והערב
התשלום לפי שעות 5 ש"ח לשעה
טלפונים: 03-235316
03-232737

לעיתון הארץ
דרושים/ות:
סטודנטים ובוגרי תיכון
להתמחות מניים בדוכני מכירה
★ תעריף שעה + עמלות גבוהות
★ 3-4 פעמים בשבוע
★ שעות עבודה גמישות
להתקשר ☎ 03-5121339

להרצליה קאנטרי קלאב
דרושים

★ מצילים
★ מדריכות תפירה, מלאכה והתעמלות

☎ 052-547733

למפעל תעשייתי בגוש דן
דרוש

מחסנאי טכני (מפ"ט)

– השכלה תיכונית; בוגר מחסנאים או מפטים.
– לאחר שרות צבאי.
רצוי נסיון קודם בהפעלת מחסן ממוחשב.
– העבודה במשמרות.
– מגורים באזור גוש דן והסביבה חובה.

המתאימים יפנו למחי כח אדם בטלפון 7552355/6 כל יום בין השעות 08:00–12:00
המודעה היא לנשים וגברים כאחד

אל תמכור את עצמך בזול

אל תמכור את עצמך בזול,
כי אתה טוב באמת, אתה שווה לנו הרבה ואנחנו מוכנים לתת לך הרבה
גם שכר שנכנס כל חודש לחשבונך בבנק.
גם קורס לשפשוף והעמקת הידע בפרסום ושיווק חינמי
גם עבודה רצינית ברשת העיתונים המקומיים הגדולה והחזקה בארץ גם שעות עבודה גמישות והעיקר — בונוסים שמאפשרים למוכשר כמוך להגיע לשכר גבוה־גבוה

כמו שאמרנו, אל תמכור את עצמך בזול,
הרם טלפון ל: אילנה 052-911110
וקבע פגישה עוד היום

צומת השרון
עיתונות מקומית בע"מ

מבוקשים

מקדמי מכירות באמצעות הפרסום, שיעברו הכשרה,
לעבודה בלתי שגרתית עם שכר הולם.
לפרטים נוספים נא לפנות לטל' 267111 (אורלי)
העיר

صكذا من الاجل

هكذا من الأصل

חדשות כלכלה

המעסיקים: תוספת היוקר – לא לפי ההסכם שפג במארס

מאת יהודית וינקלר

ראשי המיגזר העסקי־צרכי החליטו אתמול לדחות על הסף את תביעת ההסתדרות לדון בהסדרי תוספת יוקר רטרואקטיוויים מאפריל עד אוקטובר על בסיס ההסכם שתוקפו פג במארס, וכן תבעו להפחית "במידה משמעותית" את שיעור הפיצוי לשכירים בהסכם לשנתיים הבאות.

נשיאי לשכת התאום של הארגונים הכלכליים, המייצגת את ענפי הייצור והשירותים במיגזר הפרטי, התכנסו אתמול לדון במשא ומתן עם ההסתדרות על הסדרי תוספת היוקר.

ראשי המשק הפרטי החליטו פה אחד שההסכם הקודם, שתוקפו פג במארס, בטל ומבוטל. עם זה, נאמר בהחלטתם, כדי להימנע מעימותים ומשיבוש יחסי העבודה, יפעלו לחתימת הסכם שבו תבוא לידי ביטוי האינפלאציה הנמוכה, עליית השכר הריאלי והקשיים של מפעלים רבים.

ההסתדרות והמעסיקים הפרטיים מצויים בעיצומו של משא ומתן על הסדרי תוספת היוקר. ההסתדרות ביססה את תביעותיה לתשלום רטרואקטיווי על ההסכם שתוקפו פג במארס. היא הסתמכה על חוות דעת משפטיות כי כל עוד לא נחתם הסכם חדש – ההסכם הישן מחייב את הצדדים.

עם זה, הגמישו נציגי ההסתדרות את עמדתם, והביעו נכונות לפשרה באמצעות ויתור על חלק מהתוספת המגיעה לשכירים על פי ההסכם הקודם – אם יתברר שגם המעסיקים הפרטיים יעשו ויתורים.

קפאון במו"מ בשטיחי כרמל עקב ההחלטה לפטר עוד 80

אור־עקיבא תושבת ביום א' לשעתיים במחאה על צעדי ההנהלה

מאת מיכל רוזה

המו"מ בין הנהלת מפעליו של אברהם שפירא, שטיחי כרמל וגלנים, באור עקיבא, נקלע אתמול למבוי סתום עקב חילוקי דעות על רשימת המפוטרים.

הנהלת שטיחי כרמל שלחה לפני חודש וחצי מכתבי פיטורים ל־73 עובדים. הפיטורים היו אמורים להיכנס לתוקף ב־29 בספטמבר. ועד העובדים ומועצת הפועלים מתנגדים לפיטורים האלה ודורשים לבטל כמחציתם, אך ההנהלה מסרבת, בנימוק שהפיטורים הם שלב הכרחי בתכנית ההבראה. ההנהלה טוענת כי הרשימה הוכנה עקב הכנסת ציוד חדש והתייעלות פנימית, המבטלות את הצורך בהעסקת עובדים אלה.

שלשום חלה התקדמות מסויימת במו"מ, והנהלת שטיחי כרמל הסכימה לשקול שוב את רשימת המפוטרים, אך אתמול הודיעה כי הפיטורים ייעשו כפי שהוחלט. כמו כן נמסר לוועד על כוונה לפטר עוד 80 עובדים בזמן הקרוב, מקצתם עובדי מינהלה.

לפיכך, הופסקו המגעים בין העובדים להנהלה, וב־2 המפעלים תימשך השביתה. העובדים הודיעו כי ייצאו להפגנה עם שובו של ח"כ אברהם שפירא מחו"ל.

העירייה אור־עקיבא תושבת לשעתיים ביום א' במחאה על המתרחש במפעלי שפירא.

יומיים לאחר שהתייקר העוף החי ב־8% – אושר הצעד הזה

מאת אבי גנאור

בתום יומיים של חוסר בהירות, נמסר אתמול רשמית כי העוף החי נכלל ברשימת המוצרים המסובסדים שהתייקרו השבוע. לפיכך מחירו המירבי של העוף עולה מהבוקר ב־8%.

כשפורסמה שלשום ההודעה על התייקרות המסובסדים, נכלל גם העוף החי ברשימה זו, אף שהצו על עליית מחירו טרם נחתם.

כלי התקשורת לא שמו לב לכך, ופרסמו את ההודעה על השינוי במחיר. בתגובה העלתה "תנובה" את מחיר העוף החי לסוחרים ב־8%, והסוחרים גילגלו מיד את ההתייקרות על הצרכן.

אתמול בבוקר מסר דובר משרד החקלאות כי מדובר בטעות, שכן העוף הטרי עדיין לא התייקר. הסוחרים הרבים הלכו ל"תנובה" לקבל החזרים, אבל בתוך שעות אחדות התברר שהצו על ייקור העוף החי נחתם בסופו של דבר.

יעקבי: האצת קצב הצריכה תגדיל חובות החוץ ב־10 מיליארד דולר

"כדי להשיג את היעדים הלאומיים יש צורך בהסכם חדש ממשלה–הסתדרות–תעשיינים"

מאת יהודה שרוני

הגידול בקצב הצריכה כעת, בקצב כפול מגידול התוצר, והגידול ביבוא בקצב גבוה מזה של היצוא, יגדילו – עד 1992 – את חובות החוץ ב־10 מיליארד דולר, ויכפילו את הגרעון המסחרי האזרחי ל־6.8 מיליארד דולר.

כך אמר אתמול שר הכלכלה והתיכנון, גד יעקבי, בהופעתו הראשונה במועצה הכלכלית־חברתית. בישיבת המועצה אתמול השתתפו אישים בכירים במשק, וכהם נשיא התאחדות התעשיינים, וכן אנשי אקדמיה.

יעקבי הזכיר את תכנית החומש שהכין פרופ' שלמה מיסל, מהמועצה לתכנון לאומי במשרד הכלכלה. תכנית זו תידון באחת הישיבות הקרובות של הממשלה. שר הכלכלה והתכנון אמר כי כדי להשיג את היעדים הלאומיים יש צורך בהסכם כלכלי־חברתי חדש בין הממשלה, ההסתדרות והתעשיינים.

לדבריו, השנים הקרובות יהיו שנים של הכרעות, ויש צורך בהתקדמות בתחום המדיני, והעברת מרכז הכובד בהקצאת המשאבים מהשטחים לאיזורים בתחום הקו הירוק.

יעקבי צופה כי בשנים הקרובות ייכנסו 310 אלף צעירים למעגל העבודה, ולצורך קליטתם יש צורך ביצירת 120 אלף מקומות עבודה חדשים.

גד יעקבי

סאיטקס מכרה ל"ניו־יורק טיימס" ציוד להדפסה בצבע – ב־2.25 מיליון ד'

מאת מיכל רוזה

חברת סאיטקס השלימה בימים אלה עיסקה של מכירת מערכת קדם דפוס לעיתון ניו יורק טיימס ב־2.25 מיליון דולר.

העיתון היוקרתי, שתפוצתו 1.1 מיליון עותקים ביום, ו־1.6 מיליון עותקים בימי ראשון ידפיס במערכת של סאיטקס כמה עמודי צבע במדוריו.

בחודשים שעברו מכרה סאיטקס מערכות קדם דפוס ל־3 עיתונים אחרים בארה"ב: "בוסטון גלוב", "אטלנטה ג'ורנל" ו"רוקי מאונטיין ניוז". עסקות אלה הסתכמו ב־3.6 מיליון דולר.

היהלומנים: "תוספת הסיכון" תעלה לנו 6 מיליון ד' לשנה

מאת אבי גנאור

הבנקים הנהיגו אתמול שיטה חדשה לחישוב הריבית על אשראי ליהלומנים לסימון הייצוא. לדברי היהלומנים, תייקר שיטה זו את האשראי ב־1.5%.

מנכ"ל התאחדות היהלומנים, צבי שור, ציין אתמול כי האשראי יתייקר מפני שבמקום ריבית ליבור פלוס 2%, שהיתה נהוגה בענף עד כה, מותר לבנקים לגבות ריבית של ליבור פלוס 1% שעליה מוסיפים עמלה בשיעור 0.5%–2% על מסגרת האשראי כולה. עמלה זו קרויה "תוספת סיכון". משמעות ייקור האשראי על נפח של 400 מיליון דולר לשנה היא תוספת עלויות של 6 מיליון דולר לשנה.

בספטמבר ייצאה ישראל יהלומים מלוטשים ב־215 מיליון דולר, אבל בראשונה אחרי 4 שנים ירד יצוא היהלומים ב־3% לעומת החודש המקביל אשתקד.

הממונה על ענף היהלומים במשרד המסחר והתעשיה, עובד צפריר, אמנם סבור שהירידה קשורה לריבוי החגים ומיעוט ימי העבודה שאפיינו השנה את ספטמבר, אבל צבי שור טוען לעומתו שהירידה היא סימפטום למצב שבו שרוי הענף בישראל, וחושש שהירידה תימשך גם בחודשים הקרובים.

עם זה, בינואר–ספטמבר חל גידול של 26% ביצוא היהלומים, לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

מסתמנת פשרה בישרס: אסיפה – בלי דיון בהחלפת ההנהלה

באסיפה יוצאת מן הכלל שסוכם לכנס ידרוש המיעוט לפטר את נציגי הציבור, אך יימנע מדרישה להחליף את כל הנהלת החברה

מאת יהודה שרוני

המאבק על השליטה בחברת ישרס עשוי להסתיים בפשרה, לאחר שישרס מסרה אתמול לבורסה כי ב־23 בחודש תכנס אסיפה כללית יוצאת מן הכלל. הנהלת החברה נענתה בכך לדרישת בעלי המיעוט, שהגישה חברת עדר, ואפשר שעקב כינוס האסיפה יבוטל הדיון המשפטי שהיה אמור להתקיים בעוד 10 ימים.

סדר היום נקבע בהסכמת הצדדים למאבק על השליטה, ולא יכלול את החלפת ההנהלה הקיימת.

הנה סדר היום של האסיפה:

- ביטול הקצאת מניות פרטית ליהושע פורר, יו"ר דירקטוריון החברה.
- קביעת דרכים לבדיקת הוצאות הנהלה וכלליות שהוציאה החברה בשנים שחלפו, וביחוד מ־1.1.86.
- קביעת דרכים לבדיקת עסקות בין החברה לבין בעלי עניין בה.
- דיון באפשרות לתבוע את הדירקטורים של החברה בעניין פעולותיהם בחברה, או העברת נציגי הציבור מתפקידיהם במועצת המנהלים.

נראה כי ההחלטה על כינוס האסיפה, התקבלה לאחר שהמיעוט, שמנהל תיקי ההשקעות שלמה אייזנברג מייצג אותו, בא לידי מסקנה כי במצב הדברים כעת, לא יוכל להוציא את השליטה בחברה מידי איש העסקים הדרום־אפריקאי נייטי קירש.

לפני האסיפה היוצאת מן הכלל, תכנס ישרס את האסיפה הכללית השנתית, ובה יאושר מאזן החברה ויבוחרו מנהליה.

חודשו העיצומים בחטיבת הקשר של תדיראן בלא שהוכרז סכסוך

ההנהלה תובעת העובדים על בזיון בית המשפט ● מועצת פועלי חולון: לא אישרנו העיצומים; העובדים: הסתדרות לחצה עליכם

מאת מיכל רוזה

בית־הדין לעבודה יודן ביום א' בעיצומי חטיבת הקשר של תדיראן. העיצומים החלו שלשום, בניגוד לעמדת מועצת פועלי חולון.

את הדיון יזמה הנהלת תדיראן. היא תובעת את ועד העובדים על בזיון בית המשפט, מאחר שלטענתה העיצומים סותרים פסק דין שנתקבל לפני שלושה חודשים, ועל פיו אסור על עובדי חטיבת הקשר לנקוט עיצומים.

2400 עובדי החטיבה עושים הפסקת עבודה של שעה, אך מאיימים להחריף את צעדיהם כשבוע הבא. העובדים מוחים על אי־חתימת הסכם עבודה, ומאשימים את ההנהלה בסחבת מכוונת.

מועצת פועלי חולון הודיעה לוועד כי העיצומים הם בניגוד לעמדתה מאחר שמגעים עם הנהלת הקבוצה נמשך. ועד העובדים טוען כי בכירים בהסתדרות ובהנהלת תדיראן מפעילים לחצים על מועצת הפועלים.

חטיבת הקשר היא הגדולה ביותר בתדיראן. מצבה העיסקי הוא מהגרועים בחברה. הנהלת הקבוצה הודיעה לפני חודשיים כי היא נוקטת צעדים לצמצם בהוצאותיה כדי להביא לידי איזון ב־1988–89. ההנהלה ציינה כי לא יינתנו כל תוספות שכר עד שתגיע הקבוצה לרווחיות.

בנק ישראל מעמיד החודש 1.4 מיליארד שקל לרשות הבנקים – למתן הלוואות

מאת איתן אבריאל

הריבית שנקבעה אתמול, במיכרז המכרז, על ההלוואה המוניטרית שבנק ישראל נותן לבנקים ירד ב־1.1% לעומת השבוע שעבר, ל־14.8% לשנה.

ירידה זו בריבית התאפשרה לאחר שבנק ישראל הודיע כי הוא מוסיף הלוואה חד־פעמית, בסך 700 מיליון ש"ח. ההלוואה תינתן ביום ראשון, והבנקים יפרעו אותה רק בסוף החודש.

עם תוספת זו, יעמדו בשבועות הבאים לרשות הבנקים כ־1.4 מיליארד שקל, לאשראי לציבור.

בנק ישראל, במסגרת מדיניותו להרחבה מוניטרית, הגדיל בשבועות שעברו את הסכומים שהוא מעמיד לרשות הבנקים גם באמצעות הגדלת סכומי המכרזים וגם באמצעות הורדת שיעורי הנזילות שהבנקים נדרשים להחזיק על פקדונות שקליים. זה הוסיף לבנקים 500 מיליון ש"ח.

העלות הממוצעת של ההלוואה קרובה עדיין לשיעור ריבית של 13.5% לשנה בגיוס פקדונות מהציבור במסגרת פק"מ. לפיכך, הרד הריבית שהבנקים משלמים על פקדונות קצרי מועד כמהם הריבית המשולמת היא אחת בסיים מהריבית על המכרז המוניטרי. הסכום הכולל שהעמיד בנק ישראל לבנקים השבוע היה 650 מיליון ש"ח, ואילו בשבועיים הבאים יקבלו 700 מיליון ש"ח לשבוע.

רווחי חברת התעופה של דרא"פ גדלו השנה ב־60%

מאת א. קרן

גידול של 60% חל ברווחי חברת התעופה "סאא" (נתיבי אוויר דרום אפריקאיים) בשנת הכספים 1987/8, ל־160 מיליון ראנד וכ־70 מיליון דולר.

הגידול בא אף שבשנה האמורה נאלצה החברה לבטל כמה קווים רווחיים, ובהם הקווים לארצות הברית ולאוסטרליה, עקב העיצומים נגד האפרטהייד.

אשר לפעילות בישראל, אמר מנכ"ל החברה בארץ, טולי דוידוביץ, כי באתרוגה גבר הביקוש לטיסות מישראל לדרום אפריקה, ולכן הוסיפה החברה טיסה שבועית – עד ינואר 1989.

ערך את העמוד: משה ויינפלד

לרחל ומנחם פלינט

ברכות לבביות לנשואי הבת

דפנה עם בחיר יוסי

הארץ

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

נעמת–תנועת נשים עובדות ומתנדבות

שירת נשים בישראל

טכס חלוקת פרס נעמת למחקר, על שם בבה אידלסון, תשמ"ט 1988 יתקיים ביום א' הקרוב 9.10.88 בשעה 16:30 בבית סוקולוב, רח' קפלן 4, תל־אביב.

הפרס יוענק השנה לד"ר לילי רתוק על עבודת המחקר שכתבה בנושא "שירת נשים בישראל"

בהשתתפות: מאשה לובלסקי - מזכ"ל נעמ"ת

גיורא לשם - משורר ומבקר

חביבה אבי־גיא - יו"ר ועדת הפרס

שולי נתן - בקטעי שירה

מנחה: צביה כהן - עורכת ירחון "נעמת"

הציבור מוזמן

החלה ההרשמה

ל"בית מרגנש"

בית אבות מפואר בלב חיפה

הפתיחה אי"ה 18.10.88

חיפה רח' בלפור 11 טל. 04-643257

בעל מוצר "יחודי"

האגף לפיתוח עיסקי בחברת אחזקות תעשייתית ומסחרית דב לאומית

מעוניינת במוצרים חדשים לשווק בקנה מידה בינלאומי

שאלונים להגשת הצעות ישלחו למעוניינים

נא לפנות ל -ת.ד. 1831 רמת השרון 47117 בצרוף תאור כללי של המוצר והמציע.

אל תגרשו אותם – דברו איתם!

ממשלת ישראל מגרשת מנהיגים פלסטיניים כעונש על מאבקם למימוש זכות העם הפלסטיני להגדרה עצמית.

* הגירוש נוגד את עקרונות הצדק והמוסר. מנוגד לאמנת ז'נבה ומגילת זכויות האדם של האו"ם.
- הגירוש אינו פותר אף בעייה. האינתיפאדה היא ביטוי למאבקו של העם הפלסטיני נגד הכיבוש. ורק שלום ישראלי־פלסטיני ישים קץ לסכסוך.
* היהודי, המגורש הנצחי, הופך היום למגרש בארצו. גירושים פוגעים בדמותה של מדינת ישראל ובעם היהודי כולו.
* **הגירוש הוא צעד ראשון לטרנספר; את הטרנספר מוכרחים לעצור – עכשיו!**
* נקרא לממשלת ישראל:

לשאת ולתת עם אש"ף – נציגו של העם הפלסטיני

לשים קץ לגירוש

להחזיר את החיילים הביתה

לשים קץ לכיבוש

אל תגרשו אותם – דברו איתם שלום!!!

בואו להפגנה/עצרת במוצאי־שבת 8.10.88 בשעה 19.30

התכנסות: בכיכר מלכי ישראל ולא כפי שנמסר במודעות הקודמות.

הסעות: ירושלים – בבנייני האומה בשעה 18.15; חיפה – בכר סולל־בונה בשעה 18.15;

מטה תנועות המחאה:

די לכיבוש, יש גבול, ישראלים מתוך בחירה: עולים נגד הכיבוש, הלאה הכיבוש, מטה תנועות השלום חיפה, נשים בשחור, עד כאן, קו אדום, שנ"ז, השנה ה־21, השמיניסטים.

ש.ח.ב.

שרות חקירות כללי

מקבוצת השמירה

כל אשר רצית לדעת

31 שנות נסיון והצלחה בארץ ובעולם לשרותך

כל סוגי החקירות ביסודיות, באמינות ובסודיות מוחלטת

ש.ח.ב.

דרך פתח־תקוה 19

תל אביב 183 66

טל: 614636 ;621975 ;623084

FAX; 623995

פרסום קורן

מכון אדלר

עברנו

למעוננו החדש:

יהודה הלוי 18, תל־אביב 65137

טלפונים:

03-664201, 662003, 662005

אמש בטלוויזיה

למה הליכוד ממשיך לשחק ברולטה?

כי הרולטה היא הכלכלה האמיתית של הליכוד.

נציגי מפלגת ההימורים שהפכו את כלכלת ישראל לקאזינו לאומי מטורף; האנשים שהקפיצו לך את האינפלציה ל-600 אחוזים; הגיבורים הכלכליים שמכרו לך כיכר לחם ב-1000 שקלים והריצו אותך יום־יום מבנק לבנק עם זיעה קרה על הפנים - כל אלה עלו אתמול על המסך וסיפרו ש"עם הליכוד משק חופשי הופך למציאות".

כן, אנחנו זוכרים את המציאות. הליכוד לא כל כך. אולי הוא חושב שכלכלה היא כרטיס חיש־גד. לכן הוא מנסה לגרד את האסון הכלכלי שהוא המיט על המדינה ולמכור לך קישקוש חדש על "תוכנית יסוד בהכוונת הכלכלה".

הליכוד סובל מאובדן זיכרון. בגילו זה לא נורא. מילא רולטה, אבל עם סניליות כזאת איך אפשר לנהל את המדינה?

המערך

הדרך לפריצת דרך

לקרנבל בדרום אמריקה עם מדריכי נאות הכיכר

תשעה מסלולים מתשע זויות שונות. 19-38 יום. ינואר-פברואר 89.

פרטים והרשמה:

תל אביב: רח' הירקון 252, טל' 03-5463111

ירושלים: רח' קרן היסוד 36, טל' 02-636494

חיפה: רח' הרצל 57, טל' 04-661316

ואצל סוכן הנסיעות שלך.

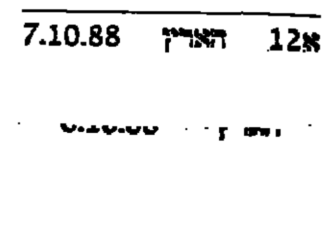

לוח העיר

תל־אביב גוש דן השרון

לא מכרת, לא שילמת
רק בלוח העיר
קבלת מודעות מ־08.00-20.00
03-383322
רח' י"ל פרץ 6 ת"א
מחיר למילה 12 ש"ח כולל מע"מ

דירות למכירה

וילות ובתים

טוביה לשם
סלוניקי 7 ת"א
03-481387

בסביון – נוי יהודה – למכירה/השכרה וילות פנוי במיש
ברמת־יגן – למכירה – קוטגים – 5 חדרים פנוי במיש
באבן־יהודה – למכירה קוטג' – 6 חדרים, מגרש $205,000 370 מ"ר
בהרצליה הצעירה בבילו – למכירה קוטג' 5 חדרים, מיידי, $200,000
בשיכון־דן – למכירה – וילה 8 חדרים + מרתף 60 מ"ר, מגרש 600 מ"ר, פנוי במיש

"בית־בלב"
שינקין 23, ת"א
03-204696, 201975

2 ביוסף־ונשיא + מרפסות קצ שקטה לשפץ $70,000
בבעלי־שלאבה ליד סלבט בבניה – 3½ – 3 + גג
בתוספות 2 קיק ביוחן ושבל־ר עורפית סל. $60,000
באלפנגו 3 קצ' נטוסה 80 מ"ר – מרפסת שקטה $100,000
להשכיר במוסכי 4 גדולה ריקה קצ מתומנת $600

בתי כפר ומשקים

פנטהאוז

דירות גג

"סביונית"
בסביון
03-346245

וילה מפוארת 7 חדרים בריכה + יחידה נפרדת $750,000
וילה מטופחת + מיוג שישה חדרים חמם ורבע שקט $360,000
להשכרה וילה 4 חדרים מרוהטת קומפלט $1200 לשנתיים
למכירה וילה לפיתוח דונם ורבע מיקום מעולה $320,000
למכירה וילה 4 חדרים 5 דונם מגרש מעולה $700,000

קבלנים מציעים

טובית לשם
סלוניקי 7 ת"א
03-481387

בקריית אונו – למכירה דירת 4 חדרים – מטופחת $100,000
בתל־אביב, ה' באייר, 4 קד', מעלית ותצוה $200,000 מיידי.
בתל־אביב – ברמבכא – דירות – 3 – 3½ חדרים פינוי במיש
בתל־אביב – בארלוזורוב 3 חדרים, ק"א, מעלית, חניה, מיידי $120,000
בהרצליה הצעירה, טבקון – למכירה – 4 חדרים, 2 שירותים, ק"א, חניה צמודה $129,000
בתל־אביב/שרו־הרצלה – להשכרה משרדים לתקופה ארוכה, 160 מ"ר, 4 טלפונים 3 חניות

"הורה"
שלוה 45 הרצליה פיתוח
052-545294

בהרצליה פיתוח 5 חדרים חצי דונם $250,000 – $300,000
בהרצליה פיתוח, בגלון – 2 – 2 חדרים $85,000 – $150,000
בהרצליה פיתוח להשכרה וילה + בריכה וטניס, מרוהטת $2,000
בהרצליה דירות להשכרה 4 חדרים $400 – $500
בהרצליה דירה 3 + גג $100,000 מ־

תל־אביב

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

גוש דן

ירון ישעיהו בע"מ
חב' קבלנית לבנין
רח' מונטיפיורי 20
טל. 03-912068; 906132
מבצע דירות במחיר מצוין:
חמישה חדרים קוטג' או + מרפסת שמש
דירות קוטג' א+ב 5 חדרים + גינה 192 מ"ר
דירת גג חמישה חדרים + מרפסת שמש 216 מ"ר
דירות גג שישה חדרים 256 מ"ר כולל הגג

טרה־קוטה
ריצופים, אריחי חול,
לבנים אדומות,
רעפים לבניין שמוט.
"בית הדקל"
בקר צפריר בע"מ
455-856 נמל ת"א

איזור השרון

תורך גבי את רפי
סירקין 19 גבעתיים
03-739931
03-722238
בגבעתיים 2, סמוכים, מושקעת, נוף מהמם לים!!!
בגבעתיים, 5, מפוארת, בבניין אקסקלוסיבי – מעלית + חניה, 145 מ"ר
בגבעתיים, 4 משקעת, חדשה, ק"ב + מעלית + חניה $160,000
בגבעתיים, 3 בבורוכב משקעת $125,000
3 בגבעת רמבם + מעלית + חניה !!! $115,000
בגבעתיים, 3½, ק"ב, שקטה !!! אפשרי התלכה בדירה קטנה יותר

נווה אלון – פרויקט יוקרה
מבצע מכירות לתקופה מוגבלת...
שני בנייני יוקרה של 7 קומות במפרט טכני עשיר כמו באמריקה, ברמת ברוריה בצפון השקט של ת"א.
★ דירות 4 חד' – כ־110 מ"ר + מרפסת פתוחה לכל דירה.
★ דירות 5 חד' – שלב א' נותרו 3 דירות.
★ דירות גג – 4+1+גג בקומה 8. מפוארת.
משכנתאות מוגדלות והקרבות בתקופות לכל רוכש.
רווח נקי למשקיעי התלכות.
בואו לבקר בדירה לדוגמא!
משרד מכירות באתר הבניה פתוח יום יום רצוף עד 19:00
טל: 03-250140, 250149

לגג שטוח
מבצע דוד שמש
"הלוהט בע"מ"
דוד 150 ליטר + 2 קולטים + רגל + חימום מהיר והרכבה תקנית במחיר ללא תחרות 780.- ש"ח כולל מע"מ במזומן.
או ב־6 תשלומים שווים של 140.- ש"ח. כל תשלום סה"כ 840.- ש"ח כולל מע"מ
אחריות של 8 שנים לדוד ו־5 שנים לקולטים
המבצע נמשך!
אפשרות צבוע דוד באמאיל בתוספת של 150.- ש"ח
המחסן: רחוב חמש 12, חולון טל: 884825, 5031547
מפעל טס בע"מ תקן לדוד 1432 תקן לקולטים 1738
"הלוהט בע"מ" טל: 884825, 5031547

ראשל"צ

חולון בת־ים

נתניה

duropal **CORIAN** **לא עוד שיש!**
משטחים מעולים – ארונות מטבח ואמבט
אלכסנדר ינאי 9 סגולה פ"ת
03-9340713 03-9340598

דירות בשכ"ח

חינם !!!
שרות לבעלי דירות להשכרה
בתל־אביב והסביבה, הכל לפי רצון בעל הדירה ללא כל התחייבות חינם.
מרכז קיימים תמיד שוכרים לבעלי נכסים והמשרדים להשכרה.
• טיפול אינטנסיבי ומיוחד
• יחס אישי חם
• המבצע לרחל החוגים בלבד
בן יהודה 48 ת"א
טל' 03-283672

כוכב יאיר
פנינת השרון
ישוב קהילתי עם פיתוח המושלם ברמה אמריקאית
★ מערכת שרותים חינוכית מתקדמת
★ מערכת חינוך מושקעת, גני ילדים, בתי ספר וחטיבת ביניים מהמעולות במדינה
★ מגוון פעלות לשעת הפנאי
★ מרכז ספורט מודרני
★ תנופה צעירה ומוססת

הצעה מיוחדת:
מגרשים לבניה עצמית
מתארגנת קבוצה לבניה עצמית מרוכזת במחירים נוחים
מגרשים לבניה מיידית ולהשקעה
פרטים והנטנו סיורים: (24 שעות) 052-923470
ג.ב.ב.
ויוטי – 052-923267
שמעון – 03-202475
03-201695

מכנז מן الاصل

هكذا من الأصل

רכב ישראלי בע"מ
מכוניות-טרמפים-טנדרים
טלפונים 03 825666
03 839653 03 825718

(בהנחה) מפעל למנועים • גירים • סרנים הרכבה במקום. עד 36 שעות

מוסך "פורד" • "סובארו" בטי"קום תחלופת מנועים וגירים ומיכלים

(בהנחה) מסחריות • טנדרים • פרטיות • אשראי מטח עד 21.00

מרכז למכוניות • טנדרים • מסחריות • מוסך לפורד • פרו • סובארו

(בהנחה) חלקי חילוף אוריגינליים • מנועים • גירים • סטרטרים באחריות

אוסטין

אופל

אוטוביאנקי

שותף/שותפה

לא מכרת לא שילמת
לקבלת
מודעות
לוח העיר
03-625015
5365759
עד חצות ובאשראי

אמריקאיות

ג'יפים

מנועים חדשים!!
לשברולט, אלקמינו
מליבו, ביואיק
אולדסמוביל
וכל סוגי המסחריות GM
03-332534, 03-332519

דייהטסו

ב.מ.וו.

דלתה

וולוו

מרצדס

נ.ס.או.

סאאב

סובארו

מיני מיינור

סוזוקי

טויוטה

סיאט

פולקסוואגן

סימקה-קרייזלר

סיטרואן

פורד

וקסהול

טלבוט

פריוזף

לנצ'יה

אינוצ'נטי

אלפא רומאו

אאודי

דירות בדמ"פ

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

מכוניות

איך לרכוש רכב
חדש!
הלוואות נוחות לרכישת רכב במהרה וזיקה אמינה
הביצוע באמצעות 10 סניפים
בכל רחבי הארץ
צלצל 03-5455666 עד שעה 14:30
יציל מימונים בע"מ
דניאל פריש 3 קומה 14 ת"א

פיאט

פיזו

רנו

מגררים

משאיות

מסחריות

אוטובוסים

קרוואנים

אופנועים

קליבר אופנועים
מבצע תורף 88
חלקים משומשים לכל דגמי הסוזוקי החדשים
עד 50% הנחה
מנועים משומשים
קסדות KIWI
פלטרי שמן — אויר ומלאי אביזרים
מנועים ל־750־A ש"ח
2700 ש"ח
וחלקים לי"ח בהנחות גדולות
טל. 03-374587
03-374055

במבצע חסר תקדים
להרכבה עצמית
זוג חלונות חשמליים.
נעילה מרכזית ל־4 דלתות
מחיר כל מערכת 275 ש"ח. תוספת מחיר התקנה 75 ש"ח 03-339596 03-332758 לא כולל מע"מ

ביקוש רכב

בתי־ספר לנהיגה

חלפי רכב

הצעות עבודה

לעבודה מיידית בחבר

לסניפנו בראשל"צ דרושים

לחלקה המשרדית
★ מזכיר/ה נמוחה דו לשונית לבאר־שבע
★ מזכיר/ה אנגלית (שפת אם) מסורתית לגן יבנה
★ מנהל/ת ראשי (סוג 3) מסורתי לגן יבנה

למחלקה המכונית
★ אישה ביקורת קבלה אלקטרוני ומכני — לאשקלון
★ מחסנ/ית חלקי חילוף רכב + נסיון ליהוד
★ מרקוריסט/ית מפעיל מחפר JCB/קייס
★ מפעיל/ת בעל מטף נייד + רשיון לרמלה
★ כרסמים וחרטים/ות מנוסים/ות לאשקלון רחובות ורמלה
★ פחחים/ות תעשייתיים לאשקלון. פחחי רכב ליהוד
★ מסגרים/ רתכים לרחובות ואשקלון
★ מכונאי/ת אחזקה לאשדוד יבנה ורחובות

ראשל"צ, רח' הרצל 23
טל. 03-9666208, 9666139

חבר
שרותי כח אדם

פועלים/ות

פקידים/ות קלדניות

ספרים/יות

שרטטים וגרפיקאים

רפואת שיניים

מורות וגננות

עוזרות ומטפלות

מקדמי מכירות

שליחים/ות

שמירה ואבטחה

ביקוש עבודה

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה

לפי חוק זה אסור למעביד להפלות בין עובדיו או בין דורשי עבודה מחמת מינם...
העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

חרטים/מסגרים

חשמל / אלקטרוניקה

מכונאים / הנדסאים

מהנדסים / אדריכלים

עובדי מוסך

דוגמניות צילום

מוכרים/ות קופאים/יות

מזכירות

סוכנים/ות

מחסנאים

נגרים

עובדי מטבח

נהגים

אחיות

גזירה ותפירה

דפוס

הנהלת חשבונות

קבלת מודעות
ל"לוח העיר"
לא מכרת
לא שילמת
03-384291
לבעלי כרטיסי אשראי

هكذا من الاصل

هكذا من الأصل

עסקים

● לרציניים למכירה, חברה לקידום מכירות בשיטה האמריקאית. 03-749635 162236158

● להשכרה תעשיה מבנה + אזור לשחות + מסעדות רכב. 03-863476 172856158

● למכירה מנעולה + לולאות כמחודים + מכניקה. הקישון ת"א. 03-813582 172931158

"כספי נכסים"

03-472378

כוננים:

● להשכרה במרכז ת"א חנות מפוארת 125 מ"ר + 50 גלריה

● להשכרה מבנה תעשיה עצמאי 1000 מ"ר גבוה + חצר

● להשכרה באזה"ת הרצליה אולמות 800, 1300 מ"ר לתעשייה קלה/שיווק

● להשכרה בשכונת מונטיפיורי: (1) קומת משרדים מפוארים 330 מ"ר (2) אולמות 150, 200, 300 מ"ר

● להשכרה בר"ג קומה בשלמותה 600 מ"ר + מעלית + טלפונים

למכירה

מעבדה לפיתוח תוך שעה

במרכז התיירות בצפון תל-אביב

טל' 03-450702

03-253833

חברה אמינה, מוניטין וקשרים בענף

תדאג לשיפור הגורמים המאומנים של עיסקך במהירות וביעילות

התקשר עוד היום

לטל: 03-5468289

ובקש את זאב. חכסף יגיע

בתי מלאכה

מחסנים

אולמות

חנויות

הקלאות

מבני תעשיה

מגרשים

משרדים

הלוואות

יועץ השקעות

טיפול בהלוואות

לשכירים ועצמאיים

טל: 03-887702

בתנאים מועדפים

ללא שעבוד או משכנתא

ובטיפול אישי ומהיר

03-887702

מכירות ושירותים

בתי אבות

מציעים למכירה

ניגון

בריאות

מערכת סטריאו

בריא brelax

שיטת בריאלקס

למען בריאות גופנית-נפשית

ע"י חיזוק המערכות, על יסוד

נשימה נכונה

● ההדרכה: עם יהודית פוזאר (M.A)

● התירגול: באופן עצמאי עם קלטות

● המרפאות: בירושלים, תל-אביב וחיפה

פרטים: במרכז לשיטת בריאלקס **02-813237**

טיולים

ניקוי ופוליש

נופש וקיים

שיפוצים

מעליות

אותיות דביקות

מוצרי חשמל

צילום

הלבשה והנעלה

תכשיטים וכלי כסף

מלגזות ושינוע

מקרר

קוסמטיקאית

ריפוי והדיה

רהיטים

וידאו

כלי נגינה

מחשב

מרכז הפסנתרים

אמנות/עתיקות

חיות בית

נשק ותחמושת

אסטרולוגיה

טלפונים ומכשירי קשר

מכונות כביסה

תנורי אפיה

מכונות תפירה

טלוויזיות

סירות וגלשנים

רוצים לקנות

מנוגי אויר

שידוכים

ברווז

בתיזוז

הברזיות

קורסים וחוגים

ציפוי אמבטיות

הודעות לציבור

חימום והסקה

שיעור

בנתניה במרכז העיר

דרושה

מטפלת/עוזרת לבית

במשרה מלאה

02-224327

עיריית ירושלים

המחלקה לנוער, ספורט וחברה

האגף לקידום נוער וצעירים

דרושים

עובדים טיפוליים לנוער וצעירים

דרישות המשרה: תואר ראשון במדעי ההתנהגות, עבודה סוציאלית או חינוך. נסיון בעבודה עם נוער וצעירים. נכונות לעבוד בשעות בלתי שגרתיות.

שכר: דירוג עובדי הוראה-תוספת

בירור פרטים לפנות ליהודית.

טל' 228556, 228933

בכתובת: רח' המלך ג'ורג' 21

אגף הנוער

לבתי תלמיד בירושלים

דרושים/ות

מרכזים/ות ומדריכים/ות

לעבודה חברתית

מדריכי/ות חוגים

במקצועות: מחול, בלט, חלילית, דרמה, אמנות, ספורט, מחשבים, אלקטרוניקה, תעופה וטבע

פרטים: רח' יפו 19 טלפון: 228171

שלוחה 259

השירות בעירית ירושלים-אתגר וסיפוק

לקוחותינו בירושלים דרושים/ות:

א. גולדמן

חברה לשרותי כח אדם בע"מ

למשרות בכירות בתעשייה

★ מנהל/ת ייצור—מהנדס/ת תעשייה וניהול (30-45). נסיון מוכח של 5 שנים בניהול ייצור (מתכת - יתרון).

★ מחסנאי/ת ראשי/ת—בכירה לארגון, מיחשוב ותפעול מחסן משלוחים.

★ קניין/ת רכב—טכנאי/ת מכונאות דיזל - יתרון.

★ מכונאי/ת דיזל ראשי/ת—טכנאי, נסיון הכרחי.

★ טכנאי/ת ייצור—לבניית מערך ובקרת תהליכי ייצור (נסיון בפלסטיק - יתרון).

★ איש/ת ביקורת איכות—לבניית מערכת ביקורת איכות, נסיון הכרחי.

למחלקה המשרדית

★ מקדם/ת מכירות—נסיון ורקע בטיפול בשיווק.

★ חתם/ת מנהל/ת עסקים—אלמנטרי.

★ מעבדי/ות תמלילים/כתבניות—טכניים ות.

★ קלדנים/ות—טכניים ות.

★ זבנים/ות קופאים/ות—טכניים ות.

למחלקה הטכנית

★ מכשירן אלקטרוני—נסיון בתעשייה.

★ חרטים/ות כרסמים/ות—טכניים ות.

★ מסגרים/ות רתכים/ות—טכניים ות.

★ מפעלי/ות מכונות—בתחום הייצור.

★ נגרים/ות—טכניים ות לעבודה בתעשייה.

★ תופרים/ות—טכניים ות בתעשייה, תנאים טובים.

★ עובדי/ות ייצור—עבודה קבועה, תנאים טובים.

מזאול הנגיד 8, ירושלים

טל' 02-243348, 221602

לעבודה מעניינת בירושלים

דרושים:

סטודנטים/ות

ידע בתכשיטים או אומנות

רכב יתרון

נא להתקשר 02-246237

לביה"ח בירורגי שנפתח במרכז העיר

דרושים/ות

● מזכיר/ות ומזכירות רפואיות

שליטה בשפות זרות

● אחיות חדר ניתוח

● אחיות מוסמכות (יועדפו בוגרי קורס טיפול נמרץ)

● כוחות עזר

● פועלי נקיון

למשרות מלאות, חלקיות. עבודה ע"פ שעות. נא לצרף קורות חיים, נסיון מעשי, המלצות ובקשה לחלק המשרה הרצויה.

ל"ממ" בי"מרכז מומחים כירורגי, ירושלים

רחוב שמואל הנגיד 1, ירושלים, בנין מרכזלל

מיקוד 94592

חפציבה

חברה לבניין, עבודות ופיתוח

דרוש:

מנופאי

לפנות למחלקת כח אדם טל' 03-533177

לעתון ה"ארץ"

דרושים/ות סטודנטים/יות

להתחמת מנויים באוניברסיטאות

שכר לשעה + עמלות גבוהות

להתקשר מיום ראשון

לטל: 02-224245 דני/אבי

לבית אבות בכרמל

דרושה

מנהלת משק

מטפלת למשרה מלאה רצוי דוברת גרמנית 374675/6

לא בין השעות 14.00 - 16.00

כ ו ח ה ע י ר

ירושלים

דירות למכירה

דירות כללי

באפרת

קוטג'ים 5–6, דירות גן בדרוגות 4, לזוגות צעירים ובעלי דירה משכנתאות מוגדלות ללא הגבלת שנה הדירה "בניני אפרת" 665534, 666943

קבלנים מציעים

וילות ובתים

במעלה אדומים

וילה במצאות + נוף. כדאי לראות! 200,000 353056

בקטמון הישנה

6.5 + פ"א, מרווחת, חדשה, ק"א שליטה, מיידי. 821652

בארנונה

מתאימה עמדה לבנייה עצמית, מיידית, פרטים ב"שרון" 222317/8/9 מלד"ן

במוצא תחתית

בית בודד, 10 חדרים על 2.5 דונם מיידית, "שרון" 222317/8/9 מלד"ן

קוטג'ים

קוטג'ים אחרונים

ברמת שרת 4.5 חדרים, גגות רעפים, 3 מפלסים 431086

בארנונה

4 + עליית גג + טרסה + מחסן + חניה כניסה מיידית בלעדי ל"מיקבץ" 242006/7

פנטהאוזים

בתלפיות מזרח

פנטהאוז 5 + מרפסות גדולות + מחסן פינוי מיידי 02-722123

4 חדרים ויותר

הפלמח

5 ק"א + מרפסות כניסה מיידית 180,000 "מיקבץ" 242006/7

3 בנווה יעקב

משופצת + פ"א + ארונות מיידית 49,000 "שרון" 222317 (מלד"ן)

לרציניים

בפיר ק"ג 3 + אפשרות בניה + מחסן 78,000 "שרון" 222317 (מלד"ן)

3.5 — 3 חדרים

לרציניים

בטלביה, 3 ענקית + מרפסות + פ"א, 131,000 מיידית, "שרון" 222317/8/9 (מלד"ן)

2.5 — 2 חדרים

1.5 — 1 חדרים

דירות בשכ"ח

בשמעוני רסקו

3 + טלפון + חימום וארונות 057-699439

ברמות

5, + 4 בטורגים + חצר וגינה, מיידית, "שרון" 240472 מלד"ן

להשכרה

3 בגן סימון, מיידי + 2 בקטמונים, מיידי. "שרון" 240472 מלד"ן

בבית וגן

4, מיידי, + 4 בהרחבה מרווחת קומפלט, "שרון" 240472, מלד"ן

דירות מרוהטות

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

מכוניות

אודי שרותי גרירה

יום ולילה 02-713426, 02-712231 ביפר 26494-050

רפאל

"רפי אלקיים" שיפוץ ראשים ומכללים נמצא בכתובת את. תלפיות" האומן 15. הכניסה מול אוסטם 782282

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

אלפא רומיאו

אמריקאיות

ב.מ.וו.

דייהטסו

דלתא

וולוו

טלבוט

לנצ'יה

מרצדס

סובארו

אאודי

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

סימקה קרייזלר

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פז'ו

רנו

מזדה

אופנועים

הצעות עבודה

מבצע "המוכירה המעופפת"

קורס טיסה לאירופה, יוגר בין הרשמות ב"יעד" 520022

מתלבט/ת

בבחירת מקצוע? מחפש/ת שינוי? ייעוץ הצעות עבודה ב"יעד" 520022

RS שרותי כח אדם

לאו.אר.אס ירושלים
באבן ישראל 5
טל' 242152, 242159, 245561
דרושים/ות
1. עובדי P.V.C.-למשרה מלאה
2. נגרים מקצועיים למשרה מלאה
3. טכנאי מכונות לעבודה על מחשב טיב"ם
4. מסגרים רתכים למשרה קבועה
5. חרט כרסם קונבנציונלי C.N.C.
6. טכנאי מכונות לאחזקת מכונה
7. מלגזן למשרה מלאה
8. עובדי/ות ניקיון למשרה מלאה
9. מעבדות תמלילים אינשטיין, וורדמיל, וורדסטאר, א–ב, תמליל
10. קלדנית מסופים–למשרה קבועה
11. מלווה לנכה לשעות הבוקר, ואחה"צ והערב–מתאים לסטודנטים.

הטובים עובדים קבוע OPS

אולפן ירושלים

מחפש מדריכים/ות, מורים/ות לחינוך מיוחד, מרפאים/ות בעיסוק, אחראי/ת לילה. להתקשר 415675, 411546

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה

هكذا من الاصل

طبق الأصل

המשך ירושלים

הבלון השמח
הליצן
עם הבלונים
אצלך בכל
שמחה ומאורע
קישוט ודקורציה בבלונים
לאולמות, אירועים ותחנונות
628321 – בערב 621830

● לקפה עטרה דרושים/ות בלבנים/יות במשרה מלאה לתקופה ארוכה בלבד, ויעבוד אספרסו עבודה במשמרות, בתנאים טובים
143518223

● מתן להנצת מוצרי צריכה + רכב בכר גבוה. 721184, 143744223 719533

דרושים מאבטחים

למוסד ממלכתי יוצאי יחידות קרביות בוגרי קורס פיקודי עדיפות לבעלי נשק אישי, כבר גבוה 242865 צבוס-שרון

163604223

לחברה קבלנית

דרושה מזכירה מקצועית במשרה מלאה

09244729א 782559-693

לביה"ס אילנות

לחינוך מיוחד, פיזיותרפיסט/ית מרפא/ה בדיבור, ע"ס, ל־6 חודשים, 782645, 344113 בערב

09253929א

עבודה עכשיו

לסניף ירושלים, טל' 02-233436

כי"יואל, רח' יפו 33, קומה 5, א'–ה' 08.00—14.00

דרושים/ות עובדים/ות מנוסים/ות למקצועות הבאים:

למחלקה לשרותי משרד

- מנהל/ת חשבונות סוג 3, נסיון של 5 שנים בתעשיה, אנגלית טובה, למשרה מלאה לתקופה ארוכה.
- קלדנות אלפא־נומרי, לתקופות קצרות וארוכות.
- מזכירות עבריות/אנגליות עם נסיון, למשרות מלאות, ידע בהדפסה חובה — רצוי מעבד תמלילים, לתקופות קצרות וארוכות.
- עיבוד תמלילים אנגלית אייבשטיין, וורדסטאר, לתקופות קצרות וארוכות.
- מזכירות אנגליות שפת אם, + הדפסה, לתקופות ארוכות, למתאימים/ות קורס בעיבוד תמלילים חינם.
- כתבנות עברית עם נסיון, לתקופות קצרות וארוכות, למתאימים/ות קורס בעיבוד תמלילים חינם.
- מזכירות עברית עם נסיון + הדפסה רצוי מעבד תמלילים.
- חברה צעירים יוצאי צבא + רשיון נהיגה על אופנוע, לעבודה אחראית ומגוונת, במשמרות, לתקופה ארוכה.
- כתבנות אנגלית שפת אם, למתאימים/ות קורס בעיבוד תמלילים חינם.

למחלקה הטכנית־תעשייתית

- מנהל/ת צוות אחזקה — נסיון מוכח, ידע במיזוג אויר — יתרון.
- מכונאות מסוקים יוצא/ת ח"א.
- חרטים/ות לעבודה בייצור — אפשר ללא נסיון.
- נגרים/ות מקצועיים בעלי נסיון.
- צלם/ת אופסט.
- נגרות למחלקת תכנון במפעל.
- מהנדס/ת ביצוע, בעל/ת נסיון + רכב.
- מסגרים לתעשיה.
- מיבנאי/ת מסוקים יוצא/ת ח"א.
- כרסם/ת קונבנציונלי מעולה

למחלקת מלונאות והארחה

- עובדים/ות כלליים לרשת מזון במחי השונות לתקופה ארוכה, אחרי שרות צבאי.
- עובדים/ות כלליים לעבודה לתקופה ארוכה בבית הארחה.

מנפאואר MANPOWER
יותר טוב מנפאואר

● למשרד רו"ח דרושה מנהלת חשבונות + ידע במחשב. 124838067 222490

ביקוש עבודה

עוזרות ומטפלות

יעוץ

חבר

אביב

סוף אופיס

בהוהת עיסקית בעיר
75 ש"ח
פקסימיליה
והדפסות
המסגר גורדון 25
טל' 240394 241003

במדרחוב ירושלים

למסירה מנואים מצויינים 2 עסקים משגשגים בענף המזון המהיר, הכנסה חודשית מינימלית 50,000 שקל. לרציניים בלבד לפנות לסיקלר 247773, 226731

11553406א

מחסנים

מחסני סנצ'רי

יחידות פרטיות במחירים הטובים ביותר! 243555

07411408א

אולמות

חניות

להשכרה

חנות בהלפיות למסחר/ תצוגה ק"ק 762227 בבית

07395388א

משרדים

עסקים

וילות ובתים

עסקים כללי

צמר גימה

עברנו למושבה הגרמנית עמק רפאים 40 מחירים מפתיעים

08853906א

משרדים

5/4/3 חדרים במרכז ובכל האיזורים בעיר "שרון" 8/9/ 222317 מלו"ן

11538706א

דרושים מדריכים

למחלקת האוטיסטים, בי"ח איתנים לפנות לרופ' קניקוב או לאורית 343211 מול המשק

08041606א

לפרסום שימה

פרסומאית, לקבלת קהל, 11:00־19:00, ידיעת אנגלית, הכרת השכשבת, יתרון 244564

08045806א

מוכרים

מעוניין בשכ"ח

במגרש לאחזקת תמרי מתבנה לתקופה ארוכה בכל חלקי העיר

11383208א 538172

מבני תעשייה

חיות בית

רוצים לקנות

וידאו

● בהזדמנות, מצלמת ששמקס וידאו "נשיונל", חדשה משוכללת.
15462622א 523078

חימום והסקה

שיעור

שידוכים

הברות

חוגים וקורסים

ל ו ח ה ע י ר

אזור הדרום

דירות למכירה

וילות ובתים

● באשקלון, וילה מפוארת להשכרה/ מכירה. 052-86415 ,350/450
15525506ו

4 חדרים ויותר

3 — 3.5 חדרים

2 — 2.5 חדרים

שכ"ח

ביקוש דירות

מכוניות

מכירות ושירותים

בריאות

טיפולי גב

בשיטת פאולה מכון גרשון 341305 ,384579

08061106א

ספרים

מערכות סטריאו

כלי נגינה

מחשבים

סימקה

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פיג'ו

ב.מ.וו

מסחריות

אופנועים

אאודי

אופל

אמריקאיות

דלתה

סובארו

עובדי מתכת

עוזרות ומטפלות

פקידים/ות

ביקוש עבודה

עסקים

תעיות

שידוכים

מכירות ושירותים

מקררים

מכונות כביסה

הצעות עבודה

מגדל
חברה לביטוח בע"מ

ד ר ו ש / ה

מפעיל/ת מחשב

לעבודה במשמרות על מחשבי IBM — 43 X X + 38

הכישורים הנדרשים:
★ נסיון בעבודה על מחשבי IBM — 38, IBM — 43XX/USE
★ יוצא/ת צבא
★ נסיון של שנה לפחות במפעיל/ת מחשב

עדיפות תנתן להנדסאי/ת מחשבים

המועמדים/ות יפנו טלפונית לגמזון 03-643833

עבודה עכשיו

דרושים/ות עובדים/ות מנוסים/ות למקצועות הבאים:

לסניף הרצליה, טל' 052-576060

בית אלבה, רח' בקרוין 33, א'–ה' 08.00—16.00

- מזכירים/ות עבריות/אנגליות בעלי/ות נסיון (כולל הדפסה), עדיפות
- לבעלי/ות רקע בעיבוד תמלילים עבודה במשרה מלאה, תנאים טובים.

לסניף חולון, טל' 03-5030680

שנקר 47, א'–ה' 08.00—14.00

- מזכיר/ה מנוסה כולל ידע באנגלית נסיון במעבד תמלילים D.C.F יום
- עבודה מלא, העבודה בחולון לתקופה ממושכת.

חדש!

לסניף פתח תקוה, טל' 03-9344974-8

רח' ההגנה 12, קומה א' א'–ה' 08.00—14.00

- בחורים/ות אם ברצונכם בעבודה קלה מיידית, לחודש וחצי באזור פית מב מלגזן/ית לעבודה בפתח תקוה.
- לכם: מגיל 17 ומעלה. אלינו בהקדם כדאי

מנפאואר MANPOWER
יותר טוב מנפאואר

לסניף "תנובה" פתח-תקוה

דרושים

מפיצים
לחלב ותוצרת חלב

הכישורים הנדרשים:
★ רשיון נהיגה למשאית
★ ידע בנושא שיווק מוצרי מזון
★ כושר גופני תקין
★ ידיעה טובה בחשבון

תינתן עדיפות למועמדים בעלי נסיון מעשי בחלוקת מוצרי מזון.
התחלת עבודה משעה 03.00 בבוקר.
הסעה לעבודה בלילה מובטחת.
מועמדים מתאימים/תושבי פתח־תקוה והסביבה הקרובה, מתבקשים לפנות אישית למחלקת המכונן בסניף תנובה פתח־תקוה, רח' חיים מיכטיין פתח־תקוה (במבי הפרשנק פתח־תקוה) למר צבי דגמי.
ניתן להתקשר טלפונית לתיאום פגישה בטלפון: 03-906591
— סודיות מובטחת —

עבור אחד מלקוחותינו
ד ר ו ש / ה

עוזר/ת מנכ"ל לשווק

כישורים:
★ השכלה תיכונית ומעלה (פרסום/שווק/תקשורת המונים)
★ נסיון מוכח בהפעלת צוות עובדים
★ נסיון במכירות שרותים (פרסום, ביטוח, פנקסים ועוד)
★ כושר ביטוי בכתב ובע"פ
גילאי 27־35
★ בעל/ת רכב פרטי

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים, המלצות, תנאי שכר והעסקה מבוקשים לישום — תמכון והשמת כ"א ת.ד. 52090 ת"א אישי לידי המנכ"ל.

למוסד בטחוני באיזור ת"א
ד ר ו ש :

מנהל מחסן (26-32)

בעל רקע בניהול לוגיסטי ממוחשב
ניסיון 5 שנים לפחות (עדיפות לבעלי רקע צבאי)
רקע באלקטרוניקה, שליטה בשפה האנגלית

המעוניינים יפנו בצירוף קורות חיים, ובציון מס' טלפון אל ת.ד. 25045 עבור בנצי.

למשרד פרסום
ד ר ו ש ה

נציגות מכירה ביח"צ

* העבודה במכירה
* גיל 25 עד 45
* העבודה בדרג מנהלי גבוה
* הופעה נאה

לקביעת ראיונות:
טל': 03-235698 04-389174

למפעל חדש
למוצרי בשר־כשר
בתל־אביב
ד ר ו ש י ם

סוכנים
סיטונאים
עצמאיים
להפצה
ותנאים טובים

03-372577
03-380414

לוח העיר

חיפה והצפון

דירות למכירה

1—1.5 חיפה

2—2.5 חיפה

3—3.5 חיפה

4—4.5 חיפה

5 ויותר חיפה

וילות ובתים חיפה

דמ"פ חיפה

ביקוש בשכ"ח חיפה

שכ"ח חיפה

קבלנים חיפה

דירות קריות

1—1.5 קריות

2—2.5 קריות

3—3.5 קריות

4—4.5 קריות

5 ויותר קריות

וילות ובתים קריות

שכ"ח קריות

דמ"פ קריות

דירות גליל

3—3.5 גליל

4—4.5 גליל

וילות ובתים גליל

שכ"ח גליל

דירות נצרת עלית ועמקים

3—3.5 נ"ע ועמקים

4—4.5 נ"ע ועמקים

דירות טבריה

3—3.5 טבריה

4—4.5 טבריה

עסקים

מבני תעשיה

מגרשים

מחסנים

משרדים

מכירות ושירותים

רפואת שיניים

בריאות

שידוכים

הכרזות ושדוכים

חנויות ועסקים

מיני לוח בשמח

הלוואות

וילונות

חוגים

חיות בית

חימום והסקה

טיפול בחולים וקשישים

טלויזיות

יד שניה

משרדים

יעוץ

כלי נגינה

מחשבים

מכירות

מקררים

שטיחים

סטריאו

סירות ושייט

עתיקות

פעוטונים

ציוד משרדי

צלום

קוסמטיקה

קופות רושמות

רהיטים

שעורי נגינה

שעורים פרטיים

שירותי ליווי

תכולת דירה

מכוניות

בי"ס לנהיגה

שירותי רכב

מכוניות מכירה

אופנועים

אאודי

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

אלפא רומיאו

● טלוויזיה סלורה 24" צבעונית 800.- תקליטים, סטריאו במלקים 500.-
130401051 04-644606

مكتز من الاهل

هكذا من الأصل

המשך חיפה

מלונות

מסחריות

אמריקאיות

ב.מ.וו

ג'יפים

דייהטסו

דלתא

וולוו

ווקסהול

טלבוט

טנדרים

לנציה

מוריס

מיני מיינור

מרצדס

משאיות

סובארו

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

סימקה קרייזלר

פולקסווגן

פורד

פוז'

פיאט

רנו

הצעות עבודה

בקשת עבודה

הצעות עבודה כללי

אחזקה ותחזוקה

אחים/ות וכוח עזר

דיילות ומדריכות

דפוס

הנהלת חשבונות

מסגרים וחרטים

חשמל ואלקטרוניקה

מחוטים ומרכיבים

מבחים וקונדיטורים

מכאים והנדסאים

למלון המלך שלמה ירושלים ★★★★★
שף – בעל נסיון והמלצות (5 כוכבים)
השמלאי מוסמך מנוסה
02-241433 לחגית

מטפל/ת, חובש/ת אח/ות
לעבודה סעודית קבועה בבקרים בכפר-סבא
תנאים סוציאליים מלאים
04-253967
04-242466

פלסטקו בע"מ אזור תעשיה ק. ביאליק
דרוש
טכנאי / הנדסאי מכונות
נסיון 5 שנים בנושאי צבעות ואחזור
04-702840 לציון

דרושה:
זמרת
לעבודה קבועה
במסעדה נסיון קודם
יתרון
04-751087 ,917870

לעתון יומי
דרוש
מנהל מחלקת מודעות
לסניף ירושלים
טל' 03-372301 03-378833
לבקש את אור

דרוש/ה
הנדסאי/ת בניין
למכון קונסטרוקציה
02-637014, 632332

שמנו תעשיות ביוה בע"מ
לסניף חיפה דרושים
★ **פקידת מכירות**
ידע בהפעלת מחשב חובה
★ **קלדנית**
לחצי משרה אחה"צ
להתקשר לטל'
04-724184 724544

דרוש:
מהנדס תעשיה וניהול
נסיון מעשי במשרד יועץ
04-711441

דרוש
קופאי בעל ידע במחשבים
לקונטנט־סנטר
להתקשר בשעות הבוקר
02-385444-5

דרושה
פקידה
התחלת עבודה מיידית
טל. 645024

מכון התקנים הישראלי
דרושים/ות
א. מהנדס/ת אזרחי/ת
לתפקיד של רכז/ת תקינה
הכישורים הדרושים:
★ נסיון של 5 שנים לפחות
★ ידיעת השפה העברית על בוריה
★ ידיעה טובה של השפה האנגלית
★ ידיעת שפות נוספות יתרון
★ נסיון בכתיבת מסמכים טכניים – יתרון
ב. מהנדס/ת בנין
התמחות בצנרת מים
ג. מהנדס/ת בנין
לעבודת שטח (רצוי עם רכב)
ד. פנסיונר לעבודות נגרות
בדבר פרטים נא לפנות לכח"אדם במכון התקנים הישראלי
רח' האוניברסיטה 42 רמת-אביב טל: 03-422811
סמל המחוגה סמל האיכות

פרוייקט שיקום שכונות / המועצה המקומית מבשרת ציון
תרבות, נוער וספורט
דרוש/ה
מדריך/ה
לקידום נוער, לעבודה ב־1/2 משרה.
כישורים נדרשים: מדריך-מורה מוסמך, או בעל תואר אקדמאי רלוונטי. רצוי נסיון בעבודה עם נוער.
טל' 02-346250 ,02-342054

עובד/ת
למרכז הארצי למטייל
נסיון קודם במכירה התמצאות בציוד טיולים ומתנאות, נכונות לשעות עבודה גמישות. משרה מלאה. התחלה מיידית.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב עד למגד כ"א רח' השפלה 4 ת"א 66183.
עבור עובד למרכז למטייל.
החברה להגנת הטבע

למפעל באזור תעשיה עכו
דרוש
מחסנאי טכני בכיר
נסיון 5 שנים לאחר שרות צבאי מלא
עדיפות לבוגר קורס מחסנאים טכניים
04-919045/069
עבור איבון

באו להנות באינטל
אינטל אלקטרוניקה היא החברה המובילה בישראל בייצור רכיבי VLSI למחשבים ולמערכות ספרתיות
דרושים
מנהל/ת חשבונות בכיר/ה
★ 5–7 שנות נסיון בניהול צוות עובדים
★ נסיון בעבודה עם מערכת ממוחשבת
★ הנה"ח סוג 3
מנהל/ת חשבונות
★ הנה"ח סוג 3
★ 3–5 שנות נסיון בהנה"ח ממוחשבת
לכל המשרות
ידיעת השפה האנגלית
המתעניינים יפנו בצירוף קורות חיים
מסקרנים וציון שם המשרה
מס' המשרה והוא ומס' מכיפון אל:
אינטל אלקטרוניקה
ת.ד. 3173, ירושלים 91031
intel
פסגת הטכנולוגיה

אלסיר שיווק ומכירות
אקסלנת מ.ש.מ. פרסום ושיווק
עבור אחד מלקוחותינו – חברה מבוססת להפצת מגוון רחב של מוצרי אריזות וניקיון
דרוש/ה
נציג שיווק ומכירות בלעדי לארגונים ומוסדות
משרה מס' 750
המשרה מתאימה לאדם עם מעוף שיווקי, בעל נסיון במכירות, עצמאי ונייד, בן 25–35 ובעל רשיון נהיגה
(רצוי בעל נסיון במכירות לארגונים ומוסדות)
תנאי העבודה:
שכר בסיסי+אחוזים+רכב צמוד
תשובות המועמדות תעשה בכתב-יד
תוך פירוט קורות חיים וציון מספר המשרה
לת"ד 13012 ירושלים 91130

סהר
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
מחשבה אחת קדימה
לסניפנו בירושלים
1. עוזר/ת מנהל חשבונות
סוג 2-1
נסיון בביטוח ושירות שיקים
2. קלדניות
נסיון קודם בהפקת פוליסות
משרה מלאה – 5 ימי עבודה
נא להתקשר 02-223391 לאיילת
פרט ליום ו'

דרושים
בעלי תואר ראשון או שני:
1. ביוכימאי – בעל נסיון בניקוי חלבונים
2. גנטאי – לסינתזות אורגניות
3. ביולוג – לעבודה במעבדות
נא להתקשר לטל' 02-801639 ולבקש את מנהל כ"א או לשלוח קורות חיים לפי הכתובת:
מקור כימיקלים בע"מ
ת"ד 6570 ירושלים 91064

לאחד מבתי הארחה באיזור י"ם
דרוש/ה
טבח/ית
לפרטים
נא לפנות לאברהם אשכנזי
טל' 02-342591

ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לחינוך ולתרבות בגולה
המדורים לנוער ולסטודנטים
לסמינרי הסתיו והחורף של המחלקה לחינוך ולתרבות בגולה
דרושים
מדריכים ומדריכות דוברי אחת השפות: אנגלית, גרמנית, ספרדית ופורטוגזית.
הקבוצות תגענה ארצה בחודשים אוקטובר–ינואר 1988 וכל קבוצה תשהה בארץ בין 4 ל־6 שבועות.
הכישורים הדרושים:
● נסיון בהדרכה;
● לאחר שירות צבאי;
● גילאי 21–28
העבודה היא בתנאי פנימיה ואינה מוסלצת לבעלי משפחות
כמו כן דרושים מורי דרך ומבוגרים מוסמכים
מועמדים מתאימים מתבקשים למלפון למלפונים:
02-714560 ו־02-714950
בין השעות 8.30–12.30

דרוש/ת
מפעיל עצמאי
לחנות מזון
מן המושב והקיבוץ
★ בעל נסיון וידע בהפעלת חנות מכולת
★ בעל נסיון מסחרי
★ בעל אמצעים לתת ערבויות מתאימות
מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת.ד. 1211 חיפה בצרוף קורות חיים

שלוח חברה לביטוח בע"מ
סניף ירושלים
במסגרת פרוייקט חדשני לפיתוח קריירה חדשה ועצמאית
דרושים
מועמדים לקורס ביטוח חיים ורפואי
הכישורים הדרושים:
● שאפתנים מעל גיל 25
● בעלי השכלה תיכונית או מקבילה
לקביעת ראיון נא לטלפן:
ירושלים 02-222341 ציפי
החל מיום א'

לאקדמון
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג 3–2 עם נסיון בעבודה
02-636253 ,02-584294

אופיר אופטיקה ירושלים בע"מ
OPHIR OPHIR OPTICS JERUSALEM LTD
דרוש
מנהל מחלקת מיכנוור אלקטרואופטי
תפקיד: העברה מפיתוח לייצור, הנדסת המוצר, בקרה על ניהול הייצור ותיאום עם רכש ושיווק
דרישות: מהנדס אלקטרוניקה עם ידע רחב באופטיקה. נסיון של לפחות 4 שנים בתפקידים הרלוונטיים למשרה.
רצוי: ידע במכניקה ושיפור בתהליכים.
מוביליות: להתגורר ירושלים.
כלליות: לשנה ב'.
נא לשלוח קורות חיים בצירוף המלצות מקצועיות
לת.ד. 10076, מיקוד 91100 ירושלים

למחלקת אחזקה במפעל בחיפה
דרושים/ות
עובדים מקצועיים
★ ידע ונסיון בעבודות אחזקה
★ רשיון נהיגה חובה – רצוי רשיון מלגזה
★ בראיות תקינה ונכונות לעבודה פיזית
★ העבודה במשמרות
★ מגורים באזור חיפה
מועמדים יפנו טלפונית
04-641111 לשלומית

לימית – חברה לשמירה אבטחה ושירותים בע"מ
דרושים
1. מאבטחים יוצאי יחידות קרביות, בוגרי קורס פיקודי, עד גיל 30, עדיפות לבעלי נשק אישי.
2. קצינים במיל לעבודה במשמרות.
3. שומרים למוסדות ציבור. בשעות נוחות וגמישות.
לפרטים: שמאי 15 ירושלים.
טלפון 02-244974, 02-245421
עם פנקס מילואים + שתי תמונות.

הסתדרות מדיצינית הדסה
דרוש/ה
חשב/ת משכורות
לטיפול במשכורות עובדים, קליטת נתונים, מאזני חופשות, בדיקת תלושי שכר, קבלת קהל ובקרה
הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית, סוג 2 לפחות בהנה"ש, נסיון של שלוש שנים בטיפול במשכורות עובדים ע"י מחשב, נסיון בניהול צוות עובדים ובקבלת קהל
נא לפנות לגאף בת אדם בנין כרם,
טל' 02-446226, 447136 בימים א'–ה' עד 13.00

לעבודה מעניינת ואחראית
במשרה מלאה
★ יכולת ניהול משא ומתן עם לקוחות
★ נסיון בהפעלת צוות עובדים
★ שליטה טובה בעברית ואנגלית
★ רשיון נהיגה הכרחי
נא לפנות בכתב יד
בצירוף קורות חיים
ת.ד. 45903 חיפה.

הסתדרות מדיצינית הדסה
אגף הסיעוד

אח/ות מוסמך/ת מקצועי/ת בואו הצטרפו אלינו לעבודה באוירה ייחודית בירושלים

השכלה נמצאת בחצרנו:
1. אפשרות להשלמת תואר ראשון בביה"ס לסיעוד שלנו**
2. אפשרות ללימודים לתואר שני בבריאות הציבור**
3. קורסים על־בסיסיים לספול נמרץ, חדר ניתוח ואחרים
4. השתלמויות ייחודיות לאנשים המתאימים
5. ספריה מקצועית, עשירה ומגוונת

** לעובד קבוע בהדסה — לימודים אקדמאים בתחום המקצועי, פטורים משכר לימוד

רווחתך בראש דאגתנו:
★ תנאי עבודה גמישים
★ פעילות חברתית והווי מחלקתי
★ מגורים נוחים זולים
★ הסעה לעבודה
★ סיוע במעון יום לילדים
★ ועוד...

בדבר פרטים על אפשרויות תעסוקה, ותאום פגישה ו/או סיור במועד נא להתקשר לטלפון 02-446072 או 02-446092 בין השעות 8:30-16:00 בכל יום פרט ליום ו'

בהדסה — זה אחרת

יש עבודה בחברת החשמל

לאגף החשב הכללי בחיפה.
דרוש/ה
במחי לכלכלה ולתכנון לטווח ארוך בחיפה
■ **כלכלן/ית או סטטיסטיקאי/ת או חוקר/ת ביצועים**
הכישורים הדרושים:
• בעל/ת תואר שני
• ידע באקונומטריקה ובהפעלת תוכנות סטטיסטיות

לאגף ארגון וביטחון בחיפה
דרוש/ה
במחלקת אורייש אגפית ארצית
■ **מהנדס/ת תעשיה וניהול**
הכישורים הדרושים:
• בוגר/ת מגמת הנדסת יצור

המעונינים/ות יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים, אל: מחי כ"א המשרד הראשי, ת.ד. 10 חיפה, 31000

לאגף התפעול
דרושים/ות
■ **הנדסאי/ת מכונות**
הכישורים הדרושים:
• נסיון בהפעלת מכונות מסתובבות
■ **הנדסאי/ת חשמל ואלקטרוניקה**
■ **מכונאי/ת**
הכישורים הדרושים:
• נסיון בהפעלת דיזל גנרטורים גדולים

מגורים בבאר־שבע

המעוניינים/ות יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים, אל: מחי כ"א תיפעול דרום, רח' החשמל 14 ת"א 66189

חברת החשמל לישראל בע"מ

הטכניון
לטכניון מוצרי מתכת במפרץ חיפה
דרוש:
איש מכירות
בעל נסיון המתמצא בטכניות בנין
רצוי הנדסאי בנין.
לפנות בכתב יד לת.ד. 3015 חיפה

דגון בתי־ממגורות לישראל בע"מ חיפה
דרושה
כתבנית
מנוסה בגרמנית
משרה חלקית אפשרית
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 407 חיפה
סודיות מובטחת

לא דרושים לנו גאונים
אנחנו מחפשים 5 סוכנים מעולים המסוגלים למכור רעיונות ופרוייקטים חדשניים.
אם את/ה כזה מחכה לך הכנסה נכבדה של כ-6000 ש"ח בחודש.
פרטים בטל. 04-762721,752848,754513

למי־טל הפרסום דרושים:
• **גרפיקאי/ת מעצב/ת**
בוגר בצלאל או דומה
רצוי עם נסיון של 5 שנים לפחות במשרד פרסום.
• **גרפיקאי/ת מבצע/ת**
עם נסיון של 5 שנים לפחות בביצוע טכני של מודעות לעיתונות
לקביעת ראיון לפנות — ☎ 03-287977 משעה 14:00.

איילון חברה לבטוח
דרושים
מפקחי רכישה
לביטוח חיים
להפעלת קבוצת סוכנים מנוסבות באזורים תל־אביב, חיפה
בעלי נסיון של שנתיים לפחות
יתקשרו אל מר גדי קרן ☎ 03-625351

למסוף (אלבהטרון) שרות בע"מ
דרוש
הנדסאי אלקטרוניקה
לתיקון כרטיסים הכוללים מיקרו מחשבים 8088, 80286
לעבודה במעבדת השרות בעל נסיון של שנתיים לפחות ידע במחשבי I.B.M יתרון
בפרטים לפנות לאפי טל. 04-892092
סודיות מובטחת

ישנן מכללות, בתי־ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים, בתי־ספר תעשייתיים ולחניכים.

עמל
כפר־סבא
דרוש:
★ חשמלאי רכב להדרכה
פרטים: בית־ספר אונים
052-33131 ,052-447641

תל־אביב
דרושים מורים
★ למינהל התכתבות וכתבנות - למילוי מקום ל־3 חודשים
★ למחשבים - משרה חלקית
★ לפיסיקה
פרטים: בית־ספר מקיף עמל ליידי דייויס 03-476160 ,03-479752

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

לאלקו התקנות ושרותים
דרוש
טכנאי/הנדסאי חשמל
לצורך תמחיר והצעות
יועדף:
– נסיון בביצוע עבודות באתר
– ידע באנגלית
– ידע בשימוש במחשב אישי
מקום העבודה במשרדי החברה בהרצליה
לפנות 052-558825 לרותי

Bordeaux
לבורדו
דרוש
עוזר מחסנאי
דרישות:
★ השכלה תיכונית
★ נכונות לשעות עבודה בלתי שגרתיות
★ בעל יחסי אנוש מעולים
לקביעת ראיון לפנות לאהרון
02-534283/4

המרכז הרפואי שערי צדק
דרוש
מנהל המדור לענייני עובדים (הנהגת)
דרישות המשרה:
★ השכלה אקדמאית מלאה
★ ידע ונסיון בעבודה עם מחשב
★ כושר נתוח והבעה
★ נסיון מוכח בתחום כ"א
מועמדים מתאימים מתבקשים להגיש קורות חיים בכתב למנהל אגף כח אדם. ת"ד 3235 ירושלים 91031

למפעל תעשייתי גדול באזור ירושלים
דרושים
מהנדסי תעשיה וניהול
צעירים ודינמיים, לעבודה מלאת אתגר ואפשרויות קידום, בניהול הייצור של מפעל המונה למעלה מ־100 עובדים, וניהול פרוייקטים בתחום הייצור והשיווק
טכנאי/מפעיל מכונות C.N.C.
בוגר קורס למפעילי C.N.C. ובעל נסיון בתעשייה
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת"ד 3241 ירושלים 91032

Bordeaux
למפעל טכסטיל בורדו
דרושים
צוות לעניין
למחלקת בקורת ואריזה
דרושים סטודנטים/ות
אחראים/יות לעבודה בשעות אחה"צ והערב (לילה)
לקבלת מידע לפנות לשקמה
02-534283/4

שמר—שיווק חומרי בניין בע"מ
נמנה על קבוצת כלל
דרוש
איש מכירות
בעל נסיון במכירות ושיווק
(רצוי נסיון בענף הבנייה)
לפנות ליורם בטלפון
02-520849 ,02-520868

לעבודה עם אתגר
במבון לטיפול משפחתי
דרוש/ה
עובד/ת סוציאלי/ת
או עובד מקצועי עם נסיון בגיוס משאבים ויחסי ציבור
★ המשרה חלקית
★ ידע באנגלית ברמה מקצועית־ חובה
נא לפנות בצרוף קורות חיים.
למבון "שילוב" רח' אגריפס 111 ירושלים

עירית קרית־ים
המחלקה לשירותי רווחה
דרושים:
עובדים סוציאליים
בתחומים שונים.
עו"ס
נערה במצוקה
תנאים טובים למתאימים.
לפנות לקובי שגיא. 04-751868
או בבית 04-724477

לחברה גדולה
לסניף ירושלים
דרושים
נציגי מכירות בכירים
בעלי כושר לניהול משא ומתן ויכולת בינאישית מעולה
למתאימים אפשרויות קידום נרחבות
נא לפנות בכתב יד תוך פירוט קורות חיים ונסיון
אל ת.ד. 247 תל־אביב ולציין: מכירות

דרושים
שעות 08.00—18.00 הנוף
★ לניהול ייצור—
מהנדס/ מנהל תעשייה וייצור
★ עובדי ייצור—
נשים וגברים — במפעלים
★ ברסמים קונבנציונאליים
בענף המתכת
★ חרטים סי.אן.סי.
★ מסגרים רתכים
★ מכונאי ומכונאי מסוקים כבדים
★ בעל קטנוע בן 22 + רשיון ב' לשליחויות, משרה קבועה
★ מכירות + עו"ת ת/א— למבחר משרות
★ קלדניות מנוסות לעבודה ממושכת
המשרות מיועדות לנשים וגברים כאחד

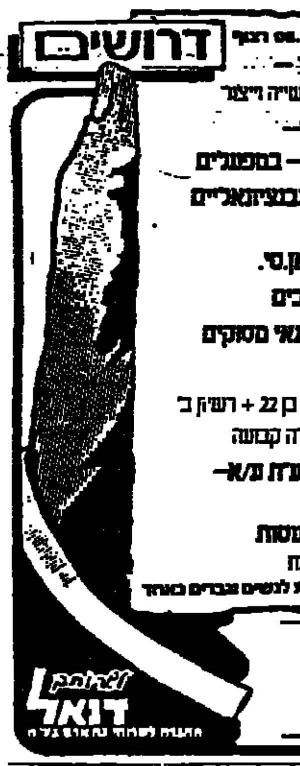

ירושלים
בן־יהודה 7
02-242801
02-241979
02-253732
דואל

לעתון "הארץ"
דרושים/ות
סטודנטים וגברים תבון צעירים ודינמיים
להתמחות מגויים בתנאים מצויינים
★ אפשרויות קידום מעולות בתחום
★ שכר גבוה למתאימים.
לפנות: עירית טל: 03-5121340

אדרם
משגר מבנים/ משגרים רתכים/ רתכים. לרצלנים
בלבד לעבודה רצינית וקבועה.
עובד ייצור/ מפעיל
למשמרות, בוגר בייס מקצועי, רקע טכני, יוצא צבא.
הנדסאי מכונות
למפקח מנהל משמרת. רצוי מאיזור חדרה, ערב והסביבה.
חשמלאי מוסמך/ ראשי
נסיון בתעשייה.
מנהל חשבונות
★ נסיון במחשב, ובמפעל תעשייתי. רצוי מאיזור חדרה - עבר.
מלגזן רשיון
יוצא צבא, ל־3 משמרות עבודה במפעל.
דרוש: קלדנית
להנהלת חשבונות, מנוסה — ידע במחשב IBM 8100
דרוש: מקדמת
מכירות במגזר המוסדי נסיון בקידום. תכונות בונות.
לפרטים:
04-667933 ,668166
בערב ובשבת:
04-756526 / 449199

מתפנה חשב (34)
★ רשיון רואה חשבון
★ תואר אקדמי בכלכלה ומדעי המחשב
★ נסיון רב במערכות פיננסיות
★ נסיון בבקרה וביקורת במערכות ממוחשבות
★ הכרות טובה עם תוכנות למחשב אישי
בהצעות נא לפנות: ת.ד. 11178 ת"א

לחברת תקשורת גדולה בירושלים
דרושה
עובדת קבועה
לשעות הבוקר
עם ידע בסיסי באנגלית ובהדפסה
בדבר פרטים נא לפנות למיכל
טל: 02-237456

נעמת
חוגות נשים עובדות ומתנדבות
המכון הלאומי לנפגעים ע"ש לואיס
אנו קוראים לך ללמוד מקצועות חדשים וייחודיים
משרד הבריאות — מח' הדרכה ופיתוח משאבי אנוש
משרד העבודה והרווחה — האגף להכשרה ופתוח כ"א
משרד החינוך והתרבות — האגף למדע וטכנולוגיה
משרד הביטחון — אגף השיקום
המוסד לביטוח לאומי — מח' שיקום
נעמת — האגף להכשרה וחינוך מקצועי

הסמכה ל:
★ בנ"ת ותותבות־נפגים (פרוטזות)
★ אורטוזות
★ המעלה רפואית
משך הלימודים — שנתיים.
תנאי הרשמה: בעלי תעודת בגרות עיונית/טכנולוגית, יוצאי צבא, נכים.
פרטים:
1. סניף נעמת כפר־סבא טל: 052-450522 לפנות לנחמה טיקוצינסקי
2. מכון הלאומי לנפגים טל: 03-352106, 03-351646 לפנות לנעמי רוטשילד

גדות תעשיות פטרוכימיה בע"מ
למשרדיה בתל־אביב
דרוש
איש שיווק ומכירות
לשוק הבינלאומי
הכשורים הדרושים:
★ השכלה בתחום מדעי הניהול ו/או החברה
★ ידע בכימיה יתרון
★ רקע ונסיון מוכח בשיווק בינלאומי
★ אנגלית על בוריה. שפות אירופאיות יתרון
★ בקיאות באדמנסטרציה של היבוא
לפנות בכתב יד בפרוט קורות חיים
למנהל כ"א גדות ת.ד. 26534 תל־אביב

כתר KETER
לכתר פלסטיק בע"מ
דרושים
עבור חנויות החברה בת"א
1. עוזר למנהל חנות
2. עובדי/ות חנות
לאחר שרות צבאי
נסיון קודם במכירות — יתרון
המועמדים יפנו טלפונית
03-839281 לראובן

פרסום פון
735588/9

דרוש/ה
עובד/ת להנהלת־חשבונות
הכרחי ידע במחשב ובאנגלית
רצוי נסיון בתיירות
סופרלטיבורס, רח' שמאי 15 קומה 4, לפנות לשי

מ. בן גיאת ובניו
חברה להנדסה ובניין בע"מ
דרושים/ות
1. **מהנדס ביצוע** (נסיון הכרחי)
2. **מנופאי לעגורן צריח**
3. **מזכירה/מפעילת מחשב** I.B.M 36 בעלת נסיון בעבודה
טלפון 02-661131-2

סופר־סל
טוקף בשופר־סל
לסניפי הרשת בחיפה והקריות
דרושים/ות
קציני/ות בטחון
- בעלי השכלה תיכונית
- בעלי רכב פרטי
- לאחר שרות צבאי
- לא מתאים לסטודנטים
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות ביום ראשון 9.10.88 בין השעות 10.00-14.00, להיפרכל צומת קרית־אתא.

לחקר ימים ואגמים לישראל בע"מ
דרוש/ה
ביולוג/ית
כעוזר/ת מחקר בעל/ת תואר ראשון, שני או שלישי.
לעבודת מחקר בביולוגיה, פיזיולוגיה ואיכותולוגיה של בעלי חיים ימיים.
בדבר פרטים יש לפנות טלפונית לד"ר ברוך רינקביץ בימים א—ה
טלפון: 04-515202

הילטון ירושלים
דרוש
אחראי חדר מכונות
בעל נסיון
עדיפות לקצין מכונות ימי
נא להתקשר למח' כח אדם,
טל: 02-536151

לחברה דינמית בכרמיאל
דרוש:
הנדסאי אלקטרוניקה
עצמאי ויצירתי
לפחות 4 שנים נסיון בשטח האנלוגי
מיקרו פרוססורים
הסעות מאזור
04-902840

המועצה המקומית מבשרת־ציון
דרושים
● **מנהל מדור תברואה**
● **מנהל מדור גינון**
● **מנהל מדור מים וביוב** (מהנדס/הנדסאי)
● **רכז כספים במערכת החינוך** (1/2 משרה בשעות הבוקר)
פרטים בטל' 3-342991-02 (כח־אדם)
או בטלפון 02-345053
מזכיר המועצה

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת הנוער והחלוץ
תפוז 89
לעבודה עם נוער מתנדב מאמריקה הלטינית במסגרת תוכנית "תפוז 89".
דרושים
1. מדריכים/ות
● המדריך יהיה צמוד לקבוצתו בכל פעולותיה ובמשך כל שעות היממה.
● הפעולות יכללו, עבודה בקיבוץ, סיורים ברחבי הארץ וסמינרים.
● עבודה רצופה במשך 7—9 שבועות בתקופה שבין ינואר ומרץ 1989.
2. מדריכים/ות בידיעת הארץ
להדרכת טיולים לנוער מדרום אמריקה, במסגרת תוכנית "תפוז 89" בחודשים ינואר ופברואר 1989, עדיפות לבעלי נסיון.
הכישורים הדרושים
● גיל 20—30 שנה
● השכלה תיכונית מלאה
● שליטה בשפה הספרדית ו/או הפורטוגזית
● שהות של לפחות 2 שנים בארץ
● נסיון בעבודה עם נוער
● השתתפות בסדנ 1 מיון בת יום אחד ובסמינר הכנה בן 5 ימים בתנאי פנימיה אשר יתקיימו בירושלים בתאריכים שיקבעו מאוחר יותר.
● עדיפות תנתן לב.ג.רי צה"ל או שרות לאומי מקביל.
להצעות מועדות לשני התפקידים הנ"ל להתקשר לטל' 02-208528/29/30/31

לעתון "חדשות"
יגאל אלון 108 תל־אביב
דרושים/ות
מונטגרים/יות עם נסיון בעבודות צבע
העבודה במשמרות
לפרטים ☎ 5120555 דורית
מיום א'

לפיוצו בר ומסעדה איטלקית חדשה
דרושים
★ **מנהל/ת** + ותק 5 שנים לפחות
★ **פסנתרן** + ידע בשירה
★ **טבח נוסת** איטליה/קונדיטוריה
★ **בר מן** מקצועי
★ **מגישים/ות**
סלטים ומקצועיים
לפגוש במקום משרד כלי־שלום ...

כפר גלים
לבית ספר תיכון עיוני למדע טבע וסביבה וחטיבה טכנולוגית להנדסאים
דרושים/ות
למגמת מיחשוב ולבקרה
מורים
לכיתות י׳, יא׳, יב׳ במקצועות
חשמל ואלקטרוניקה
בדבר פרטים נא לפנות
לישראל גולדשטיין 04-334123
או לרחל רחמים 04-761571

לחברת שמירה
המחזקת סניף בנתניה
דרוש
מנהל סניף
יענו רק בעלי נסיון ארגוני/ניהולי מוכח בענף השמירה,
בעלי יכולת רכישת לקוחות, תושבי האיזור
לקביעת ראיון
03-622487-8-9

בס"ד
לחברת שיווק צעירה ומתפתחת בירושלים
דרוש
מנהל מחסן
● נסיון בניהול מחסן סיטונאי בתחום המזון
● ניהול צוות עובדים ואנשי מכירות
● קשר עם לקוחות. הזמנות, חשבונות וגביה.
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים
לת"ד 27502 ירושלים 91274

לחברת טיולים ארצית
דרושים
מדריכי ידיעת הארץ, חובשים ורופאים
טלפון 02-523662

למתלבת תנובה חיפה
דרוש/ה
מחסנאי
★ השכלה תיכונית מלאה
★ רצוי בוגר קורס ניהול מחסנים
★ נסיון של שנתיים לפחות בעבודת מחסן בניהול מלאי.
★ גיל עד 35.
★ מגורים באזור חיפה.
★ בעל רשיון נהיגה רצוי רשיון מלגזה.
מועמדים יפנו לטל: 04-643341
למנשה ביתן

מועצה אזורית עמק־יזרעאל
חבורת הזמר פינה בעמק
מנהל מוסיקלי: אורי קריב
מעוניינת לקלוט:
זמרים/זמרות
לפרטים לפנות למחלקת התרבות במועצה אזורית עמק יזרעאל
טל. 04-593016 ובשעות הערב (לדוד) 04-833854

مكان العمل

هكذا من الأصل

קריירה
שרותי כח אדם בע"מ

לסניפנו בירושלים

★ **מזכיר/ה מעולה** עם נסיון בעבודה רחבת היקף ודינמית, יכולת ניסוח בעברית ובאנגלית ושליטה במעבד־תמלילים.

★ **כתבן/ית אנגלית** על מעבד תמלילים, רצוי תוכנת א"ב.

★ **ע/מזכיר/ה** הדפסות עברית וורדמיל.

★ **בוגר/ת מכניקה או צורף** לעבודה הדורשת דיוק רב.

★ **עובד/ת** בעל/ת רקע טכני, ידע בקריאת שרטוט, יכולת שימוש בכלי מדידה, לעבודה במשמרות.

★ **מכונאי/ת מסוקים כבדים**

★ **כרסם/ת** קונבנציונלי ו/או CNC

★ **מכוון/ת מכונות** עיבוד שבבי, לעבודת אחזקה. העבודה במשמרות + שעות נוספות, לבעלי פרופיל גבוה.

★ **מפעיל/ת מכונות** בעל/ת רקע טכני.

★ **טכנאי/ת מכונות** עם ידע בתיכ"ם.

ירושלים, מרכז כלל, מיפלס E, חדר 348 (כניסה משער 5, רח' כי"ח) 02-245001

עושים קריירה

האגודה לפיתוח וקידום כפרי נוער בישראל

כפר הנוער קדמה
(ליד צומת קסטינה)
כפר המטפל בנערים ונערות בעלי קשיי התנהגות, באווירה כפרית ובדרכי טיפול ייחודיות הצועד לקראת פיתוח ושינוי מעוניין ב:

מדריכים טיפוליים חברתיים
(בחורים רווקים בלבד)
בעלי תעודת בגרות או 12 שנות לימוד עם יכולת אישיותית הולמת

הערות:
א. מגורים במקום – חובה.
דירות השירות הן בסגנון כפרי.
ב. בכפר שירותים המסייעים לעובד ומשפחתו.

פרטים בטלפונים: 08-582126, 08-582009
בכתב – כפר הנוער קדמה
ד.נ. לכיש צפון 79442
ובבית בשעות הערב 08-582151

לחברה גדולה בענף המזון
דרושים
לסניף חיפה והצפון

מחלקים

תושב חיפה והקריות ☆ נסיון מעשי מוכח בחלוקת מזון ★ רשיון ג הכרחי ☆ הכרת אזור הצפון ★ ערבות בנקאית נדרשת

להתקשר ביום א' מ־9.00, 04-725766, 04-727059

עיריית יבנה
דרוש

מפקד המשמר האזרחי

★ קצין משטרה או קצין צה"ל

מועמדים מתאימים יפנו למחלקת כ"א טל: 08-433310
בתוקף עד לתאריך 20.10.88

יהודה ברוס
ראש העיר

רצף
תעשיות מוצרי בנין בע"מ — שיש ומרצפות

דרושים

מנהל/ת מכירות
לאולם תצוגה במפעל
הכישורים הדרושים:
★ ידע ונסיון מוכח במכירות ושיווק
★ כושר ויכולת ניהול עובדים
★ נסיון בניהול מו"מ
★ רשיון נהיגה
★ בגיל 40 שנה ומעלה
★ רצויה ידיעת השפה הערבית

מנהל/ת אחזקה
הכישורים הדרושים:
★ טכנאי/הנדסאי מכונות או חשמל
★ נסיון בתחום החשמל בתעשיה - הכרחי
★ נסיון מוכח בניהול אחזקה וצוות עובדים
★ נכונות לעבודה קשה ובעלת אתגר

חשמלאי/ת תעשיה מוסמך/ת
הכישורים הדרושים
★ נסיון מוכח של לפחות 5 שנים בתעשיה
★ רשיון חשמלאי הכרחי
★ עד גיל 35

מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בכתב יד ופירוט קורות חיים ונסיון ל: רצף בע"מ, ת.ד. 10287, מפרץ חיפה 26112, לידי מר קרמר - אישית
רק מועמדים מתאימים יענו

ORS
שרותי כח אדם

מחלקת בכירים

* **פיזיקאים** – בעלי תואר שני שלישי. לעבודה קבועה באיזור חיפה.
* **מהנדס מכונות** – 1-2 שנות נסיון בתכנון זיווד מכני. רצוי נסיון בתחום הצבאי.
* **מהנדס מכונות** – לתפקיד מנהל אחזקה נסיון מוכח בניהול אחזקה תעשייתי. נסיון בניהול צוות מאיזור קריות צפונה. קבועה.
* **מהנדס אלקטרוניקה** – 3 שנות נסיון בתכנון לוגי נסיון בפיתוח GATA ARAY קבועה.
* **מהנדס תוכנה** – נסיון בתכנות בזמן אמת. פרוטוקולים של תקשורת מיקרו מחשבים. קבועה.
* **מנהל תחבורה** – נסיון צבאי ואזרחי מוכח בניהול תחבורה. ניהול צוות. נסיון בעבודה עם מוסכי חוץ. מאיזורים: עכו, נהריה, קריות.
* **רוקח** – לתפקיד מנהל מכירות באיזור הצפון, יוצא צבא. קבועה.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות לכתובתינו:
סניף חיפה: רחוב הרב הרצוג 2 טלפונים: 04-664002, 2 04-678361, 671937 או לת.ד. 5346 בצירוף קורות חיים עבור שדה.

הטובים עובדים קבוע ORS

ORS
שרותי כח אדם

סופר תקשורת

מחלקה טכנית

★ **מרכיבות / מלחימות / מחווטות**
בעלות נסיון. לעבודה קבועה שכר ותנאים מיוחדים

★ **מסגרים / רתכים**
קוראי שרטוט. בעלי נסיון לעבודה קבועה.

★ **פועלי ייצור**
יוצאי צבא, מאיזור נצרת עילית לעבודה בנצרת. עבודה מקצועית. לפנות לטל' 06-565935 גם בשבת.

★ **מבקרות טיב**
יוצאות צבא, לעבודה במפעל תעשייתי בנצרת. הכשרה תינתן במקום. לפנות לטל' 06-565935 גם בשבת.

★ **פועלי/ות נקיון**
לעבודה באיזור נצרת עילית/תחתית לפנות לטל' 06-565935 גם בשבת

★ **מכונאי אחזקה**
ידע בשיפוץ מנועים, משאבות ודודי לחץ הבנת שרטוט חובה.

★ **עובדי אלומיניום**
עם נסיון לעבודה קבועה

★ **צבעי תעשיה** — לעבודה כמפעיל בקו צבע.

★ **מסוריסט**
מנוסה, לעבודה קבועה

★ **קצין בטחון**
בגרות חובה, ניהול צוות עובדים, נסיון בשוק האזרחי, מאיזור קריות, צפונה.

★ **הנדסאי/טכנאי מכונות**
לעבודה קבועה בתחום האחזקה, מאיזור עכו, נהריה

★ **חשמלאי תעשייתי ראשי**
נסיון באלקטרוניקה תעשייתית, מאיזור חיפה, קריות, קבועה

★ **חשמלאי תעשייתי ראשי מוסמך**
נסיון חובה, מאיזור עכו, נהריה קבועה

★ **מבקר טיב**
בתחום האלקטרוניקה נסיון בביקורות כרטיסים, קבועה

★ **לבורנט/ית**
לעבודה בקו ייצור, מאיזור קריות צפונה, קבועה

מועמדים מתאימים יפנו לכתובתינו
סניף חיפה: הרב הרצוג 2
טלפונים: 664002, 671937, 663703, 04-678361/2

הטובים עובדים קבוע ORS

לעבודה באיזור חיפה והצפון
דרושים:

* **מכונאי אחזקה** בעלי ידע ונסיון בעבודת אחזקה בתעשיה, פירוק והרכבת מיכלולים, שיפוץ מערכות תעשייתיות.
* **מסגרי אחזקה** בעלי ידע ונסיון בעבודת מסגרות, נסיון בריתוך קונסטרוקציות וצנרת.
* **חשמלאי אחזקה** בעלי רשיון
* **חשמלאי מוסמך** רצוי רשיון מתח גבוה, נסיון בעבודת אחזקת חשמל במתקנים ומפעלים.
* **מכשירני אחזקה** בעלי ידע ונסיון באחזקת מיכשור בתעשיה, כיול מכשירים.
* **מחסנאים** בעלי נסיון בעבודה במחסנים בתעשיה הכימית

בעלי כישורים מתאימים מתבקשים לכתוב קורות חיים מקצועיים ופרטים אישיים לת.ד. 617 דניה מיקוד 34987 חיפה ולציין על גבי המעטפה עבור כ"א

לעיתון כאן דרום
דרושים/ות

סוכני/ות מכירות לכל איזור הדרום

דרישות התפקיד:
★ השכלה 12 שנות לימוד לפחות
★ בעל/ת נסיון במכירות
★ בעל/ת כושר ניהול משא ומתן
★ בעל/ת רכב חובה
★ בעל/ת הופעה נאה

פרטים נוספים נא לפנות מיום ג
משעה 10.00 לשישי 08-561144

עצמה
שרותי כח אדם וביטוח

לעצמה דרושים:
● **מסגרים קוראי תוכניות**
● **מסגר / רתך מנוסה**
● **מחסנאי פקיד טכני**
● **בוגר - מגמת מכונות**
יוצא צבא.
● **עובדים בלתי מקצועיים**
● **צבעי מתכת**
● **מעבדת תמלילים**

עברנו למשרדינו החדשים, רח' הרצליה 14
טל. 04-530769 04-535765

פידליטי מדיקל

לחברה העוסקת בפיתוח וייצור מיכשור אלקטרוני רפואי מתקדם

דרושים/ות

מהנדס/ת מחשבים
* בוגר מצטיין לעבודה המשלבת פיתוח תוכנה וחומרה
* רקע בעיבוד אותות
* הכרת מיקרו בקרים/מעבדים של אינטל
* רקע בהנדסה ביו רפואית - יתרון
משרה מס' 101

טכנאי בדיקות סופיות
* לבדיקות מערכות רפואיות מתוחכמות
* נסיון במערכות עבוד תמונה - יתרון
משרה מס' 102

מנהל/ת חשבונות
* סוג 3 עם נסיון של 3 שנים לפחות בתעשיה ובייבוא ויצוא
* נסיון בהקלדת נתונים למחשב
* נסיון בהדפסה
משרה מ' 103

לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים ובציון מס' המשרה לפידליטי מדיקל מרכז תעשיות מדע, חיפה 31905.

דרושים/ות

1. בוגרת פקולטה לטקסטיל
רצוי בתחום האריגה. ידע במחשב, שליטה טובה באנגלית.

2. בחורות להשחלה במכונות אריגה

3. איש נקיון ושרותים
אפשרי פנסיונר

המשרות מאזור קריות ועכו 04-678148

לחברת מטבחי דנאר
דרושים

מרכיב
בעל רכב
ונסיון בהרכבת מטבחים
תנאי עבודה:
שכיר או עצמאי
טל. 04-720055

שרטטת בעלת נסיון
טל. 04-711252/3

מטבח דנאר
יש לך מטבח והדר - דנאר

סנסור

רשת מוצרי חשמל ואלקטרוניקה
דרושים

1. מנהל חנות*
לקניון הצפון, ק. ביאליק

2. אנשי מכירות*
לחנות מגדל הנביאים, חיפה

3. אנשי מכירות*
לקניון הצפון, ק. ביאליק

4. מחסנאי
לחנות מגדל הנביאים, חיפה

5. פקידת הנה"ח
עם ידע בהפעלת מחשב.
כל המשרות מלאות

* עדיפות לבעלי נסיון במכירת מוצרי חשמל ואלקטרוניקה
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בציון קורות־חיים ל:- "סנסור", רח' מעלות הנביאים 21, חיפה.

סודיות מובטחת

דרושים

5 אנשי מכירות

מעולים
* משכורת בסיסית.
* עמלות גבוהות.
* תמריצים על השגיות.
* אחזקת רכב.

הדרישות:
* היכרות טובה של ענפי התעשיה הקלה והכבדה באיזור חיפה והצפון.
* נסיון מוכח בפרסום ורכש.
* כושר ניהול מו"מ.
* בעלי רכב פרטי.
* פנויים מיידית לתחילת עבודה.

העונים לכל הדרישות יפנו, לדבורה, לתאום פגישה טל: 04-672780, 672782

לחנות אופנה בנתניה דרוש/ה:

מנהל/ת חנות

כישורים נדרשים:
– גיל 30 עד 40
– נסיון בניהול חנות (הכרחי)
– השכלה תיכונית (לפחות)
– ידיעת אנגלית (הכרחי)

יש לשלוח קורות חיים, בכתב יד בלבד, לת.ד. 13056 ת"א מיקוד 61130 עבור "מנהל חנות"

אחים עופר (אניות) בע"מ

למשרדנו בחיפה דרושים:

מנהל חשבונות ראשי
מ.272

נתונים דרושים:
● ידע בהכנת דוחיות כספיים (רצוי בוגר לימודי חשבונאות)
● ידע בשפה האנגלית
● נסיון של לפחות 5 שנים.
(נושא המשרה יהא כפוף למנהל הכספים)

מנהל/ת משרד
מ. 273

נתונים דרושים:
● נסיון ביחסי צבור
● אדמיניסטרציה ברמה גבוהה
● נסיון עבודה עם כ"א
● משרה מלאה

נא לפנות לת.ד. 22511 ת"א

מוסד הטכניון
למחקר ופתוח בע"מ

חוקר/ת
למחקר בשטח אנליזה של קולות נשימה.

הכישורים הדרושים:
תואר שלישי במדעי החיים.
או: רופא בעל שתי שנות נסיון.

בדבר פרטים נא לפנות אל: ד"ר נעם גבריאלי הפקולטה לרפואה טל' 04-516264

אסם הנגב
מכון תערובת אורי
דאר נע נגב 3 84105
דרוש

סגן מנהל המפעל

בעל כושר תכנון וניהול ברמה גבוהה, נסיון טכני, הנדסי (חשמל, מכונות) הכרחי, רקע בכלכלה
נסיון קודם הכרחי
התפקיד הינו בכיר
נא לפנות בכתב בלבד
לצרף תולדות חיים בכתב יד
העתקי תעודות והמלצות

לחברה מסחרית גדולה
דרוש/ה

מתכנן / מתכנת

בוגר מדעי המחשב או תעשיה וניהול במערכות מסלול מידע.
רצוי נסיון קודם בניתוח מערכות.
מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בכתב
לת.ד. 4868 חיפה 31048.
עבור משרה מס' 2500.

דלק

לחברת הדלק הישראלית בע"מ
דרוש/ה

מפעיל/ת מחשבים

תאור התפקיד:
– הפעלה שוטפת של המחשבים והציוד ההיקפי
– כתיבת תוכניות שירות להפעלת המחשב (פרוצדורות)
– הפעלת מערכות העזר של מערכות המחשבים (מערכת חשמל, מערכת גלוי וכיבוי אש וכו')
– טיפול בתקלות בציוד, הצבת ציוד קצה וטיפול בו בהתלמות.
– העבודה במשמרות.

דרישות התפקיד
– השכלה תיכונית, מגמה ריאלית
– בוגר קורס תכנות מוכר, יתרון
– ידיעת אנגלית ברמה שתאפשר קריאת חומר טכני.
– יכולת פיזית להעברת ציוד קצה ואספקת נייר מחשב.

המועמדים מתבקשים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 50250, מיקוד: 61500 תל־אביב לידי מנהל מחלקת המנגנון

למקסים טקסטיל בע"מ
יבוא ושווק מיטב אריגי האופנה
דרוש/ה

סוכן/ת

החי/ה את הענף, בעל/ת ידע ונסיון
עדיפות לבעלי רכב
04-[illegible] 04-[illegible]

למרכז האזורי לקשיש עכו
דרושים

* **רופא/ה כללית / פנימית**
לחצי משרה
* **פיזיאותרפיסט /ית**
בחצי משרה
* **אח/ות מוסמך/ת**
לתפקיד אחראי/ת מחלקה במשרה מלאה
* **אחים/יות**
אפשרות לחלקיות משרה

לקביעת ראיון נא לפנות לשלביה 04-815605 בין השעות 09.00-15.00

כפר הנוער הדתי "כפר הנוער" ת.ד. 2165 עפולה 18445 טל. 06-594385/6

דרושים

1. מורה למגמת פקידות, מזכירות וסודות הנה"ח
דרוש נסיון קודם

2. מזכירה
לביה"ס האמריקאי, שליטה באנגלית הכרחית, חצי משרה.

3. טבח/ית
משרה מלאה

4. מדריך חברתי
בעל השכלה מתאימה

5. אם בית
דוברת אנגלית לקבוצה האמריקאית לרשות משרות 4-5 ומעמדת דירות משפחתיות במקום.
בדבר פרטים לפנות למזכירות הכפר טל. 06-594385/6

לבית ספר תיכון בוקר
דרושים

★ **מורים מנוסים**
למקצועות הבאים: אנגלית, מתמטיקה, ביולוגיה, סוציולוגיה, גאוגרפיה והסטוריה
לפרטים טל': 702067, 381490, 642339

2. רכזי מכירות והדרכה
לגיוס השתלמויות ברמה גבוהה
טל' 678423, 642339, 381480

דרושים מיידית
למטבח באוניברסיטת חיפה

* **קונדיטור** מנוסה למשמרת בוקר
* **טבח/ית** למשמרת בוקר
* **אחראי/ת על צוות נקיון**
(מנהל/ת משק)

בפרטים נא לפנות למר גולדשמיט
טלפון: 04-257743, 04-240936

ORS
שרותי כח אדם

מחלקה משרדית

* **מזכירה בכירה**
ניהול משרד, נסיון במזכירות בכירה. רצוי ידע בעיבוד תמלילים, מאיזורים: עכו נהריה.
* **מזכירה**
עיבוד תמלילים, שליטה מלאה בשפה האנגלית. רצוי מאזור קריות, צפונה.
* **פקידה טכנית**
נסיון בניהול חשבונות ממוחשב. לעבודות ניהול מלאי מאיזורים: קריית אתא, נצרת. תנוע הסעה בחיפה למתאימה.
* **פקידת רכש**
עבוד תמלילים, ידע בנושאי רכש, מעקב אחר ספקים, עיבוד תמלילים
* **מעבדות תמלילים**
וורדסטאר, וורדביל, עם נסיון מוכח
* **מנהל/ת חשבונות סוג 2/3**
2-3 שנות נסיון בתעשייה, חובה נסיון בעבודה על מחשב, מאזור חיפה, קריות, עכו נהריה.
* **מחסנאי**
בוגר קורס מפטים, נסיון במפעל תעשייתי, לעבודה קבועה/זמנית

מועמדים מתאימים נא לפנות לכתובתינו:
חיפה - הרב הרצוג 2 טלפונים: 04-678361/2
663703, 671937, 04-664002
קריות: מרכז צבר חדר 29 טלפון 04-709076/7

הטובים עובדים קבוע ORS

אין פטורין ואין מיתון בענף הביטוח

עשה הסבה מקצועית ועבור לתחום הביטוח

מבוקשות פניות מבני 27 ומעלה

המתאימים יוכשרו לתפקידם וייהנו מתנאים טובים
בדבר פרטים טלפון 04-374090

פרסום שמי

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

הזמנת רופאים בבקרים רופאים ם"פ בערב עד לפנות ב"ב בבקר בתנות מר"א טל' 101.
ירושלים 525135
תל־אביב 5460111
חיפה 512253
בת ים 5793333
הרצליה 052-541333
בת ים 5511111
רחובות 08-451333
הקריות 04-765835
מוקד מידע רפואי מקופ"ח הכללית:
בימים א'-ה' 20.00-8.00
בימי ו' 15.00-8.00
טלפונים: 03-433300
"שקמ" – שרות רפואי לקט ת"א שרות ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 24-19
טל' 03-7549111 "שקמ" קוד מנוי 222
שליח – שרות רפואי לקט (נוסף) בימי חול בשעות 24-19, בימי שישי 24-14, בשבת 24-08 טל' 04-380541 קוד מנוי 1665
שר"ן – שרות רפואי נייד
ירושלים 24 שעות ביממה כולל רפואת שיניים
מוקד ים – 669531, 660585, 02
מוקד לילה שבת וחג – 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ת"א
מוקד ים – 218820, 218898
מוקד לילה – 631011 מנוי 3752 ול־ השאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ר
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
בר כוכבא 49 טל 03-284649 פתוחה בי־ מים א'-ה בין 21.00 עד 23.00. ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00. שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 03-235822, 294869
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
ירושלים:
בי"ח הדסה ע"כ (הר הצופים) 02-427427 פתוחה בימי ו', שבת וחגים מ-10.00 עד 16.00
מרכז סיוע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה):
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-660111
ירושלים: בי"ח הדסה ע"כ 22-16
קשב לבית –
שרות מעניים לרפואה, שיקום וסיעוד בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052-548575
7549111 אינתרנית 1500
ער"ן – עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות)
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3
תל־אביב 03-5461111
ילדים ונוער 03-261113
חיפה 04-672222/3
נתניה 335316
באר־שבע 057-48111
כרמיאל (גליל מערבי) 04-988410
כפר־סבא 052-913999
מרכז רפואי באר יעקב 03-223838
מרכז סיוע למכבי לחץ
מטעם "מקצה"
א' ד'ה 11.00-13.00
ב' ד' 16.00-18.00

רח' מאפו 13 תל־אביב
ארגון לשירות אנוש ־ חברה סיעודית לשירות הציבור בגוש דן 24 שעות ביממה
טל' 03-5461727/8
שהל – נידות לטיפול נמרץ לחולי לב (פרטי) 330848
ייצר – 24 שעות של אחים לנפשים טפסה טל' 03-5461133, 03-550506
מוקד למלחמה באיידס – הסברה וסיוע לחולים מידע בוקלם 24 שעות בטלפון 03-290101, 03-203121 פתוח בכל יום ב' 19.30-23.00, ת.ד. 20633 תל־ אביב
תורנות מרפאות בטלפון – הזמנה ת"א 241,259952, 24363, 611001 – ביממה) החולים ירושלים 226335 הזמנה 645334 חיפה
האגודה לזכויות האזרח סניף ת"א בן יהודה 146 239207

תורנות בתי חולים

תל אביב
רוקח – (ילדים, פנימית)
איכילוב – (כירורגיה)
ירושלים
שערי צדק – (פנימית)
הדסה ע"כ – (כירורגית, אורטופדית, נשים, ילדים, עיניים)
בקור חולים – (א.א.ג)

תורנות בתי מרקחת

תל־אביב
בן גוריון 66 237326
פארם מרקט יהודה הימית 61 יפו 822975
ירושלים
ברוך יפו 44 233592
חיפה
סבמר סבמר 27 664039
רמות בן הבני בריק
הניכון עזיאל 89 741949
חולון חלון ים
חורי סוקולוב 70 842435
נתניה
קופ"ח כללית ברודצקי 51 611123
פתח תקוה
סופרפארם שפירא 43 909030
הקריות
הרכון טמבות מודיעין ק. מוצקין 715136
חדרה
נבבי ה. סמואל 74 336850
מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי – ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות – אמצעי מניעה.
תל־אביב: ימים ב' ג' ד' – 16.00-19.00
יום ו' שעות 8.30-11.00
רמב"ם 9, טל' 5101511/2
חיפה: ימים א', ד' – 16.00-19.00
רח' הספורט 14 טל. 81520

יום שבת

תורנות רופאים

הזמנת רופאים בבקרים רופאים: מ"פ בערב עד לפנות ב"ב בבקר בתנות מר"א טל' 101.
ירושלים 523153
תל־אביב 5460111
חיפה 512253
בת ים 5793333
הרצליה 052-541333
נהריה 923335
רחובות 08-451333
בת ים 5511111

חולון 803133
לוד־רמלה 08-221022
הקריות 04-763333
מוקד מידע רפואי מקופ"ח הכללית:
בימים א'-ה' 20.00-8.00
בימי ו' 15.00-8.00
טלפונים: 03-433300
שר"ן – שרות רפואי נייד (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום 669531, 660585
מוקד לילה, שבת וחג – 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ר
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49 טל: 03-284649
פתוחה בימים א'-ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 03-285822, 294869
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחד גים 24 שעות ביממה.
מרכז סיוע לקורבנות אונס – 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819
ירושלים – 245554
חיפה – טל' 04-660111
ער"ן – עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות)
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
ילדים ונוער 261113
חיפה 04-672222/3
נתניה 335316
באר־שבע 057-48111

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח – (ילדים)
איכילוב – (פנימית, כירורגיה)
ירושלים
בקור חולים – (נשים)
הדסה ע"כ – (כירורגיה, אורטופדית, עי־ ניים, א.א.ג)
שערי צדק – (ילדים)
הדסה הר"צ – (פנימית)

תורנות בתי־מרקחת

תל אביב
פרימס אבן גבירול 83 246003
בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
ירושלים
אל חייאת בית הכינוא מול מחנה נוה יעקב 859386
מרכז, רמות אלון מ. מסחרי רמות 861071
חיפה
מגן דוד גאולה 13 665205
רמת גן
רמת יצחק שד' ירושלים 96 777506
חולון
חורי סוקולוב 70 842433
בת ים
כנור הביבה דייך 20 583360
נתניה
מקסים סלומון 2 617856
פתח תקוה
רסל רוטשילד 89 911406
הקריות
הרכון טמבות מודיעין ק. מוצקין 715136
חדרה
נבבי ה. סמואל 356850

מרכזי מידע – אגד
02-304304 03-432727 04-549121

הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
מוגש כשירות לציבור על ידי

זמן הדלקת הנרות

	ש"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.41	5.52
תל אביב	4.59	5.54
חיפה	4.50	5.53

"חפרון" מפעלי טקסטיל בע"מ
למפעל הטריקו ב־א.ת. בטולקם, דרושים:

בוגרי מגמות
מכניקה/אלקטרוניקה
ללימוד נושא טכני חדש.
למועמדים המתאימים תינתן עזרה בדיור.
טל: 04-709511

לחברה מסחרית בחיפה
דרוש

מנהל חשבונות ראשי

רואה חשבון
ניסיון של 5 שנים לפחות
טלפון מיום א' 662161 פנימי 309

לפרויקט גדול של סלילה והנדסה בדרום הארץ
דרושים

★ **פועלים**
★ **ברזלנים**
★ **מפעילים למפעל בטון**
★ **מפעילים למוטוגריידר**

לטלפן: 057-31643, 057-77286
057-75180

חיפה כימיקלים בע"מ

מכרז מספר 4/88 למכירת קרוואנים

חיפה כימיקלים מציעה בזאת למכירה, שני קרוואנים במצב טוב, בגדלים:
1. 8 x 3 מטר
2. 2.5 x 3 מטר

ניתן לראות את הטובין על פי תאום מוקדם עם מנהל המשק, מר דוד מאיר, בטלפון 04-469696.

את ההצעות לרכישה יש להעביר לתיבת המכרזים במפעלנו עד 17.10.88 שעה 12.00 בצירוף המחאה בנקאית בשעור 10% מערך ההצעה.

חיפה כימיקלים שומרת לעצמה את הזכות שלא לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כל שהיא.

מכרז למכירת רכב מספר 5/88

חיפה כימיקלים מציעה בזה למכירה את הרכבים הר"מ:
1. סוברו מס' רישוי 53–569–24
2. רנו 18 מס' רישוי 53–493–47

ניתן לראות את הרכבים הנ"ל במפעלנו בין התאריכים 9–14.10.88 בדבר פרטים נוספים יש לפנות למר בני בנוז ו/או ממלא מקומו בטלפון 04-469695.

הצעות בצירוף המחאה בבקאית בשווי 10% מהמחיר המוצע יש להגיש במעטפת מכרז בציון מספר המכרז, לתיבת המכרזים שבמפעלנו לא יאוחר מיום 17.10.88 בשעה 12.00.

אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא

ח. תמיר
מנהל רכש ואספקה

הארץ

יום ה', כ"ז תשרי התשמ"ט
7 באוקטובר 1988

מערכת, הנהלה, מודעות, הפצה והמנויים: תל אביב, רחוב זלמן שזר 21, טל' 5121212, ת"ד 233 תל אביב 61001, טלקס 33748

HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel P.O.B 233, Tel. 5121212

תזכורת למצב עגום

שביתות ברשויות מוניציפליות במגזר הערבי כמעט הפכו בשנים אחרונות לשיגרה. מדי פעם מכריז הוועד הארצי של ראשי הרשויות הערביות על שביתה כללית (בדרך כלל של יום אחד), היועץ לענייני ערבים מודיע שהשביתה מיותרת ומאשים את ראשי המועצות בהיגררות אחרי הקיצוניים, ראשי המועצות הערביות מחליפים עם נציגי משרדי הממשלה האשמות על אחריות להזנחה, ואילו הציבור היהודי ברובו אינו מתרגש במיוחד; מה יש פה להתרגש? אין זו אינתיפאדה הנוגעת בכלכלת המדינה, הפועלים הערביים מגיעים לעבודתם בישובים יהודיים והשביתה פוגעת בתושבי ישובים ערביים בלבד, שהם ורק הם אינם מקבלים באותו יום שירותים מוניציפליים.

כך בדיוק קרה גם עכשיו בעקבות שביתת הרשויות המוניציפליות הערביות שנערכה אתמול. ואולם אין זה מן התבונה להמשיך ולהתעלם מציבור של כ־700 אלף איש – אזרחי ישראל בעלי לאומיות ערבית־פלשתינית – החיים בקרבנו בגבולות המדינה. בעיותיו של ציבור זה הן בעיות אמיתיות, ורגשי התיסכול והקיפוח מבוססים על עובדות. אין מדובר רק ביחס משרדי הממשלה לרשויות מוניציפליות, אלא בכל תחומי החיים. ואולם די גם בהזנחה ארוכת־שנים של צרכים אלמנטריים כמו ביוב או תנאי דיור, כדי להבין שקבלנותיו הגוברת של ועד ראשי המועצות הערביות מבטאות את רחשי־לבם של כמאות אלפי איש.

ההזנחה הממושכת של צורכי הציבור הערבי־ישראלי נתנה כבר את אותותיה בחודשים האחרונים, בתקופת האינתיפאדה, ואין להתפלא על הזדהות ערביי ישראל עם בני־עמם שמעבר לקו הירוק. סביר אמנם, שגם בתנאים אופטימאליים לא היו הערבים בנצרת, טייבה או אום־אל־פחם מתעלמים מהנעשה עם בני־עמם החיים בשכנות קרובה; אך תהיה זאת איוולת לא לראות את הקשר בין ההקצנה הפוליטית של ערביי ישראל לבין רגשי הקיפוח שהם חשים בכל האמור ליחס השלטונות אליהם. יש להניח, שרבים מהם חשים עדיין שותפות־גורל עם המדינה שבה הם חיים, אך השאלה המטרידה היא – עד מתי?

את השביתה של אתמול ראוי לראות כעוד תזכורת למצב העגום של יחסי ערבים־יהודים בתוך מדינת ישראל. עצימת־עיניים לא תסייע לפתרון הבעיה, אלא להיפך – היא אף תגרום להחרפתה. ערביי ישראל לא ייעלמו יום אחד, כפי שכמה מאיתנו היו אולי רוצים; אנחנו נצטרך לחיות עמם, ועדיף לחיות עמם טוב.

נס בסנטיאגו

המשטר הרודני בצ'ילה, מהנוקשים בדרום־אמריקה, איפשר אחרי 15 שנות שלטון לערוך משאל־עם, שבו ניתנה לבוחרים האפשרות להצביע נגד המשך שלטונו של הגנרל פינושה. דוברו של הגנרל הודה בכישלונו בטרם נספרו כל הקולות. אין ספק, שזוהי אחת ההתפתחויות המעודדות בזירה הבין־לאומית וצעד חשוב בתהליך הדמוקרטיזציה של אמריקה הלטינית. ניתוח מאפייני התהליך יתרום לבחינת אפשרות התרחשותו ביותר הארצות וסיכויי הישרדותו בצ'ילה עצמה.

בראש ובראשונה נראה, כי להבראת הכלכלה – שבה תלה פינושה את תקוותיו לזכות ברוב גם במשאל – היתה תוצאה הפוכה: חיזוק המעמד הבינוני והתעוררות של חלקים ניכרים באוכלוסייה. מתברר, כי שיפור במצבו של עם מדוכא מטמון דווקא למרבאות. פינושה הזכיר [illegible] אלמנט חשוב ביותר היה, כמובן, אחדותה של האופוזיציה במיוחד בשלבים המוקדמים, וההשתתפות ההמונית של הבוחרים, שיחד הפגינו התנגדות רחבה שפינושה לא העז לדכאה בכוח. אין גם לזלזל במשקל הרב שנודע ללחץ מצד ממשלת ארה"ב, שדרשה בגלוי ובתוקף לשים קץ למשטר הטוטליטארי בצ'ילה.

ואולם המערכה על דמותה של צ'ילה עדיין לא נסתיימה. כמשימה המיידית רואים בסנטיאגו את ריסון הפגנות הניצחון, כדי שלא לתת לפינושה ולצבא תירוץ להתערב בנעשה. היעד הפוליטי הראשון של האופוזיציה הוא להקדים את מועד החילופים בנשיאות. לפי החוקה הנוכחית, גם עם הכשלת ההצעה להארכת כהונתו של פינושה בשמונה שנים, הוא ישלוט עד מרס 1990. לשם נקיטת כל צעד יעיל לקיצור התקופה, דרוש שינוי כולל בקרב מערכת 16 המפלגות, שהתאחדו לאופוזיציה מאורגנת ומגובשת רק נגד פינושה, וזאת דווקא בשעה שהתוצאה הטבעית של הדמוקרטיזציה היא התגבשות מחנות מפלגתיים מתחרים לקראת הבחירות. אין גם להתעלם מהעובדה, שבמשאל־העם קיבל פינושה כ־40% מהקולות. פירושו של דבר, שאם תוקם מפלגה של תומכיו האוהדים, היא עשויה להיות הגדולה והחזקה ביותר לעומת קשת מפלגות קטנות של האופוזיציה.

שיתוף פעולה עדיף על עימות

מאת פלס

הואיל ובעיית הריבונות בטאבה ירדה מעל הפרק, מוטב עתה לשכנע את המצרים בכדאיות פיתוחן של טאבה ואילת כמרחב תיירותי אחד

כי שהמפסיד בבוררות נוטה לגנות את הבוררים, ואין זה פלא ששבמשרד ראש הממשלה חוזרים עתה על טענות אשר ישראל הסתמכה עליהן כל עוד כה הבוררים אזן קשבת לטיעוני שני הצדדים. אם המדוברים הוא, לפיזיות ואילו לאשור־סאבם יופיעו באוזני השיבות הקודמות של הממשלה, ישתכנעו מן הסתם אחרים מהשורים כי פסק הבוררות אינו צודק, וכי הבוררים חרגו מסמכותם. אולם הואיל וממשלת ישראל התחייבה להגשים את פסק הבוררות – מה טעם לחדש את הוויכוח בסוגייה היכן בדיוק משתרע "הגבול הבינלאומי המוכר" בין ישראל ומצרים?

"לפחות מסביבות 1917, ובמהלך התקופה הקריטית עד לתקופה בסביבה לאחר 1967, היתה קיימת אבן־גבול בטיפון 91 (או, שבמהלך כל אותה תקופה נחשבה לאבן־גבול. בית הדין סבור כי במקום שבו המדינות המעורבות זיהו במשך יותר מ־50 שנה סימן כאבן־גבול ופעלו על בסיס זה – אין אחד הצדדים, או מדינות שהן צד שלישי, רשאים לקרוא תיגר על הנחה מוסכמת זו זמן רב, בנימוק של משגה כביכול".

לישראל אין מה להתפאר בכך שמשכה את הריב עם מצרים משך שש שנים תמימות. פסק הבוררות מאפשר לה להשתחרר ממעמס שהעמיסה על עצמה ללא צורך; וככל שתמהר להסיק את המסקנות המעשיות ממנו, כן ייטב.

ידידינו האמריקאים הציעו לנו ולמצרים לפתוח בדיונים על יישומו של פסק הבוררות ביום ה־26 לנובמבר. "ישראל נענתה עקרונית בחיוב, ומקורות בכירים בירושלים העירו אתמול כי גם מצרים תיענה להצעה" ("הארץ", 6.10). ייתכן שהאסירגנון הרשמית ביקשה להמתיק את הגלולה המרה לקהל של ישראל, של הפסד בבוררות האבן טאבה, וקיווה גם כי על־ידי קביעת המועד הסמוך תצליח להוציא את הסוגייה הרגישה הזאת מרשימת הנושאים אשר מערכת הבחירות לכנסת ה־12 תסוב סביבם.

אם מצרים תיענה גם היא להצעה האמריקאית, מה לנו לגלות בה מקום פסול? ברם, הזהירה כזאת בזמן עלולה לעורר חוגים מסוימים אצלנו לגנות ולחדש דווקא את המאבק המשלל עם מצרים ביום ה־26 לנובמבר: לכך מתכוון הסייג הנ"ל, שישראל מקבלת את הצעת ארה"ב באופן "עקרוני"?

שלשום ידע "ידיעות אחרונות" לספר כי "יש שרים מהמערך ושרים מהליכוד יתבעו שבכל מקרה, טאבה תפונה רק לאחר שייקבעו תנאי גישה נוחים לישראלים הנוסעים ברורים לשהייה של ישראלים ותיירים, שיבואו מכיוון אילת".

אין זה מוקדם להתריע כבר עתה מפני הלך־רוח זה. מובן כי ישראל מעוניינת בכך שאזור טאבה לא ייפגע, עקב יישומו של פסק הבוררות ומתיחות קו הגבול בהתאם לו, ממערך המשק התיירותי שלה. המצרים הבטיחו זאת למעשה לפני הליך הבוררות וגם כשכבר היה בעיצומו, וישראל רשאית להזכיר להם את ההבטחות האלה. אולם אין במבצא בסיס שעליו היינו יכולים להתיצב כדי להפוך את קיום ההבטחות הללו לתנאי לפינוי האזור. פסק הבוררות הוא החלטי, התחייבנו להישמע לו והיענות בלתי־מסויגת.

הסיכוי שנוכל להשיג הסכמה מצרית להסדרים של "גישה נוחה" – היינו, שישראלים ותיירים לא־ישראלים המגיעים מכיוון אילת יוכלו להיכנס לאזור טאבה, כלומר מצרים, ללא דרכונים ואשרות־כניסה, ולפקוד את מלון סונסטה ואת כפר הנופש של גלסון כמו עד עתה – סיכוי זה יגדל בה במידה שקהיר תיווכח כי ישראל אינה עומדת קשיים מיוחדים בעת שמערכת הקישור שבין צה"ל והצבא המצרי תעסוק בפתיחות קו הגבול (התוחיישן). באווירה של סכסוכים משפטיים, התנצחות בין קציני־צבא שהם מומחים לטופוגרפיה, אין סיכוי כי נוכל לשמור על מתקני הנופש באזור טאבה כנכסי תיירות של ישראל; הסיכוי יכול להיתממש רק באווירה של רצון טוב, ועל רקע נכונות ישראל לתת יד ליישומו של פסק הבוררות ללא התעקשויות מיותרות.

* * *

ההסכמה רעה כי אין בכוונתה של ישראל להיאבק על גישה נוחה לטאבה מאחר שהאזור יעבור לשלטון המצרי; מה לנו שנתאמץ כדי לשלוח לקוחות למלון שוהן מבני ישלום עליו, תספים אותו מעובדים יהיו נתיני מצרים והוא ישלם מסים לאוצר המצרי? תחת זאת, עלינו להתמקד במאמץ מוגבר לפיתוח אילת.

רעיון זה, יש בו כדי לפתות במבט הראשון; אבל הוא אומר לא רק כי מוטב לנו שלא לתת את ידנו לחיזוק של משק התיירות המצרי, אלא פירושו, בעיקרו, הוא שישראל תצעד בדרך של עימות עם מצרים. אין צורך להאמין לכל התחזיות השחורות שהושמעו באילת, מפני חלק מתושביה וביניהם לפתוח בעל מלון אחר, בדבר החורבן המאיים על העיר אם אזור טאבה יעבור לידי המצרים; אבל סיכויי העימות אינם ורודים, נוכח ההבדל ברמת המחירים הפועל לטובת מצרים. מאחר ובעיית הריבונות ירדה מהפרק וצפויה להיעלם כליל, מדוע לא לנסות ולהגיע לידי הבנה עם מצרים כדי לפתח את טאבה ואילת כמרחב תיירותי אחד?

ידיעות רבות מרבדות על כך שמצרים מתכננת פיתוח של טאבה בקנה־מידה רחב בהרבה מזה שהיינו עדים לו עד כה, ואמנם יכול להיות שהמצרים, מאחר שזכו במאבק על הריבונות, ישקיעו הון רב כדי להפוך את טאבה לטוטמם הבלעדית ולא יגלו שום עניין בשיתוף פעולה עם ישראל. אם יעלה בידם למשוך לעבר טאבה חלק קטן בלבד מהמוני התיירים הזרים הפוקדים את מצרים בשל עתיקותיה, הם יוכלו לוותר על ישראלים ותיירים זרים שישראל תוכל לכוון לטאבה המצרית.

אם מצרים אינה מוכנה לשיתוף פעולה עם ישראל, לא ייוותר לנו אלא להשקיע מרץ וכסף נוסף בניסיון להגדיל את כוח המשיכה של אילת. אבל רצוי כי ייעשה ניסיון רציני לשכנע את המצרים שתבנית של פיתוח משותף שתקיף את טאבה ואת אילת גם יחד, ואולי גם את עקבה הירדנית שלה, תפעל גם לטובתה, ולא רק לטובת ישראל. הדרך לעימות עם מצרים תישאר פתוחה; אבל אין היא חייבת להיות האופציה הראשונה והרצויה ביותר.

ספר הג'ינגל

מאת גדעון סאמט

אם כך תימשך התעמולה, הליכוד והמערך יביאו את העונש על עצמם: חוזרה לתיקו שהוליד את מערכת הבחירות התפלה הזאת. אמירות אינן עניין לקופירייטרים

די, נמאס כבר לשמוע את כל הטענות האלה על קלקליה של הטלוויזיה כמי שמעבירה את המסר החשוב ביותר לציבור בשעה זו. הטלוויזיה, לצורך עניין תעמולת הבחירות, היא רק הצינור שדרכו שופכות המפלגות את דבריהן אל כל מי שמוכן לשמוע. לא הטלוויזיה עיצבה את המוצרים הבינוניים מאוד שעלו עד כה על המרקעים. אפילו לא משרדי הפרסום הם הכתובת העיקרית לטענות על דיקנותם של התשדירים. ההחלטה היתה, כמובן, של המפלגות, ואף אחד – גם לא משרדי הפרסום, שהתגלו כעגלי־דין ירוקי עיין – לא אילץ אותן להגיש לנו תפלות כזאת.

אם, למשל, המערך והליכוד משווקים עם אותו מגרדור שמשתולל אל תוך המכלים שלהם, הסיבה איננה מלאכת ריגול של יוצאי־שב"כ אלא העובדה, שגם בעניינים החשובים באמת התרגלו שתי המפלגות הללו בשנים האחרונות לפנות אל המכנה המשותף הנמוך ביותר [illegible] של ישראל. [illegible] עדות וחותכת יותר לפער בין אורח המחשבה של שתי הגדולות לבין זה של הציבור מאשר באותה סברה, שהנחתה בעיקר את הליכוד, כאילו מה שהבוחרים רוצים הוא מין קשקוש מרושמש, שקשוקה של תעמולה.

* * *

העם עוד לא יודע אם רק הליכוד יכול, וחלק ניכר ממנו לא השתכנע מהי הדרך לפריצת הדרך, אבל יש עדויות מספיקות לציבור שלו להשתכנע כך או אחרת. לא נכון שהוא אדיש וגם לא נכון שמערכת הבחירות משעממת, אלא אם עניין בהתמודדות זה דיקנות על מנהיגי מפלגות השמכנת האמא שלהם. אפשר בהחלט להתרשם שיש עניין עצום במאבק הפוליטי הזה, בין היתר – כמו בספורט – בגלל שאין בו פייבוריט ברור. אם אחד ממלכי הפלפל של תל־אביב הסביר בדרידו שהוא סגור בתשע כדי לרוץ לראות, אין זה כוחל שהוא־השני מילוה, אחרים מקצים כל־כך לראות את עצת הלב ורוח פרישנה: יש אצלנו, למרות הכל, הבנה, אף אם היא לא מודעת לגמרי, שעניינים חשובים מאוד ייחתכו ביום הקלפי.

לכן זוהי טעות קשה של מתכנני אותם משודים – עד כה זה נכון בעיקר כלפי הליכוד – שאינם מגישים הדעות פוליטיות ברורות ומנומקות על עמדותיהן. שם המשחק איננו בשום פנים ואופן תרגולת טלוויזיונית בין משרדי פרסום טובים יותר או פחות. מתברר יותר ויותר שהעניין אצל הצופים – לא מטומטמים כפי שמתייחסים אליהם – הוא במשוק־עמדות.

יצחק שמיר יכול להיות מבולס מהחוית הכי בלתי־אפשרית, כפי שאכן הוצג על המסך לטענת מזמוי־שפת־הגוף התקשורתית, אבל לא יהיה לכך שום משקל אם תוכן דבריו יהיה בעל הוויות הנכונה, כלומר מפורש ואינטליגנטי. בארה"ב, ערש הבחירות הטלוויזיוניות, מדברים רק [illegible] על לגיטימציה מלאכת של שכנוע באמצעות המקרינים. כדאי להתעניין בסיבה: פרשנים אמריקאים מייחסים את ההתפתחות הדימוקרטית הזאת לריבוי העיסוק במסרים קונקרטיים. שיעור ההתייחסות ל־issues עלה מאוד, בלחץ משאלי דעת־קהל, במערכות הבחירות של העשור האחרון, הגיע לשיא עכשיו. זהו תהליך התבגרות של הצרפים האמריקאיים התוצה מתעמולת־סמבן ואל תוך עימותים ממשיים, במידה שהמועמדים מוכנים להיכנס אליהם.

את עירפותם הברורה של תשדירים עד־כשר קל להמחיש בעזרת ההשערה עד כמה מושכת, דרמטית ומאירת־עיניים יותר היתה יכולה להיות סדרה של עימותים משודרים בין שמיר לפרס ובין אישי ליכוד ומערך אחרים. אם נקבל, אולי, רק אחד מהם. אין זה מפני שהציבור רוצה קש וגבבה, אלא כיוון שהפוליטיקאים – בעיקר, חובה לומר, אנשי הליכוד – מעדיפים כנראה להלעיט את הציבור בחומר הזה: הם חוששים מלהאיר את העיניים יותר מדי.

בנימין נתניהו משחק ברוגז עם תשדירי הליכוד בדיוק מהטעם הזה. אני מבין שהוא לחץ בכיוון של חידוד העימות (תוך ניצול כישוריו הטלוויזיוניים המיוחדים, יש לשער), והוא מאמין שסיטת התעמולה הנוכחית של מפלגתו מחמיצה את יתרונותיו של חידוד כזה בהעברת מסרים. הוא צודק.

במקום זה יש לנו מילון הולך ותופח של בתוחי אולפן ופרסום: כל המומחים המהוללים מענף הפרסום, שעמיתיהם נותנים לנו עכשיו סחורה פגומה, מדברים באין־ספור ראיונות על לוגו, ג'ינגל, זוויות־צילום, קלוז־אפ, קריאטיביות, הראות־ביטוי ושאר ביטויים מהז'רגונים המקצועיים שלהם. הם שקולים כבועות־סבון. העצה הנבונה העיקרית היא זו שסופקה, במידה ידועה, למערך: תגידו, לכל הרוחות, מה שיש לכם לומר על הנושאים העיקריים שעל הפרק.

* * *

אין זה מקרה, בעיניי, שתעמולת המערך הובילה במערכה לקראת סוף השבוע. לא בגלל לוגרשמוגו ושאר בוקיסריקי. המערך הצליח, יחסית, באותה מידה שאמר מה היתה עמדתו בשנים האחרונות, מול עמדות הליכוד, בעניינים מאוד מסוימים, ומהי גישתו עכשיו בנושא ההסדר. ויתרונו השגו למרות הצרים וההשמטות (איפה האינתיפאדה?) שאפשר, כמובן, למצוא בתכניתו.

טוב, זאת רק ההתחלה, אפשר בהחלט לומר, אבל זאת התחלה גרועה. והיא נחוותה לא מפני שכך רצו אותה הבוחרים. ממשלת הגרפיקה הלאומית, או ממשלת אחדות־הגימיק, היא תרגום התרבות הפוליטית שהתרוותה לה בשנים האחרונות בכסאות השלטון. אם זה יימשך כך, התוצאה תהיה – ומכל מקום יגיע למפלגות הראשיות שתהיה – חוזרה אל אותה מתכונת התיקו, אשר היא שהולידה את תעמולת הבחירות התפלה הזאת.

מתוך תשדיר הליכוד. שם המשחק איננו תרגולת בין משרדי פרסום

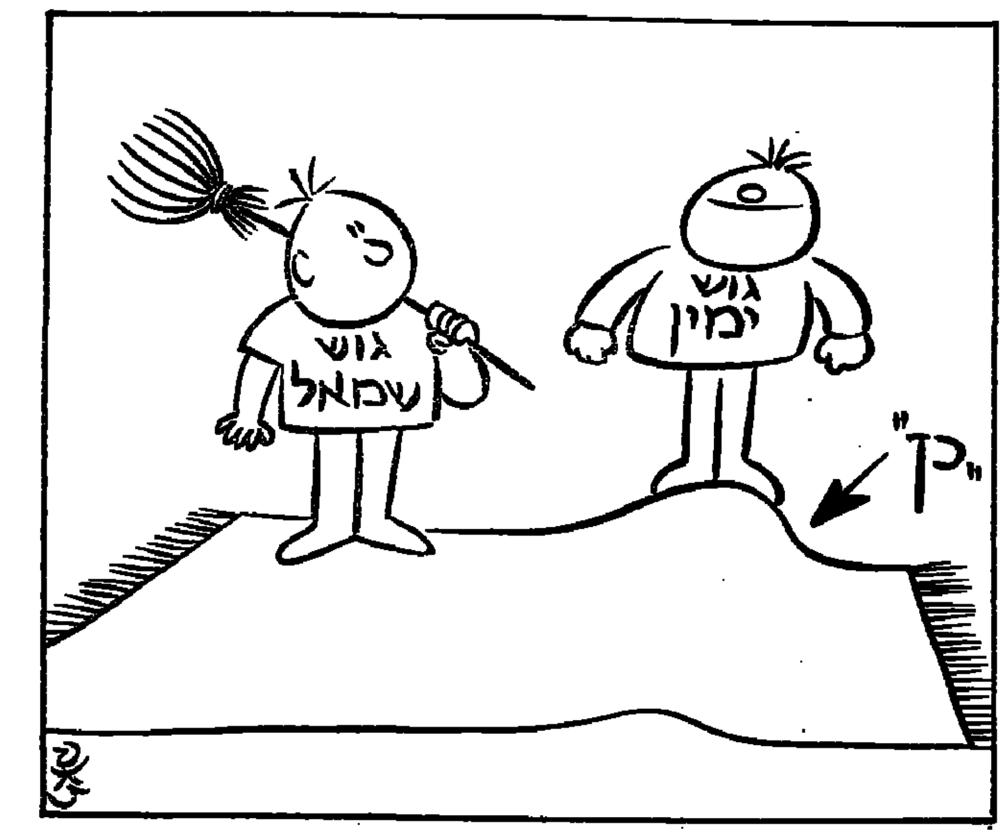

בלי סודות

מאת א. שוייצר

מסרי המפלגות אינם עניין שראוי לשמרו בכספת עד לעיתוי הנכון. תעמולה יעילה וחשאיות אינן יכולות לדור בכפיפה אחת

בליכוד התקיים השבוע מה שנאמר בפתגם ההונגרי, אופטימי במקצת על־פי הנסיון: "השקר דומה לכלב חיגר – קל להשיגו". לא נמצאו מכשירי ציתות במטה הבחירות שבמצודת זאב, והתחזקה הסברה שמשפחת השר ארנס בורכה בדמיון מפותח־מדי. מסתבר שבמצודה היו מי שנתפסו לפירוש מוטעה על המילה מטה; שלא כמו בצבא, למפלגות אין סודות – ומי שמשקיע בבילוש אחריהם הריהו משחית את כספו לריק.

אין להוציא מכלל אפשרות שהמערך נפל גם הוא קרבן לטעות הלקוחה מספרות הבלשית. ידוע למשל – ועד כה הדבר לא הוכחש – כי מטה הבחירות של המערך שכר מומחים לאבטחת סודותיו. כל מה שזה הוסיף עד כה למערך היא התשדורת במה שסכנת הגחמאות של הליכוד האמריקאי־לשעבר משה ארנס מיהרו לצייר כ"ווטרגייט ישראלי". אם היו – או לא היו – דברים מעולם, התשדורה עשויה לשדוד גם מעבר למות הידיעה עצמה.

המטרה: התמורה

אנשים פנימיים, המבינים ללבם של התנהים על מהות הסודות המפלגתיים, מסבירים כי יש יתרון בידיעת הרגשים שבתעמולת המפלגה היריבה – סוד הגשת התשדירים בטלוויזיה וכו' – כדי לאפשר תגובה מיידית והנחות מכת־נגד ללא דיחוי. אך הסבר זה איננו עומד בשתי הבעיות: כמו כל תעמולה, גם תעמולת בחירות אינה יכולה להתבסס על הבריקה. חזרה ושינון הם יסוד ההצלחה. מהירות התגובה אינה מעלה, אפוא, וגם אינה מורידה; המענה המתבקש הוא זה אשר מנתק את רציפות המסר. כדי להשיג זאת, אין צריך להודרה ולהגיב.

ואמנם, המפלגות – ובעיקר בעת מערכת בחירות – הקדחון המסר בעצמו. כל מה שהן שומרות בסוד, כאילו לא היה השאיפה היא לחשיפה עצמית מירבית. צריך להוסיף, כי חשיפה עצמית זו מתנהלת כל ימות השנה: נושאי מערכת הבחירות לכנסת ה־12 מתגלגלים ברשות הרבים זה שנה, אם לא יותר. ואמנם, מי שהזדמן לו לצפות בתשדירי המפלגות יאשר כי אכן כך הדבר: הליכוד מדבר על חשיבות ארץ ישראל והמערך על דמוגרפיה; נסים מדבר על יציבות כאילו זו היתה המציאות, ועל משק חופשי שהימצאו במקומותינו נדיר כמו עוף החול; ואילו המערך עונה במה שהיה (יוני '85) והגנה במה שיהיה (צמיחה, אם ירצה השם).

האם חשב מישהו שזה יהיה אחרת? האם יש אדם הסבור כי אפשר וצריך להחזיק מסרים אלה בחיתוא, וכי עיקרי שידוריהם לציבור מצדיק ריגול אחריהם או מאמצים להצפנתם מפני מרגלים? הרי זה הנכון; מבחוץ כפי שהמטרה שעמדה לנגד מרגלי "ווטרגייט" האמריקאית – להבדיל מן התוצאות הציבוריות שהסבו מעשיהם – היתה סרת טעם, אם לדבר בלשון המעטה. מפלגות וסודיות יכולים להיתקים בכפיפה אחת רק בתורה שדוות. ואין להוציא לגמרי מכלל אפשרות כי פרשת הריגול האח... הסתר איננה אלא מתיחה זדונית של מטה המערך, שנסלחה לכתבתם של בעלי התודעות הקודחות בליכוד במטרה לבלבלם ולהביך אותם בחרס שיפלו בידם.

מילוא. צהלה מוקדמת

נסים. לא המציא את היציבות

ההגרים במתנחמים

למחרת פתיחתם של שידורי התעמולה, נגמלאו כלי התקשורת בצהלות ובשבחים עצמיים משני הכיוונים: ח"כ רוני מילוא והמערכת לימור לבנת רקעו ברגליהם למשמע הג'ינגל של הליכוד, ואילו עזר ויצמן התמוגג כן "הטוקיאאוס שהכנסנו לליכוד". אחרים, שמעורבותם בתשדירים פחות אינטרסנטית, עשויים להגיב באיפוק רב יותר ולהציע לכולם להתאזר בסבלנות ולהמתין: למערך ולליכוד – כמו גם למפד"ל, שכוללה אחווה טלוויזיונית, ולשינוי, המקרינה שפיות שאין לה שיעור – לכולם מצפה עוד דרך ארוכה, וכמו יתר התנועות המתחרות על חסדי הבוחר. גם הן עוד יספיקו להימאס על הצופים. אם יש קשר בין התעמולה לבין התוצאות בקלפי – ינצח מי שייטיב לעמוד במלחמת השחיקה השקפת למתחרים: לא מי שמוחיד מאוזן לאוזן בתום הימים הראשונים להקרנת המשדרים.

ואולם יש לומר דברים אחדים בשבחה של מלחמת התשדירים: המערך והליכוד, התחיה ור"צ, ואפילו נציגיו עלי אדמות של הקב"ה – כולם מדברים לעניין. המשקיפים המלווים את המאבק על נשיאות ארה"ב אינם חדלים לקונן על היעדרם – על כל פנים, מיעוטם – של נושאים עניניים בתעמולת הבחירות של בוש ודוקאקיס. לא כך בישראל: מן הרגע הראשון היפנו דוברי המפלגות את תשומת לב שומעיהן למסר היחודי שלהן, והפרידה הפרד היטב בינן לבין יריבותיהן. ברור ומקובל הוא, כי הצגתם את טיעוניהם לא הלמה את כללי האובייקטיביות של דיון בסמינר אקדמי – נשמעו כזבים וכזביים למחצה, והיריב נצבע תמיד בשחור משחור – אבל אין לך מי שיטען, כי נבצר ממנו להוות את המפלגה הבי־אהובה או הבי־שנואה עליו. ובימים אלה של מלוך הנדמיות הסמלים, אל נקל ראש גם בזה.

לנוכח הצגתן הקולעת למדי של העמדות המפלגתיות כבר בימי ההתמודדות הראשונים, נותרה השאלה כלום ארבעה שבועות של מלחמת מרקעים אינם זמן ארוך מדי – מה עוד שתעמולת הזוית של היריבות מוכרת זה כבר? זו איננה שאלה כספית בלבד – אף כי אין לזלזל בתפקידה המעוות של פרנסת־סרק במשק, אשר בלאו הכי יש לו בעיות של מבנה וחלוקת הכנסות. הגורם הבלתי נמנע של טיעונים וטיעונים־שכנגד מביא באופן בלתי נמנע להגברת הקול ולהנמכת האיכות: שני אלה אינם גורמים להוקרת המשטר המפלגתי. הואיל ובלא מפלגות אין דמוקרטיה – עובדה שרבים מאיתנו מתקשים להבין די הצורך – המאסת המפלגות מובילה להמאסת הדמוקרטיה. היש מי שיכול לרצות בכך?

פחדנים

מאת נחמיה שטרסלר

מנהיגי ישראל מעדיפים שחרב חדה תונח על צווארם – ובלבד שאיש לא ייחס להם נכונות להיפטר מהשטחים. כמו בכלכלה, החשש מ"מה יאמרו" גדול מהאומץ לנהוג לפי צו ההגיון

באוקטובר '81 הבין הממונה על התקציבים באוצר כי אם תימשך הדריניות של ויסות המניות הבנקאיות, הפיצוץ לא יאחר לבוא. יעקב גדיש טען בפני יורם ארידור, אז שר האוצר, כי אי אפשר להמשיך ולספק רווחים ריאליים כה גבוהים מפעולות סרק; זה הרי מנוגד לכל חוקי הטבע.

הממונה התעקש – וקיבל אישור מארידור לפעול להפסקת הוויסות. תוכניתו היתה לשים קץ לעליה הירמית הקבועה בשערי מניות הבנקים, וכאשר ההיצעים יתחילו לזרום השערים יפלו – תיפתח רשת הצלה, כלומר, יבלמו את נפילת השערים בירידה מחיר של 30%. עקב התנגדותם העיקשת של רפאל רקנאטי, אלי כהן, ארנסט יפת ומרדכי איינהורן – החליט שר האוצר לא לבצע את התוכנית. הוויסות המניפולטיבי נמשך ואף התעצם.

מתי הוא נפסק? רק כאשר הבנקים לא היו מסוגלים ללוות עוד כספים בחו"ל כדי לתמוך במניותיהם. רק כאשר נסתתמו מקורות המימון, רק כאשר הגיעו לפשיטת רגל ממש. ואז, באוקטובר – שנתיים לאחר יוזמת גדיש – התערבה ממשלת ישראל והצילה אותם מכליון. רק אז, רק כאשר לא היתה כל ברירה אחרת.

פרשה זו מלמדת היטב על דרכי החשיבה של המנהיג הפוליטי הישראלי. אם יוודע מפני שהוא מתקרבת ויובהר לו כי אפשר למנוע אותה במחיר של משבר קטן, הוא מיד יעשה את החישוב הבא: אם אעשה משבר קטן, אמנע קטסטרופה; אם לא תהיה קטסטרופה – איש לא יאמין לי שהיתה עלולה להתרחש קטסטרופה.

ב־81 צריך היה דמיון רב וכושר ביטוי מיוחד כדי לשכנע את העם כי הפסקת המניפולציה בשלהי אותה שנה תמנע את הקטסטרופה של אוקטובר 1983. לשם כך דרושים הרבה אומץ לב וכושר מנהיגות, מצרך יקר במקומותינו.

באפריל '82, כאשר הושלמה הנסיגה מסיני, נותרו 14 נקודות גבול שעליהן לא הושגה הסכמה בין ישראל למצרים. אחת מהן היתה נקודת הגבול 91. במשך שנתיים לא הוסכמה ישראל על שטר הבוררות בגלל סרבנות הליכוד, וכך הפכה במו ידיה את פיסת האדמה הקטנטנה למפלצת איטמונית, אבן בוחן למשטרו של מובארק העומד זה שנים מול ביקורת מבית ומחוץ בשל חוזה השלום עם ישראל. אך למרות הכל, מובארק הציע פשרה. לפני כשנה הציע כי הבעלות תעבור לידי מצרים, אך מלון סונסטה וכפר הנופש יוסיפו לפעול במתכונתם הנוכחית, עם כניסה חופשית לישראלים ולתיירים.

האם היה דבר נכון יותר מאשר להסכים להסדר זה, כאשר כבר אז ברור היה כי ישראל תפסיד בבוררות? גם במקרה זה דרוש היה אומץ כדי להודיע לעם – ויתרנו. הרי תמיד יהיו כאלה שיטענו כי נעשה משגה, וכי היה סיכוי לנצח בבוררות. וכך כדי לא לפתוח פתח לביקורת, כדי לא להואשם על ויתור, סירב שמיר לבצע משבר קטן – וסופו שהביא משבר גדול שאנו עומדים עתה בעיצומו, אשר בסופו אבדה טאבה.

כשם שבראשית שנות ה־80 ברור היה לכל מי שעיניו בראשו כי מתנהל תהליך כלכלי לאינפלציה שסופו פיצוץ – הרי אי אפשר היה שמניה בנקאית רק תעלה ותעלה – כמו גם התהליך שאנו עדים לו בגדה: סופו שיסתיים בפיצוץ. לא יעלה על הדעת שאוכלוסייה המונה 3.5 מיליון תושבים (יהודים) תשלוט לאורך זמן על אוכלוסייה המונה 1.5 מיליון, אשר אינה רוצה בשלטונה. זה יחס מספרי בלתי אפשרי.

המצב אף חמור מכך אם מביאים בחשבון את מידת תלותנו במערב. שכן ישראל תלויה ביצוא לאירופה, ביבוא דלק וחומרי גלם, וכמובן בסיוע האמריקאי. גם הפלשתינאים הבינו כי לפניהם הזדמנות לפתור את בעייתם, הם החלו לאותת בבהירות גדלה והולכת כי אפשר להגיע להסכם על בסיס של שתי מדינות שתתקיימנה זו לצד זו. גם כאן התהליך הוא בלתי נמנע: האינתיפאדה ממלאת אצל העם הפלשתינאי אותו תפקיד שמילאה מלחמת יום הכיפורים אצל העם המצרי: היא הפכה מצב סטאטי לתהליך דינאמי שהוביל לבסוף לנסיגה ולשלום.

ואם זה כל כך ברור – מדוע אין המנהיגים משתי המפלגות הגדולות אומרים לעם את האמת? מדוע שמיר אינו מוכן לפשרה כלשהי, ופרס אינו מוכן לדבר עם מנהיגי אש"ף? משום ששניהם לוקים במורך־הלב הידוע של הפוליטיקאי הישראלי: לעולם לא להיות מואשם ביצירת משבר, במקרה זה – אובדן הגדה והקמת מדינה פלשתינאית לצד ישראל.

היום עדיין ניתן להגיע להסדר שיכלול שטחים תמורת שלום, לאו דווקא כל השטחים. אפשר להגיע גם להסדרי פירוז, אך המנהיגים מעדיפים כי חרב חדה תונח על צווארם – מלחמה נוספת עקובה מדם, סנקציות כלכליות, הגברת הירידה – ובלבד שאיש לא ייחס להם נכונות לשנות את הסטאטוס־קוו ולהיפטר מהשטחים.

רק אז, רק כאשר יגיע המשבר הגדול באמת, הם יהיו אנוסים לשבת סביב שולחן אחד עם אש"ף – ואז הגדה בשלמותה תעבור לידי הפלשתינאים והתבוסה המפלה תהיה שלמה. אבל הרגשתם הטובה תישמר. הם לא ויתרו. אנסו אותם.

נופי צמרת

רמת סלים

המקום בירושלים

נופי צמרת

ברח' ש"י עגנון, בהמשך לרח' הפלמ"ח, בפרויקט מפואר דירות 4 ו–5 חדרים, דירות גג 6 חדרים.

נופי צמרת

איכות בניה וסטנדרט גבוה: לובי מרווח מרוצף שיש, שתי מעליות, אינטרקום, חניה מקורה והסקה דירתית.

נופי צמרת

מקום מרכזי קרוב לכל מקום, שרותים קהילתיים ומסחריים, גינות נוי וירק ונוף מרהיב.

נופי צמרת

איכות חיים ויוקרה.

נופי צמרת

בטחון להשקעה, ערבות בנקאית צמודה.

יעוץ ותכנון אדריכלי

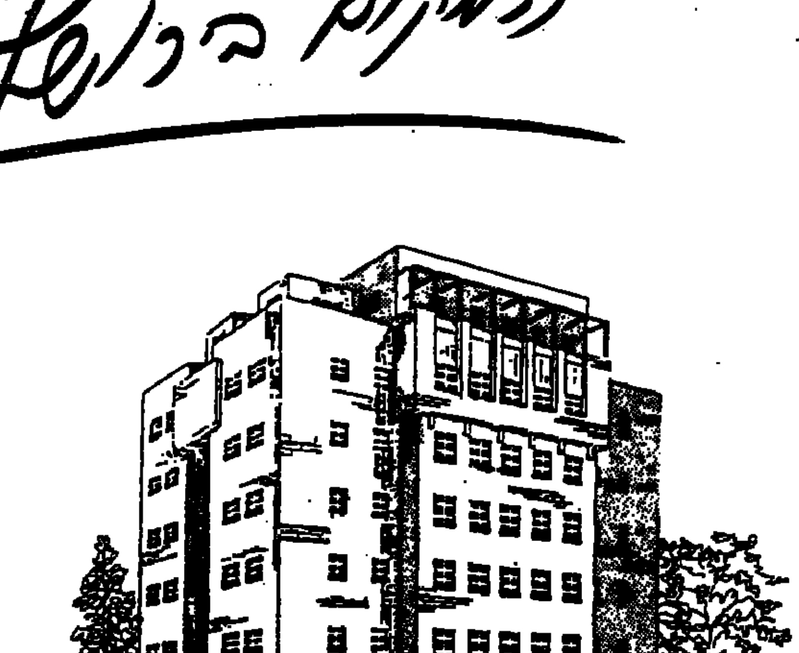

פרטים ומכירה: ר. טוקטלי – ניהול ושיווק נכסים
טל' 249572, 02-232742,
רח' שמאי 8, קומה ג'

סוכן שרותי תקשורת

י. פריצקר ושות' בע"מ - קים לוסטיגמן בע"מ

مكبر من الاصل

هكذا من الأصل

המידע החסוי מוסיף לזרום

החלטתו של היועץ המשפטי לממשלה לא להורות למשטרה לחקור חשדות לעבירות פליליות לכאורה נגד המערך בפרשת "ווטרגייט הישראלית" הורידה — כך זה נראה — את הפרשה למקום נמוך יותר על סדר היום הציבורי. במשך השבוע סערה המערכת הפוליטית בעקבות הפירסום בנושא זה בסוף השבוע שעבר ב"הארץ". מיקרופונים חשאיים ומכשירי ציתות לא נמצאו, אך למערך ממשיכה לזרום, למרות הכל, אינפורמציה שוטפת על הנעשה במטה הריב.

מערך

דבר אחד ברור: מפלגת העבודה התכוננה למערכת הבחירות הנוכחית ברצינות יתרה. מיטב אנשי המקצוע מנהלים את מסע הבחירות. ניתן היה לראות זאת במודעות בעיתונים ובימים הראשונים של התשדירים בטלוויזיה.

כניסתו לתפקיד יו"ר מטה הבחירות במערך של השר עזר ויצמן, הפיחה חיים בקרב הפעילים; ויצמן הצליח לכבות שריפות קטנות בין פוליטיקאים נעלבים שלא שובצו לעמדות מפתח במטה הבחירות, ונתן תנופה ניכרת לעבודת המטה.

אלה המופקדים על מסע התעמולה הבינו את תפקידם כך, שעליהם לדעת על הנעשה במסדרונות ומטה הריב, במדורי הגרפיקה ובאולפני הצילום שלו — ויהי מה. השבוע הכחיש המערך נחרצות את דבר מעורבותם של יוצאי השב"כ בהשגת האינפורמציה על הליכוד, גם רפי מלכה ופלג רדאי שחברותיהם מספקות שירותי אבטחת מידע למטה ומערך טענו בתוקף שלא היו דברים מעולם.

במהלך שני החודשים האחרונים זרמה למערך אינפורמציה כמעט שוטפת על הנעשה במטה ההסברה של הליכוד. גם בליכוד ידעו פה ושם על המתרחש במטה הבחירות של המערך, אך היערכותו של המערך בנושא "המודיעיני" היתה שיטתית ומקצועית.

המערך ידע מראש על מודעות מתוכננות של הליכוד, וזה קופירייטרים שלו הודרכו להכין תשובות הולמות. כך הגיעו, בדרך-לא-דרך, תעתיקים של תמריטי משדרי התעמולה של הליכוד, ואף "דו"חות מודיעין" על הנעשה בישיבות מטה ההסברה שלו.

במטה הבחירות של הליכוד היו שסברו כי פרסום הפרשה ועיבויה עשוי להביא שם תועלת. כך, בהמשך לפרסום ב"הארץ", נמסרו ידיעות על האזנות לטלפונים של בכירים במטה הבחירות של הליכוד. איש פרסום של "דוף" טען כי ראה אלמוני מפרק נורה בתקרת אולם הישיבות של מטה ההסברה, בכפר המכביה; בליכוד הודרכו להסביר כי היה כאן נסיון להסיר מיקרופונים חשאיים. השר ארנס ועוזריו הודיעו כי זה תקופה ארוכה הם שומעים רחשים בקווי הטלפון בביתם.

הליכוד פנה ליועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, אך זה קבע כי אין בחומר שהוצג די להורות למשטרה לפתוח בחקירה פלילית.

מפגיני "כך" בעימות עם המשטרה. האגרוף הצהוב בחוץ, עד שיישמע הערעור בעליון

שופרו סיכויי הליכוד להקים בלוק חוסם

שמיר היה מתקשה לבסס קואליציה בתמיכת כהנא; 2־1 המנדטים שלו יתפזרו בין התחיה, צומת ומולדת — ואלה לגיטימיים יותר

אנחת רווחה נשמעה השבוע במטה הבחירות של הליכוד, עם החלטתה של ועדת הבחירות המרכזית בראשות השופט אליעזר גולדברג לפסול את רשימת כך מהתמודדות בבחירות לכנסת. גם אם הליכוד לא יהיה מי שיקבל את מירב הקולות של מצביעי כך, בכל זאת יאפשר סילוקו של כהנא לליכוד לנצל את 2־1 מנדטים שלא יתפזרו לתחיה, לצומת (ואולי גם ל"מולדת") כדי להקים קואליציה ימנית.

מהצהרותיהם של ראשי הליכוד בחודשים האחרונים ניתן היה להבין בירור כי כהנא הוא מבחינתם מאבד אשר לחישובים קואליציוניים אפשריים. יצחק שמיר אמר זאת חד משמעית, אחרים הודיעו על כך באופן פחות נחרץ והיו גם שצידדו בשיתוף פעולה עם כהנא (צחי הנגבי, למשל). מכל מקום, היה ברור כי לליכוד מצפים קשיים באפשרותו לנצל את כוחו של כהנא.

ועדת הבחירות פתרה לליכוד בעיה קשה, שכן לו היתה "כך" מכניסה לכנסת 2־1 מנדטים, קרוב לוודאי ששמיר לא היה מצליח להקים ממשלת רוב בלי להישען לפחות בהצבעת האמון בכנסת על כהנא. אם בית המשפט העליון לא יקבל בשבוע הבא את ערעורה של "כך" על פסילתה, צפוי כי לבנק הקולות הקואליציוניים של הליכוד יצטרפו עוד כשני מנדטים שיתפזרו בין התחיה וצומת, ואולי יאפשרו גם ל"מולדת" לעבור את אחוז החסימה. במצב זה הצטרפו לימין עוד כשני מנדטים "כשרים" מבחינת האסתטיקה הציבורית, והם עשויים להיות קריטיים לשפר את סיכויי הליכוד להרכיב את הממשלה הבאה.

בפרשת הפסילה פעל הליכוד גם מתוך שיקולים אנוכיים, אך המערך הגדיל לעשות כאשר פעל נגד האינטרסים של עצמו: נציגיו בוועדת הבחירות אמנם טענו כי ערכי הדמוקרטיה הישראלית ומגילת העצמאות חשובים יותר מאשר חישובים קואליציוניים — ונתנו קולם לפסילת כהנא — אך לא היססו להפעיל שיקולים פוליטיים צרים מיד למחרת, כאשר ועדת הבחירות המרכזית דנה בפסילת הרשימה המתקדמת. אין ספק בכך ששמעון פרס לא יבסס את הרכבת ממשלתו על קולות המתקדמת, אך לראשי המערך חשוב ביותר לשמור ביום על יחסים טובים עם נציגי הרשימות הערביות, כדי להקים עמן אחרי הבחירות "בלוק חוסם" להקמת ממשלת ליכוד. תוכנית המערך מתבססת על ההנחה שהוא יזכה במנדט אחד או שניים יותר מהליכוד; הנשיא יזמין את פרס להרכיב את הממשלה, בשלב ראשון יקים המערך "רוב חוסם" לקואליציה ימנית בעזרת המתקדמת, רק"ח וסיעות השמאל, ובשלב השני תוקם ממשלת מיעוט או ממשלה צרה בסיוע מימ"ד (בהנחה שתזכה לפחות במושב אחד), ואז תהיה הצטרפותן של יתר המפלגות הדתיות (או חלקים מהן) רק שאלה של זמן.

ראשי מטה הבחירות של הליכוד חכבו לפני ימים אחדים בדעתם כיצד יש לתקוף את המערך ולנגח את פרס על הקשר עם המתקדמת ורק"ח. הישגי "העבודה" בערבים הראשונים של משדרי התעמולה בטלוויזיה חיזקו את האגפים הקיצוניים בליכוד, הדורשים עתה קו אגרסיבי ביותר כלפי המערך. את התוצאות נראה כמעט מדי ערב בשלושת השבועות הקרובים: הליכוד יבליט את ריצתו של המערך לשמאל, ויקדיש טיפול מיוחד בפרס — "הכינוי של ערפאת", כפי שהתבטאו השבוע בליכוד.

במטה הבחירות היתה השבוע תחושת כשלון עם פתיחת משדרי התעמולה. התשדירים המקצועיים של המערך בערב הראשון היממו את נציגי הליכוד, שתשדיריו נראו לידם מגושמים ומשעממים. האופוזיציה למערכת ההסברתית הנוכחית התחדשה, וטענה כלפי יו"ר המטה, השר משה ארנס, כי דרושה רוויזיה כוללת של אסטרטגיית התעמולה. הטענה המרכזית היא שיותר מדי פוליטיקאים מעורבים בהפקת המשדרים, שעה שבמפלגת העבודה נתון כל הקמפיין הטלוויזיוני או הפרסום בעיתונים בידי אנשי מקצוע. מי שמושך לכיוון זה הוא בנימין (ביבי) נתניהו, אך השפעתו במטה ההסברתי קצת נוטרלה.

"נחזיר להם מנה אחת אפיים"

שר העבודה והרווחה ומ"מ יו"ר מטה הבחירות של הליכוד, משה קצב, גורף בימים אלה אהדה גדולה בהופעותיו הפומביות ברחבי הארץ. בבחירות הפנימיות שהיו בתנועת החרות נבחר במקום הראשון, אם אין לוקחים בחשבון את שלושת השרים הבכירים דוד לוי, אריאל שרון ומשה ארנס, שמקומם בעצם שוריין.

במשדרי התעמולה בטלוויזיה עתיד קצב בשבועות הקרובים להבליט את ההנהגה הצעירה בליכוד. קצב, הרואה עצמו מועמד אפשרי לתפקיד שר החינוך בממשלה הבאה, אם תורכב על ידי שמיר, גורס כי הליכוד שוגה באופני המאבק ההסברתי שלו במפלגת העבודה. לדעתו חייב הליכוד להקצין את המערכה ולנהל מסע אגרסיווי.

במשדרי התעמולה בטלוויזיה נראה שמפלגת העבודה מצליחה להכות את הליכוד.

מוקדם עדיין לשפוט. אני מודה שמשדרי המערך בערב הראשון היו טובים משלנו, אך אני מבטיח שזה לא יהיה עוד כך. אני יודע בדיוק מה הולך להיות בימים הבאים — אנו נחזיר להם מנה אחת אפיים. החלטנו להיות יותר ממלכתיים, אנו פונים לקולות הצפים, ובהתאם לכך אנו קובעים את קווי ההסברה. לא במקרה אנו רוצים להישמע נחמדים. יש לנו עניין לנהל מאבק בחירות רציני. אנו חושבים שהטיעונים שלנו חזקים מאוד, וכל עימות רציני שאינו גולש לפסים שליליים מביא לנו תועלת. ככל שנגלוש לעימותים של גימיקים וכל מיני תרגילים טלוויזיוניים, אנו עלולים להחטיא את המטרה, כיוון שלא נתמקד בנושא אלא בשוליו.

נראה כי אחת הבעיות הקשות היא מי מנהל את הקמפיין. במפלגת העבודה עושים זאת אנשי-מקצוע והם מצליחים. ואילו אצלכם בוחשים בזה הפוליטיקאים ואתם נכשלים.

קצב. לחשוף את השקרים

אנשי המקצוע צריכים לתת פירוש מעשי-מבצעי לעמדות של הפוליטיקאים למסרים שהציבו בפניהם. היות ואנו לא רוצים שיהיה זה מאבק בין אנשי-מקצוע, אלא בין פוליטיקאים, טבעי שיהיה לנו עניין להפוך את הפוליטיקאים לדומיננטיים.

ההחלטות מתקבלות בשיתוף פעולה של הצוות המקצועי והפוליטי בליכוד. כמובן שזכות ההכרעה היא של הפוליטיקאים, אבל יש גם לאנשי המקצוע אצלנו מעמד חזק מאוד והשפעה אדירה.

נראה שלליכוד בזמן האחרון בעיות לא רק בשידורי הטלוויזיה אלא גם במודעות בעיתונים?

היתה לנו בעיה כזו, תפסנו זאת, וכעת אני יכול לקבוע שהמודעות הבאות שלנו תהיינה קולעות יותר וטובות יותר. את השלבים הראשונים של ההתבשלות כבר עברנו, וכרגע אנו יודעים טוב יותר איפה לקלוע ויודעים טוב יותר להגדיר את המסרים שלנו, ונדמה לי שגם בתחום המודעות יש שיפור מיום ליום.

איך מצב הרוח הכללי כיום במטה הבחירות של הליכוד?

יש לנו קושי בגלל תחושת הביטחון שמאפיינת הרבה חברים, ואת בגלל האווירה ברחוב ובציבור, והאהדה מאוד את הליכוד. לפיכך אין כל־כך התעוררות בקרב הפעילים שלנו כפי שהיינו רוצים. אנו צריכים להתמודד מול עוצמה אדירה, שמאורגנת על-ידי מנגנונים של גופים הסתדרותיים וגופים ציבוריים בשליטת המערך.

אנו חייבים להביא עתה להתעוררות הפעילים שלנו. לכולם הרבה יותר רוחקיב מאשר לפעילי המערך. פעילי המערך נהנים מטובות הנאה. אצלנו אין הדבר כך. אצלנו פעילים שנתנו במוטיבציה, במסירות והזדהות, ובגלל שכאלה הם יכולים להצליח טוב יותר.

עמיר פרץ, ראש מועצת שדרות, אמר השבוע בתשדירי התעמולה של המערך בטלוויזיה כי הליכוד מזנח את ערי הפיתוח לטובת ההתנחלויות.

זו שטות מוחלטת. ההשקעות בערי הפיתוח היו פי־כמה מאלה שביו"ש בכל שנה ושנה. אני חושב שהמתנחלים ביו"ש ממלאים את אותה השליחות הלאומית החיונית ביותר. המתנחלים הם לא פרטיזנים. הם יצאו לשטח באישור הממשלה, זו של הליכוד וזו של מפלגת העבודה. והכנתו לפיכך להעניק להם את תנאי המחיה הבסיסיים. הם חיים שם תוך כדי סיכון אישי גדול מאוד. דברי עמיר פרץ הם שקר נוסף במסכת השקרים של המערך. הרי גם הוא יודע היטב שאף התנחלות אינה יכולה להגיע לאותה רמה של בריכות־שחייה ושל מתנ"סים ומרכזים קהילתיים כפי שיש בערי הפיתוח והקיבוצים.

גם דברי מפלגת העבודה על התנגדות הליכוד לנסיגה מלבנון ולתוכנית הכלכלית הם שקר מוחלט?

בוודאי. הם משקרים על כל צעד ושעל. מנסים להטעות את הציבור ולמכור לו לוקשים. המערך מעוות את החלטות הממשלה. הליכוד לא התנגד לנסיגה מלבנון. הוא הציג תכנית־נסיגה משלו. אני הייתי זה שהציע אותה לממשלה, ובאותה ישיבה תמכו בה מספר אלופים, ביניהם אלוף שהוא כיום אחד התעמלנים הראשיים של המערך, אורי אור.

מפרסומים שונים שהיו באחרונה מתברר כי יש לך ביקורת על דרך הסברת הליכוד. אתה חושב שיש לתקוף יותר את שמעון פרס?

הליכוד צריך לנהל את המערכה שלו סביב נושאים אידיאולוגיים. אך לעומת מה שקורה היום הוא חייב לנהל זאת בדרך של מערכת הסברה חדה, תקיפה וחריפה. לדעתי האגרסיביות אינה צריכה להיות מלווה בפגיעות אישיות, אלא מתוך מערכה של עימות רעיוני. אם מפלגת העבודה משקרת את הציבור צריך לחשוף זאת.

ומה אתה הצעת?

שיש להציג לציבור את כל שקרי המערך והנזקים לציבור בכל ארבע השנים האחרונות וגם קודם לכן. אך היו לכך מתנגדים בליכוד, והקו שלי לא נתקבל. הוחלט שמערכת ההסברה של הליכוד תעסוק בהווה ובעתיד. אני מצטער על כך, אך מקבל את דעת הרוב.

לדעתך צריך הליכוד כיום לעבור רוויזיה במערך ההסברתי כדי להדביק את מפלגת העבודה?

כרגע אנו עולים אט־אט על הפסים הנכונים. האמת היא שהייתי רוצה שנציג קו תקיף יותר, אך נראה לי שהתגברנו על המכשולים ואנו בדרך לניצחון. עוד נראה זאת ב־2 בנובמבר.

ויכוח בטונים שקטים על א"י

לפי שעה שוררת כמעט אידיליה בין מימ"ד למפד"ל. ד"ר בורג קורא לפורשים לשוב הביתה — אבל שאקי מרחיק אותם בעמדותיו הנציות

מאת גדעון אלון

המאבקים החריפים בין הפלגים השונים של היהדות הדתית הסיטו את תשומת הלב מן המאבק התוכני־רעיוני, המתנהל בין שתי המפלגות הדתיות־לאומיות: המפד"ל ומימ"ד. מנהיג מימ"ד, הרב יהודה עמיטל, מייסד ישיבת ההסדר "הר עציון" ומהוגי רעיון ישיבות ההסדר, השתתף השבוע בכנס ראשון של מפלגתו החדשה שהוקמה על דגלה את הסיסמא "לעסוק בצרכי ציבור באמונה".

דתיים

מאות חובשי כיפות סרוגות, מרביתם פליטי המפד"ל, גדשו את אולם בית הרופא בת"א והאזינו לדבריהם של הרב עמיטל, סגנו ליבנשטיין ושל פרופ' משה בר־אשר. הדוברים לא השמיצו את יריביהם מהמפד"ל ולא ניסו לנגח את פרופ' שאקי וחנן פורת בשל השקפותיהם הקיצוניות ותמיכתם בסיפוח שטחים אלא דיברו בכנות על המניעים שהביאו להקמת "מחנה המרכז הדתי". עמיטל הדגיש כי לצד הקיצוניות הלאומית העטופה מעטה דתי התפתחה הקיצוניות הדתית, שדוחקה אל מחוץ למחנה הלגיטימי את הדתיים הלאומיים אשר שביל הזהב הוא נר לרגליהם. חבריו יצאו נגד הלאומנות המשיחית הגוברת בציונות הדתית השפויה.

הצטרפותם למימ"ד של אישים דתיים־יוניים כיהודה בן־מאיר ויצחק רפאל, שהיו פעילים במשך שנים בשורות המפד"ל, השיגה שתי ציפורים במכה אחת: היא הביאה תנופה ופרסומת לתנועה למימ"ד, ועוררה זעם וחששות כבדים בבניין הקסטל בת"א.

הרב יהודה עמיטל, ראש מימ"ד. הטובה ליבנשטיין, חברת הנשיאות המקוממת לבנות

ובכל שאת, שתי התנועות אינן מסירות את הכפפות, וחצי הביקורת שהן משגרות זו כלפי זו הם לגופם של דברים — ולא לגופם של אנשים. מרבית ראשי המפד"ל כואבים את "עריקתם" של הרב עמיטל וחבריו. ביטוי נוקב לכך נתן השבוע בכנס בית בירושלים מנהיגה הוותיק של המפד"ל, ד"ר יוסף בורג. בורג, פוליטיקאי ותיק ומפולפל הידוע כי כל קול הנגרע למימ"ד נגרע מהמפד"ל, יצא בקריאה נרגשת למימ"ד להתפרק ולהתאחד עם המפד"ל. הוא הדגיש כי נוכח הפילוג חסר התקדים במחנה הדתי, תוכנה של הציונות הדתית להתלכד ולהתעלות מעל לחילוקי דעות. לדבריו, המשותף בין המפלגות השתיים בקרב הציבור הדתי־לאומי רב מן המפריד.

השבוע, בכנס "בני תורה" שערך הדור הצעיר במפד"ל, התייחס להקמתה של מימ"ד גם הרב ח"כ חיים דרוקמן. הוא הקף בגימה מאופקת את נכונתה לפשרה טריטוריאלית ביו"ש תמורת שלום ("מי שמדבר מראש על נכונות לוויתורים כואבים בא"י יותר למעשה כבר מלכתחילה").

ואולם לא תאוות השררה היא העומדת מאחורי התארגנותה של מימ"ד, כי אם מחאה נגד הקו הנצי שהשתלט על המפד"ל. ראשי מימ"ד שואפים באמת ובתמים להוכיח את דבר קיומה של אלטרנטיבה ציונית דתית שהשקפותיה מתונות. כלומר, התייצבותם של הרב עמיטל וחבריו כנגד המפד"ל אינה אלא הבעת אי־אמון בקו המיליטאנטי של נצי המפד"ל בראשות פרופ' שאקי, חנן פורת, הרב יצחק לוי, השר יוסף שפירא ודרוקמן. גם לו היו בורג, המר, יגאל ביבי והמנכ"ל הגריזי שאול יהלום נותני הטון במפד"ל — אין להניח שקריאתו המופגנת של בורג לראשי מימ"ד לשוב הביתה היתה זוכה באוזניים קשובות, כל ותותר כאשר ראש הרשימה, אבנר שאקי, מטיף לגירוש ערבים ולהחלת החוק הישראלי ביו"ש.

בינתיים לכבשי המצביעים הדתיים, שבמשך השנים ראו עצמם כמחויבים אוטומטית למפד"ל ואילו עתה נוטים למימ"ד לנוכח ההקצנה בהנהגת המפד"ל — נתן שלושם מכתב למורה המבוכים בעיתון "הצופה", שכלה מיכאל שער: "בפני יהודי דתי ומסורתי שאינו נמנה עם המחנה הנצי ואף מסתייג ממנו, עומדת הברירה לבחור בין המפד"ל למימ"ד. המפד"ל וראשה מרמזים בקול ברור בעד א"י השלימה. מי שאינו מוכן להקריב את חייו וחיי ילדיו על מזבח א"י השלימה, לא נותר לו אלא להצביע במימ"ד הדוגלת בוויתור על עקרון א"י השלימה בתנאים מסויימים, אפילו כזאב הדבר מאד".

מלחמות הסקרים

שתי נביאות מטעם ואחד בלתי תלוי

מינה צמח: שליש מהציבור מושפע מהתשדירים בטלוויזיה.
שרה שמר: רצ צריכה להבליט את קיצוניותה ולא להצניעה.
חנוך סמית: העימות אלוני—נאמן יפגע בהצבעה לליכוד ולמערך

מאת לילי גלילי ונדב שרגאי

שאלת השפעתם של תשדירי התעמולה בטלוויזיה על הבוחר הפוטנציאלי כרוכה בהרבה כסף ובמאות דקות שידור, שאת שניהם אפשר היה לנצל בדרכים אחרות. וככל זאת, במטות הבחירות של המפלגות אמרו כי השבוע, עם פתיחת התשדירים בטלוויזיה, התחילה המערכה האמיתית.

קשה לחשוב היכן עוד משקיעים כל כך הרבה כספים ומאמץ במוצר שתוצאותיו כה מפוקפקות. גם המומחים חלוקים בדעותיהם. בסקר שערכה ד"ר מינה צמח ממכון דחף (העובד עם הליכוד) אחרי מערכת הבחירות של '84, נבדקה מידת השפעתם של התשדירים על ציבור הבוחרים. 33% מהנשאלים השיבו כי הטלוויזיה השפיעה עליהם במידה מסוימת, ו־15% השפעו "במידה רבה". צמח מדגישה, כי המספר גבוה מאוד בהתחשב בעובדה, שאנשים בדרך כלל אינם נוטים להודות כי יש דבר מה המשפיע על דעותיהם. רבע מן הנשאלים השיבו כי "הטלוויזיה השפיעה עליהם יותר מכל כלי אחר". לשם השוואה, רק 6% ציינו כי מודעות התעמולה בעיתונים השפיעו על החלטתם, ו־10% הודיעו שלחוגי הבית נודעה ההשפעה הגדולה ביותר על אורח הצבעתם.

גם אם נתייחס בזהירות מופלגת ליכולתו של האדם לאתר את מקורות ההשפעה עליו, הרי דבר אחד אינו מוטל בספק: התשדירים זוכים לאחוזי צפיה גבוהים ביותר: 75% צפו בהם לפחות פעמיים בשבוע, ורבים מהם עשו זאת 4־5 ימים בשבוע. ד"ר צמח גורסת כי התשדירים משפיעים עתה בעיקר כ־20% מן הקולות הצפים, שכמעט מחציתם נעים בין שני המחנות.

ד"ר שרה שמר, יועצת בחירות שעבדה ב־'84 עם הליכוד, סוברת אחרת. שמר מתכננת את מערכת ההסברה של רצ. היא היתה מעדיפה לבטל כליל את התשדירים, ולהפנות את המאמצים והמשאבים בשיווק ישיר: באסיפות, בחוגי בית, בשבוע כלפני, במפגשים אישיים, בקלטות ובשאר האמצעים המאפשרים היזון חוזר עם הבוחר. 28 ימי התשדירים הם זמן קצר מדי כדי לשנות דעתו של אדם, היא אומרת — מה עוד שככל שמתקרב מועד הבחירות, קשה יותר להזיז את האנשים או לגפן תרומות קיימות. בזמן שנותר אין טעם להתווכח עם עמדות; מוטב להציג במקום זוית חדשה שתביאם לידי הרהור — "על זה לא חשבתי".

לחיזוק דבריה מביאה ד"ר שמר את מערכת הבחירות המוניציפאליות בבוסטון, בה התמודד מועמד אפור ולא־נחמד בעליל כבגר ראש עיר אחד. צוות יועציו התקשה מאוד להפוך אותו לחביב התקשורת, ועל כן החליט לעשות שימוש דווקא במגרעתו הבולטת: "לא נחמד — כדי לטפל בבעיות הקשות של בוסטון, זהו בדיוק הטיפוס שאנחנו צריכים". על דרך זה ממליצה שמר שרצ לא תיאבק בדימוי הקיצוני שיש לה, אלא תהפכו ליתרון. במקום לומר "אנחנו בכלל לא כאלה", נכון יותר להודות: "נכון, אנחנו קיצוניים, אבל את הקיצוניות הזו ניישם גם במשא ומתן. נהיה קיצוניים גם במה שנדרוש מן הערבים כלפי ישראל".

לדברי שמר, העיקר הוא להביא בתשדירים נקודות ראות חדשות, שהרי עמדותיו של הבוחר כבר קשיחות כלפי הטיעונים המוכרים. את כל אלה לא מצאה שמר בליל התשדירים הראשון: מה שכן מצאה בהם הוא ניתוק מוחלט בין מה שרוצים לשמוע, בין מה שבאמת מטריד את הציבור כרגע, לבין מה שהמפלגות משמיעות. האוריינטאציה של כל התשדירים היתה לעבר, ובכך לא סייעו לציבור הצופים לארגן מחדש את דפוסי המחשבה. היא מצאה גם הרבה שמים כחולים ("כמו תשדיר פרסום לאל־על").

שמר מוכנה להסתכן — ולהתנבא כי הליכוד ינצח בבחירות. התחזית שלה מתבססת על ניתוח התהליך הדמוגרפי, השינוי המגמתי והלגיטימציה של הליכוד, שפתח את שורותיו גם למצביעים אשכנזים, וכן על היעדר טיפול הולם של המפלגות בתחום הסוגיות המתלוות לסכסוך הישראלי־פלשתינאי. שבעתיים יעדיף הבוחר הישראלי לשמור בשלב זה על הקיים. לשמר יש "קבלות": בבחירות הקודמות היא היתה היחידה שחזתה בדיוק מירבי את תוצאותיהן.

במוצאי שבת, 15 באוקטובר, ישודר העימות הטלוויזיוני בין ראשי התחיה ורצ, פרופ' יובל נאמן וח"כ שולמית אלוני. העיתונאי ישעיהו בן פורת יציג למתעמתים שלוש שאלות מרכזיות. בן פורת בכיהונתה בעבר עימות טלוויזיוני בין מנחם בגין לשמעון פרס. עדיין לא ברור אם הליכוד יענה לתביעת המערך לקיים עימות בין פרס לשמיר גם הפעם — אך ללא מתן השאלות מראש.

ביקשנו לשאול את ד"ר חנוך סמית, סטטיסטיקאי, איזו השפעה יכולה להיות לעימות טלוויזיוני מן הסוג הזה על ציבור הבוחרים.

סמית: העימות הוא בין שני אנשים הנחשבים קיצוניים במחנותיהם. העימות לא ישנה דבר לתומכי שתי המפלגות: אנשי התחיה לא יעברו לרצ ולהיפך. יהיו גם מתלבטי מערך מעטים — אם בכלל — שיעברו להתחיה, או מתלבטי ליכוד שיעברו לרצ. לעומת זאת תהיה לעימות השפעה מסוימת על אלה המתלבטים בין הליכוד לתחיה או בין המערך לרצ. אירוע כזה יכול להזיז מנויות בקרב הימין השמאל ולמשוך מצביעים משתי המפלגות הגדולות אל רצ והתחיה.

משום כך כדאי לרצ והתחיה לקיים את העימות: הן לא יצאו נפסדות ממנו בשום מקרה, וכל אחת מהן עשויה לזכות בקולו של מצביע "כמוה" שהחליט להקצין את הצבעתו.

הסקרים מצביעים על עליה של המפלגות הקטנות בימין ובשמאל על חשבון שתי הגדולות. גם פעתה מבוד בין?

השאלה הגדולה היא מה יקרה איתן לקראת סוף החודש, ואת אין דרך להעריך עתה. העובדה ששתי המפלגות הגדולות צמודות מאוד כרגע, מעניקה עדיפות בעימות לאפשרות שהתהליך אשר התרחש בבחירות קודמות יחזור על עצמו גם הפעם — כלומר, שברגע האחרון יחזרו מצביעים מהסיעות הקטנות בשמאל ובימין אל המפלגות הגדולות. זאת ניתן יהיה לדעת רק שבועיים לפני הבחירות.

מי מרוויח היום יותר מצביעים — הימין הקיצוני מהליכוד או השמאל הקיצוני מהמערך?

הימין הקיצוני מהליכוד, אבל ההבדל אינו רב.

שמר. מה שהציבור רוצה לשמוע

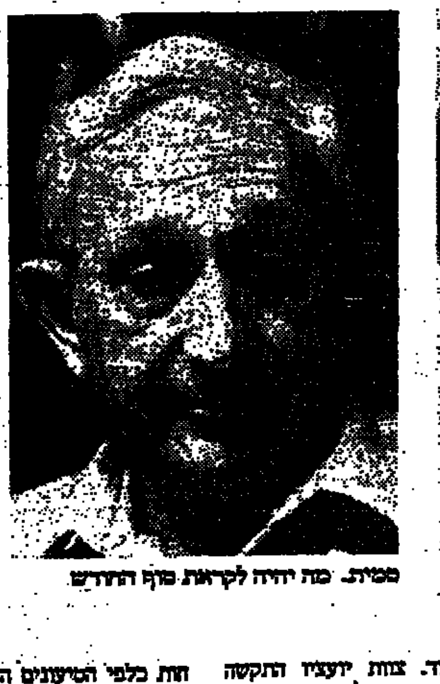

סמית. מה יהיה לקראת סוף החודש

צמח. אחוזי צפיה גבוהים

"שרשים" מרכז לימודים יהודיים | משרד החינוך והתרבות האגף לתרבות ואמנות | "בית המדרש הפתוח"

הנושא: "עם, ארץ, מדינה"
פרופ' ישעיהו ליבוביץ
ואורחיו
מרצים אורחים: פרופ' יצחק גלנר, מר אריה נאור, מר בועז עברון, פרופ' משה צימרמן
הקורס ייפתח ב־12.10.88 ויתקיים בכל יום ד' בשעה 16.30
מקום: מועדון "צוותא" תל־אביב
הרשמה: "בית המדרש הפתוח", טל' 5־663194־02
קופת מועדון "צוותא" תל־אביב

"מיסטיקה ורציונאליזם"
הייפגשו שניהם יחדיו?
סמינר סוף שבוע במלון "גרנד־ביץ" בתל־אביב, 21־22.10.88
המרצים: פרופ' משה אידל, ד"ר חנינה בן מנחם, ד"ר אביטל וולמן, פרופ' ישעיהו ליבוביץ, ד"ר דוד סתרן.
הרשמה: "שרשים", טל' 5־663194־02

"מסע בעקבות הצלבנים בארץ־ישראל"
סיור לימודי עם
פרופ' יהושע פראוור
מרצים ומדריכים: הארכיאולוגים דן בהט ועמנואל דמותי
תאריך: ימים רביעי־חמישי, 26־27.10.88
הרשמה: "שרשים", טל' 5־663194־02.

ג'יבור מקומי

מאת אודי ניר

כרוזות האבל עם דיוקנו כבר היו מוכנות, אבל הוא סירב למות. אבו־עכר נפצע לפני חודשיים בהפגנה אלימה בדהיישה. מאז הפך הנער בן ה־17 לדמות הנערצת במחנה. השבוע המריא לניתוח קריטי בארה"ב. לידתו של מיתוס חדש

. חדרו של אבו־עכר בבית החולים למקדש לאומני פלשתיני

יום שלישי האחרון, 4.10.88. מטוס קל"ם בטיסה 526 מתל־אביב לניו־יורק דרך אמסטרדם נושא את הדמות הנערצת ביותר במחנה הפליטים דהיישה שליד בית־לחם אל בית החולים "ניו־אינגלנד־ דיקנס" בבוסטון, לניתוח השתלת מעיים שסיכויי הצלחתו מוטלים בספק. מוחמד אבו־עכר (17), גיבור מקומי, פצוע־אינתיפאדה שרופאיו מגדירים אותו "נס רפואי", הוא החוליה האחרונה בשרשרת המיתוסים שאותם טיפחו הפלשתינים בשטחים בתקופת ההתקוממות.

לפני חודשיים, במהלך הפגנה אלימה ליד ביתו בדהיישה, נפצע מכדור בבטנו. בפתח חדר הניתוחים שבבית החולים "אל־מקאסד" במזרח ירושלים אמרו הרופאים לבני משפחת אבו־עכר שבנם מוחמד ימות בתוך שעות, אם לא בתוך דקות. הקליע מדומדם, מידי של חייל צה"ל, הגרסק בבטנו ופגע קשות במעי הדק ובמעי הגס, בתריסריון ובאיברים פנימיים אחרים. במחנה דהיישה כבר הספיקו חבריו להכין כרוזות־אבל עם תצלום דיוקן שלו. כמה מידידיו, חברי "ועדת העבודה" (ארגון הנוער המזוהה עם "החזית העממית לשחרור פלשתין"), הולו בהכנות לקיומה של לוויה המונית.

בינתיים, בבית החולים "אל־מקאסד", הערו רופאיו יותר מעשרים מנות דם לגופו, ושלפו מבטנו חלק ניכר מרסיסי הקליע. לא היה אפשר לעצור את הזיהום הפנימי, והם נאלצו לכרות את מרבית חלקיו של המעי הדק, וחלק מהמעי הגס. "הוא היה ביחידה לטיפול נמרץ במשך כשבועיים", נזכר רופאו האלדו אל־קרייע. "כעבור שבועיים שב חלה החמרה במצבו, והיה צורך לכרות את שארית המעי הדק, ושני שלישים מהמעי הגס. מבחינה רפואית זה היה מקרה אבוד. אדם לא יכול להתקיים בלי מעיים. מה כבר אפשר לעשות במקרה כזה למעשה פשוט המתנו למותו". כעבור שבוע החליט ד"ר קרייע לעשות עוד ניתוח. הפעם התקין במערכת העיכול של מוחמד ישירות לקיבה, מנגנון של הזנה מלאכותית והפרשה. המכשירים והטיפול הרפואי האינטנסיבי החזיקו אותו בחיים מאז.

החברים מדהיישה זוקפים לזכותם חלק ניכר מהצלחתו של אבו־עכר במאבק לחיים. "החבר'ה מהמחנה היכרו אותו באינתיפאדה להפהכה", אמר לנו אחד מהם. צריך היה לראות את החדר של אבו־עכר, חדר נפרד, מבודד מעט, בקצהו של מסדרון הקומה הראשונה של בית החולים, כדי להבין את כוונת הדברים. החדר היה לכעין מקדש לאומני פלשתיני. לעתים דומה לתערוכה של חומר־תעמולה פלשתיני־מרכסיסטי, ולעתים היה נדמה שמדובר בחדר המלודמה של ה"אינתיפאדה". על הקיר מעל ראשו של הפצוע נתלו כרזות פלשתיניות שהאדום־שחור־לבן־ירוק שולטים בהן, דגלונים פלשתינים צבעוניים, תחריטי עדיות ברומזה של המפה מן הים עד הירדן, תצלומים (גלויות לאומיות פלשתיניות) ועוד ועוד. כל אלה ניכסו מבעד לסבך הצינורות והמכשירים הרפואיים, המחוברים באחוד ויזואלי את גיבושו של אבו־עכר כסמל.

בתוך התפאורה הזו שכב הפצוע, נתון ברוב־כלל להשפעתם של סמי־הרגעה, מדמדם, רזה כבלתם, מעין איקונין בגרסה מהפכנית פלשתינית. עד מהרה היה החדר העגמומי אתר עלייה־לרגל לצעירי המחנה. החברים הקרובים, רובם ככולם בוגרים המוכרים היטב לשירותי הביטחון ולחוקרים בבתי המעצר באזור, קיימו תורנויות בישיבה ליד מיטתו של אבו־עכר.

אחרים, צעירים יותר, באו לבית החולים במשלוחות של הזדהות ועידוד. כעבור כמה ימים החלו מקליטים את מלותיו של אבו־עכר ברשמקול, למזכרת שתישמר אחרי מותו. נהגו לשאול בעצתו כיצד להתמודד עם החיילים, כיצד להיאבק, כמו בעצת אוראקל. בתוך כך נרקמו סביבו עלילות התהילה, ועיתונאים, בעיקר זרים, הוזמנו לחזות בתופעה המיוחדת. אחד העיתונאים, ששאל אותו מה המסר שלו לעולם אחרי הפציעה הקשה שלו, ראה את אבו־עכר מניף את ידו הפרושה בתנועה אופקית, ושמע אותו מלחש: "אבותנו נחסל את ישראל ואת הצבא הנאצי שלה".

באווירה הזו הלך התגבש המיתוס. ביום שני בערב, כשהמזוודה הקטנה עם חפציו של אבו־עכר ושל אביו נעים כבר היתה מונחת בחדר בית החולים לקראת המסע לארצות־הברית, היו שם כל החברים מדהיישה. "מרכיבנו ברשימת המבוקשים של השב"כ", אמר לנו אחד מהם כשמתיק סוד. הם ידעו לספר את העלילות שנרקמו סביבו כמי שחזר עליהן פעמים אינספור. מספרים, למשל, שאבו־עכר נהג תמיד לתחוב במגורת מכנסיו את המקלעת שלו. כשנפצע ב־6 באוגוסט, נפל מדמם, ונשמטה המקלעת התחורה על הקרקע. "כשלקחו אותו לבית החולים", סיפר לנו אחד החברים, "ביקש שנשמור לו על המקלעת. אחרי הניתוח, כשעדיין לא התעורר לגמרי מההרדמה, חזר ושאל איפה המקלעת שלו. היינו חייבים להביא לו אותו, ולהניח אותה ליד המיטה שלו". מספרים גם, שאבו־עכר היה מבוקש במשך שמונה חודשים לפני שנפצע. "הזהרנו אותו תמיד שלא יגזים, שייזהר מהצבא", אמר מ', ידידו הקרוב. "אמרנו לו, יותר טוב שתישאר בבית. אבל הוא לא ידע מה זה פחד. פעם אחת נפצע מריקושטים של כדור, וכאילו הדבר לא השפיע עליו. אמרו עליו שהוא הרוג על־תנאי, 'שהיד' (חלל במלחמת קודש — א' נ') בפוטנציה". ועוד מספרים כיצד עמד אבו־עכר בעינויים בבית המעצר, ולא דיבר בחקירה, וכיצד הפך לשם־דבר אפילו בפיהם של חוקרי השב"כ, ואיך היה הולך תמיד בראש ההפגנה. "העריכו אותו כלוחם מיומן מאוד גם לפני שנפצע", אמר ידידו מ' בלהט. "מהמיטה שלו בבית החולים הוא לימד אותנו איך לעקוב אחרי סיור רגלי של הצבא, ולהסדיר אותו עד שנצליח לגרש אותו מהמחנה".

פתח התקווה הרפואי של אבו־עכר נסתמן בדמותה של משלחת קנדית, שחבריה סיירו בגדה לפני כשבועיים. היה זה ימים אחדים לפני יום הולדתו שלו.

"נתבקשתי להרצות בפני חברי המשלחת על המקרה יוצא הדופן שלו", סיפר ד"ר קרייע. "הם שאלו אותי מה אפשר לעשות בשבילו, ועניתי חצי בצחוק שהאפשרות היחידה להציל אותו היא השתלת מעיים. ידעתי שניתוח כזה נעשה רק פעמיים בהיסטוריה בגופם של בני־אדם, ובשני המקרים נכשל. החולים מתו". חברי המשלחת יצרו קשר עם "השדולה הפלשתינית למען זכויות האדם", ארגון ערבי־אמריקאי שמרכזו בשיקגו. באמצעות קשרי הקהילה הערבית האמריקאית פתח הארגון במגעים עם בתי־חולים בארצות־הברית. מנתח־מומחה ממוצא פלשתיני, ד"ר אנטוני צהיון, הנמנה עם צוות המנתחים של בית החולים "דיקנס ניו־אינגלנד" בבוסטון, הסכים לקחת על עצמו את הטיפול באבו־עכר, ולקבל אותו לבדיקה.

"לו היה נשאר בירושלים, האלטרנטיבה היתה להניח לנער הזה למות לאט או מכים לידות בו", אמר הרופא יליד חיפה בראיון לעיתון בוסטוני. "אילו היה מת, היה הופך לעוד נתון סטטיסטי. אבל הוא הבשיך לחיות".

די מהר, בהתערבותו של חבר הכנסת יוסי שריד, הוסרו עכבות בירוקראטיות לנסיעתו של אבו־עכר לבוסטון. מצמרת המנהל האזרחי ביו"ש ניתנה הוראה להקל עליו ועל אביו את הליכי היציאה מהארץ, וביום שלישי לפנות בוקר הובל באמבולנס, מלווה במכונית של הצלב האדום, לנמל התעופה בן־גוריון. חברת התעופה ההולנדית הקצתה לו, לאביו ולרופאו מקומות בטיסה המתושבת לניו־יורק. מגבית מיוחדת שהוקמה למענו בארצות־הברית ובגדה אמורה לממן את המבצע הרפואי הסבוך, המוערך בכמאה אלף דולר.

שעות אחדות לפני שיצא את בית החולים, בחדר הגדוש בצעירי דהיישה, חבריו ל"ועדת העבודה ההתנדבותית" (כעין ארגון נוער של ארגוני השמאל הפלשתיניים בשטחים), אמר אבו־עכר לשני העיתונאים שניסו לראיין אותו: "הפציעה הזו רק חיזקה את השנאה שלי לישראל ולצבא המזרחי שלה". החברים חייכו בשביעות־רצון, וטרחו להזהר על הדברים, כדי לא להותיר כל מקום לספק.

שעה קלה אחר־כך הסירו בקדרות החדר את האביזרים הלאומיים הפלשתיניים, והפקידו בידי אמו את זר פרחי הפלסטיק שקישט את שולחן הצד שלו, מתנת ה"ועדה העממית" של מחנה דהיישה. למחרת אפשר היה למצוא על קירות הבתים בדהיישה סיסמאות עידוד וברכת החלמה כל "המהפכה" למוחמד אבו־עכר.

המיתוס מדהיישה הוא דוגמה קיצונית, קיצונית מאד, למתחולל בחודשים האחרונים ביישובים ובבתי־חולים שונים בשטחים. מאות צעירים נפצעים מירויות בעימותים עם צה"ל, והופכים הגדול הפכים לנכים לכל ימי חייהם. בבתי החולים מתחילות להירקם סביב הנפגעים עלילות התהילה של המרי הפלשתיני. כפי שכבר נוצר הזוי להזמני מיוחד בבתי הכלא, הולך ומתגבש הזוי זהותו של דם ומוות במסדרונות בתי החולים בשטחים. כשהפצועים חוזרים ליישוביהם, הם הופכים לסמלים של מאבק, זוכים לכבוד מיוחד, ובעיקר מתודירים. רבים בשטחים, בעיקר אנשי הדור הבינוני, בהם כאלה המצדדים בלב שלם בהמשך ההתקוממות המסורתית, מתחלחלים בחודשים האחרונים מתרבות העימות המתגבשת אצל הדור הצעיר. הורים רבים אומרים בגילוי־לב כי היחס שלהם לבניהם הפך מורכב מאוד. עירוב של הערצה ופחד, גאווה ויראה, כבוד וביכור. "אני רואה את ילדי־בית הספר האלה", אמר לנו אחד מאישי הציבור היותר מכובדים בגדה, "נערים במיטב שנותיהם, מהלכים בסמטאות שיכורי תהילה ומוות, מסומאים מדם. נכון, הם גיבורי המאבק שלנו, אין ספק, אבל לפעמים קשה להעריך את טירוף המוות הזה, את האהלות התשוקה להפוך ל'שהיד'. יש בזה מידה גדולה של עיוות ורוע, וזה מאיים מאוד".

שר החוץ הצ'כי בוגוסלב חלאופק לפרס: נתקדם לנורמליזציה בצעדים אירופיים, לא מיניים

מחזרים מן הגוש המזרחי

מאת רומן פריסטר

ההפשרה ביחס של מזרח־אירופה לישראל מתקדמת בצעדים גדולים: פולין מחפשת ביזנס עם ישראלים, הונגריה משקיעה 5 מיליון דולר בשיפוץ בית כנסת והצ'כים רוצים ברית ערים תאומות. ההון יהודי חזק מהחרם הערבי

בשעה זו אורז ח"כ אבא אבן את מזוודותיו כדי לצאת לסיור מקיף בחמש מדינות קומוניסטיות. אבן משמש עדיין יו"ר ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, ובמשרד החוץ בירושלים מפרשים את הסכמת המדינות הללו לארחו באופן רשמי כסימן לפתיחות, ולנכונות להקשיב לעמדות ישראל.

תת־השר יז'י אורבן, דובר הממשלה בוורשה, כבר פרסם הודעה על הביקור הצפוי וציין כי מדינתו "מעוניינת בשיפור היחסים עם ישראל על בסיס המציאות הקיימת, בלי לוותר על עקרונותיה המדיניים". ההסתייגות במתנת את הגובמן של מדינות ערב המקיימות יחסי סחר מקיפים עם פולין. לפני כשבועיים, אחרי פרסום ההודעה הצ'כית על חידוש הקשרים עם ישראל, התקפה פראג באמצעי תקשורת לוביים שהאשימו את המדינות הסוציאליסטיות בבגידה.

אך נראה כי המציאות אותה הזכיר יז'י אורבן חזקה מאשר החששות מפני הנגבה הערבית. מנכ"ל משרד החוץ אברהם כמיר מקיים עתה ביקור עבודה שגרתי בפולין. בתחילת השבוע יצא לבולגריה ראש מנהל התעופה במשרד התחבורה כדי לסכם משא־ומתן על הסדר טיסות שכר בין שתי המדינות. נציגי חברות אל־על וארקיע נמצאים כבר בסופיה, ויבואו טיסות מבולגריה והמבל באשדוה גראה סבלות. ראש משרד האינטרסים ההונגרים הגיע לקבלת פנים במשכן הנשיא בירושלים כדי לברכו לשנה החדשה, והפולנים הכניסו להחזר את משרד האינטרסים שלהם בהאורשה לבניינות עצמאיות, שתפעל ללא חסות השגרירות ההולנדית.

בקרוב תוסר גם החסות הכורה של בנק מקס"ר מהנציגות הפולנית ברמת־גן. לפני כחודשיים ביקר בישראל חבר הלשכה המדינית של המפלגה הקומוניסטית הצ'כית כאורח פרטי של חו"ש. עתה הוקמה חברת "קונסקס טרייד" שתפעל באופן מסודר את הסחר הבינלאומי עם פראג. בירושלים מצפים שבקרוב יילכו צ'כוסלובקיה ובולגריה בעקבות פולין והונגריה, ויפתחו אצלנו נציגויות רשמיות בדרג נמוך. בימים אלה שוב הארכו אשרות השהיה של המשלחת הקונסולרית במוסקבה, ואפילו ראש הממשלה יצחק שמיר, שמאז ומתמיד היה ספקן לגבי הסיכוי למצוא שפה משותפת עם בריה"מ, הצהיר השבוע כי לדעתו "מדיניות הגלאסנוסט תביא לחידוש היחסים עם ישראל".

עד לפני המדמה התקיימו המגעים עם ארצות מזרח אירופה תחת מעטה של חשאיות. ביולי הגיע ארצה חבר הפוליטביורו ההונגרי אישטוון שאבו, אך בשיחות עם פרס ושמיר הדגיש מפורשות כי הגיע כאיש עסקים. ביקורים "פרטיים" של אישים ישראליים במדינות הגוש המזרחי, הפיך עסקות סחר חשובות, הוסדרו לרוב בתיווכם של גורמים שאינם מעורבים בפוליטיקה. לא כולם עלו יפה: אשתקד סירבו ההונגרים לקבל בכבוד אפשט את פניו של השר אריאל שרון, וכאשר הוליטו ההונגרים כי ברצונם לאכלס מחדש את בית שגרירותם בת"א והלו הנבעים בשיחות גישוש דיסקרטיות בין הדיפלומטים המארמנים ליד מוסדות האו"ם.

ההסכם נחתם ב־14 בספטמבר '87 בברן, שוויץ, אך מאז השתנה כיוון הרוחות: לפתיחות במשרד האינטרסים בת"א, הנהגה מתוסת השגרירות השוודית, הוזמנו כ־200 אורחים שהוזמנו להשיק כוסיות טוקאי בברכת "לחיים". כאשר נסע יצחק שמיר לבודאפשט, כדיוק שנה אחרי חתימת ההסכם, הוא התקבל שם בלבבית מופגנת, וההודעות פתוחות. ומה שחשוב לא פחות — השלטונות הקומוניסטים אינם מתנגדים לפעילות הדיפלומטים הישראלים בקרב הקהילה היהודית בהונגריה, המונה כ־80 אלף נפש.

עתה דנים בשיפוץ בית הכנסת הגדול של בודאפשט. ההונגרים מוכנים להקציב חמישה מיליון דולר, בתנאי שיהדות העולם תוסיף סכום זהה. לטקס הנחת אבן הפינה לאנדרטה לקרבנות השואה התייצב סגן ראש הממשלה, ד"ר יוזף מאריאן, כשהוא חבוש כיפה.

ההפתעה הצ'כית

המשטר בפראג נחשב [illegible] ... כשהזמין שמעון פרס לשיחה בחדרו בבי־לון פלאזה, ליד האו"ם, את בוגוסלב חלאופק, שר החוץ הצ'כי, מיהר הובדו לשאול את קצין העתונות של המשלחת הישראלית בניו־יורק, אם הצ'כי יסכים להצטלם עם פרס. קצין העתונות פיקפק. מוכן להזמין צלם, שיצוב בעמדת המתנה בפרוזדור. כאשר הופיע האורח, הוא התקשה להבין משום מה היו בכלל היסוסים: לא רק להצטלם היה מוכן — גם לטלוויזיה הישראלית התראיין ברצון.

אולם ההפתעה הגדולה באה דווקא בשיחה התכליתית. אלון ליאל, רובדו של פרס: "הוא בא מוכן ומצוייד בתוכנית מפורטת ולא עסק את הבריה בשפה דיפלומטית מעורפלת. הוא ציין כי בעתיד הקרוב צפוי גידול משמעותי בתיירות מישראל, וכי השגרירות האוסטרית המייצגת את ארצו בישראל תתקשה לעמוד בעומס. מסיבה זו, אמר, רצוי שישראל תפעל בציגות קונסולארית של צ'כוסלובקיה. אחר כך הציע כי ישלחו ארצה לאלתר 2־3 מומחים שיבחנו אפשרות להרחיב את היחסים הכלכליים בין שתי המדינות. הוא הזכיר כי עד שנת 1967 הכיתה את עצמה פראג כמארנגר טוב לעסקים עם ישראל, והדגיש שבגיבור לכמה מדינות מזרח אירופיות — צ'כוסלובקיה איננה שקועה בחובות חוץ. בהמשך השיחה הציע לכונן ברית בין ערים תאומות בישראל ובצ'כוסלובקיה, לכונן יחסים בין שני הפרלמנטים ולקיים מגעים שוטפים בין המפלגה הקומוניסטית לבין המפלגות הציוניות בישראל".

פרס לא אהב את ההגדרה "משלחת קונסולארית". כידוע, המשלחות הקונסולאריות של ישראל ובריה"מ אינן נציגויות קבועות. הקמת משרדי אינטרסים, דוגמת פולין והונגריה היו בעיניו המינימום הדרוש — כשהשאיפה היא לכונן יחסים דיפלומטיים מלאים. "יחסים מלאים הם רק עניין של זמן", השיב חלאופק, "לא נתקדם בזמן מיני — נתקדם בזמן אירופי. ההונגרים והפולנים מדברים על כוונות של שנה, וזה נראה לי הגיוני בהחלט".

לפני כשלושה שבועות רמז גורם פרטי לפרס כי הצ'כים שוקלים להזמינו לפראג, אך התיווך נכשל והביקור לא יצא לפועל. עתה מנסים הצ'כים לקיים בדצמבר ועידה שתדון בבעיות המזרח התיכון. אש"ף גילה נכונות להשתתף בה, כמו גם מספר אישים במערב אירופה ובארה"ב. מישראל הוזמן אבא אבן, אך משרד החוץ בירושלים אינו רואה יוזמה זאת בעין יפה. הבהיר את עמדתו זו לפראג. על רקע ההתפתחויות האלו היו דבריו של מיניסטר החוץ חלאופק [illegible]

[illegible]

בכל המקרים, באו ההוכחות לחידוש הקשרים עם ישראל מהווקם מן הממשלות במזרח אירופה. יהיה זה איפוא הגיוני לזהות על קנקנו של המפנה ועל בקורה האמיתי של "האהבה" הפתאומית הזאת.

השבוע נפגשו לארוחת בוקר מיוחדת במינה, בביתו הניו־יורקי של שאול איזנברג, עשרים אנשי עסקים יהודים. בשיחה הועלתה אפשרות להשקעות מאסיביות בהונגריה. תחילת העניין במגעים שהתקיימו בארץ, בהשתתפות משרד החוץ ובקונהו הפעילה של דוד קמחי, בעבר מנכ"ל המשרד ועתה אחד מעוזריו של איזנברג. פגישה דומה התקיימה גם בביתו של אדגר ברונפמן, נשיא הקונגרס היהודי העולמי.

ארצות הגוש המזרחי לוטשות עיניים להון היהודי הדרוש להן להצלת כלכלתן המתמוטטת — והזאת במדינת ישראל גשר בנוח אל לבם וכיסם של המשקיעים הפוטנציאליים. בין המומחים הפרשנים חלוקות עדיין הדעות מה קודם למה: האם המגעים המדיניים סוללים דרך ליחסים כלכליים או שזה להיפך.

ההשרומות שהציעו פולין והונגריה במשק מאפשרות עתה שיתוף קפיטליסטים מערביים בהקמת פרויקטים משותפים וביוזמות. הנסיונות לעניין משקיעים ישראלים בפרויקטים כאלה לא הניבו עדיין תוצאות משמעותיות. התוכנית להקים בהונגריה מפעל ליצור סוללות (בשיתוף [illegible]) לא קרמה עור וגידים. [illegible] המפעל מייצא את כל תוצרתו לאפריקה, אך כבר עתה מתעוררים ספקות אשר לתועלת שבדבר: יש סכנה שהידע הישראלי שמסופק להונגריה ינוצל בסופו של דבר להתחרות בשיווק מוצרים חקלאיים ישראלים באפריקה, ובראש וראשונה — בארצות השוק המשותף.

ניגודי האינטרסים בין משרד החוץ לבין משרד המסחר והתעשיה, והקרע בהידברות בין שני השרים מקשים על גיבוש מדיניות אחראית ואחידה בעניין רגיש זה. אודי ני, האחראי על הדסק המזרח־אירופי באגף הכלכלה של משרד החוץ, אומר כי "ברמה הפקידותית יש שיתוף פעולה משביע רצון" — אולם ההחלטות המשמעותיות מתקבלות, כידוע, בדרג המדיני.

פקידים בכירים במשרד התמ"ת קובלים על כי גם הם לא תמיד מוכנסים בסוד העניינים, וכי לשכת השר מנהלת את עניניה באופן עצמאי. בבדוץ הזיקה אל בירות מזרח אירופה משתתפים גם פוליטיקאים אחרים, שלעתים מפזרים הבטחות שאי־אפשר לקיימן. "הגוש המזרחי מעוניין ברכישת טכנולוגיות מתקדמות שאנו מנועים מלספק לו על פי התחייבויותינו כלפי ארה"ב. למרות זאת ניתנו הבטחות גם בתחום זה", סיפר לנו פקיד אחד. פקיד אחר אמר: "אנו מדברים עם הפולנים וההונגרים על עזרה כספית משמעותית. ההבטחות נופלות על אוזניים כרויות, כי במזרח־אירופה קיים עדיין מיתוס השדולה היהודית הכל־יכולה. כאשר יוודע לדעת שאנחנו בסך הכל מדינה קטנה ועניה ואין כיסוי לשטרות שאנו מפזרים — יפגע הדבר באמינותנו".

באוזניה נודע כי השר שרון עומד למנות נספח כלכלי בפולין. יש הרואים בכך מהלך פוליטי שמטרתו היחידה לחזק את מעמדו, שהרי מאחורי העסקים עם [illegible] ... האמור לבקר בארצות הגוש המזרחי אחת לחודשיים. אמנון קוסלר, מנהל הדסק המזרח אירופי העובד במשרד התמ"ת כבר 30 שנה, זכה במכרז — אך עדיין לא נמצא לכך התקציב.

למרות הויכוחים הפנימיים, הודק הקשרים עם מדינות שניתקו אתנו יחסים דיפלומטים אחרי מלחמת ששת־הימים, ויש להניח שהתהליך לא ייעצר. הנוסחה ש"אין התקדמות בלי ועידה בין־לאומית" נמחקה מאוצר הביטויים שהיו שגורים בפי המדינאים המזרח־אירופים; במשרד החוץ בירושלים מעריכים כי בדורה של בריה"מ נהגות עתה מעצמות מסויטת, וכי הקרמלין אינו מתערב בעשייה ואולי אף מעניק ברכת דרך צלחה. "המדינות הללו עוקבות בדריכות אחת אחר צעדיה של רעותה", מסביר אלון ליאל, "ככל שמתרחב המעגל, כך הולכת השפעתו של הלחץ הערבי ופוחתת. כאשר נודע לנציג ההונגרי בישראל כי גם הצ'כים עולים על העגלה, אמר בגלוי שבצוותא זה תמיד קל יותר". אם נזכור את הקפאון המדיני במזרח התיכון ואת האינתיפאדה — מותר לסכם את התהליך כהצלחה לא מבוטלת של מדיניות החוץ שלנו".

היחסים במספרים

הנתונים הסטטיסטיים המתפרסמים כאן לראשונה משקפים בקווים כלליים את התפתחות הסחר הבינלאומי של ישראל עם ארצות מזרח אירופה. אי דיוק מסוים נובע משיטת הרישום שאינה מאפשרת מעקב מסודר אחר תנועת הסחורות שרוכשות החברות־הבנות של המדינות הקומוניסטיות במערב אירופה.

טובין אלה נרשמים כיצוא לאוסטריה (כמו במקרה של "אלימקס", חברה וינאית הקונה בישראל מצרכים עבור מזרח גרמניה, או "איטלמקס" מפולין שמרכזה במילאנו). המספרים מבוססים על נתוני משרד התמ"ת (באלפי דולרים).

מדינה	יצוא ב־87'	יבוא ב־87'	יבוא ויצוא במחצית הראשונה של 88'	
בולגריה	1,150	2,708	1,196	4,104
בריה"מ	–	–	– 38	–
מזרח־גרמניה	2,040	109	67	356
הונגריה	8,040	9,572	11,208	5,373
יוגוסלוויה	24,138	15,295	8,499	12,593
פולין	4,258	53	146	537
צ'כיה	2,541	191	147	928
רומניה	6,770	30,593	19,120	5,235
סך הכל:	48,956	58,628	40,421	29,126

סבירות נמוכה

מאת עוזי בנזימן

במוקדי השלטון בישראל אין מאמינים שאש"ף יכריז על הקמת ממשלה גולה, ולכן אין נערכים לקראתה

תגובתם תתפצל, גם אם יקים אש"ף ממשלה גולה

אברהם תמיר, כיום מנכ"ל משרד החוץ, אמר פעם שמוקדי השלטון בישראל מעולם לא נערכו לקראת נסיבות שאינן תואמות את הקונצפציה השלטת. משום כך הופתעו תמיד (ראה מלחמת ששת הימים, מלחמת יום הכיפורים, בוא סאדאת לירושלים) וזו, קרוב לוודאי, הסיבה לשאננות השוררת בימים אלה את הדרג הממשלתי העליון מול האפשרות שאש"ף יכריז על הקמת ממשלה פלשתינית. חברי הממשלה והפקידות הבכירה אינם מוכנים, או אינם מסוגלים, לעסוק ברעיון זה באופן מסודר ורשמי, משום שהוא סותר את תפיסת־העולם הרווחת.

עד כה לא קיימו הקבינט, או הממשלה, או אחת מוועדות השרים, או ועדה בין־משרדית כלשהי דיון על האפשרות שאש"ף אכן יכריז על ממשלה פלשתינית זמנית ו/או גולה.

לכאורה, מהלך כזה של אש"ף אינו היה ההא בגדר האפשר. לכאורה, יהיה זה צעד דרמטי, מיוחד וחסר תקדים, אשר יחייב תגובה ישראלית. לכאורה, התפתחות כזאת מעודדת להולל תהליך שאינו מאפשר להישאר אדישים כלפיו. לכאורה, תכסיס כזה עלול להביך את ישראל ולקלוע אותה למצוקה מדינית לא־מבוטלת.

לכאורה, להחלטה כזאת עשויות להיות תוצאות מוחשיות מיידיות: תהיה לה השפעה מהירה, חמורה, על המצב בשטחים: היא מיועדת לגרום להכרה בין־לאומית רחבה בממשלה הפלשתינית הגושה ולסבך את מעמדה המדיני של ישראל: היא אמורה להציג את אש"ף כשווה משקל לממשלת ישראל בזירה הבינלאומית: יש לה כושר לקדם את התביעה להכרה בין־לאומית רחבה במעמד הפלשתינאים כעם ריבוני ובזכותו על חלק מארץ־ישראל. ובכל זאת, ירושלים אינה מודאגת.

חשש מהדלפות

יש אמנם כמה פקידים בכירים שנותנים דעתם להתפתחות האפשרית, ואחד מהם אף מודה ששנתו נודדת בעטיה. אבל לכלל דיון עקרוני, או מעשי, בפורום ממשלתי מוסמך לא הגיעו הדברים. כאשר מנסים להבין התנהגות זו מגיעים למסקנה הבאה: מסתבר כי ההנחה המתנדבת במסדרונות השלטון בירושלים היא, שעצם קיומו של דיון מסודר ורשמי באפשרות הכרזתה של ממשלה פלשתינית יעיד על דאגתה של ישראל מפני התפתחות זו — ולכן מוטב להימנע מכך. במלים אחרות: ירושלים חוששת כי התרום לקידומו או למימושו של רעיון הממשלה הפלשתינית הגולה (או הזמנית), אם תידרש לו ברצינות הפנימיים. לכן היא מבכרת להתעלם ממנו באופן רשמי. אש"ף יוק. סיבה שנייה לאדישות המוצהרת: חשש מפני הדלפות.

הלוך המחשבה הוא כזה: מוטב לא לכנס שום פורום בין־משרדי, אפילו לא את הקבינט, כדי לא להיחשף לסכנה של פרסום השיקולים, המפתים והתשובות הישראליות המוצעות למהלך האש"פי.

בכל אחד ממוקדי השלטון — משרד ראש הממשלה, משרד החוץ ומשרד הביטחון — התקיימו כמ. התייעצויות נפרדות. הקו המסתמן הוא לנקוט בפעילות בין־לאומית ענפה ככל האפשר, כדי להרתיע את אש"ף מלממש את כוונתו. לצורך זה מגויסים מנהיגי מצרים, ארצות־הברית, ברית־המועצות וראשי מדינות נוספים ממזרח (ראה בשיעתו הקרובה של אבא אבן למזרח־אירופה) וממערב, שאש"ף אמור להתחשב בדעותיהם. ישראל מציעה לממשלות אלה את הטיעון הבא: ישראל וארצות־הברית מתנגדות להקמת ממשלה פלשתינית, וללא שיתוף פעולה מצדן לא ניתן להבקיע, ולו סדק, בקיפאון הנוכחי. המצב במזרח התיכון מסובך בלאו הכי. אם אש"ף יכריז על ממשלה פלשתינית, יכביד על המצב עוד יותר ולא יקדם את פתרונו. מוטב לו להימנע מכך, לפחות לפי שעה.

פרס ואנשיו אף מוסיפים בשיחות פרטיות עם מדינאים זרים, כי מהלך מעין זה מצד אש"ף יקשיח ביתר שאת את עמדתו של יצחק שמיר ויסתור לחלוטין את עקרונות תוכנית לונדון שהוסכמו בין שר החוץ למלך חוסיין, שהיא בסופו של דבר (לפי גירסת משרד החוץ הנוטה לסבר את אזנה של ארצות־הברית) גלגולה של תוכנית רייגן משנת 1982. בירושלים מאמינים שהנמקות אלה אכן משפיעות על עמדותיו של ערפאת וכי הוא פועל, בשיטתיות, לסכל בתוך אש"ף את הרעיון — לפחות עד לאחר הבחירות בישראל ובארצות־הברית. בירושלים מצביעים על הקרע הפנימי בתוך אש"ף וסומכים על כך שדי בו למנוע את הוצאתה של תוכנית הממשלה הגולה אל הפועל.

על בסיס הקונצנזוס

אם תחזית זו תתבדה ואש"ף יכריז בכל זאת על הקמת ממשלה פלשתינית, ניתן לשער שבמימסד הביטחוני תנקוט ישראל יד קשה כלפי אישים שיהיו מזוהים עם הממשלה הזמנית (ראש הממשלה הבהיר בכנסת ב־10 באוגוסט: "מי שינסה לממש הצעה לממשלה גולה ייתקל ביד ברזל"). במישור המדיני, תבהיר ישראל בין הכרזה על הקמת ממשלה פלשתינית לבין הכרזה דומה שתלווה בשינוי בעמדת אש"ף.

אם ערפאת ואנשיו יסתפקו בהגדרת עצמם כממשלה פלשתינית, תטען ישראל כי השינוי הסמאנטי אינו עושה עליה שום רושם, וכי מוטב לו לעולם לא להתחשב בו. אם יצרף אש"ף להכרזה האמורה הודעה על שינוי מפליג בעמדתו (קבלת החלטות האו"ם 242 ו־338 ונטישת דרך הטרור), תתפצל תגובתה של ישראל: פרס ורבין יקראו לפתוח בדו־שיח עם ההנהגה הפלשתינית בדמותה החדשה, ואילו שמיר יקבע כי אין מקום לקיים עמה מגע כלשהו והדרך הנכונה היא לבלום את אש"ף, תהיה עמדתו וצורתו אשר תהיה, בכל הזמנות, בכל שעה ובכל מקום.

בחוגו של ראש הממשלה מאמינים שיש בישראל קונצנזוס פוליטי נגד מדינה פלשתינית עצמאית ונגד ממשלה הפועלת מטעמו של אש"ף. על בסיס הערכה זו, יפרשו במשרד ראש הממשלה כל מהלך של אש"ף כמשרת את היעד האמור וישללו אותו מכל וכל. בסביבתם של שר החוץ ושר הביטחון (עם הבדלי־גוון בין השניים) ניתן לקלוט הערכות הפוכות, שמאפשרות להם לפרש שינוי (אפשרי) בעמדת אש"ף כצעד שסולל נתיב חיש לשלום אך אינו מוביל בהכרח להקמת מדינה פלשתינית.

סיכומו של דבר — על־פי האמונה הרווחת בימים אלה בירושלים, כי הכל תלוי בערבים (במקרה זה אש"ף), תמצית ההערכה הרווחת היא: סבירות נמוכה שאש"ף יכריז בקרוב על ממשלה עצמאית והסבירות אפסית שילווה הכרזה מעין זו בהודעה על שינוי ממשי בעמדותיו.

אפשר להירגע.

גיוס כספים במחתרת

מאת בני לנדאו

מטווח הביטחון של בוורלי הילס, תרמו בשבוע שעבר האמריקאים את חלקם למסע הבחירות של הליכוד ולקידומה של נורמה פסולה מעיקרה בתרבות הפוליטית של ישראל. הסברה הרווחת היא ששתי המפלגות הגדולות גייסו פה כ־3 מיליון דולר

לילי ואריאל שרון. העניין בסוסים מקדם את גיוס התרומות

תצלום: אי־פי.

בוורלי הילס

פגישה פרטית מתמשכת בהליכי הדמוקרטיה המקומית היתה מבדלת הראי סופר־רועם. לא קשה לנחש את תגובתו של ציבור הבוחרים האמריקאי לו היה מסתבר פתאום כי המפלגה הרפובליקאית, למשל, מממנת את מסע הבחירות הפטריוטי שלה באמצעות משאבים הזורמים אליה מיפאן או מערב הסעודית. ג'ורג' בוש מגייס כספים בקוריאה? עצם המחשבה שאזרחי מדינה זרה תורמים מכספם במטרה להשפיע על תוצאות המאבק ולהביא לניצחונו של מועמד אמריקאי מסוים היתה מהווה עילה מספקת לרעידת־אדמה פוליטית. ככה זה בארה"ב. אפילו גיוס כספים לצרכים פוליטיים בקרב אזרחי המדינה הוא תהליך מוגדר ומוגבל בשורה של חוקים.

בישראל הפך כנראה אי הסדר הפוליטי למצב העניינים הנורמלי. שר המסחר והתעשייה, אריאל שרון, נחת הנה בחסות החשכה, התמקם בקומה ה־12 של הפור סיזנס' ("חסמתי אוטומטית. חצי קומה", התגאר פה איש המשרד הכלכלי שהייב את מדינת ישראל בחשבון) והחל מתדרך נודרשים בין אנשי מקרקעין, מספרונים ויצרני בגדים, שאיחדו אותו בשורה מתישה של ארוחות־ערב והעניקו לו עשרות אלפי דולרים.

"אין פטפטים מיותרים", העיד אחד היהודים שנטלו חלק במפגש שהתקיימו בשבוע שעבר. "הרמה האינטלקטואלית היתה נמוכה אבל הסכומים מצטברים. הם יודעים כיצד לטפח אתם את הקשרים".

האיש האחראי לטיפוח הקשרים — תחום התמחותו הוא אנשי הליגות הנמשכות — הוא קונסול לשעבר בשם יורם אורן. אורן שימש עד לפני זמן־מה כקונסול לענייני יהודי בריה"מ בלוס־אנג'לס. כחוסת התפקיד המגור איחד הקונסול התום־הטבע שורה של תורמים בכוח העושים עדיין חשבון ארוך עם ואשכבים ועם מפא"י ההיסטורית. "ביתי הוא מצודתי־ואבל", התפאר הקונסול ערב שובו לארץ.

בתוך חודשיים שב ונחת בקליפורניה (עוד הפרה גסה של כללי ממשל תקינים) כאיש הפו"ק במסע גיוס הכספים של הליכוד. אוסף בסך של סודיות מתחרותית הוזל העסקן מגגיע לעיר את כוכבי המפלגה. ארנס, נתניהו, שרון. יד לפה. בלוס־אנג'לס יודעים מאות מבני הקהילה מה קורה, אבל את ציבור הבוחרים בישראל יש להותיר בעלטה מוחלטת, שלא ידעו איך עוברים עליהם.

"מה זה בדיוק האורן הזה" תהה פעם איש־עסקים מקומי באוזני ידידיו. "אני תמיד רואה אותו עם כל השרים האלה. מה הוא בדיוק עושה?" — "מה שהוא אומר לי לעשות", באה התשובה. "הוא מביא אותם אל הכסף שלך".

איש אינו יודע בוודאות באיזה סכומים מדובר. הסברה הרווחת היא ששתי המפלגות הגדולות גייסו פה, בסך הכל, כ־3 מיליון דולר.

יורם אורן במעט ומכחיש את עצם התהליך. "תאמין לי שאני לא יודע כלום", הוא משכנע אותך בבנות מוחלטות. "אני לא בעסק. אין לי מושג מה קורה. שרון הגיע הנה בסך הכל לביקור פרטי. יש לו חברים. תשאל את משולם ריקליס". הוא נשמע הרבה יותר משעשע כשהוא חותך וקובר לסדרה פנטסטית של השמצות על מסי תרמן (שביצע תפקיד דומה עבור פרס), ועל רעייתו, גיסו וכל בני משפחתו וידידיהם. "פרס" הוא מתמרמר, "פרס לא גייס פה אפילו אלף דולר. הכל שקרים. כל מי שסיפר לך שמישהו נתן לו כסף עבד עליך בעיניים. מרווין דייוויס תרם מיליון דולר? מרווין דייוויס אפילו לא יודע איפה ישראל נמצאת".

בשיחה אחרת חושף אורן מקצת מהטכניקה. "כשהם באים אלינו ומתלוננים שאין כל דרך לנכות את התרומות ממס־הכנסה, אנחנו אומרים להם: מה שיעור המס שלך? 30 אחוז או תתרום 700 דולר במקום אלף". מסע התרומה הקרוקודילי הביא בסוף השבוע לעיר את אריאל ולילי שרון, אהוד אולמרט, בני פמליותם (כולל בנות־זוג), ואחדות השוק התבכבי היתה מוכרת עד דכא. בין השאר נפגש שרון, לטענת מקורות, עם דייוויד מורדוק, מולטי־מיליונר, אחד מעוזריו לשעבר של ריצ'ארד ניקסון ושותף לשעבר של ארמנד האמר. אומרים שהעניין המשותף היה סוסים ערביים, אבל לנו הרי אסור לדעת.

בשבת טס השר לפאלם ספרינגס ונפגש עם האוואד מרגולים, מגדולי יצואני ההדרים בקליפורניה ובעל תוחי־עסק בעמק האימפריאל. גם מרגולים עוסק בסוסי־מירוץ, האיש לא יתפתע במיוחד אם יסתבר פתאום שגם שרון הוזל מספח סוסים ערביים בחווה. בין שני אלה קפץ השר גם למשרד של הבנקאי המולטי־מיליונר אייב שפיגל, ראה את איש ההשקעות מייקל מילקן וקיבל המואה גם מהתעשיין אורי הארקס. יומיים קודם בידר את אלי מרמור, כחוגלן ישראלי לשעבר, ואת ידידיו, ובערב המחרת סער על שולחנו של הצוויר מגבאות התנאית לדיפרפת ובדנוי" בביתם של הישראלית לשעבר רמה לינו ובעלה הדרום־אפריקאי ליאון. המסיבה נמשכה עד שתיים אחר חצות והבית המה ידידים וסקרנים, החל בכלי אורן וכלה במנחם פרייבש. וכך, ממטווח הביטחון של בוורלי־הילס, תרמו האמריקאים את חלקם למסע הבחירות של הליכוד ולקידומה של נורמה פסולה מעיקרה בתרבות הפוליטית של ישראל.

וזוהי רק ההתחלה.

هكذا من الاهل

مكبرة من الأصل

חייו הכפולים של בי"ס "אילנות"

מאת נילי מנדלר

מנהלת בי"ס ברמת-אביב הודחה על-ידי מנכ"ל משרד החינוך. הסיבה: היא לא השכילה לשתף פעולה עם עמותת ההורים בביה"ס ולמזג בין תכנית הלימודים הרגילה והנוספת. עתה מתבררת תביעתה נגד המנכ"ל. שאלת-המפתח: מי מנהל בית-ספר עם עמותה, המנהלת או ההורים?

"זה הילד שלי. אלוהים. אני נותן את הדבר הכי יקר לי לבית הספר ולא נותנים לי להיות שותף במה שקורה שם. איזה מין דבר זה?" מתרעם צבי רמות (55), יו"ר עמותת ההורים בבית הספר היסודי "אילנות" ברמת-אביב, אחת מדמויות המפתח שהביאו להדחתה של המנהלת רבקה ארגוב מתפקידה.

המאבק בין עמותת ההורים למנהלת חרג זה מכבר מגבולות בית הספר, והגיע לבית הדין האזורי לעבודה בתל-אביב. ארגוב תבעה את מנכ"ל משרד החינוך, שמשון שושני, בגין החלטתו להדיחה, אחרי שנמצאה כלא מתאימה לנהל בית-ספר קהילתי, שעמותת ההורים בו מפעילה תכנית-לימודים נוספת.

המשפט טרם הסתיים. ארגוב טוענת כי כמה מפעילי העמותה, וביניהם רמות, התנכלו לה, וכי התערבו בניהול השוטף של בית הספר, עד כדי כך שצריך היה להמציא להם הסברים על כל גיליון בריסטול שנדרש במהלך העבודה. סיפור "אילנות" מרתק, משום שהוא שופך אור על תופעת החינוך האפור, ומחדד את השאלה מי מנהל בית-ספר עם עמותה, ההורים או המנהלת והמורים, ומהי הפסקת מעורבות הורים להתערבות.

המשבר בבית-ספר זה מתבטא היום בהתבקעותו לשניים. תכנית הלימודים הנוספת, על צוות המורים, אנשי המקצוע האחרים וההורים הפעילים בעמותה, פועלת כישות נפרדת מהתכנית הרגילה. בתחילה היה עימות בין המנהלת ובין הישות הזו. אחרי הדחתה לקראת שנת הלימודים תשמ"ט, ומינוי אחת המורות, הרסה בראשה תחתיה, לבש המאבק אופי חדש: המורות הרגילות מסרבות לשתף פעולה עם צוות התכנית הנוספת.

כמה מסיבות ההתנגדות למיזוג שתי הישויות עולות מדברי רמות: "חלק גדול מההורים הפעילים בבית הספר הם יותר אינטליגנטים מחלק מהמורות הרגילות". העמותה שוכרת את המורים של תכנית ההעשרה. היא מוליכה במקרה הצורך על פיטורים. המורות הרגילות הן אמנם עובדות מדינה, אולם למעורבות ההורים בעשה בבית הספר נודעת השלכה גם עליהן. "מורים בינוניים וגרועים ינשרו במשך הזמן באופן טבעי מבית-ספר כמו שלנו, שדורש מהם הרבה יותר השקעה".

העמותה הנוראה

צבי רמות מנוגד כשהוא מדבר על התנגדותה של הסתדרות המורים ל"עמותה הנוראה באילנות", כהגדרתו. הראיון אתו מיטיב עם עניינה של העמותה. אלה הורים שאכפת להם באמת איזה חינוך מקבלים ילדיהם בבית הספר, הם מוכנים לא רק להשקיע ממון בהעשרתו ובגיוונו, אלא לתרום מזמנם וממרצם. רמות הוא מנהל השיווק וההפצה של "מעריב", נשוי ואב לשלושה. רכש דירה ברמת-אביב הישנה, כדי שילדיו ילמדו בבית-ספר שהחליט להפכו ל"קהילתי" ולאפשר בו הקמתה של עמותת הורים. נכנתנו לבקר בגלל... ולא פוטר את המורים, המנהלת או

צבי רמות. שותף ביטחון של מי שעמותתו עומדת מאחוריו
תצלום: עוזי קרן

רשויות חינוך אחרות מלמדות משהו על הביטחון העצמי והגיבוי שמעניקה עמותה להורים. שרק יעז מישהו להזיק לילדו בגלל הביקורת שהוא משמיע.

28 מורים ושני עובדי מנהלה (מזכירה בתוספת משרה ומרכזת פעולות העמותה) נשכרו על-ידי ההורים. רואה חשבון ומנהל חשבונות בשכר מטפלים בכספים (משכורות, מס הכנסה, פיקוח על ההוצאות). כל הורה משלם 99 שקל לחודש בעבור ילד, 178 שקל בעבור שני ילדים ו־230 שקל בעבור שלושה. למתקשים לשלם ניתנות הנחות. משרד החינוך מעביר לבית הספר הקצבה מיוחדת, בנוסף למשאבים הרגילים. תקציב נוסף בא מהעירייה. יום הלימודים מסתיים ב־2 בצהריים, במקום ב־12, ושיעורי ההעשרה הם בטכנולוגיה, חברה, גינה וטבע, אמנויות וספורט. שכר מורי התכנית הנוספת ב"אילנות" אינו גבוה בהרבה מהשכר הקיבוצי של המורים: 14.5 שקל ברוטו לשעה, לעומת 8–10 שקלים. יש עמותות המשלמות למורים פי שניים ושלושה מהשכר הרגיל.

"אני לא מכיר אצלנו אף לא משפחה אחת שהיא מהיתי סוציסטי של מדינת ישראל, ואני מצטער אם אני מעליב מישהו מההורים", אומר רמות. "אין אצלנו עשירים מופלגים".

הפרופיל של אוכלוסיית ההורים הוא פרק מעניין בפני עצמו. בוועד העמותה פועל, למשל, פרופ' ארנון גוטפלד, מרצה להיסטוריה אמריקאית באוניברסיטת תל-אביב. מסייעת לו רעייתו שרה, הממונה על חינוך מבוגרים בעיריית תל-אביב. פעיל אחר הוא מאירון צלניק, מהנדס ומרכז מגמה בבית הספר להנדסאים ברמת-אביב. בעמותה פעילה, מסייעת, לוגית העובדת עם "נערי רפול",

תורמת גם היא את חלקה בפעילות העמותה. עוד בוועד רות סלמי, מורה לאמנות העובדת כגרפיקאית במשרד פרטי. בעלה הוא עורך תמונות לילה ב"מעריב".

בנוסף לוועד העמותה פועלות בבית הספר ועדות שונות בשיתוף הורים. ועדת התכנים, למשל, מופעלת על-ידי אם שהיא מדריכה פדגוגית בסמינר הקיבוצים, איש טלוויזיה והקוסמונסית לעבודה סוציאלית. לכל אחד ממקצועות ההעשרה ועדה בראשות הורים. על האמנויות הפלסטיות אחראית רכזת הדרכה במוזיאון תל-אביב, על לימודי טבע וגינה – אם שהיא מורה לטבע, ועל לימודי הטכנולוגיה – קצין בחיל האוויר.

ברשימת ההורים נמצא עוד את פרופ' יוסי יורעאלי, השחקנים מישה אשרוב ויונה ושפי קשת. יש שמות פחות מוכרים של עורכי-דין, רופאים ומהנדסים, בצד שוטר, סבל וכמה פקידות. אוכלוסיית התלמידים היא מרמת-אביב הישנה, מרמת-אביב ג' (החדשה) ומשיכון-דנים, האזור החלש בשכונה מבחינה כלכלית. רמות, האחראי על נושא הכספים בעמותה, אומר שהכיר את ההורים המתגוררים בשיכון-דנים מקרוב, כשבא לגבות מהם תשלומים. "זה היה תענוג. הם מגלים אכפתיות ומעורבות עמוקה בחינוך ילדיהם. שתי אמהות מהאזור הזה נמצאות בוועדות התכנים בבית הספר".

"אילנות" מוגדר כבית-ספר קהילתי בשל פעילותו בתחומים חברתיים, ובתוכם עריכת מסיבות לכל תושבי השכונה בחגים, באזארים, ופעילות בבית האבות ובבית החולים. אופיו המיוחד של בית הספר ותכנית ההעשרה מאפשרים להעניק בו חינוך המתקרב לזה שניתן בשעתו בבתי

הספר של זרם העובדים. באופן רשמי אין הוא נקרא "בית-ספר ברוח ערכי תנועת העבודה", אולי משום שבתי-ספר יהודיים המזוהים פוליטית מעוררים היום התנגדות.

התפישה היא של "חברת ילדים", הפועלת במסגרת תקנון שאושר על-ידי מועצת התלמידים ועל-ידי כל כיתה בנפרד. יש בה ועדות שונות, כמו זו השומרת על הסדר וקובעת איזה עונש יינתן לילד שהיכה ילד אחר, זרק אבנים או השחית ציוד. ילדים גדולים מאמצים ילדים קטנים. אחד מחלומותיהם של ההורים הוא להקים בבית הספר מטבח מהסוג שהיה מקובל בבתי החינוך לילדי העובדים. כך ילמדו הילדים לבשל, לערוך שולחן ולנקות אחריהם.

להקים עמותה ארצית

בניגוד לעמותות הורים רבות, כאן אין עוקפים את איסור משרד החינוך, ואין כוללים בתכנית ההעשרה מקצועות-חובה כאנגלית, עברית או חשבון. לחץ הורים ללמד צרפתית בכיתות ה'-ו' נדחה על-ידי העמותה, שטענה כי תהיה בכך גלישה לתכנית הלימודים הרגילה.

"מה שהמערכת נותנת היום לילדים בבתי-ספר בלי עמותות הוא בזיון", אומר רמות. עם זאת הוא מודה: "בתי-ספר כמו שלנו יוצרים פערים. אני בהחלט לא שלם עם זה". את רגשי האשמה האלה ניסו ההורים ב"אילנות" לפרוק באמצעות קשר שיוצר עם בתי-ספר יסודיים בשדרות. הקשר לא קרם עור וגידים, משום שהמנהלת הקודמת "לא עשתה בעניין הזה דבר".

לפני כשנה פנה רמות ליו"ר ועד ההורים הארצי, משה מורחי, והציע לו שיקים עמותה ארצית מרכזית, שתפעיל את תכנית הלימודים הנוספת בכל בתי הספר בארץ ותיצור מערכת הומוגנית. רמות הציע את עזרתו בהקמת העמותה הארצית. אמר למורחי שהוא מוכן להעביר את עמותת "אילנות" להפעלתה של עמותת-הגג ולצאת מהתמונה. "אני צריך את הבעיות הביורוקרטיות של הפעלת עמותה? אני מוכן גם שיהיו ועדות תכנים עליונות, אבל שוועד ההורים הארצי, שהוא אינטרסנט לחינוך הילדים נטו, הוא שיפעיל אותן, ולא עיריית תל-אביב או רשות אחרת שיש לה אינטרסים נוספים. עיריית תל-אביב דרשה מאתנו, למשל, לצורך הפעלת העמותה, עשרה אחוז דמי-טיפול. לא הסכמנו. אנחנו מפעילים אותה בעלות המסתכמת ב־1.8 אחוז".

רמות זועם על שהסתדרות המורים נאבקת בעמותות ההורים בבית ספרו ותומכת בהיפרדות המורים הרגילים מצוות התכנית הנוספת. "החינוך האפור קם כתוצאה מוואקום במערכת החינוך, והוא פועל כבמטרע לאינטגרציה. במקום שהסתדרות המורים תיקח את דגל החינוך האפור, תנפנף אותו על-מנת להשיג תקציבים ולעזור לנבון להעביר בממשלה את החוק להחזרת 132 אלף שעות שקוצצו מהמערכת, היא נלחמת בנו ובעמותות אחרות". לתגובת המפקח על בית הספר, יצחק הדס, שטען כי אין זה נכון שהמורות הרגילות בבית הספר אינן רוצות לשתף פעולה עם מורי התכנית הנוספת, אומר רמות: "הוא לא-מתמצא במה שקורה בבית הספר".

...ידי של טרוריסט פרוטסטנטי בעת לוויתם של שלושה אנשי המחתרת האירית

החטא הקדמון של בריטניה

מאת שאול צדקא

לו יכלה, היתה תאצ'ר מגישה את צפון־אירלנד לממשלת דאבלין על מגש של כסף עד האינץ' האחרון. אלא שהיא מנועה מלהפקיר את הקהילה הפרוטסטנטית לחסדיו של שלטון אירי־קתולי, ולפיכך תחרוק שן עוד שנים רבות, ותעביר ליורשה את הטרגדיה כמות שהיא היום

לונדון

כה זהים היו המאפיינים, עד כי התקרית הבטיחה להוות "פרשת שב"כ" בריטית לעילא ולעילא. הנה צעדו להם בצהרי היום של ה־6 במארס האחרון שלושה אירים ברחוב הראשי של גיברלטר. הנה ניגשו אליהם כמה סוכני־חרש בריטיים ותקעו בהם ללא שהיות עשרות כדורים. הנה נודע, לאחר זמן, כי ההרוגים אף לא היו חמושים. רצח בדם קר: הוצאה מתוכננת להורג.

שופט מקומי ו־11 מושבעים בגיברלטר הפכו מאז אמצע ספטמבר לכוכביה של דראמה. על הפרק היתה ההכרעה בשאלה האם נהגו סוכני החרש הבריטיים כשורה בהרגם את 3 אנשי המחתרת האירית. הוחלט לתת להם ליהנות מן הספק

משפטת הסלע, מלבד היותה סלע־מחלוקת קבוע בין בריטניה לבין ספרד, לא ידעה מהומה כזו זה זמן רב. המושבה המצומצמת הזאת זינקה בתוך שעות ספורות אל הכותרות הראשיות, בבריטניה ובעולם כולו. הרפובליקה של אירלנד רעשה, צפון־אירלנד עצמה געשה בהרקתה, האופוזיציה בלונדון דרשה חקירה. ובבלפאסט יצאו קתולים למרכז העיר, חטפו אוטובוסים פרוטסטנטים והעלו אותם באש.

במשך יממה אחת, בהסתמכו על המקורות הבריטיים, ידע העולם כי שלושה מחברי המחתרת של האיר"א אי נודע ההיתם מורים בשעה שעמדו להפעיל מכונית־תופת מול בניין המושל בגיברלטר. כאשר התבררה האמת, התכסו פניה של הממשלה הבריטית בזיעה קרה. לא זו בלבד שעל גופם של מיירד פארל, דניאל מקאן ושון סאוויג' לא נמצא נשק, גם אותה מכונית מיוחסת לא נמצאה ברשותם. מחדלי טעות בכתר

בתי צימאוורדים גרידא כעבור ימים נשמעה אנקת רווחה בין בנייני וסטמינסטר. המשטרה הספרדית מצאה את מכונית התופת בעיר מארבלה הסמוכה לגיברלטר. בבטנה אכן התגלה מטען־נפץ אימתני במשקל 400 ק"ג, אם כי בניגוד להודעה המקורית של לונדון לא היה שם מנגנון להפעלה מרחוק.

בגילוי זה היה כדי להפיס את דעתם של רבים מן הבריטים אשר האשימו את הממשלה בניסיון רצחני לחסל את המחתרת האירית שלא באמצעים כשרים. אולם הוא לא הניח את דעתה של דאבלין, שדרשה הבהרות, ואף עורר את תמיהתו של ארגון "אמנסטי", אשר שיגר מכתב לראש הממשלה תאצ'ר ונענה בתגובה קצפת ורוגשת. אלא שבכך רק החל מעגל הדמים.

עשרה ימים לאחר הירי על הסלע הובאו השלושה למנוחה באחוזת הקבר בבית העלמין הקתולי של בלפאסט. בעוד אלה מורידים את הארונות אל תוך השוחות הטריות, הגיח אקדוחן פרוטסטנטי מצויד ברימונים אל המקום והחל לירות במתאבלים ללא הבחנה. עוד שלושה נהרגו. בעוד אלה מובלים לקבורה שבוע ימים אחר־כך, נקלעו להלוויה שני חיילים בריטיים ללא מדים, ככל הנראה במקרה. ההמון לכד אותם, היכה בהם, הפשיט אותם והפקיר אותם לאנשי האיר"א, אשר [illegible] קרוב [illegible] מקאבריות זו, שהתחילה בגיברלטר, לא היתה אלא חלק אופייני ובלתי־נפרד ממלחמת האזרחים הבלתי מוכרזת הנערכת שיגה מעיני צפון־אירלנד מאז ה־5 באוקטובר 1968. השבוע לפני עשרים שנה בדיוק.

גיברלטר עצמה הוקצתה את פניה לקראת פתיחתו של הדיון המשפטי בנסיבות הרצח המשולש של חודש מארס. שופט מקומי ו־11 מושבעים הפכו מאז אמצע חודש ספטמבר לכוכבה של דראמה בה נטלו חלק גם אותם סוכני־חרש שהעידו, מרצונם, מאחורי הפרגוד. השאלה עליה צריך היה להשיב היתה, האם נהרגו שלושת חברי "הצבא האירי הרפובליקאי"

בצורה חוקית. באולמו הקטן של בית המשפט, ומול עינם הבוחנת של עשרות עיתונאים, השיבו לשאלות גם אותם עדי־ראייה שצפו באותו מחזה בלתי־נשכח ליד תחנת הדלק בשדרות וינסטון צ'רצ'יל.

במהלך הדיון התברר כי הסוכנים הבריטיים לא היו נקיים משגיאות. הם סברו לתומם כי קרבנותיהם היו חמושים. הם היו בטוחים כי המכונית אותה הם החנו בגיברלטר היתה אותה מכונית־תופת שמפעילתה חששו כל־כך. הם סברו כי בידי האירים היה מנגנון שלט־רחוק שיאפשר להם להפעיל את המטען בכל עת שירצו. המציאות, כידוע, היתה שונה לחלוטין. בעדויותיהם הם סיפרו כי כל שרצו היה למנוע מהרג. הסיסוני להתנהגותם, את העובדה שפתחו באש ללא שהיות, הם מסבירים ברצון להגן על עצמם מפני "תגובה פתאומית" שעשו השלושה, וכן בחשש כי בכל שנייה יכולים היו ללחוץ על המתג הקטלני.

המושבעים צריכים היו להפעיל את שיקול דעתם. האם להאמין לסוכנים כי חוסר מידע מספק הוא שהביא אותם ללחוץ על ההדק? הם גם היו צריכים לתת את דעתם לעדויות שמתוכן התברר כי לפחות אחד מן השלושה נורה בגבו, וכי לפחות שניים מהם נורו גם לאחר שנפלו על הקרקע.

ביום ששי האחרון, לאחר 16 ימים של [illegible] נשלחו המושבעים להתייעצות. כעבור חמש שעות קרא להם השופט פליקס פיתארלה לשוב למושביהם. האחד־עשר לא יכלו להגיע להחלטה מאוחדת. השופט נאלץ היה לבקש מהם החלטת־רוב, ושיגר אותם לשעות נוספות של דיונים ולימודים. רק בשעות הערב נפל דבר בגיברלטר. ברוב של 9 לעומת 2 קבעו המושבעים שסאוויג', פארל ומקאן נהרגו כחוק. השירותים החשאיים נהנו מן הספק, וגם מרצונה של הקהילה השקטה לחזור מן הכותרות לאלתר. האקדוחנים האלמוניים לא נשפטו לקריירתם על שלא דרשו את כניעת קרבנותיהם.

מה שנראה תחילה כ"פרשת שב"כ" נוסח בריטניה נסתיים אפוא בצורה סולידית.

פיזור ברוטאלי של מצעד־מחאה קתולי נגד הקיפוח הפרוטסטנטי, בעיר לונדונדרי, ב־5 באוקטובר 1968, נתן את האות ל"אינתיפאדה" האירית. מאז ידעה הפרובינציה 2700 הרוגים, עשרות אלפי פצועים ומאות מיליוני ליש"ט נזקים. האיר"א, ארגון המחתרת האירי, לא בחל באמצעים.

למעשה, בשני העשורים שבאו על צפון־אירלנד לרעה, הכתיבה המחתרת את קצב האירועים. ברצותה, ידע המחוז שלווה. ברצותה, היא עולה בלהבות, בדם ובהתמוטטות.

לפני שלוש שנים נפל דבר נוסף. ראשי הממשלות של דאבלין ושל לונדון חברו יחדיו למען חתימה על מה שנודע כ"הסכם האנגלו־אירי", שנועד להעניק לרפובליקה האירית מעורבות בענייני צפון־אירלנד, וקביעת שיתוף־פעולה בין שתי המדינות על סדרי הביטחון בגבול המכונה בסכסוך. ההסכם נענה בקול־בוכים ובזעם רב בפי המנהיגים הפרוטסטנטים של המחוז. [illegible] בגוד מה שכינו מכירתה של צפון־אירלנד לאירים. [illegible]

תאצ'ר נבהלה [illegible]

לו יכלה, היתה תאצ'ר מגישה את צפון־אירלנד לממשלת דאבלין על מגש של כסף, עד האינץ' האחרון. [illegible]

ומנועה היא מלהפקיר את הקהילה הפרוטסטנטית לחסדיו של שלטון אירי־קתולי, תחרוק המנהיגה הבריטית שן עוד שנים רבות ותעביר ליורשה את אותה טרגדיה כמות שהיא עתה.

גם קודמיה של תאצ'ר היו רוצים להיפטר מעונשה של זו. במשך עשרים השנים האחרונות הטילה זו האלימות בפרובינציה את צלה האפל על הפוליטיקה הלונדונית.

מאליו ברור כי המנהיגים הבריטיים מצאו מפלט למצוקתם בבחירת דרך אחרת, ובחוסר אונם התעלמו מן הדילמה. ניסו לטאטאה אל החצר האחורית של וסטמינסטר.

עוד בתחילתה של המאה התעתדה בריטניה להעניק לרוב הקתולי באירלנד כולה מעין שלטון עצמי, שיוריד מעל לונדון מעמסה רבה. אולם התנגדות חריפה, לעתים אלימה ביותר, של הקהילה הפרוטסטנטית, אשר ראתה עצמה כבריטית לכל דבר, מנעה זאת מלונדון במשך שנים רבות. ב־1920 כבר לא היתה בריטניה מסוגלת או רוצה לאחוז באי כולו, ולבסוף התירה בידה את חבל אלסטר, הוא צפון־אירלנד של היום, בו מהווים הקתולים מיעוט בן שליש.

בריטניה העניקה לאלסטר כמעט כל שביקשה: פרלמנט, מעין ממשלה נפרדת ועצמאות בלתי־מוגבלת כמעט. הפרוטסטנטים, בעלי הרוב, התייחסו לקתולים כאל "האויב מבפנים", ולכך מן הבוז שרחשו ל"דת האחרת" הרחיקו את יריביהם מכל חלקה שלטונית.

במשך כל השנים היתה אלסטר הבן החורג של ממשלות בריטניה ואירלנד החופשית גם יחד. הראשונה היתה אדישה. השנייה היתה חסרת שיניים ועסוקה בבעיות משל עצמה. צפון־אירלנד היתה אמנם חלק מן הממלכה המאוחדת, אולם לא חלק אינטגראלי. הפרוטסטנטים היו נאמנים לכתר בקנאות גמורה, אולם לונדון היתה מעדיפה לראותם מתפייסים עם הקתולים, עד כדי התפלגותם בתוך אירלנד מאוחדת. ב־1974 ניסתה לונדון את כוחה בהקמתה של ממשלת קואליציה פרוטסטנטית־קתולית שתנהיג הרמוניה ותנשל את קיצוני שני הצדדים מאחיזתם, אך יצירתו התמוטטה כעבור חמישה חדשים. הופעתו של "הצבא האירי הרפובליקאי" בזירה לפני עשרים שנה הכניסה את עצמה בינתיים כשיאם של האירועים הטראגיים כולם.

שיחת השבוע / אורית גלילי

עם שמשון ודליה עם־שלם, מנהלי מועדון "כפפות הזהב", על הנסיעה לדרא"פ שגרמה להשעיית המתאגרפים הישראלים באולימפיאדה

לא ראיתי שם אפרטהייד

אינטליגנציה ואגרוף הולכים ביחד?

אגרוף זה אנטי שרירים. מי שלא חכם אין לו צ'אנס להתקדם באגרוף. עובדים עם השכל. עשרת הדיברות שלי הן: עין, מחשבה, מהירות תגובה, סדר, משמעת, ניקיון, טקטיקה וטכניקה, אומץ לב, סיבולת ודבקות במטרה. אנחנו אומרים לילדים שצריך קודם להיות תלמיד מצטיין כדי להשיג הישגים באגרוף.

הרבה שנים מנסים לסלק אותי מההתאחדות וזה לא כל כך מצליח. חשוב היה לי להיות ראש ענף אגרוף כי כך יכולתי לקדם את האינטרסים של מתאגרפי "כפפות הזהב". אם נציג בית"ר או מכבי יישב בתפקיד הזה ברור שלמתאגרפים הערבים, תהיה בעיה. הכל פוליטיקה בעסק הזה. כשראו שאני מתחזק ועושה את הבלתי אפשרי, למרות המחנק הכלכלי, התחילו לשים לי מקלות בהתאחדות. מאז ומתמיד רדפו אותי. נדמה לי שלא אוהבים אנשים פעלתנים שעושים את מה שהם אוהבים וגם מצליחים. אני בניתי במדינה אגרוף בלי ניירת. לא מצא חן בעיני הממסד שמתאגרפים אצלי ערבים, דרוזים וצ'רקסים. אני בעד שיוויון זכויות מלא.

בשביל מה לך העיסוק המשתי הזה באגרוף?

זה כל החיים שלי. אחרי לוס אנג'לס לא רצו לשמוע בהתאחדות על ענף האגרוף. כל הזמן הצרו צעדים, לא נתנו תקציבים. רק זוג כפפות עולה חמישים שקל. זמן קצר לפני האולימפיאדה, כשראו שמצב הכדורגל והכדורסל בכי רע, ושמתוך 19 ספורטאים רק שבעה או שמונה עברו את המינימום האולימפי, החליטו לצרף את שלושת המתאגרפים, לפחות להם יהיו מדליות זהב.

אתה נגד אפליה בישראל. איך זה מתיישב עם הנסיעה לדרא"פ?

הגע לספורטאים בדרא"פ יש קרביים, האם הם רוצחים? גם אפליה היא תוצר של פוליטיקה. הספורט הוא מעל ומעבר לכל זה. העולם הוא מזויף, כולם נושאים ונותנים עם דרא"פ, יש לנו שגרירות שם, אז מדוע לספורטאים אסור?

היתה ההחלטה של ההתאחדות הרשמית שלא להתחרות בדרא"פ ואתם הפרתם אותה.

אם אשתי היתה מגישה בקשה רשמית לנסוע עם הקבוצה, לא היו מאשרים לה. אבל זאת היתה יוזמה פרטית שלה. היא קיבלה את ההזמנה מדרא"פ, ארגנה 12 מתאגרפים ויצאנו למסע תחרויות של חודש ימים. זה לא עלה אפילו אגורה אחת וזה היה מצוין לספורטאים. רק באליפויות בחו"ל אפשר לדעת מה אתה שווה והמדינה כמעט אף פעם לא אישרה לקבוצות אגרוף לצאת לתחרויות בחו"ל.

גברת עם־שלם, ידעת שישראל מחרימה את דרא"פ בספורט?

כל העולם בקשרים אתם, אבל אני [illegible] גדול. משלחות שלי ונוספות פורסו לשם. לא ראיתי שם אפרטהייד. לא הרגשתי את זה בכלל. הכל עשינו ביחד – שחורים ולבנים. אני לא יודעת למה העולם מחרים את

דרא"פ. לא הרגשתי שם לבנה בכלל. הראיתי לשחורים בסווטו איך ערבים ויהודים חיים ביחד. פותחים מהספורטאים שלהם, כי הם הכי טובים בעולם.

המתאגרפים לא חששו שהביקור יחבל בקריירה?

על בן חיים איימו והוא לא נסע. הקהילה היהודית שם דאגה שלא יהדהדו את דיכוי המתאגרפים. התגובה בכלל לא התלבטו אם לנסוע. הם ידעו שלעולם לא תהיה להם כזאת הזדמנות להתחרות עם מתאגרפים טובים. אני שלמה עם זה עד היום ואני מצטערת עכשיו שבקייפטאון ביקשתי מהמארגנים להוריד את דגל ישראל ולא לנגן את ההימנון.

שמשון, איך הרגשת כששלושה נשארו שבסלם? כל הענף הושעה בגלל הנסיעה לדרא"פ?

הרגשתי הכי... כל חיי חלמתי שניסע לאולימפיאדה, אבל מצד שני אמרתי אישה הבריק? אם הענף כולו הושעה, אז אף אחד לא היה צריך לנסוע.

לא תגיית בירורה שכואר לעבור לאגרוף מקצועני?

כל חיי הייתי נגד מקצוענות. זה אכזרי. עכשיו המתחרים נבנסים לזירה והבוכים להשכיל אחד את השני בעבור כסף. אבל אם נגזר עלינו לא להתחרות בשנים הקרובות כתוצאה מעונש עורלנו – אז לא תהיה שם ברירה אלא לעבור למקצוענות.

ילד חלוש

המתאגרף יעקב שמואל חזר שלשום מסיאול. הוא היה קרוב לצלחה. עם שובו לא הרים טלפון לזוג עם־שלם. בראיון ברדיו אמר שהנסיעה לדרא"פ, שארגנה דליה עם־שלם, היתה טעות ובגללה הושעו המתאגרפי ישראל ל־5 שנים. אתמול בביתם שברמת אביב ישבו בני הזוג דרוכים ועצבנים. בין הסיפורים שלהם בנה בהם. גם שני כלבי הענק שלהם, שהסתובבו בסלון, לא היו רגועים. פסנתר כנף באמצע החדר, ציורים של הבת, משקלות וגביעים מתחרויות אגרוף מוסיפים תמיהה ובלבול.

כיצד הפך עם־שלם שם בלתי נפרד מענף האגרוף? איך סיבכו את נבחרת ישראל באולימפיאדה? קשה היה לקבל מהם התייחסות מסודרת. שמשון עם־שלם, בנופיה, אולימפיאדת לוס אנג'לס 84', מתפרץ לדברי אשתו. דליה עם־שלם, שיער צבוע ג'ינג'י, כועסת שבעלה מפסיק כשהיא מדברת. "אצל הכושים בדרא"פ, הייתי אטרקציה", היא אומרת. הממסד הספורטיבי החרים אותם אבל הם עמוק בתוך אובססיית האגרוף. נמשיך להוציא מתאגרפים טובים אפילו שהאחרים יתהדרו בנוצות לא להם.

חודש לא יצאה גברת עם־שלם מהבית בגלל הזעקשורות. אבל היא לא מתחרטת לרגע על הנסיעה שבגללה הושעתה ישראל מהענף לחמש שנים. עוד שנה, היא רואה את עצמה גיבורה, שכן היא בטוחה שישראל תכונן קשרים מלאים עם דרא"פ ולה תיזכר פריצת הדרך. הצד האחר של הסיפור הוא המשבר שנגרם בבית. עכשיו מנסים בני הזוג ליישר את ההדורים. ימים יגידו, הם אומרים, מה יקרה בינינו אבל בינתיים אנחנו נותנים תמיכה אחד לשני. "זה כל החיים שלנו, הרבה הקרבנו והרסנו בשביל זה".

עם־שלם היה ילד חלוש שתמיד קיבל מכות וחזר עם "מכסים" מבית ספר. יום אחד תפש אותו אחיו המתאגרף והכה בו בכל הכוח "זה כדי שתלמד להרביץ", אמר לו, "אחרת נזרוק אותך מהמשפחה כי אתה עושה לנו בושות". תוך זמן קצר הפך עם שלם למתאגרף מצליח ובגיל 17 היה אלוף הנוער.

"בשנת 1942 ראו הבריטים את הכישרון המסוכן וצירפו אותי לנבחרת מתאגרפים שעשתה סיבוב הופעות בכל הבסיסים במזרח התיכון כדי לשעשע את החיילים הבריטיים. הבסיס היה באלכסנדריה וכך היה עד 1946. אח"כ חזרתי לארץ. הצטרפתי לאצ"ל. השתתפתי בכל הפעולות המפורסמות עם בגין, כולל אלטלנה, אבל בואי לא נדבר על זה".

בשנות ה־50 ארגן עם שלם מועדון אגרוף ל"בני אצ"ל הצעירים" בסוף רחוב הירקון. "זה היה נוער נהדר". בשנות ה־70, לאחר שהפועל כבר הוציא את עצמו מהענף, הקים את מועדון "כפפות הזהב" בשיתוף עם המשטרה שהיפנתה אותו לנוער של טעוני טיפוח. "כל זה בהתנדבות", מסביר עם שלם, "היה לי כסף כי הייתי סוחר רכב". האחים אלפרון מגבעת שמואל, למשל, היו כוכבי המקלט השכונתי שבו פעל המועדון באותן שנים. המועדון צבר תנופה, גם בקרב ערבים, דרוזים וצ'רקסים.

גם דליה עם־שלם, חברת ילדות שלו, התאהבה באגרוף. לטובת אהבת הענף זנחה את מקצועה האמנותי, הוראת פסנתר. כשנבחר לראש ועדת האגרוף בהתאחדות הספורט, היא נבחרה כסגנית ועדה. היא ליוותה אותו לפתיחת כל מועדון בשכונות המצוקה. "הייתי להם לאם, למשענת ולתמיכה נפשית עבור הבחורים המתאגרפים, הם היו מגיעים אליי עם כל בעיה". פעילותה הנמרצת באמרגנות וביחסי ציבור לא מצאה חן בעיני ההתאחדות. השיא היה בדרום אפריקה.

cont: כי לצרף את שלושת המתאגרפים, לפחות להם יהיו מדליות זהב.

הודעה לצבור על הגבלה זמנית בתנועה
בתואי אשדוד – באר־שבע – רמת חובב

ביום 8 באוקטובר 1988 החל משעות הבוקר המוקדמות
תגרמנה הגבלות תנועה כדי לאפשר העברת מטען חריג נוסף
במשקל כולל של כ־400 טון מאשדוד דרומה

במשך היום ייסגרו לתנועה הקטעים:
מצומת ניר גלים עד צומת בני־דרום.
מצומת כפר אחים דרך צומת מלאכי (קסטינה) עד צומת בית־קמה
המטען יעבור גם בתחום העיר באר־שבע

הנהגים מתבקשים להשמע להוראות השוטרים
ועם הצבור הסליחה על הטרדה

חברת החשמל לישראל בע"מ/ משטרת ישראל/ עיריית באר־שבע

תמי - מכון למחקר ופתוח

החל מיום ראשון 9.10.88
יוחלף מספר הטלפון
שלנו
מספרנו החדש:
תמי מרכזיה
04־469411

למוסד ממלכתי
דרושים בשכירות בתים פרטיים בודדים
בני 3־2 חדרים + טלפון
באיזור ירושלים
באיזור השרון
הצעות נא להפנות לטלפונים
03־205504
03־205344
ללא דמי תיווך.

למוסד ציבורי
דרושות בשכירות
2 דירות צמודות בנות 2 חדרים
כל אחת + טלפון.
באזור קרית אליעזר בחיפה.
ללא דמי תיווך
בהצעות נא לפנות: 03–205256

למשתתפי קרבות סג'רה 48
לוחמים ומפקדים בפלוגה ב'
גדוד 24 של חטיבת כרמלי
אשר נטלו חלק בקרבות
סג'רה בחודש יוני 1948.
ובני המשפחות השכולות
אשר בניהם נפלו
בקרבות אלה
מתבקשים לפנות אל:
ינקלה רגב רח' החשמונאים 16 ק. מוצקין
מיקוד 26337 טלפון: 04־718836

דלק
מכרז רכב מס' 4/88

סוג	תוצרת	שנת יצור	מס' הרכב	הערות
פרטי	פיאט/ריתמו 60	'82	37-242-82	+מזגן
פרטי	פיאט/ריתמו 60	'83	33-862-83	+מזגן
פרטי	פיאט/ריתמו 60	'83	33-863-83	+מזגן
פרטי	פיאט/ריתמו 65	'82	37-142-82	
פרטי	פיאט/ריתמו 70	'83	93-175-83	+מזגן
פרטי	פיאט/ריתמו 70	'84	38-094-84	+מזגן
מסחרי	שברולט ואן 20	'83	39-310-83	+מזגן
מסחרי	סנדר דודג' 300 די	'74	777-735	+סולמות
משא	משאית סקניה 110*	'70	127-627	
מלגזה	מלגזה קלרק**	'75	64-568	כושר העמסה 1.5 טון

– תשלום העברת הבעלות על חשבון הקונה.
– הצעת המחיר עבור הרכב המסחרי, משא ומלגזה לא תכלול מע"מ והקונה מתבקש לשלם המס.
– את הרכב ניתן לראות (חוץ מ־*,**) במתקן "דלק", ריבל 7 ת"א, בין השעות 07.00-15.00 בתאריכים 9-11.10.88. משאית – *ניתן לראות בתב' "דלקול", לוד, ע"י הרכבת. מלגזה – **ירושלים, דרך בית לחם 9.
– את ההצעות יש לשלוח לפי הכתובת: "דלק", חב' הדלק הישראלית בע"מ, ת.ד. 50250, ת"א 61500, ולציין על גבי המעטפה: מכרז רכב מס' 4/88.
– על המגיש לצרף להצעתו "המחאה בנקאית" או ערבות בנקאית בשעור של 10% מערך ההצעה.
– הצעות תתקבלנה עד 12.10.88, שעה 12.00.
– לא תתקבל כל תביעה מצד הקונה לגבי תקינותו ומצבו המכני של הרכב.
– תשלום והוצאת הרכב תוך 7 ימים מתאריך ההודעה על הזכיה, שאם לא כן, תהיה "דלק" רשאית להציע לפרעון את ההמחאה הבנקאית או לממש את הערבות הבנקאית.
– אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר, או כל הצעה שהיא.

על הגבעה הזאת עשיתי את הבלוף

מאת אייל ארליך

התכנית היתה מבריקה. שלושה חברים – אלי פפושדו, תא"ל אפרים פורן ואל"מ מתי פלט – גייסו לעזרתם קו־גבול בריטי ישן. בגין השתכנע ואישר. פפושדו ירוויח גם לאחר פסק הבוררות בעניין טאבה

אלי פפושדו ישב על מרפסת אחת הסוויטות במלון אביה סונסטה, והביט אל הנוף המרהיב של מפרץ טאבה. הוא הוריד את החולצה, החזיק בידו כוסית משקה, ונתן לשמש הצהריים הצורבת לשזף את פלג גופו העליון. לידו ישב אורח ממכריו, שניסה ללמוד ממנו כיצד החלה המחלוקת בין ישראל למצרים בעניין טאבה. פפושדו רכן קדימה, הצביע על הגבעה הסלעית שמדרום למלון, גבעה הנמצאת בין סונסטה לכפר הנופש של רפי נלסון, ואמר: "כאן, בדיוק בגבעה הזו, עשיתי את הבלוף של טאבה".

באותה הזדמנות שחרר פפושדו את לשונו, וסיפר את הסיפור האמיתי והמדהים על הדרך שבה באה לעולם המחלוקת המיוחדת, בעצם, סביב טאבה. סיפור זה, בחלקו, התפרסם בשעתו בכתבה ב"כותרת ראשית". עכשיו, לאחר שפסק־הבוררות פסק למעשה את גורלה של טאבה, אפשר לספר אותו שוב, ובגרסתו המלאה.

כתבה זו מבוססת על חומר שנאסף במארס 1985 במסגרת הכנת הכתבה ל"כותרת ראשית". באותם ימים נראתה החזרתה של טאבה למצרים כאפשרות לא ריאלית. על רקע זה אפשר להסביר את חופש ההתבטאות היחסי של הנפשות הפועלות. השבוע פתחתי את המעטפה המאובקת. קיצור של סיפור.

זמן קצר לאחר מלחמת ששת הימים הקים משרד הביטחון את הרשות שנקראה מרחב־שלמה (מרש"ל), שהיתה אחראית לכל הנעשה בשטח הכבוש בסיני, כולל כמובן מפרץ טאבה. בתחילת 1979 החלה חברת "מועדון הים האדום" לבנות מלון פאר במפרץ־טאבה. הרוח החיה מאחורי היוזמה היה אלי פפושדו, שכ־איש התיירות הבחין בפוטנציאל התיירותי הטמון במפרץ היפהפה. על אפשרות של פינוי סיני איש לא חשב. סיפר בזמנו פפושדו: "ב־1977, כשבנינו את המלון, ידענו שזה לא היה שטח מדינת ישראל, אבל למי היה אכפת? אף אחד לא חשב על אפשרות של פינוי".

פפושדו, ביום הפרויקט, גייס את המשקיעים לבנייה, ולמרות שהיה המשקיע הקטן ביותר, הריהו מחזיק כ־42 אחוז מהמניות בחברה. "הרווח לייזום ולניהול בשארתי השותף הב־כיר", הוא אומר. "שמתי פחות מהם, ונשארתי בעל המניות הגדול. זה תמיד היה הפטנט שלי". עלות הבנייה הכוללת היתה אמורה להגיע ל־20 מיליון דולר. כ־70 אחוז מסכום זה היו אמורים להתקבל ממשרד התיירות, בצורת מענקים והלוואות.

בניית המלון התקדמה לפי התכנון והשלמה בבנייתה של הקומה הראשונה, כשלפתע התחוללה רעידת־אדמה מדינית: סאדאת הגיע לירושלים, והחל המו"מ לשלום בקמפ־דייוויד.

זמן קצר לפני חתימת הסכם השלום בין ישראל למצרים החליטה ועדת השרים לענייני כלכלה להקפיא את הבנייה בכל אזור מרחב שלמה (מרש"ל). במבט לאחור, אין ספק שזו היתה החלטה מוצדקת. אין טעם להשקיע כספים בבניית מבנים שיוחזרו מאוחר יותר.

ההקפאה [illegible] את הבנייה היתה מכה קשה לאלי פפושדו. אילו הרים ידיים וויתר, אין ספק שטאבה, כמו כל מרחב־שלמה, היתה חוזרת ל־מצרים. במקרה כזה היה פפו מקבל פיצויים כמו שאר המפונים מסיני, ומפרץ טאבה היה הופך לעוד נקודה נשכחת בסיני המצרית.

העוקץ

הוא החליט לא לוותר, ולנסות להקים את המלון. הוא לא סיכן הרבה: גם במקרה הגרוע ביותר, היינו נסי־גה גם מטאבה, הפיצויים עבור מלון בנוי אמורים היו להיות גבוהים בהרבה מפיצויים עבור שלד התחלתי של מלון. השאלה היתה רק כיצד לשנות את ההחלטה של ועדת השרים להקפיא את הבנייה בטאבה.

זמן קצר לאחר החתימה על הסכמי קמפ־דייוויד מצא פפושדו את הפרצה שדרכה אמר לבצע את תכניתו: למ־רות שלכאורה התחייבה ישראל בפני מצרים לסגת לקווי 1967, התברר לפפושדו כי במשא־ומתן על השלום התרשלו נציגי ישראל ומצרים. הם לא נתנו את הדעת על הגדרת קו הג־בול הסופי בין שתי המדינות. סעיף 2 להסכם קבע כי "הגבול הקבע בין מצרים לישראל הוא הגבול הבין־לאומי המוכר בין מצרים ובין שטח ארץ־ישראל המנדטורית לשעבר".

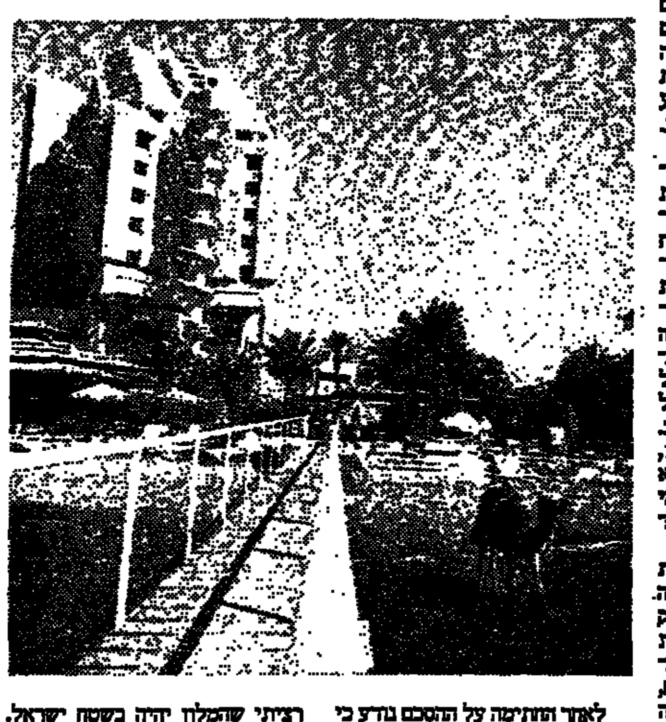

לאחר החתימה על ההסכם נודע כי "הגבול הבין־לאומי המוכר" נקבע בהסכם בין תורכיה העותומנית לבריטניה בשנת 1906. פפושדו הבין מיד כי הסכם המסתמך על מדידות מ־1906 הוא כר נרחב לפרשנות. הפרשנות שהוא שאף אליה היתה כזאת שתשאיר את המלון שלו בתחום הבריטי של המפה מ־1906.

שני חברים קרובים היו לפפושדו, ובתיאום הדוק אתם הוא בישל תב־נית, שלפחות מבחינתו היא ממש מבריקה. החבר האחד שעליו התבססה התכנית הוא תא"ל אפרים פורן, שהיה אז מזכירו הצבאי של ראש הממ־שלה מנחם בגין. החבר השני הוא אל"מ מתי פלט, שהיה בזמנו מפקד יחידת המיפוי של צה"ל. בשלב א' של התכנית הוטל על מתי פלט לכתוב מכתב ללשכת ראש הממשלה. במכתב היה עליו לציין בצורה נחרצת כי המלון המתוכנן נמצא בצד הבריטי של הגבול מ־1906, ומכאן שהוא צריך למעשה להישאר בשטח ישראל. בשלב ב' הוטל על פורן להציג את המכתב בפני בגין, ולהשיג ממנו אישור שיאפשר את המשך הקמתו של המלון.

התכנית התבצעה בצורה מעוררת השתאות. בשלב הראשון אכן כתב פלט את המכתב. באוזני אחד ממכריו הצהיר פפושדו את ההצהרה המד־הימה הבאה: "מי שניסח את המכתב של פלט זה אני. פלט רק חתם עליו". בראיון עמי במארס 1985 סיפר פפושדו: "יום אחד, אחרי שקיבלתי את ההוראה להפסיק לבנות, הגיע לידי מסמך של מחלקת המדינה האמ־ריקאית, המתייחס לקביעת הגבול בטאבה. קראתי שם פסקה מתוך דו"ח המודדים הבריטיים שסימנו את הג־בול ב־1906, וכך היה כתוב שם: 'הג־בול מתחיל מנקודה הנקראת ראס טאבה, וממשיך לאורך הגבעות המזרחיות שלאורך ואדי טאבה'. הואיל ואני מכיר את האזור הזה טוב מאוד, היה לי ברור שהנקודה הנקראת ראס־טאבה היא הגבעה הנ־מצאת מדרום למלון ומפרידה בינו לבין הכפר של רפי נלסון.

"היה לי כמובן עניין אישי בנושא. רציתי שהמלון יהיה בשטח ישראל. עד שלא עוררתי את הנושא אף אחד לא התעניין בו. ידעתי שאם אני לא מעורר את הבעיה, יוותרו על טאבה בלי מאבק. אם לא היינו מקימים את המלון, כל אזור טאבה היה מצרי לגמרי. אני אחד הראשונים שגיליתי שפה יש טעות בסימון הגבול הבין־לאומי. פניתי למומחים. בעקבות הפניות שלי החלו לבדוק את הנושא בדרגים הגבוהים ביותר, שהובילו בסופו של דבר להחלטתו האמיצה של מנחם בגין לראות בשטח הזה שטח ישראלי לכל דבר ולהמשיך בפיתוח".

פנייתו של פפושדו לאותם "מומ־חים" הועילה מאוד. ב־2.4.79, פחות מחודש לאחר החתימה על הסכם הש־לום, חיבר אלוף־משנה מתי פלט, ראש יחידת המיפוי של צה"ל, את המסמך ובו חוות הדעת לגבי מיקום הגבול בין ישראל למצרים. המכתב מיועד לכאורה לראש אמ"ן, ולראש אג"ת (אגף תכנון), אולם עיון ברשי־מת המכותבים מגלה את הכתובת האמיתית שאליה נשלח המכתב: מכותב מספר 4 היה תא"ל אפרים פורן, מזכירו הצבאי של ראש הממש־לה מנחם בגין.

המכתב נראה לכאורה כעדות "מומחה": "יש בעיות בזיהוי הקו שנקבע ב־1906", כתב פלט בתחילת מכתבו, אך על־סמך בדיקות אורתופוטוגר־פיות (שילוב מפה ותצלומי־אוויר) הגיע למסקנה כי הנקודה שזוהתה בשנת 1906 כראס־טאבה אכן נמצאת בין המלון של פפושדו לכפר של רפי נלסון.

הקו הבתול והקו הדרוך

פלט צירף למכתב מפה ועליה שני קווים. הקו הכחול מסמן לדעתו את הגבול המדויק בין ישראל למצרים (סעיף 5 במכתבו של פלט: "הקו הכ־חול הנו הקו המדויק לפי קביעתי המק־צועית המוסמכת לפי הסכם 1906"). על־פי הקו הזה, הכפר של נלסון אינו נכלל בשטח ישראל. מדרום לקו הכ־חול סימן פלט קו ירוק, אופציונלי, המכליל בשטח המדינה גם את הכפר של נלסון, ולדעת פלט משקף את האופציה הרצויה ביותר מבחינתה של ישראל. הקו הכחול יכול לשמש לדברי פלט כקו נסיגה אפשרי למקרה שמצרים תסרב להסכים לקו הירוק. בכל מקרה, הקו המדויק לדב־ריו הוא הקו הכחול.

עיון ברשימת המכותבים מגלה את הכתובת האמיתית שאליה נשלח מכתבו של מפקד יחידת המיפוי של צה"ל: מכותב מספר 4 היה תא"ל אפרים פורן, מזכירו הצבאי של מנחם בגין

פפושדו: מי שניסח את המכתב של פלט זה אני. פלט רק חתם עליו

בפועל, יש בפרשנותו של פלט פגיעה באינטרסים של רפי נלסון ז"ל, לצד קידום האינטרסים של פפושדו. נקודה זו, אומרים, גרמה לקרע עמוק ביחסי פפושדו ונלסון, שהיו חברים אמיצים עד לאותה עת.

במארס 1985 נפגשתי עם מתי פלט, שהספיק בינתיים להשתחרר מצה"ל. פלט, אדם נמוך־קומה בעל גבות־עיניים עבותות, עבד אז בחברה לייעוץ ולמיפוי ממוחשב. הוא אישר שהוא מכיר את פפושדו שנים רבות. בשנות ה־60 היו השניים קצינים זוטרים בחיל המודיעין. כן חלקו ביניהם את אהבת הצלילה והטיולים בארץ־ישראל.

אחת הנקודות התמוהות במכתבו של פלט, היא העובדה שאל"מ בצה"ל מפנה מכתב לראש הממשלה. על השאלה אם במהלך שירותו הצבאי הרבה לכתוב מכתבים לראש הממש־לה, השיב: "זאת היתה הפעם הראשו־נה. עד אז לא כתבתי לבגין". וכיצד הגיבו בצבא על המכתב? פלט: "כמובן, זה לא מצא חן בעיני כולם ששלחתי מכתב ישר לבגין. זה לא נהוג". האם זאת עקיפת סמכות? פלט: "יכול להיות. אבל מאחר שזה היה חשוב, עשיתי את זה. היו אנשים שרתחו. רתחו – רתחו. מה אני יכול לעשות?"

בתשובה על השאלה מי יזם את המסמך שנשלח לבגין, השיב תחילה שהיתה זאת יוזמתו. אחר־כך נזכר: הר־אשון שהפנה את תשומת־לבו לנימוק שאותו כלל במכתבו היה פפושדו. "פפו תרם לזה. הוא היזם של בית המלון. לפני שהוא השקיע כספים במלון הוא התייעץ אתי, ואמרתי לו את דעתי שהמלון צריך להיות בשטח מדינת ישראל". לאחר מכן נזכר פלט שבאופן רשמי, היה זה אפרים פורן שביקש להכין את המסמך. כן, גם פורן ופלט הם חברים. מהצבא, מבי־לויים משותפים באילת. גם פפו חבר שלהם.

גם שלב ב' בתכניתו של פפושדו התבצע ללא בעיות. אין מה לדבר, פורן התגלה כחבר יקר לאחר שמכ־תבו של פלט הגיע לפורן. סביר להניח שזה האחרון העביר אותו לי־דיעתו של בגין. לפחות לא היו בעיות מיוחדות עם בגין. בגין העריך מאוד את מזכירו הצבאי והתייחס בכבוד לעצותיו. בזמנו אף אמר עליו: "אפרים ידידי, שותפי הנאמן לכל סו־דות המדינה, לפעמים יש לי הרושם שהוא יודע קצת יותר ממני".

בגין סמך על פורן, שהסתמך על פלט, שהסתמך על פפושדו. מה שברור הוא שזמן קצר לאחר שקיבל את המכתב של פלט חיבר פורן מכתב משלו, שאותו שלח לשר התעשייה, המסחר והתיירות גדעון פת, ולממונה על מרחב־שלמה ראובן אלתי. המכ־תב נושא את התאריך 30.5.79 וזה לשונו: "1. כידוע לך, יש חילוקי־דעות לגבי הגבול בטאבה לפי המפה מ־1906. 2. בבדיקה מיוחדת שנערכה על־ידי מפקד יחידת המיפוי של צה"ל, נקבע כי האזור מכפרו של רפי נלסון וצפונה צריך להיכלל בשטח ישראל (ראה תצלום המכתב המצו־רף). 3. ייתכן כמובן שיהיו חילוקי־דעות עם המצרים, אך לאחר שה־תייעצתי עם מומחים יש סיכוי שננצח. 4. הצגתי הנושא בפני ראש הממשלה, אשר קבע כי יש לראות בשטח זה שטח ישראלי לכל דבר (למרות הסיכון שבדבר), כי כל התנה־גות אחרת תביא לוויתור אוטומטי על כל השטח. 5. לאור האמור לעיל איני רואה כל מניעה להמשיך את בניית המלון באזור".

בשיחה שקיימתי עמו בינואר 1985 אישר פורן כי הוא חבר טוב של פפושדו ושל רפי נלסון, ואמר: "המעורבות היחידה שלי היתה בשאיפתי שטאבה תלך. כשהתעורר העניין האם להפסיק את הבנייה בטאבה, באו אלי כל הגורמים באילת. לגופו של עניין היה להם טיעון נכון. אני הייתי ליד ראש הממשלה, אבל זו היתה החלטה אישית של בגין. הייתי מאוד גאה בה".

מכתב זה גם אפשר כמובן לפפושדו ולשותפיו לזכות לסיוע נכבד מהמדינה בהשקעות הנדרשות לבנייה. פקיד בכיר במשרד התיירות אמר אז: "המכתב של פורן היה שווה הרבה כסף. אבל הוא גרם גם לשינוי במדיניות. רק הודות לו הוחלט להתיר את הקמת המלון ולסייע בבנייתו". בדיעבד ידוע ששווין של המכתב עלה על העלות האמיתית של המלון. היום מדובר על מכירת המלון למצרים ביותר מ־50 מיליון דולר. לא רע יחסית להשקעה של 7 מיליון דולר מכספי היזמים. כך או כך, הבנייה חודשה בתוך שבועות אחדים לאחר קבלת מכתבו של פורן, וכך נתקעה ישראל בטאבה.

בתי סוהר (א')

הבורחים

מאת רן כסלו

מ־1 בינואר השנה ועד בריחתו של הרצל אביטן ב־27.8 ברחו מבתי־סוהר בארץ עוד 29 איש, לא כולל אסירים שלא שבו מחופשות. ברוב המקרים המניע הוא פחד, כאשר אין כבר ממה לשלם דמי הגנה, או חובות לספקי סמים

גונדר לוי מקבל את ברכת קודמו גונדר מימון

בכלא באר־שבע, וגם בבתי־סוהר פליליים אחרים בארץ, הפך הרצל אביטן, אסיר־עולם, האמור להיות אחד האסירים השמורים ביותר במדי־נה, לגיבור, כמעט לאגדה. בריחתו מבית־מעצר הדרום, שהוא בעצם אחד האגפים הפנימיים בכלא באר־שבע, הוסיפה לו הילה ללא ספק, והעלתה אותו בדרגה בהיררכיה של העולם התחתון. יש להניח כי גם מעמדו בתוך בתי הכלא, שגם קודם היה גבוה למדי, עלה פלאים – בציבור האסירים, אך כתוצאה מכך, גם בין הסוהרים.

מבחינה זו אפשר לטעון שהרצל אביטן, למרות העונשים שהוטלו עליו אחרי תפישתו והעברתו לכלא שטה, לא הפסיד מבריחתו. גם הציבור הוגן בא בעצם על סיפוקו: נוסף לסיפור־בריחה סנסציוני, שכמו לקוח מסרטי טלוויזיה, הוא קיבל גם הפי־אנד מרשים, בלכידתו המהירה של הפושע המסוכן על־ידי המשטרה. בקיצור, כולם יכולים להיות מרוצים.

כולם – חוץ משירות בתי הסוהר. בריחתו של אסיר בעל מעמד כזה, ועוד בריחה בנסיבות שכאלה, היתה הדבר האחרון הדרוש עכשיו לגונדר לוי שאול, העומד בראש הפירמידה של השירות, ולשירות כולו. שאול מכהן כנציב בתי הסוהר כשנה בלבד (שימש קודם כמפקד מחוז הצפון במש־טרה), וקיבל את התפקיד אחרי משבר שטלטל את שירות בתי הסוהר משך כשנתיים, תוך החלפת שני נציבים בזה אחר זה. בין קציני השי־רות הוא נחשב כאיש טוב וראוי, המ־סוגל להוציא את העגלה מן הבוץ העמוק שבו היא תקועה מזה זמן רב.

לדעת רבים זקף הפעם שר המשט־רה לזכותו מינוי טוב, לאחר שנכשל פעמיים ברציפות במינויים אומללים, של סוויסה ושל מימון. ואמנם, במשך כשנה הצליח לוי שאול לנווט את שי־רות בתי הסוהר על מי־מנוחות, ואף לשפר במקצת את תדמיתו הרעועה. השיפור התבטא בעיקר ביכולת לגייס אנשים חדשים – כמה קציני־צה"ל לשעבר למשרות המפתח, אך גם סוהרים פשוטים – לאחר שבסוף תקופת כהונתו של מימון חסרו כ־250 סוהרים (עדיין, לתקן של 3200 איש חסרים כ־75).

ואז באה הבריחה של אביטן ויוקרתו של שאול נפגעה קשות. ולא רק יוקרתו האישית, אלא של הארגון כולו. ראש מנהל כוח־אדם, תת־גונדר שלום מן, טוען כי הפגיעה במסע הגיוס היתה מידית. "אנשים שהסכימו להתגייס חזרו בהם, ומספר הפונים ירד". אך לא רק פגיעה ביוקרה היתה כאן, כי אם טלטלה רצינית נוספת ל־ארגון שבקושי יצא מהמשברים הקוד־מים. לוי שאול נמנע אמנם מלליישם את המלצות ועדת מן, להדיח בצורה זו או אחרת 12 איש, ביניהם קצינים בכירים (שלב אחד מתחת לנציב עצמו), אך יש גם מי שנפגעו ישירות: ארבעה אנשי שירות נעצרו כחשודים בשיתוף־פעולה עם אביטן, מתוכם שני קצינים. אחרים הורדו בדרגה, וצפוי שיתפטרו מרצונם.

הבריחה של אביטן חשפה את החולי הכרוני שממנו סובל שירות בתי הסוהר מזה שנים רבות: הפיגור באמצעי הביטחון האמורים למנוע בריחתם של אסירים מסוכנים; הרמה הירודה של הסגל – ולא רק של הסוהר הפשוט; חוסר־משמעת וזלזול [illegible] קשרים משפטיים. [illegible]

★ ★ ★

וכל זה בעטיה של בריחה אחת, אמנם תמוהה ומפורסמת, אך לא הי־חידה. לפי הדו"חות הפנימיים של שי־רות בתי הסוהר, מ־1 בינואר השנה ועד לבריחתו של הרצל אביטן ב־27.8 ברחו מבתי־סוהר בארץ עוד 29 איש. המספר הזה אינו כולל את האסירים שלא חזרו מחופשות.

למען האמת הצדק יש להבהיר כי יתר הבריחות לא התקרבו בחומרתן לזו של אביטן, ושחלק מהבורחים חזרו לבתי הסוהר מרצונם החופשי, או הובאו על־ידי בני משפחותיהם. זאת ועוד, בכל העולם בורחים אסירים מבתי־סוהר, ואין סיבה שאסיר ישראלי יהיה חריג.

מבחינה ביטחונית מתחלקים 21 בתי הסוהר בישראל לשלוש קבוצות עיקריות:

★ בתי־סוהר בתקן ביטחון מירבי – מוקפים חומה עם מגדלי־שמירה, והפרדה קפדנית נהוגה בין האגפים. ביניהם כל שבעת בתי הכלא לאסירים ביטחוניים, ששה מתוכם בשטחים, וכמה בתי־סוהר פליליים: כל הקומפלקס איילון (בית־סוהר איי־לון, נווה־תרצה ובית־מעצר ניצן), כלא באר־שבע עם בית־מעצר הדרום, כלא שטה וכלא אשקלון. בתי־סוהר אלה מיועדים לשפוטים למאסר־עולם או לתקופות מאסר ארוכות, ול־אסירים הנחשבים למסוכנים במיוחד.

★ בתי־סוהר בינוניים, ללא חומה, מוקפים גדר, אך עם מגדלי־שמירה: דמון, כפר־יונה ("אשמורת") ותל־מונד ("השרון"). הקריטריון העיקרי לכליאה במתקנים אלה הוא תקופת־מאסר עד חמש שנים.

★ בתי־סוהר בתקן ביטחון מזערי – מעשיהו ועתליה – מחנה־אוהלים שהוקם בחלק ממתקן צבאי. אלה הם בעצם מחנות מוקפים גדר, עם שמירה חלשה מאוד. לפי התקן הם מיועדים לאסירים שעונשם אינו עולה על שנ־תיים מאסר; אך למעשה, בלחץ [illegible], ברחו גם אסירים השפו־טים לשלוש שנים ואף יותר.

הדו"חות הפנימיים על בריחות אסירים ב־1988 (מינואר ועד סוף אוגוסט) מלמדים כי לא היתה אף ברי־חה של אסירים ביטחוניים (ב־1987 היו שתי בריחות גדולות של מחבלים, מכלא נפחה ליד מצפה־רמון ומכלא עזה). מתוך השלושים שברחו בתקופה האמורה (כולל אביטן) רק שלושה היו כלואים בבתי־סוהר בדרגת ביטחון מירבי, אך חוץ מאביטן, איש מן השני־ים הנותרים לא נמלט מתוך כלא ממש: האחד, מאסירי בית־מעצר ניצן, כאשר אושפז בבית־חולים אסף הרופא בעקבות ניסיון התאבדות, והשני, מכלא באר־שבע, כאשר הוצא לעבודה מחוץ לכלא.

ששה אסירים – מתוך השלושים – ברחו מכלא תל־מונד, המוגדר כבינו־ני. זהו מספר גבוה קצת יותר מדי בשביל בית־סוהר אחד, האמור להיות שמור. בין ששת הבורחים מופיע שמו של שמעון ברדה, שנשפט בזמנו כראש כנופיית לפתא, שתכננה פיגוע בתוך הבית. בדו"ח נאמר עליו כי ב־23 ביוני "פרץ את דלת האגף הפתוח וקפץ מעל הגדר הצפונית, כשהוא נעזר בשמיכה". אגב, בכלא תל־מונד כלואים גם אסירי המחתרת המעטים שנשארו עדיין במאסר.

כל היתר, 21 אסירים, ברחו ממעשיהו ומעתליה. איש לא מתרגש, כנראה, מבריחות מסוג זה, במיוחד כשרוב האסירים מסגירים את עצמם ביוזמתם, או בליווי קרובי מש־פחתם, לפעמים כעבור מספר שעות. אך נראה כי התנועה משני מחנות המאסר האלה היא תופעה [illegible] למדי. מעניין במיוחד רישום במחנה עתלית, מ־19 במאי: "האסיר שמעון שריקה נתפס כאשר קפץ מעל הגדר – חזרה לאגף א'. כפי הנראה יצא לאחר ספירת־ערב, בה נכח, וחזר למתקן בשעה 02.25".

★ ★ ★

לבריחות מהסוג האחרון, כמו גם לחלק מאי־חזרה של האסירים מחופ־שות, משמעות מיוחדת. אפשר אולי להבין בריחות מעתלית. חוץ מן העובדה שכלואים בו שפוטים לתקו־פות מאסר קצרות יחסית, זהו בית־כלא מן המוגדים ביותר בארץ. לא בגלל המשמעת הפנימית, או הש־מירה הקפדנית: אלה דווקא אינן קיי־מות שם, אלא בגלל התנאים הפיסיים הקשים. כ־450 אסירי עתלית מוחז־קים באוהלים צבאיים, בחום לוהט ברוב חודשי הקיץ ובקור ובגשם של חורף. המחנה הוקם כפתרון זמני, מפאת ההתפוצצות של אוכלוסיית האסירים בבתי הסוהר, אך נראה שאין דבר קבוע יותר מזמניות מסוג זה. מכל מקום, איש לא רואה עכשיו אפ־שרות לחסל את המחנה בעתיד הנראה לעין.

קשה בהרבה להבין את הבריחות ממעשיהו. מעשיהו נחשב מאז ומת־מיד כבית־סוהר מיוחד במערכת הכליאה הישראלית. לא כל אסיר יכול להגיע לשם, ישנם קריטריונים קשוחים למדי לקבלה. שם, בין היתר, יושבים שפוטים לתקופות ארוכות, שעברו את כל מדורי הגיהנום באג־פים סגורים, ודרך אגפים פתוחים יותר, עד שהגיעו לבסוף, הודות להתנהגות טובה בשנותיהם האחרונות למאסרם, למעשיהו המבוקש. [illegible] וכשהוא חוזר לכלא הוא חוזר גם אחורה בכמה שלבים של הפריבי־לגיות שרכש לו. מכל מקום, למעשיהו הוא לא יגיע יותר.

הוא הדין באלה שאינם חוזרים מחופשות, בעיקר בתקופת המאסר ה־אחרונה שלהם. חופשה אינה זכות החוקית של האסיר (כשם שגם הורדת שליש מתקופת מאסר אינה כלל זכות מובנת מאליה). מה דוחף אסיר כזה לברוח, או לא לחזור מחופשה, ולסכן את כל מערכת ההטבות שזכה בהן במיוחד כאשר אפשרותו להימלט לצמיתות, או אפילו לתקופה ארוכה, במדינה שגבולותיה סגורים כמעט הרמטית, שואפת לאפס? חלק מה־תשובה טמון כנראה באי־יציבות נפשית של העבריין, אך זו אינה תשובה מלאה. בחקירת מקרים כאלה מתבהר שהבריחה, או אי חזרה מח־ופש, הן לעתים קרובות תולדה של פחד. פחד בפני פרוטקשן, ("הגנה" שהוא קונה לעצמו אצל חזקים ממנו) כאשר אין לו כבר ממה לשלם, או – לעתים קרובות יותר – פחד בפני ספקי סמים שהוא חייב להם עבור סם שקיבל, או משום שלא הצליח להבריח סם לבית הכלא, כאשר יצא לחופשה.

רבים מהאסירים האלה הופכים, לאחר שהם מוחזרים לכלא, לסוג מיו־חד במינו של אוכלוסיית בתי הסוהר: אסירים טעוני הגנה. אין זו היום קבו־צה שולית, אלא כ־1000 איש – למע־לה מ־10 אחוזים מכלל האסירים (כולל אסירים ביטחוניים).

★ ★ ★

הבריחה המפורסמת של הרצל אביטן חשפה חלק מן הבעיות העיקריות של שירות בתי הסוהר, של פיגור בתנאים הפיסיים במתקני הכליאה ובכוח־האדם המפעיל אותם.

בריחות מפורסמות פחות, אך תדירות הרבה יותר, חושפות פן אחר של הבעיה: שליטת הבוסים, אלימות, ומעל לכל הסמים, המאפילים כמעט על הכל המתרחש מאחורי החומות.

נמרי הרפאים

מאת אלי אלעד

עכשיו כבר אין ספק: יש נמרים בצפון הארץ. השאלה המסקרנת היא אם מדובר באוכלוסיה שרידית של תת־המין הצפוני שנמריה הם מהגדולים בעולם, או בנמרים מדבריים שלא קראו את ספרי הזואולוגיה ועלו צפונה

אפילו גיורא אילני, "קפדן נצחי", שעד שאינו רואה במו־עיניו את הנמר אין הוא מוכן להודות בקיומו, היה מוכרח הפעם לאשר כי אכן קיימת אוכלוסיית נמרים מצומצמת כלשהי בגליל העליון. אכן, יש נמרים בצפון הארץ, ולא רק במדבר־יהודה ובהר הנגב.

נמרים היו ידועים בעבר בגליל ואף נחשבו שכיחים שם. נוסעים שתרו את ארץ־ישראל והארצות הש־כנות במאות הקודמות אספו עדויות, ואף עורות שהופשטו מנמרים ש־ניצודו בתחום הגליל. הנוסע והחוקר המפורסם ה. ב. טריסטרם, כומר אנגליקני שבמסעו הראשון לארץ־ישראל, בשנת 1863, הניח את היסו־דות להכרת הפאונה ועולם החי בה, מעיד על שכיחות הנמר במאה התשע־עשרה.

על־פי חומר שנאסף ברשות שמו־רות הטבע במסגרת סקר הטורפים הארצי המקיף הראשון שנערך בארץ בשנות השבעים, התקיימה בגליל העליון ובגליל המזרחי אוכלוסיית נמרים רצופה עד לראשית שנות הששים במאה זו. נודעו מפגשי נמרים עם בני־אדם, ופה ושם נמרים שטרפו במשק האדם, וכן ציד רצוף של נמרים, אחת לשלוש־ארבע שנים במ־מוצע, מהמאה ה־19 ועד 1960, בת־חום המשתרע מגבול לבנון ועד לכביש עכו־צפת, ועד לאזור נחל־עמוד.

מפגש אלים

רוב מקרי הציד היו כאשר נמר, על פי רוב זקן (כפי שנמצא על־פי שחיקת שיניו), שוב לא הצליח ללכוד כטבע די חיות־בר למזונו – שפנים, צבאים, דורבנים, חזירי־בר – ופנה לב־סות את כוחו בטרף כבשים, עזים ובני־בקר צעירים. ברוב המקרים נת־קבלו הדיווחים מהכפרים הערביים. עיקר הידיעות מן ההתיישבות היהו־דית באו מיישובי "חומה ומגדל" הגיתה, איילון ומצובה, השוכנים בס־מוך לנחלי הצפון הפראיים כזיב, בצת, נמר ושרך. המפגש האחרון בין אדם לנמר גלילי התרחש ב־1965 בערוץ נחל בצת. רועה בדואי שהה עם עדרו במדרונות הנחל היפה וה־סבוך ונתקל בנמר, שלפי בדיקה לאחר מכן הוברר כי היה זכר קשיש. הבדואי חשש כי כוונת הנמר לפגוע בצאן, וידה לעברו אבנים כדי להבריחו. הנמר התנפל עליו בתגובה, והתפתח מאבק שבמהלכו שלף הבד־ואי את סכינו ופצע את הנמר אנושות. הנמר, טרם שנפח את נשמתו, פצע את הרועה, ובבית החו־לים בנהריה נאלצו לקטוע שתיים מאצבעות ידו.

היה זה הפרט האחרון שנראה בארץ של נמר מתת־המין "פנתרה פרדוס טוליאנה", הנחשב לאחד מהגדולים בתת־מיני הנמרים ה־מתקיימים בעולם. בניגוד לנמרי מדבר־יהודה המשתייכים לתת־מין קטן, ומשקלם מגיע עד לכ־40 ק"ג לזכר, נמרי הצפון הגיעו למשקל של עד כ־80 ק"ג.

העדות החיה האחרונה שנותרה לנו בארץ מתת־המין הצפוני של הנמרים הגדולים היה הנמר "תגרי". קצין אנגלי בשם בוד סיפר שב־1940 לכדו כפריים ערביים גור־נמרים בסביבות צפת, לאחר שהרגו את אמו תחילה. בוד גידל את הגור במחנה צבאי בריטי. במהלך חודשים אחדים גדל הנמר לממדים שעוררו את חשש החיילים מפניו, ואז נמסר לגן החיות בתל־אביב, שם חי כ־25 שנים, עד אמצע שנות הששים. משקלו של "תגרי" הגיע ל־85 ק"ג, אבל ראוי לזכור שנמר בשביה צובר משקל־יותר.

נמר דרומי. עכשיו יש לו חברים בצפון

צילום: גיורא אילני

דיווחים מטעים

מאז המפגש בנחל־בצת, ובמשך כל השנים, נתקבלו מדי פעם ידיעות לא מהימנות לחלוטין מאנשים שונים שטענו כי ראו נמר. התברר שלעתים אנשים ראו צבוע, ומרוב התרגשות מהמפגש עם חיה לילית בפסים מוליכים כי מדובר בנמר. חיילים ששמרו במוצבים לאורך הירדן וקיבלו לשימושם משקפות בעלות עוצמה גדולה, דיווחו לעתים קרובות על חתולי־ביצות כאילו היו נמרים. מש־היה אילני שואל אותם אם הזנב היה ארוך, נענה על פי רוב כי הזנב היה קצר, וברור היה שמדובר בחתול־ביצות. במשך השנים נהג אילני לומר למדווח הפונה אליו כי בארץ יש לנו שני מיני נמרים: אחד עם פסים והשני עם נקודות גדולות. איזה מהם, שאל אילני, אתה ראית. ומשהיה נענה כי מדובר בזה עם הפסים, ברור היה שזהו צבוע.

תצפיות שנערכו בחודשים האחרו־נים מעלות בוודאות כי גם חלק מאותן תצפיות־רפאים היו אכן בנמרים. בסוף התצפית האחרונה, שבה נעסוק מיד, נתקבלו כמה וכמה תצפיות שהתרכזו בארבעה אזורים עיקריים: רכס רמות־נפתלי ומורדו־תיו לעמק החולה ולצומת כ"ח (נבי יושע); החרמון ומורדותיו ועד למקו־רות הירדן; דרום הגולן, עד למורדות נחל רוקאד; ומפגש הגבולות ישראל־סוריה־ירדן. כן היו כמה תצפיות, הנראות מעוררות אמון, מאזור הארבל.

מה שהביא את אילני להסכמה המלאה כי אכן יש נמרים בצפון היה צירוף העובדות שלהלן: ב־7.3.88, בשעות הלילה המוקדמות, נסע חובב טבע בשם שמואל ברנזון ברכבו מקי־בוץ יפתח לעבר צומת כ"ח ועמק החולה. כקילומטר לפני הצומת הבחין לפתע בנמר במרחק של כ־15 מ', שעמד בצד הכביש והיה "עסוק" במעקב אחר חיה אחרת. תצפית זו נמשכה דקות אחדות, תאורה היטב ועוררה אמון במידה רבה, מה עוד שברנזון ראה לא מעט נמרים במדבר־יהודה, והיה ברור כי לא יטעה בזיהוי בין נמר לבין חתול־ביצות.

האימות הסופי בא בערב ראש השנה, בכל הנראה באותו מקום עצמו. ד"ר דבורה בן־שאול, מדענית וביולוגית מנוסה שעבדה ברשות ש־מורות הטבע שנים רבות, נסעה במ־כבה בכביש היורד מיפתח אל צומת כ"ח. בסביבות השעה 7.00 בערב הב־חינה בצד הכביש, במרחק של כ־15–10 מ', בפרט בודד של נמר. על־פי מידות הראש והגוף ידעה בן־שאול כי מדובר בנמרה. המדענית הנמיכה מיד את אורות רכבה. הנמרה מצדה לא התרגשה במיוחד מהמפגש. כעבור זמן הפסיקה הנמרה לצפות אל בן־שאול, והחלה להשמיע קולות אופייניים לכיוון השיחים שבצד הכביש. כך במשך שתיים־שלוש דקות, כאילו המתינה לצאתו של גור מבין השיחים. לאחר מכן החלה הנמרה לצעוד אל תוך השיחים בתנו־עה אופיינית מאוד, לדברי אילני, האומרת: "אם אתה לא בא, אני ני־גשת לקחת אותך". אילני, [illegible] רשות שמורות הטבע, העומד בראש מחקר השדה של נמרי מדבר־יהודה מזה שנים ומוכר כ"איש הנמרים" הי־שראלי, סיפר כי צפה עשרות פעמים באם העומדת וקוראת לגורה בגיל 8–3 חודשים ומתנהגת בדיוק בצורה שתיארה בן־שאול.

אומר אילני: "זו התצפית המהי־מנה ביותר שהגיעה אלי. היא לא תטעה בין נמר לבין צבוע או חתול. בן־שאול עסקה עם נמרים וראתה נמרים. זה מתחבר עם קטעי תצפיות מהימנות למדי שהיו באחרונה בצפון. זה נהדר שיש שם גם גורים, קרי מתקיימים בצפון גם נמר זכר, ואין תלו־נות מתיישבים באזור על חדירות ליישוביהם וטריפות. יש שם באזור נבי־יושע־רמות־נפתלי־יפתח שפע גדול של מזון, בעיקר שפני־סלע, צבאים, דורבנים וחזירי־בר, ונמר יכול להתקיים עליהם מבלי שיצטרך להגיע ליישובי אדם".

השאלה הגדולה עתה היא האם הנמרה שנצפתה הנה שריד לאוכלו־סיית הנמרים שידוע כי התקיימה עד לפני עשרים שנה בצפון הארץ. אפש־רות שנייה, וכבר היו דברים כאלה בעולם, שהאוכלוסיה המקורית של נמרי הגליל נכחדה, ונמרים מאזורי מדבר־יהודה ובקעת הירדן, שבהם נוצרה צפיפות יחסית, נדדו לאורך בקעת הירדן והתיישבו במקומות המ־תאימים להם. "עד שלא יהיה לנו אחד הנמרים הללו בידיים", אומר אילני, "לא נוכל להכריע. אני מאמין, בת־חושה, שמדובר בנמרים הדרומיים (שמשקלם כ־40 ק"ג), שלא קראו את ספרי הזואולוגיה שבהם נאמר כי נמרים מדבריים צריכים להישאר במדבר".

ועוד אומר אילני: "העובדה המעני־ינת היא שנמרים אלה חיים באזור הגליל העליון מזה שנים, והודות לשפע המזון לא הגיעו ליישובים. אין שום סיבה לצאת ולחפש אותם כדי להשמידם, אלא לעשות את הכל כדי לשמור עליהם כחלק מהנוף הטבעי של ארצנו. הם אינם מטרידים ואינם מזיקים, לכן יש תקווה שיצליחו לשרוד ולהתאושש בהדרגה".

שר העבודה והרווחה

הודעה על כוונה למתן צו הרחבה

(לפי חוק הסכמים קבוציים, התשי"ז – 1957)

בתוקף סמכותי לפי סעיף 26 לחוק הסכמים קבוציים, התשי"ז־1957, אני מודיע על כוונתי לתת צווים לפי סעיף 25 לחוק, המרחיבים את תחולת ההסכמים הקבוציים הבאים:

1. הסכם קבוצי כללי (7035/88) שבין הועד הארצי של ארגוני בעלי המאפיות בישראל לבין ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל, [illegible] מיום כ' בסיון התשמ"ח (8 ביוני 1988).
2. הסכמים קבוציים כללים (7036/88, 7037/88) שבין לשכת התאום של הארגונים הכלכליים לבין ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל, מיום כ"ו באב התשמ"ח (4 באוגוסט 1988) (הסכם המסגרת, הסכם מעבר לשבוע עבודה מקוצר).
3. הסכם קבוצי כללי (7018/88) שבין התאחדות [illegible] הקולנוע בישראל לבין ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל, האגף לאיגוד מקצועי מיום ה' בתמוז התשמ"ח (20 ביוני 1988).
4. הסכם קבוצי כללי (7019/88) שבין התאחדות האיכרים בישראל לבין ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל, האגוד הארצי של הפועלים החקלאיים השכירים מיום י"א באדר התשמ"ז (13 במרץ 1987).

ה' בתשרי התשמ"ט
16 בספטמבר 1988
[illegible]

משה קצב
שר העבודה והרווחה

DISTRIBUTION IN THE U.S.A

LOOKING FOR UNUSUAL AND ORIGINAL NEW ITEMS WHICH ARE EITHER PATENTED OR CAN BE PATENTED, AS SOLE DISTRIBUTORS IN USA. ALL REPLIES CONFIDENTIAL.
CONTACT: SIXA INC., 745 FIFTH AVENUE, NEW YORK, NY 10151, TELEX: NO. 666460 NY.

קבלת מודעות
03-735588/9
03-735590
גם במוצ"ש עד חצות
אשראי, עד 60 יום.

هكذا من الأصل

ההאטה הגדולה

מנהיגי סין מודים כי הם ניצבים בפני משבר כלכלי העלול להוביל לתסיסה. תשובתם: בלימתן של הרפורמות הכלכליות השאפתניות מדי

Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

פקינג
מזה חודשים מפעפעות הבעיות בסין ומקרבות לנקודת רתיחה. מחסור מחמיר והולך במזון אילץ פקידים בערים מסוימות להטיל קיצוב על בשר־חזיר, סוכר, ביצים, שמן לבישול ומצרכי־יסוד אחרים. מאות בתי־חרושת קיצצו בייצור או נסגרו לחלוטין בגלל מיעוט חומרי גלם ואמצעי אספקה. שביתות פרצו בקרוב ל־50 חברות. אינפלציה שנחשבה בזמנו כמארה בלעדית של המערב הקפיטליסטי זינקה ביותר מ־20 אחוז, אולי עד ל־40 אחוז, והטילה אימתה על הסינים עד כדי כך, שהם יצאו להילולת קניות התנפלו, באו בוסס, על הבנקים. נשמעו אפילו דיבורים על פיחות היואן כדי להתאים אותו יותר לערכו השוקי בשוק השחור. "זה מזכיר את הימים הארורים לפני שהלאומנים (קואומינטנג) עזבו את היבשה", אומר מרצה מכוניות מדואג בפקינג. "מחירים עולים כל יום. אין סחורות, והשחיתות משתוללת".

בשבוע שעבר, בהתכנסם בפקינג, הודו למעשה מנהיגי סין כי הם ניצבים בפני משבר כלכלי העלול להוביל לתסיסה חברתית. תגובתם – הפעלת הבלמים על הרפורמות הכלכליות, כולל האטה חריפה של רפורמת מחירים נוספת, שבכל הנראה הן המרכיב החשוב ביותר בתכנית הארגון הכלכלי החדש של המדינה. נוסף לכך אישר ועד מרכזי מרגיע, המונה כעת 268 חברים, שורה של אמצעים מתמידים להאטת הגידול, כולל שיעורי ריבית גבוהים יותר כדי לעודד חיסכון, ביטול תכניות בנייה, צמצום מלאי הכסף והגבלת ההוצאות של מדינות הפריפריה. במקום גבוה ברשימת היעדים עומדים המחוזות המשגשגים באזורי החוף, שהגידול בכמה מהם היה כה מהיר, עד כי הממשלה אינה יכולה עוד לספק די חשמל להפעלתם של בתי־חרושת שם. האמצעים הנוספים יביאו להגדלת הפיקוח והריכוזי על הכלכלה. "אנחנו פועלים בהתאם למציאות", אמר הפקיד הכלכלי הבכיר יאו מן לאחר הישיבה האחרונה של הוועד המרכזי. "אנחנו צריכים לנקוט צעדים אישיים יותר מבפני שחבבנו".

אולם ההחלטה בדבר האטה מסווה בעצם דילמה עקיפה, מה לעשות עם כלכלה הלכודה בין הרגם הנושן והחיזיון רחוק של עתיד דינמי יותר. בעשור האחרון הוביל האיש החזק בסין, דנג שיאופינג, את המדינה הלאה מהכללים המאואיסטיים היותר מחמירים בתחום הכלכלה. הוא שחרר איכרים מהתכנות הקולקטיבית, הנהיג רצנטרליזציה בתכנון הכלכלי, עודד יוזמה, סיפק תמריצים למנהלי בתי־חרושת ולפועלים, והכון ארבעה אזורים כלכליים מיוחדים ומספר אזורים תעשייתיים שנועדו למשוך השקעות זרות. הניסיון השתלם במהירות. אבל הבעיות האחרונות מעוררות כעת ספק רב אם יוכלו דנג ותומכיו להמשיך בתכניתם לשלב הבא ולאפשר לשוק לקבוע מחירי סחורות ושירותים בהיקף רחב. "זו יכולה להיות תחילתה של תקופה ארוכה בה הרפורמות פשוט ייתקעו בבצה", אומר הארי הארדינג ממכון ברוקינגס בוושינגטון. "השאלה היא אם הן יחזרו אי־פעם לתחייה".

התנפלות על חנות נעליים בפקינג
צילום: אי־פי

המשבר הכלכלי והטיפול בו מטילים צל גם על עתיד המנהיגות הגבוהה. מזה שנים נתונה הצמרת בסין במאבק בין אנשי דנג וסיעה שמרנית אף יותר. המאבק כבר חולל שמות בקריירה של פונקציונר בכיר אחד, הבוס המפלגתי לשעבר הו יאובנג, שהודח בינואר 1987, לאחר שגל מחאות סטודנטים נזקף לחובת מדיניותו הליברלית יחסית (מאוד יחסית). את מקומו ירש זאו זיאנג, בן 69, גם הוא איש רפורמות בזכות עצמו, שמיד הוצג בתפקיד יורשו הוודאי של דנג. אבל כבוד זאו הופגע באחרונה כמה דברי ביקורת בשל המצב הכלכלי, ובפקינג ובהונג־קונג מהלכות כעת שמועות שאיבד את שליטתו על המדיניות הכלכלית, וכי אפשר שיידחק הצדה גם בתחומים אחרים. למרות שמוקדם מדי לחזות את פטירתו הפוליטית של זאו, האיש בעל הסיכויים הגדולים במיוחד להרוויח מקשייו הפוליטיים הוא ראש הממשלה, לי פאנג, מהנדס שקיבל את הכשרתו בברית־המועצות וידוע כתומך במידה רבה יותר של תכנון מרכזי. לי, המשמש גם כיו"ר הוועדה הממלכתית רבת ההשפעה לבנייה מחדש של הכלכלה, ויאו יילין, סגן ראש הממשלה ובעל השפעה אף הוא, נוגים עליפי השמועה מתמיכת רבים מאנשי הקו הנוקשה, שאמנם הצטרפו לגמלאות על־ידי דנג, אך בידיהם עדיין כוח־לחץ מאחורי הקלעים. "עלינו לעמוד בגלוי מול הקשיים שלנו", אמר לי בקריאה לכתבים ולפובליציסטים בקבלת־פנים ערב יום החג הלאומי של המדינה. "שיפור הסביבה הכלכלית ותיקון הסדר הכלכלי הם המשימות החשובות ביותר שלנו לשנתיים הבאות. המפתח יהיה פיקוח על ביקוש ובלימת האינפלציה". נוסח נאומו, שחולק מראש, כלל רמז מאיר עיניים לגישתו. בתרגום לאנגלית צוטט לי כמי שאמר שסין "תמשיך באורח פעיל ושקול ברפורמות המחירים והשכר", אבל בגרסה הסינית ממנה קרא נמחקו המלים "באורח פעיל" והכתובה בעט נובע המלה "בהדרגה". דנג נמנע, כדרכו באחרונה, מאימוץ תפקיד ציבורי בכיר בתגובה על המשבר הכלכלי. אולם במהלך הפגישה של פקידים בכירים בקיץ האחרון באתר הנופש באיידיהה המפורסם (שמורתם של פקידים בכירים) הוא נראה פחות מלהב מבחינתו בזאו, ואפילו, אומרת השמועה, השאיר את הדלת פתוחה להדחתו אם יוסיף המצב הכלכלי להידרדר. נראה שהאסטרטגיה של דנג היא זו: הוא נשאר מחויב לשינוי, אך אין לו התנגדות להניח לחסידיו לספוג את המהלומות כל אימת שהרפורמות מעוררות התנגדות. במקרה של זו ההחלטה היתה קלה יותר, שכן דנג יכול היה להעלות במקומו, וללא צער רב, את זאו הצעיר יותר, שגם הוא חסיד רפורמות. אבל הפעם פחות ברור אם יהיה דנג מוכן להיפטר מזאו במידה שילחצו עליו לעשות כן. ללא כל יורש ברור אפשרי אחר במחנה שלו, עלול דנג להחליט על בוס מפלגתי הנחשב כנוטה לאמצע הדרך, כדי לפייס את האולטרה שמרנים.

ההחלטה לבטל הגבלות מחירים על סחורות מיובאות לא יכולה שלא לעודד אינפלציה וליצור מחסור בתחומים מסוימים. לפחות באחת [illegible] מבאה תחת שליטה ופיקוח במשך זמן כה רב, פרצה קדימה כפי שחזו לאחר הרפורמות התעשייתיות ב־1984. אולם לפרקים היה הגידול מהיר מדי. בששת החודשים הראשונים של השנה עלתה התפוקה התעשייתית ב־17 אחוז, המכירות הקמעוניות עלו ב־25 אחוז. בשנה האחרונה הגביר הבנק המרכזי, בנק העם של סין, את אספקת הכסף בשיעור מדהים של 40 אחוז. אבל היו גם כמה חדשות מעודדות: היצוא עלה, וגרעון הסחר של המדינה מצטמצם. הייצור עולה, וכך גם ההשקעות הזרות. אין ספק שסין סבלה מהשפעות של תכנון ממשלתי לקוי ומאופיין החלקי המקוטע של הרפורמות. מערכת המחירים הדו־נדבכית של פקינג, בה נקבעים כמה מחירים על־ידי המדינה ואחרים על־ידי השוק, עיוותה החלטות ייצור, פתחה את הדרך להונאות ואילצה צרכנים לנסות לצפות מראש אילו מחירים צפויים לעלות שוב ובמה. ביולי, לאחר שהממשלה ביטלה הגבלות על מחירי סיגריות ומשקאות אלכוהוליים, שכמעט עלו מיד, יצאו קונים עצבניים לקניות בהלה ודוקו מרפים אפילו מהמוצרים הירודים ביותר, כאלה שרבצו כאבן שאין לה הופכין במשך חודשים. תוך ימים ספורים נעלמו מפקינג, שאנגחאי וערים אחרות מוצרים רבים, כולל טלוויזיות, מקררים חשמליים, מאווררים, נעליים ובד כותנה. בעוד האינפלציה משתוללת בשיעור פי שניים ויותר משיעור הריבית, שמשלמים בנקים, פשטו מפקידים בכמה ערים על החשבונות שלהם. תוך שבועיים באוגוסט הוצאו מהבנקים של שאנגחאי כ־237 מיליון דולר. בעלי פיקדונות בפוזיאן הוציאו מהבנקים תוך פחות משבוע 15.6 מיליון דולר.

המדינה אינה רגילה לסערות כאלה. באביב האחרון גרמו שמועות חסרות יסוד על מחסור במלח לתושבי העיר המרכזית והאן ליצור תורים ארוכים בדלילה. מיד העלו חנויות את מחיריהן עד לשיעור של שני שלישים. הבהלה שככה במהירות, אך פחות מחודש מאוחר יותר פרצה באורח בלתי מוסבר קדחת קניות חדשה: תושבי והאן רצו לקנות כל דבר, החל משמיכות, עבור במכונות כביסה וכלה בפרקטה. השחיתות גדלה יחד עם המחסור. אלפי מתווכים ואנשי־ביניים צצו כדי לקנות, למכור ולתווך בהשגת סחורות, לא אחת באורח בלתי־לגאלי. נפוצים סיפורים על פקידי ממשלה ועל מנהלי בתי־חרושת הקונים סחורות במחירים מסובסדים ומוכרים אותן מחדש בשוק הפתוח ברווח־עתק. בו בזמן הוריד ביקוש גואה לדולר האמריקאי את היואן לשפל חדש בשוק השחור. שם מחירו כעת רק כ־12 סנט, פחות ממחצית השער הרשמי. בשבוע שעבר האשים יומון העם ספסרים ומפקיעי־מחירים בהעלאת שיעור האינפלציה במדינה.

בסין היה תמיד פער עצום בין רמת החיים בכפר ובעיר, לטובת העיר כמובן, כלל שגם בעיר היתה זו רמת חיים מאוד צנועה. בשנה האחרונה סבלו 20 אחוז או יותר מתושבי הערים במדינה מירידה בהכנסה הריאלית שלהם, בעוד העלאות השכר פיגרו אחר עליות המחירים. בשנה האחרונה בלבד הוכפל, לאחר ביטול ההגבלות, מחירו של דג הרצועה, הפופולרי ביותר בפקינג, והגיע ל־81 סנט לקילוגרם. מחירי הביצים, החזיר והפירות עלו כמעט באותה מידה. אדם אחד שחש את פגיעתה של האינפלציה הוא צ'אנג ליוהאנג, בן 47, חשמלאי במאוזאן. צ'אנג, המתגורר בדירה בת שני חדרים עם אשתו ועם שני ילדיו, אומר כי הכנסתו עלתה השנה ב־11 אחוז והגיעה ל־54 דולר בחודש. אף כי סכום זה עדיין עולה על הממוצע הארצי, מסוגל צ'אנג פחות ופחות לעמוד ביוקר המחיה. הוא מוציא למעשה את כל משכורתו על מחיה. כיום, הוא אומר, הוא אינו יכול עוד להרשות לעצמו את מכשיר הטלוויזיה, פריט המותרות היקר בדירה. [illegible] שליטי סין חוששים באמת [illegible] בתחומים כן מחירים מאמירים והמחסור המתסכל בשוקי המזון יעוררו גל של תסיסה. שביתות הפועלים שפרצו מדי פעם השנה ובשנה שעברה טלטלו היטב את פקידי הממשלה. הללו עוקבים מקרוב אחר האירועים בפולין בחודשים האחרונים, שם יצאו פועלים לסדרה של שביתות משתקות. משאל דעת־קהל שנערך לאחרונה ופורסם בשבועון ליאו וואנג (השקפה) הראה כי 71 אחוז מ־3000 הנשאלים סבורים כי האינפלציה היא דאגתם העיקרית. שבר נמוך מדי עמד במקום השני.

מחירים מאמירים והמחסור תכוף מציבים גם בעיה בפני המפעלים הממלכתיים. בית חרושת ממלכתי למשחת־שיניים בשאנגחאי, המייצר את המשחה הנצרכת ביותר במדינה, מאקסאם, סבל מעליות המחירים של מצרכים כגון מנטה, או אלומיניום, הנחוצים לו לצרכי ייצור. לא זו בלבד שמחיר האלומיניום עלה פי־חמישה מאז הפשרת ההגבלות ב־1984, אלא שיש בו מחסור כזה, עד כי מספר בתי־חרושת התלויים בו נאלצו להיסגר לא אחת לתקופה של שבועות. כמה מפעלים סגרו את קווי הייצור שלהם סופית לאחר שגילו כי הם יכולים להרוויח לא פחות פשוט ממכירת אלומיניום ליצרנים אחרים בשווקים גדולים. מצב דומה קיים בבית החרושת למכשירי טלוויזיה בפקינג, המייצר את מקלטי "אר־מנית" הפופולריים. בשנה שעברה עלו ההוצאות ב־8.1 מיליון דולר וקיצצו את רווחי בית החרושת ל־4 מיליון בלבד. בדומה למפעלים אחרים גם מפעל זה הוא קרבן של מערכת המחירים הכפולה. רק לאחרונה אישרה הממשלה עליית מחירים בסך 37 אחוז על טלוויזיה צבעונית. "לולא כך", אומר ז'ין דאוני, העומד בראש האיגוד המקצועי הרשמי של בית החרושת, "אמרנו שלא נוכל לשרוד".

במצב של השעיית הרפורמות במחירים, סביר שפקינג תצא בקריאה מוגברת לייעול תעשייתי רב יותר בבתי החרושת שלה. אלא שצעדים שנעשו בכיוון זה בעבר לא העלו הרבה. "שיטת הבונוסים" של דנג, שכה מרבים לדבר בשבחה, ולפיה אמורים פועלים לקבל שכר על־פי פריון העבודה שלהם, נתקלה בהתנגדות של מנהלי מפעלים, שלא אחת העדיפו לחלק את הבונוסים שווה בשווה מאשר לקומם נגדם חלק מהעובדים. מסיבות דומות גילו חברות כושלות חוסר־נכונות לפטר פועלים. אי לכך מראים נתוני הממשלה כי מספר המפעלים המפסידים זינק ב־25 אחוז בששת החודשים הראשונים של השנה. פקינג, שגם היא אינה ששה לסגור בתי־חרושת, מעריכה שיהיה עליה להוציא 16 אחוז מתקציבה כדי להציל מפעלים כושלים. בתקווה להקל על נטל זה הוחלט בממשלה להכניס לפעולה "שיטת חוזים", כדי להעביר אחריות רבה יותר על ביצוע למנהלי בתי־חרושת, פקידי חברות ושלטונות מקומיים. החוזים מציינים איזה שיעור מהרווחים תמסור החברה למדינה בסוף כל שנה, והם מעלים בזיכרון את שיטת המכסות שהלכה לעולמה. באופן תאורטי מוטלים עונשים כאשר היעדים אינם מושגים, ומשולמים תגמולים כאשר משיגים יותר מן היעד שנקבע. אך למעשה אין תועלת רבה בחוזים אלה. לא זו בלבד שקשה לאכוף אותם, אלא ששלטונות מקומיים גם מוצאים תמיד דרכים לסבסד חברות הנמצאות בצרות. השיטה גם הובילה לצורה מיוחדת של הסתגרות אזורית: תחרות בין – ואפילו בתוך – מחוזות הפכה למרה, בעוד פקידים מנסים להבטיח שבתי־חרושת מקומיים יקבלו את כל חומרי הגלם להם הם זקוקים. יתר על כן, המדיניות מעודדת מנהלי־חברות לשאוף לרווחים לטווח קצר. "שיטת החוזים אינה תחליף לחוצי השוק", אומר דיפלומט מערבי בפקינג. "אבל היא האמצעי הטוב ביותר שאותו הם יכולים לאמץ בנסיבות הפוליטיות הנוכחיות".

בשבוע שעבר יעצו השליטים הכלכליים החדשים של סין לגלות סבלנות. סגן ראש הממשלה יאו הודה כי ביטול ההגבלות על מחירים "יהיה בלתי־אפשרי בטווח הקצר", והוא גם זרק את ההשערה כי יידרשו "עשר שנים, עשרים שנים, זמן רב" לפני שניתן יהיה לעשות זאת. לי היה בוטה יותר. "שיטת המחירים הכפולה תהיה הברירות עוד זמן רב", אמר. "יש בה פגמים גדולים, אך יש בה גם יתרונות. כרגע אנחנו לא יכולים להיפטר ממנה". כעת מעלית דאגה גם בקרב סינים והירים יותר, החוששים כי התנופה לרפורמה עלולה להתמסמס. "אם נמשיך כך נהיה תקועים באותה מלכודת כמו המזרח־אירופים", אומר הכלכלן וו ג'ינגליאן, מנכ"ל מרכז מועצת המדינה להתפתחות כלכלית, טכנולוגית וחברתית ואדריכל ה־האטה הכלכלית. "אנחנו נלך קדימה ואחורה, קדימה ואחורה, שרויים לנצח במצב־מעבר".

הסינים התומכים ברפורמות מקווים שהארכי־שמרנים לא יצליחו להחזיר את הגלגל אחורנית. מאמר־מערכת שפורסם לאחרונה ביומון העם, ציטט מקורות שלא נקב בשמם, שאמרו כי יוטלו שוב הגבלות על מחירי סיגריות, משקאות אלכוהוליים, מבלונות־כתיבה, מאווררים חשמליים, שואבי־אבק ושעוני קוורץ. כבר היו דוגמאות לכך ששלטונות מקומיים הטילו מחדש הגבלות אדמיניסטרטיביות. מוקדם יותר השנה, בתגובה למצב־אספקה בלתי־וראי והפקעות־מחירים מאסיביות, לקחו לעצמם השלטונות בנמוח שאנגשי שוב את השליטה על השוק בידיעות־פלסטיק, בהן נעשה שימוש בחקלאות. כעת הם לא רק קובעים את המחיר, אלא גם מחליטים איזו כמות יכול כל איכר לקנות. "אם הם יחזרו להגבלות המסורתיות, יהיה תוהו־ובוהו גדול עוד יותר", אומר צ'אן לאבו, העורך הכלכלי הראשי של "מבשר הכלכלה העולמית" בשאנגחאי. "התכווצות כלכלית תשפיע על פרנסת בני־אדם ותצמצם את האספקה, ולא תפתור את הבעיות".

המשבר הסיני ותגובת השלטונות ממחישים פעם נוספת עד כמה קשה להנהיג רפורמות בכלכלה מופשרת היטב בגוש המזרחי. בסוף החודש שעבר, בפני קבוצה של עורכי־עיתונים במוסקבה, הודה מיכאיל גורבצ'וב בתסכולו מביצוע הפרסטרויקה. "אך בתנו צועדים לאט, אנחנו מאבדים זמן, ופירוש הדבר שאנחנו מפסידים במשחק", צוטט. בדרך־כלל היה לדנג קל יותר מאשר לגורבצ'וב. הרפורמות החקלאיות המוקדמות, בהן פתח לפני עשור, התקבלו בברכה במעט על־ידי כל האיכרים באזורי הכפר. רק מאוחר יותר, לאחר שהנהיג את הארגון־מחדש ב־1984, החל להיתקל בהתנגדות עזה. כיום נראות הרפורמות הבסיסיות של דנג בטוחות. הן חלק מהמרקם החברתי של המדינה, ולי־סיסמה של חסידי דנג "טוב להיות עשיר" עדיין יש צלצול אמיתי באוזניהם של רוב הסינים. אבל המדינה עודנה רחוקה מיעד זה. הרפורמות של דנג היו רק ההתחלה, ועל יורשיו תהיה מוטלת המלאכה להמשיך בדרך. אם לשפוט על־פי אירועי השבוע האחרון, אפשר כי המסע יימשך זמן רב יותר מכפי שציפו.

ביקור הקיסר אצל הגנרל

ביפאנית קיסרים אינם מתים. יום אחד יראה הירוהיטו כי מימש את גורל שושלתו
צילום: אי־פי

באוארס, סופר, שירת בבוין הצבאי האמריקאי ב־49–1941, נזכר בפגישת עבר עם הירוהיטו

מאת פוביון באוארס
The New York Times
מיוחד ל"הארץ"

בספטמבר 1945 היה כיבוש יפאן בן פחות מחודש. גנרל מקארתור לא התקדם כלל לקראת פגישה עם הקיסר הירוהיטו, והארמון הקיסרי עלותה שתיקה. הייתי שליש־מתורגמן לגנרל מקארתור, ומפקדי הישיר היה גנרל בעל כוכב אחד, בונאר פאלארס, מזכירו הצבאי. בת־דודו של הגנרל פאלארס נישאה ליפאני איש משרד החוץ, בן למשפחה מיוחסת, ואלין שיגר מיניסטריון בית הקיסרות מסר־גישוש: הוד מלכותו יבקר ברצון אצל הגנרל, בכל זמן, בכל מקום שהגנרל ימצא לנכון.

מפאת הרעש והמהומה היוצאים מגדר הרגיל האופפים כל יציאה של הרולסרויס הקיסרי (שנת ייצור 1930) משטח הארמון, האם יהיה זה אפשרי שהפגישה תהיה "פרטית" בכל שניתן? עבור מקארתור היה זה הציפוי על עוגת סוף המלחמה. "הגיע הזמן שיודה שאני נמצא בעיר", אמר לגנרל פאלארס ולי. הוא הציע פגישה במעונו בשגרירות האמריקאית במקום בבניין דאי איצ'י ברובע העסקים, שם שכן משרדו. הוא הציע את השעה 10.30 בבוקר ה־27 בספטמבר, יומיים לאחר בוא המסר. "אל תגיד לאיש, גם לא לשומרים. [illegible] מי בא".

בבוקר הפגישה העברנו את הזמן בבטלה ודיברנו בשאלה מה להגיש. ג'ין מקארתור הציעה תה. אני המלצתי על שרי. הגנרל הטיל וטו על כל הרעיון: "אני לא רוצה שהמשרתים היפאנים יתעתבנו כאן היסטוריים". הוא שאל אותי אם הקיסר מעשן. כן, השבתי. כסטודנט ביפאן לפני המלחמה קיבלתי פעם קופסת סיגריות מקושטת בתבליטי זהב עם נזר הכריזנתמות הקיסרי, שחולקה כמזכרת במסיבת־גן קיסרית. הגנרל מקארתור לקח את סיגריות "לאקי סטרייק" ואת מצית ה"זיפו" שלי ושם אותם בכיסו. לעתים רחוקות הוא עישן. המקטרות שהחזיק היו בעיקר לצרכי ראווה, עד כמה שיכולתי לשפוט.

הקיסר הגיע בדיוק במועד, ולהפתעתנו היה מלווה בשתי מכוניות מלאות באנשי סגל הבית הקיסרי, סך הכל 12 איש. בעוד הגנרל פאלארס ואני הצדענו, קד הקיסר קידה ולחץ את ידינו. אני לקחתי ממנו את כובע הצילינדר שלו (נראה שהדבר הדאיג אותו) והגנרל צעד לקראתו, אומר באותו קול חזק ומצטלצל אופייני, שהדהד נימוס בלבו של כל מי ששמע אותו: "ברוך בואך סר, ברוך, ברוך בואך!" זו הפעם הראשונה ששמעתי אותו אומר סר לאדם כלשהו. כאשר נטל את ידו הפושטת של הקיסר בשתי ידיו, קד הירוהיטו קידה כה עמוקה עד כי ידיו נלחצו בגובה של 30 ס"מ מעל לראשו. הגנרל ביקש ממני לשאול את הקיסר אם הביא מתורגמן שאותו יעדיף עליי. הוא הביא, והוא אכן העדיף כך. [illegible] מקארתור [illegible] החדר הגדול, שם התייצב כבר המצלמה עם הקיסר לאותו צילום מפורסם – היחיד שאשתו הרשתה לפרסמו ביפאן – שהראה את הגנרל המקרית ללא כובע. הצלם הצבאי ביקש לצלם צילום נוסף, "ליתר ביטחון", וטוב עשה, ביוון שהגנרל מצמץ בעיניו עם הבזק המצלמה הראשון. אז סגר מקארתור את הדלת והשאיר מסוגר בחדר עם הקיסר. הגנרל פאלארס ואני נשארנו עם ראשי הלשכה הקיסרית, וכולנו הצטופפנו בספרייה הקטנה ליד הכניסה. השיחה היתה מתוחה. אנשי החצר חשו שלא בנוח על ששליטם "נחטף" מהם והיה בדלתיים סגורות. הגנרל פאלארס, שהיה נספח בחצר המלך פארוק, דיבר על מצרים ועל ציד־ברווזים לאורך הנילוס. ראש הלשכה שאל אם ירצה הגנרל לצאת לציד־ברווזים בשטח הארמון. אני דיברתי על קאבוקי, ולהפתעתי לא עוררתי היענות רבה יותר מאשר לו דיברתי על תחרויות רודיאו.

כאשר נפתחו הדלתות והגיע הקיסר הוצג כל חבר מהסגל שלו בפני הגנרל מקארתור, שלחץ את ידיהם בחוסר סבלנות. כשליוויתי את הקיסר למכוניתו הוא פנה אליי ואמר "אריגאטו גוזאימאשיטה" (תודה רבה) בלווית קידה קלה. הוא נכנס למכונית הרולסרויס שלו, שנוצרה במיוחד על־פי הזמנה, התיישב לבדו על המושב האחורי המרווח כשארבעה עוזריו יושבים מולו. הגנרל כרך את ידו סביב כתפי שלושתנו, אשתו, הגנרל פאלארס ואני, ואמר בחום: "[illegible], אבל לראות אדם שהיה [illegible]". הוא עלה לחדר השינה שלו, שם נשאר לבדו עד ארוחת הצהריים.

מאוחר יותר אמר לנו כי הקיסר הרהים אותו. הוא ציפה ממנו כי יבכר בנוכחותו ביפאן במפקד העליון של כוחות בעלות הברית, והמושבה ולכתה בראש, אמר, שאולי בא הקיסר כדי למנוע את התמוטטותו ואפילו להתחנן על חייו. הלורד מוואשינגטון "לתלות את הירוהיטו" היה גדול באותה תקופה, בעיקר בצד תת שר־החוץ דין אצ'יסון. לדגלס מקארתור היו תכניות אחרות. הוא ראה, אמר, עם כיבוש הרייך לאחר מלחמת העולם הראשונה, מה התוצאות כשכובשים לשלוט על אוכלוסיה ללא סמכות דמוית הקייזר הגרמני. אבל הירוהיטו בא כדי להציע עצמו כתחליף לאלו שנענשו או כדי להעמידם לדין על פשעי מלחמה. הוא הציע לייפם את המיגאטאארי, משגב בבושידו (קוד האבירות הסמוראי) – חיים תמורת חיים אחרים. הגנרל מקארתור הודה כי האיש הנאה, הצעיר מבנו בעשרים שנה, עורר בו רגשות אבהיים.

ביקשתי מהגנרל לחתום על עותק הצילום שקיבלתי. הוא כתב על הצילום, "למייג'ור באוארס, דגלס מקארתור". שיגרתי את הצילום לידיד, עוזר של הקיסרית, וביקשתי ממנו לבקש מהקיסר לחתום ביפאנית "קאנג'י". הוא הביא לי את הצילום באותו לילה עצמו. הקיסר לא חתם עליו ביפאנית אלא באותיות לטיניות – הירוהיטו. החתימה הופיעה בצבע הזב כבר מעל לראשו בצילום. הביטוי "שמירה על כבוד עצמי בתבוסה" חלף אז במחשבותיי כפי שהוא חוזר אליהן עכשיו. יומיים לאחר מכן שיגרה הקיסרית נאגאקו לג'ין מקארתור זר כריזנתמות ושושנים גמדיים. אשת הגנרל שיגרה לה מכתב־תודה בחזרה.

בשפה היפאנית קיסרים אינם מתים, הם "מסתתרים בעננים". [illegible] הירוהיטו [illegible] כי מימש את גורל שושלתו דמות עוף החול. הוא שם קץ למלחמה. ב־63 שנות שלטונו הגיע לנקודה השקטה היציבה סביבה מתערבלת יפאן מודרנית. לאחר 2,648 שנות שושלת רצופה פחות או יותר, ראה הקיסר ה־124 את ארצו עולה לתפארתה הרושה, תפארת שאיש מאתנו לא העלה ברעיון באותו יום חמים ועליפי של ה־27 בספטמבר 1945.

חייו וזמנו

מרסל אופולס מצלם את קלאוס בארבי, את מעוניו, מושיעיו, עדים ואחרים. אין צורך להכין את הממחטות

מאת ז'אן־מארק טאולאיד
Le Monde
מיוחד ל"הארץ"

בארבי מעניין את אופולס כמו קורבנו ז'אן מולן
צילום: אי־פי

לסרטו החדש של מרסל אופולס, "הוטל טרמינוס", יש כותרת־משנה קלאסית מאוד: "קלאוס בארבי, חייו וזמנו". סרט זה של יוצר "הצער והחמלה" אינו קולנוע במובנה הצרוף הקסום ביותר של המלה. גם אין להגדירו רפורטז'ה, חקירה עיתונאית, אף כי לעיתונאות ולחקירה יש בו מקום. הוא נושא את החותם של מרסל אופולס, ופירוש הדבר הוא כי הוא מחייב תשומת לב מיוחדת שלה ראוי יוצרו של "האבל", שכלי לרצות בכך בעשה יחיד במינו בעולם צייד התמונות והמלים. נשאלת השאלה מה כבר יכול אדם שגילה התעניינות בבארבי, בחייו וזמנו, שקרא ושמע מה שאירע ועקב אחר המשפט שנמשך קרוב לחודשיים, לגלות באולם קולנוע בצפייה בסרט הנמשך ארבע שעות ו־27 דקות? ומי שלא גילה עד כה עניין, מפאת סגוליות או עייפות או סירוב להתייצב מול הטראגדיה, האם ילך לבלות ארבע־וחצי שעות בצפייה בסרט שאינו סרט תיעודי ואינו עלילתי?

מובן מאליו שכל השאלות, כל הויכוחים, כל הזעם והרעש שעוררה ועדיין מעוררת פרשת בארבי בתוך בעינים מאז הוסגר לצרפת מי שהיה המפקד לשעבר של מדור 4 בגסטפו בליון בין 1942 ל־1944. כפי שנותרו בעינם גם האנשים החיים והמתים שראו את בארבי, נלחמו בו או עזרו לו, הגנו עליו או גינו אותו. מבטו של מרסל אופולס על כל אלה, כמו גם השאלות שהוא מציג והתשובות שהוא מקבל, זוכים במיוחד חריש דווקא משום שלידיו של זועק זה, עקשן ואריב כאחד, סקרן ועדינפש, הומן באותם רגעי הקידה הדרושה אינו נחסם מבחינתו, אין זה בא כוסו בן להשלים עם סירוב, לקבל דלת ונסוקת בפרצוף.

פרשת בארבי, על הוויות האומניות המסתוריון הכתוב, מעניינת את אופולס לא פחות מכפי שמעניינת אותו הפרשה, אם לא הודות, של ז'אן מולן (מפקד המחתרת שבארבי עינה עד מוות ושבכל הנראה הוסגר על־ידי בוגד בשורות הרזיסטאנס) והדמויות סביבו. אבל מה שמראות לנו התמונות הראשונות של "הוטל טרמינוס", אותו בית־מלון מפואר בתחנת פראש, שם שיכן הגסטפו בתחילה את מטהו לפני שעבר לבית הספר של חיל הרפואה בליון, ולבסוף לאחת הדירות הבורגניות ביותר בכיכר באלקורה, ראשים את תושבי ליון משחקים בביליארד ובתוך כך משוחחים על בארבי כמובן.

אלה אינם צעירים. בימי שלום האנשים הם היו כבני 20. הם נזלקים ברעותיהם. באריכות, לא כלהם ולא בנעם. יש אחד שאומר: "צריך להניח לזקנים למות בלי לרדוף אותם". יש אחר שמשיב לו כהר, שבכל זאת היה זה דבר טוב להחזיק את בארבי אסיר בליון עצמה. באלית ללא ספק. אבל ומשפט הבא באלי הרבה: פחות: "יודע שקר דברים, אבל ראו מעט מאוד דברים מרתקים". מנהיג מקומי של "החזית הלאומית" אומר, בנוף: "בארבי שבוחק, שנעצר כדי להעמיד אותו היום לדין – זה אבגבריגום". הוא הוסיף: "יש דברים אחרים לעשות. עם סיפורים כאלה ראינו את קדוש ואלהיים נהפך לנשיא באוסטריה".

מרסל אופולס מקליט ללא ניד עפעף. הוא אוהב פרובוקציות. זו אולי אחת הסיבות להצלחתו. הוא יודע לשאוב דברמה שעריף על מענה. יש דורים, דברים שאומר אדם מלבו. יכולתו זו באה לביטוי בשיחה על עינויים, על הפחד מעינויים. די במלים מועטות. "מה שבתוך", אומר איש הרזיסטאנס, "זה לנסות לא לדבר בכלל". "אבל אז, פירוש הדבר הוא המוות?" "כן... אלא אם הם מתעייפים".

בכך נעוצה עוצמתו של הסרט, שמשלימים אותה עבודת עריכה מעולה ושחזור קפדני של הדרך שהובילה את "הילד קלאוס", הילד הקתולי הטוב, לטבציגו נאצים שבאביב הברליני האפוקליפטי של 1945 התמסר לאספקת שירותיו לאמריקאים, המודים כיום ללא בושה פנים, אם גם ללא גאווה, כי ערב מלחמה קרה בלתי נמנעת עם מוסקווה, התחייב השימוש בכישורים ובבעלי־כישורים. זהו, אגב, לא היה מנהגם של האמריקאים.

והיכן, בשאלה השאלה, יש כאן צייד כלשהו לשם מה אנו זקוקים לאופולס כאשר [illegible] ראיין כבר אישר לנו, זה מכבר, בלווית תיעודים מתיעודים שונים, כי הליווים של ז'אן מולן ובה רבים אחרים היה סוכן שהסי־איי־סי (הביון הנגדי האמריקאי) חפץ ביקרו. אבל אנחנו זקוקים לאופולס. דבר אחד הוא לקרוא דו"ח, דבר אחר הוא לשמוע את מנכה מובר. דבר אחר הוא לשמוע בכוח המטסט או בנסודוקותיו את האחר־ דבריגנסאוס אומר שלו היה הדבר תלוי בו, היה מסגיר בשמחה את בארבי זה, שהצטבעם עליו סירבו למסרו לידי צרפת. ודמו אומר הוא למצוא מודש אותו עד דבורי בסביבתו האמריקאית, ליד בריכת השחייה שלו, סיגר בידו, מגלה שהצרפתים טיפלו בבקשה להסגיר את בארבי בצורה כה שלומיאלית, עד כי אפשר היה להאמין שהם בכלל לא היו להוטים לקבל בחזרה.

הכלבים שלי, למשל...

משום כך יכול היה איש האגדאוס לשעבר, באות תודה לשירותיו הטובים והנאמנים לארצ של אתמול, להגיע בקלות ובנחות לאמריקה הלטינית ב"נתיב העכברושים", שכונו כמרים שהוותיקן לא התכחש להם. והנה בארבי הבוליווי – האיש בעל הכובע הקטן, מוקף שומרי־ראש ומשמש פרוויליגיות בחוגים הצבאיים העומדים בסימן סחר־נשק והטכנולוגיה לרייך השלישי, שיכולה היתה להתעורר להיום רק בשירותם של דיקטטורים מקומיים.

גם כאן הזיפוש דקיקי, כפי שבא הדבר לביטוי בשיחה המקושבת עם וולפגנג גוסטמן, איש אס־אס ותיק היושב זקוף מבחרה כאדם שבלע מטאטא, ליד עדיאושות כפראר, ומגלה ללא כל מבוכה שבארבי הרשים אותו ב"טיפוס מבסס". ולא פחות מבעיות הוא אומר, כלל בלי להישאל: "הכלבים שלי, למשל, זה יכול להיראות פשטני. הם העריצו אותו, ולחיות יש רגישות. הן יודעות להבדיל בין טוב ורע".

סימון לאגראנג', ששם נעוריה הוא קרוש, נקראה בשם ליז לאאהד כאשר ב־19 ימי הקודה בכיבר באל־קוד ראתה בארבי אחראותולים. סימון היתה או ילדה. התחיל בדרעותיו גרם לה להתנב שבארבי הוא אדם רך ועדין, כמתה עמרה על שטחה. סימון לאגראנג' היא אישה קטנה. היא מדברת ליד הבית שבו התגוררו ילדי איזיה הילדים היהודים שנשלחו על־ידי בארבי למוות. בסוף משלג, למרסל אופולס, המציין בחיוך את שמחה הקטנה, היא משיבה "שבחתי לגדול באושוויץ". בעוד היא שורדה שם, היהודיה שנותרה במשפחתה, נמסבו חורים בליון. בעיר הין כבר או מסערנים ידוע־שם. הם הכירו. הם הגבילו את המובש, הם זוכרים אותו היטב. הם אינם אומרים במפורש שהיו אלה ימים טובים. המצלמה של מרסל אופולס מתנכבת. המיקרופון שלו מקליט. בגביעים מכבעבים ומקפיצים השמפניה. כך היו גם בימיו של קלאוס בארבי.

המועצה להשכלה גבוהה

בדיקת הקמת פקולטה למשפטים

המועצה להשכלה גבוהה מביאה לידיעת הציבור כי מר יצחק נבון – שר החינוך והתרבות יו"ר המועצה, מינה ועדת משנה אשר תפקידה לבדוק את פניית אוניברסיטת חיפה להקים פקולטה למשפטים.

הוועדה התבקשה לבדוק את:

1. **צרכי המשק בבוגרים נוספים למשפטים.**
2. **הצורך בהקמת פקולטה למשפטים נוספת, לעומת אפשרות הגדלת מספר הלומדים בפקולטות הקיימות.**
3. **אפשרויות גיוס והכשרת סגל אקדמי מתאים להפעלת התוכנית המוצעת באוניברסיטת חיפה.**

חברי הוועדה: השופט ד"ר שלמה לוין – יו"ר, פרופ' אהרון אנקר, עו"ד משה בר־זאב, ד"ר גבריאל קלינג.

כל המעוניין להופיע בפני הוועדה או להעביר אליה חומר כתוב הנוגע לתחומי פעולתה, מתבקש לפנות לרכזת הוועדה – גב' פרחיה בכר, המועצה להשכלה גבוהה, ת.ד. 4037 ירושלים מיקוד 91040.

יסמין הראל

דמויות – דיוקט של רעיון

תערוכת ציור 21 ספטמבר – 5 אוקטובר 1988

גלריה "שר־דנוף"
רחוב פרת 42
תל אביב
טל. 228814

המרכז הישראלי לניהול

שיווק
מתאוריה למעשה

קורס מתקדם בניהול השיווק

מחזור ו'
8 מפגשים, יום לימודים בשבוע
מועד פתיחה: 20 באוקטובר 1988
מלון השרון, חוף־הים, הרצליה

תכנית הלימודים תכלול את הנושאים הבאים:

* אסטרטגיה ומדיניות שיווקית * מחקרי שוק * התנהגות צרכנים * פוטנציאל שוק * תקשורת ופרסום * ניהול צבורות שיווק * מערכות שיווק בישראל * ניהול מוכרים ומכירות * ניהול מו"מ עם מפיצים ספקים * הפירמה בשוק העולמי * יצוא ושיווק בינלאומי * בניית תכנית שיווק * פיתוח מוצרים חדשים *

צוות המרצים (לפי א'־ב')

ד"ר חזי אופיר – האוניברסיטה העברית בירושלים * מר ישראל אולביק – מכון "סילוב" * פרופ' מיכאל אתגר – אוניברסיטת חיפה * גב' רות ברנדמן – יועצת שיווק * מר דוד ספיר, מר רוני כהן – פרסום סמיר כהן (יעקובסון) * ד"ר חיים לביא – אוניברסיטת בר־אילן, יישום טכנולוגיות ושיווק * מר יעקב לוי – מכון "גאלופ" * פרופ' דב פקלמן – אוניברסיטת תל־אביב * פרופ' מיכאל פרי – אוניברסיטת חיפה * מר משה תאומים – גיתם מערכות תדמית *
כן ישולבו מרצים אורחים.

פרטים והרשמה:
טל. 03-257202; 052-572383

מרכז לניהול ישראל

הסוד של צבי נצר

ילד־פלא סובייטי בא לביקור: פרק, אולי אחרון, בסיפור ארוך שתחילתו לפני יותר מ־40 שנה ומקומו בתולדות השירות החשאי של ישראל. באמצע יש שאלה: מה חשב יגאל אלון על אושוויץ?

מי שיכה עליו פעם לכתוב את תולדות השירות החשאי של ישראל לא יתהלל על הסיפור אם לא יצליח לפענח גם את הטעון האידיאולוגי האמוציונאלי המיוחד במינו שהמליץ הכריכות אותו הן עיירה, תנועה, מלחמה, שואה, ברח, העפלה, רכש, קיבוץ, ביטחון, מפלגה, עליה: צבי נצר היה בכל התחנות האלה.

נצר, עכשיו בגמלאות, היה מקבל אולי את פרס־ישראל אלמלא ניתן לשאול אביגור. אולי היו לוקחים אותו ל"אלה הם חייך". אלמלא לקח כבר את שייקה דן. אך יום אחד, בשנת 1984, קרא ישראל גלילי לצביקה דרור ואמר לו לכתוב ספר על נצר. דרור, חוקר ומתעד השואה מחוקרי בית לוחמי־הגטאות, נענה כמובן. ספק אם יכול לסרב לגלילי אחר. הספר, "בנתיבי הצלה", יצא לא מכבר, בהוצאת הקיבוץ המאוחד, כמובן: פרויקט תנועתי, כמעט משפחתי.

נצר היה מעורב במאמצים להצלת יהודים בתקופת השואה. זה הצריך הרבה אומץ־לב. בסך הכל הגיעו בשנות המלחמה כ־50 אלף עולים. ההצלה לא עמדה בראש סדר העדיפויות של מנהיגי היישוב בארץ. דליה עופר, היס־טוריונית, שכתבה על כך עבודה ספר מלומד מדי, מיותר לוגי מדי ולכן מגיע לפרי ("דרך בים" בהוצאת יד בן צבי), אמרה למוסף "הארץ" משפט מדהים: "כהיסטוריון אני אומרת שעלינו תפיסת המנהיגים את המהדרש לא היתה להם כל סיבה לתת להצלה דחיפות ראשונה".

אם נתן זך היה אומר דבר כזה היו שוחטים אותו על המקום.

צבי נצר היה פעיל גם במבצעי ההעפלה אחרי המלח־מה. דרור מתאר כיצד הוביל נצר, בינואר 1947, את יגאל אלון וישראל גלילי לביקור באושוויץ. זה היה כרוך במידה של הרפתקנות, וגם במידה של סכנה.

גלילי יאמר לימים שהביקור ההוא היה "כמכוות־אש" בלבם. אני מוצא עניין בעובדה שאלון עצמו לא עשה בו שימוש לבניית תדמיתו כפוליטיקאי, למרות שנהג לנצל כמעט כל פרט בביוגראפיה שלו. מה עשה לו, אם בכלל, הביקור באושוויץ, שאלתי שני אלונולוגים, חיים גורי ואניטה שפירא. גם הם לא ידעו.

כן, אמרה, זה מעניין שאינם יודעים.

עד שיצא לגמלאות, לפני כארבע שנים, ישב נצר במש־רד קטן בתל־אביב וניהל משם מלחמה חובקת עולם נגד ברית־המועצות. המטרה – עלייה. סיפור גדול: עד היום עורכו סוד־מדינה. הבוס היה שאול אביגור. יש משהו מצית דמיון בקו הישיר הזה שהוליך, באמצעות אותם אנשים, מהשואה וההעפלה עד הטיפול בעלייה בראשית שנות השבעים. וצבי נצר, מאנשי הבראשית, רק בן 66 כיום.

דרור ראה כנראה הרבה פתקים שאביגור שלח לאנשיו, כשהיה מופקד על הטיפול ביהודי ברית־המועצות. חלק מהם העתיק אל תוך ספרו. אין בהם גילויים של ממש: אות התובנות המאפיינות אנשים כאלה היא הנטייה שלא להיפרד לעולם מסודותיהם, שמא לא תקום המדינה. אבל הפתקים שדרור הרשה להעתיקם – מגרים את יצר הבציצנות. למשל:

"העניין: מגעים עם בנינים סובייטיים. 18.4.67. לצבי נצר, לאפרים (שילה). לדו"ח של אפרים על השיחה עם גולדה מאיר (מ־10.4.67): אם (נחום) גולדמן סיפר אמת על קבלנות דוברינין (שגריר ברית־המועצות בוואשינ־גטון) בעניין הלחץ, הרי זה סימפטום חשוב (אולי לא חדש), כמובן, שפירושו לגבינו, ולגבי העניין, הוא שיש להגביר ולהגביר את הלחץ. כן חושב אני מאוד את הסימפטומטי שבשיחות אנשי 'הכונרס' בלהתדן עם השג־ריר הסובייטי שם. שאול".

בפתק שנכתב עשר שנים אחר־כך כתוב: "העניין: חי־דוש היחסים הדיפלומטיים עם ברית המועצות. 8.12.77: נחמיה לבנון, צבי נצר, יאקה, עופר (צבי): אני קורא בדבר מהיום, עמוד 12, את לדברי ראש הממשלה רמזו הרוסים כי בהיפתח ועידת ז'נבה יהיו מוכנים לחדש את היחסים עם ישראל. אך ישראל תתבע במקום זה (בתמורה) שחרור אסירי־ציון מבית הסוהר ומתן זכות יציאה ליהודי ברית המועצות".

"דומה שהאיש (מנחם בגין) אינו מתחיל להבין מהו כשביל יהודי ברית המועצות בעתיד קיום שגרירות ישראל במוסקבה. לתשומת לבכם. שאול"

נראה שאביגור סבר שאין להתנות את חידוש היחסים בשחרור אסירים.

האנשים האלה תמיד קראו את "דבר". הפתקים שאבי־גור שלח להם – כנראה מחוץ לחוד, מעלים בדמיוני חבורה של שועלים ותיקים, אמיצים, נהטדירעת, חומרי קונספירציה, ללא טכינה, הקשורים אלה באלה בעבר תות סימביוטיים של חברות תנועתית. "העניין: משאלה אישית בנושא לא אישי", כתב אביגור מהשולחן שלו לשולחנו של נצר: "הבטחתי לבקש ממשה ריבלין (מנכ"ל הקרן הקיימת) לשלוח אלי אלבום של יצחק שדה. טרם קי־בלתי. התוכל לפנות אליו ולזרוז?"

גם אביגור ראוי לביוגרפיה, אך כפי שהוא מצטייר ממעט המסמכים הפתוחים למחקר – יצנור אותה אף ממקום שבתו הנוכחי, בשמים או בשאול.

היו כנראה לא מעט ויכוחים וחילוקי־דעות עד שהוח־לט להפעיל לחץ גלוי על ברית־המועצות בעניין העלייה. נצר היה אחד האנשים שעשו את יהודי ברית־המועצות לנושא עולמי, עניין לתקשורת, לוועידות, להפגנות, ולארגוני תמיכה למיניהם. בהקשר זה היה מעורב כנראה גם בפעילות הראויה, באמת, לחסותו של הצנזור. יש לי רושם שזה עוד יפרנס פעם ויכוח היסטורי גדול.

אחר־כך באו עולים, כמה עשרות־אלפים במספר, בין היתר הודות למאמציו של צבי נצר. והתפתחה הנשירה, ובאה אידה נודל ואמרה מה שאמרה, ונולד הרעיון הבר־לשביקי היפה לעשות יד אחת עם השלטונות הסובייטיים כדי להבריח את אזרחי היהודים היוצאים משם לבוא הישר לישראל ולא לשום ארץ אחרת.

סוף הסיפור, אם זה סופו, אירוני מאוד: הנה היו פה בש־בועות האחרונים הדיפלומטים ממוסקבה – וחזרו הביתה. רובם ככולם יהודים. יכלו לערוק. גם ילד הפלא המשגע שהביאו אתם, מסנתרן דמוי רובוט ושמו יבגני קיסין, הוא יהודי. יכלו להשאיר אותו בארץ. אולי היה מקבל מלגה מקרן התרבות אמריקה־ישראל ונעשה מוסיקאי ישראלי חשוב המתגורר בחו"ל. אבל גם יבגני הקטן חזר הביתה. בערב ההוא ישבה בקהל קבוצה של יהודים מברית המוע־צות. לא עולים: תיירים. הגלאסנוסט מרשה להם עכשיו לבקר בישראל: הסתובבו בארץ, שבוע, שבועיים, התרשמו – וחזרו הביתה.

אלה הם חייך. צבי נצר

אלה יהיו חייך. יבגני קיסין

אמנסטי מכה שנית

מי מנוול יותר: הטורקים או השווייצרים. מה עוד רוצים מוואנונו. מי צריך את זוילי כשיש לנו כהנא, ולהפך

אני אמרתי כהנא? זוילי

אני אמרתי זוילי? כהנא

הדו"ח השנתי של אמנסטי שפורסם השבוע הוא מסמך מתסכל ומרגיז, לא מעט. לא מפני שישראל יוצאת רע: להיפך, יוצאת טוב יותר מהרבה מדינות אחרות. לדעתי היא יוצאת טוב מדי.

כ־260 עמודים על נייר משובח עם עטיפת כרומו, בסך הכל 135 מדינות המופיעות בדו"ח על־פי אותיות העולם, בסדר אלפביתי. כולן פוגעות בזכויות האדם, מדינה־מדי־נה על־פי דרכה. במחצית ממדינות העולם מוחזקים אסירים פוליטיים בבתי הכלא שלהן; שליש מהמדינות נו־הגות לענות עצירים, בהם נשים וגם ילדים. יש עשרות מדינות הנוהגות להעלים ולרצוח את אזרחיהן.

הדו"ח מלמד אפוא שבניגוד למקובל לחשוב, הפגיעה בזכויות האדם איננה "חריג". להפך, מי שמקפיד על זכוי־ות האדם חורג מהנורמה המקובלת בעולם.

זה מבקש רק הרהור עגמומי על רשעותו של האדם, לא פרי־זעם פוליטי, לא דחף לעשות משהו כדי שזה ישתנה.

על כן אינני בטוח שהמאבק על זכויות האדם יוצא נשכר מפרסום הדו"ח הזה: יש בו משהו הדומה לדו"ח של מבקר המדינה. כמו הספר השנתי של המבקר גם השנתון של אמנסטי אומר, בלשון ממעיטה, יובשנית והומוגנית, שכולם לא בסדר. שוויץ, למשל: יש שם אסירי־מצפון שנכלאו על סירובם לשרת בצבא. בטורקיה מענים אסירים באמצעות הזרקת סמים לגופם.

עמודי הדו"ח מודפסים בטורים כפולים. כל מדינה מקבלת בממוצע טור וחצי. ישראל קיבלה ששה טורים וחצי: קצת פחות מדרום־אפריקה, קצת יותר מברית המוע־צות; רוב אירועי האינתיפאדה אינם כלולים בדו"ח הזה, שנסגר בדצמבר 1987.

צריך לדעת לקרוא את הדו"ח הזה. יש לו הקודים שלו. כך, למשל, יש הבדל בין "עינויים" ל"מעשי התעללות", יש הבדלים בין עינויים "נפוצים", עינויים "שיטתיים" ועינויים "שגרתיים". יש הבדל אם מקור המידע של האר־גון "טוען", או "מוסר", יש הבדל אם הארגון מצטט את הדברים בשם המקור שלו או אם הוא מוסר אותם בשמו. יש הבדל אם הארגון "פונה" או "מביע דאגה". כדי לקבל תמונה נכונה יש להשוות את הדו"חות משנה לשנה.

ההודעות הרעות הן אלה: יש עלייה משמעותית בדיוו־חים על מעשי התעללות ועינויים המיוחסים לצה"ל ולשב"כ. אמנסטי מזכיר שני מקרים של עינויים באמצעות מכות־חשמל. אמנסטי "הביע דאגה". נמשכים מעשי העינויים בבית המעצר של צבא דרום־לבנון באל־חיאם. אנשי ביטחון ישראליים נוכחים בעת שמענים שם עצי־רים, בין היתר באמצעות מכות־חשמל, לפחות במקרה אחד – עד מוות. אמנסטי אומר שהישראלים מתדרכים את החוקרים של צד"ל, אך איננו אומר שהם משתתפים בפועל במעשי העינויים.

ההודעות הטובות הן אלה: אמנסטי איננו אומר שעינוי עצירים בישראל נעשה באורח "שגרתי", לא שהעינויים "שיטתיים" וגם לא שהם "נפוצים". הוא רק אומר שיש עלייה משמעותית בדיווחים. רוב הנתונים בפרק על ישראל מתוארים כ"האשמות", לא כעובדות ברורות שאמנסטי קבע אותן. שלטונות ישראל, לרבות שר הבט־חון, שר החוץ, היועץ המשפטי לממשלה ופקידים שונים במערכת הממשל הצבאי, מתפנים מעת לעת כדי לשוחח עם נציגי הארגון.

בסך־הכל, ישראל מוצאת את עצמה בין המדינות היותר הומניסטיות וזה משמח מאוד, באופן יחסי. למעשה זה אומר רק שיש מדינות יותר גרועות. אמנסטי מתיימר, לכאורה, לציונים הומניסטיים מוחלטים. זה מקור סמכותו המוסרית. הדו"ח השנתי שלו מעמיד את זכויות האדם על סולם יחסי. הנה טיעון לכל רשע וגם לכל אופורטוניסט: יש גרועים ממני.

הפסקאות העוסקות בשטחים מציינות הרגים, ירי, ומכות, מעצרים המוניים, חלקם ללא משפט, ועינויים. אין בדו"ח אף מלה על גירושים ולא הריסת בתים, אין כמעט דבר על שגרת הדיכוי: עוצר, חיפושים, המחזה, השפלה, טרטור, מניעת לימודים. רוב הדברים האלה קרו גם לפני האינתיפאדה. אילו שאלו אותי הייתי מציע להם לכלול כל זאת בדו"ח שלהם.

לעומת זאת הייתי מציע להם למחוק את מה שכתבו על משפטם של אנשי השמאל שנסעו לרומניה להיפגש עם אנשי אש"ף. נסעו – נענשו. הכל בסדר: לא תלים אותם. גם משפטו של מרדכי ואנונו לא בדיוק שייך לדו"ח הזה. הדליף – נענש. מה העניין.

יש לי רושם שגם אנשי אמנסטי אינם משוחררים מהשפעתם של יחסי־ציבור ונוטים גם הם להתעניין יותר באסירים מפורסמים. בפרק על ישראל יש תיאור מפורט למדי על מעצרו (הראשון) של פייסל חוסייני. לא אהבתי את זה. הרי כל אש"ף אתו, מה הוא צריך את אמנסטי.

* * *

מי בעצם צריך את כהנא, בין כל ההליקופטרים והיל־דים הם הנודשים את תשדירי הבחירות, כשהמועך מאיים עלינו בתינוקות ערביים. כהנא לא היה עושה את זה טוב יותר, אבל כדי להיות כהניסט, מסתבר, לא צריך להיות כהנא. די, כנראה, להיות נסים זוילי.

כספת /

נחמיה שטרסלר, יהודה שרוני, אבי גנאור

■ 0.5% בבנק הפועלים

הסערה הציבורית באוקטובר '87 מנעה מן הבנקים את מבוקשם לגבות עמלה של 1 פרומיל מפדיי המניות הבנקאיות המוסדרות. הפעם, כשלפי דיון מגיעות מניות בשווי של 3.6 מיליארד דולר, יגבו הבנקים עמלת־פדיון בשקט־בשקט. מי שישקיע את הכסף באפיק חלופי המוצע מטעם הבנק, יהנה מפטור מהעמלה.

העמלה שתיגבה תהיה שונה מבנק לבנק, כשאת העמלה הגבוהה ביותר, בשיעור של 0.5%, יגבה בנק הפועלים. אחריו בנק המזרחי, 0.4%. בנק לאומי, בנק דיסקונט והבנק הבינלאומי יסתפקו ב־0.25%.

■ תשואה מטעה

התשואה הגבוהה על המניות הבנקאיות יכולה אולי להטעות. בעיתונים מתפרסם על תשואות הגעות סביב 22%, וזה נשמע המון – מול הריבית השקלית שאתה יכול לקבל בבנקים, שאיננה עולה על 1% לחודש לסכומים רגילים.

מה ההפרש? משום שה־22% איננו לוקח בחשבון את העמלות. מהיום ועד לפדיון המניות הבנקאיות, ב־31 לאוקטובר, נותרו 24 ימים בלבד, כך שאם לוקחים בחשבון את תקופת הזמן הקצרה ואת עמלת הקניה בבנקים (0.5%), ואת עמלת הפדיון (ראה לעיל), יוצא שהתשואה החודשית עומדת על כ־1% בלבד – כמו הריבית השקלית.

אז כדאי לקנות בנקאיות עכשיו?

לדעתנו זו השקעה טובה. לפי הערכת "כספת", יתעוררו מיד לאחר הבחירות ציפיות גדולות לפר־חות, ואז יגדל הביקוש לאפיקים דולריים, ואז יעלו מחירי הבנקאיות, שמבנן ימשיכו להיסחר עד ל־31 באוקטובר 1991. כאשר יעלו המחירים, יהיה כדאי למכור את הבנקאיות – ולהרוויח. שיקול שני המשוק לטובת הבנקאיות הוא שאולי בינתיים – אפילו לפני הבחירות – אכן יתבצע פיחות.

■ הוגבהה התקרה

תקרת ההפקדה בקופות הגמל הבנקאיות המוכה לצורך חוק בקופה, הועלתה בימים אלה מ־40,000 שקל ל־50,000 שקל. התקרה מעודכנת אחת לשנה בדרך־כלל, אך הפעם זרז האוצר ממנהגו, כדי לעזור במחזור כספי פדיון המניות הבנקאיות.

■ נפלאות חלם

מה עולה יותר: קיט טלוויזיה המיובא מחו"ל ומשמש כאן את המפעלים המקומיים להרכבת מכשיר הטלוויזיה, או מכשיר הטלוויזיה עצמו.

תאמינו או לא, אך הקיט עולה יותר מהמכשיר השלם. איך זה קורה?

בחו"ל, חייבים לברוק את הקיט רק כאשר הוא מורכב כמכשיר שלם בתוך תיבתו, כלומר, כדי למכור את הקיט לישראל צריך לפרק וזורה את הטל־לוויזיה – ועלות העבודה שם היא גבוהה.

אז תשאלו ובצדק, איך זה כדאי ל"פיילוט" ול"סילודה", המרכיבים טלוויזיה מקיטים? מסים רבותי, מסים. הפרשי המסים, כלומר מס הרבה יותר גבוה על טלוויזיה שלמה, גורמים לכך שלמרות העלות הגבוהה יותר, כדאי עדיין לייבא את הקיט ולהרכיבו בישראל.

אם זה לא חלם, מה כן?

■ מציאה בגרמניה

מרבית מדינות אירופה המערבית עשו יד אחת, וכיום אינן מאפשרות שיחות־גוביינא לישראל. יש דאלים המבקשים להתקשר לארץ חייבים לעשות זאת על חשבונם, ולא ניתן לחייב את מקבל השיחה בישראל בעלותה. מתברר, כי מבין ארצות צפון מערב אירופה, המדינה הזולה ביותר לביצוע שי־חות־טלפון היא גרמניה. שיחת־טלפון לארץ עולה כדולר לדקה בלבד, בהשוואה לכ־4 עד 5 דולר לערך מהולנד או בלגיה.

■ התערבות מיותרת

"הנרי'ס־ישראל" הודיעה על פתיחתה של מזללת המבורגרים בכיכר דיזנגוף בתל־אביב. המזללה החדשה אמורה היתה להיפתח היכן שש־בנה חנות הקראוס הוותיקה שבכיכר, אבל עיריית תל־אביב החליטו לעכב את מתן הרשיון בטיעון שיש יותר מדי מזללות באזור. "במידה והרכשו מס־עדה קיימת ותפתחו שם את 'הנרי'ס' ניתן לכם רשיון ללא בעיה".

בסופו של דבר ניתן הרשיון ליזמים, אם כי נדרשו לבך תחינות ולחצים, מה שגרם לעיכובים של יותר מחודשיים. מה אכפת לצ'יץ' כמות המזללות בכיכר דיזנגוף?

■ ברזל

משרד התעשייה המסחר אוסר על יבוא ברזל לבניין אלא במקרים מסוימים, ובדרך־כלל רק לאחר שנוצר בשוק מחסור בברזל מסוג או מקוטר מסוים.

איסור היבוא נועד להגן על הייצור המקומי, אך היצרנים המקומיים אינם עומדים בלחץ הביקוש, ומדי פעם נשמעים דיווחים על מחסור בברזל לבנייה מסוג זה או אחר. יתר על כן, בענף הבנייה מרמזים שלמעשה, יצרני הברזל המקומיים אינם חוששים כלל מתחרות מצד היבוא, ומתאמים מחי־רים, כי אחרת קשה להסביר כיצד זה הודיעו כל היצרנים באותו היום, 18 ליולי 88', על ביטול כל ההנחות שהוענקו על ידם בעבר. פירושה של הוד־עה זו הוא ייקור משמעותי במחיר הברזל. יבוא סדיר היה מונע זאת.

■ פיקניק מול בנק ישראל

פנסיונרית שהתייצבה השבוע במשרדי בנק־ישראל בתל־אביב לפדות אגרות מלווה־חובה נדהמה למצוא לפניה תור של כ־30 איש.

מילא, יש תור, אך בבנק־ישראל סבורים שהאזרח צריך להמתין מחוץ לבנק, בשמש על המדרכה. הס־דרן העומד בפתח שולט על התור ומכניס פנימה קבוצות של חמישה אנשים מדי פעם, כדי שיוכלו לקבל מספר אתו יגשו מאוחר יותר לאשנב.

הפנסיונרית שלנו הגיעה לבנק בשעה 11.00, וקיבלה מספר 144. רק בשעה 14.00 לערך, לאחר המתנה של שלוש שעות בחוץ, זכתה להגיע לאשנב ולקבל שירות. לשאלותיה הסבירו לה בבנק שהמ־חשב "נפל", אבל גם חודש קודם, וכרה, סיפרו לה את אותו סיפור בדיוק.

למי שלא רוצה להמתין מציעים בבנק־ישראל לפדות את האגרות בבנק הדואר, אלא ששם מנכים עמלה.

■ מוצרים ביתיים בקטלוג

חברת "רז מעוף" עוסקת בימים אלה בהכנת קטלוג־מכירות למוצרים ביתיים, שיסייע הן ללקוח (זמן, נוחות) והן לספק (חיסכון בכמות עובדים, שטחי תצוגה והוצאות נלוות).

הקטלוג שיופיע יכלול קשת של מוצרים מענפי החשמל, הביגוד, ספרים, משחקים, כלי־עבודה, הומיי־ייקר, אביזרים לרכב וכלי־נגינה.

מחירי המוצרים יופיעו בחוברת הקטלוג, כשמח־חיר המירבי של כל מוצר יהיה כמחירו בחנות, אלא שמוצרים רבים יימכרו בהנחה משמעותית.

"...אני החלטתי מה לעשות עם הבנקאיות שבכספת!"

"בחרתי להמשיך ולהרוויח"

"בדקתי אפשרויות השקעה אחרות ובחרתי להמשיך ולהחזיק במניות הבנקאיות לתקופה נוספת של שלוש שנים. אחרי הכל, לא בכל יום אני יכול ליהנות מצירוף יתרונות כה אטרקטיבי כפי שמציעים לי עכשיו."

אם גם אתה תבחר להמשיך ולהחזיק בבנקאיות שברשותך לתקופה נוספת, יהיה בידך נכס כספי בעל תכונות יחודיות:

★ **תשואה דולרית** - עבור כל 100 דולר מניות של אוקטובר 1983 ישולמו בתום שלוש השנים 125.50 דולר המהווים תשואה דולרית של כ־6.5% לשנה בתקופה זו.

★ **הגנת הצמדה למדד** - ערך המניות בתום תקופת ההארכה מוגן בהצמדה למדד המחירים לצרכן ולכן ערכן לא יפחת מערכן הריאלי היום.

★ **פטור ממס** - כל הרווחים שיזקפו לזכותך מהצמדה והריבית פטורים ממס.

★ **נזילות** - המניות ימשיכו להיסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב כך שתוכל לממש אותן בכל עת.

בחרת ליהנות מהיתרונות המיוחדים - אל תעשה דבר!

התנאים המיוחדים יחולו על המניות שבבעלותך גם ללא קבלת כל הודעה מצדך.

אם בכל זאת תחליט לפדות את המניות הבנקאיות ב־31.10.88 - עליך להחתום על פקודת מכירה עד ליום 18.10.88 בסניף הבנק או במשרד סוכן הבורסה בו מופקדות מניותיך. אם המניות אינן מופקדות, עליך להפקידן בבנק ולהחתום על פקודת המכירה עד 18.10.88.

תשבונותיהם של הפודים יזוכו ביום 31.10.88 בשקלים, בסכום השווה ל־104 דולר עבור כל 100 דולר מניות של אוקטובר 1983.

הערה: תקופת ההארכה והתנאים המיוחדים הנלווים לא יחולו על ניירות הערך הבאים: אי.די.בי. מ"ד ב', אי.די.בי. בבהרה א', דיסקונט ש"ה ב', הפועלים מבוכרות, כללי ש"ה 7, בל"ל ש"ה 11, מימון וסחר 1, מימון וסחר 5 וכן על מניות שהוגדרו "נוסטרו".

זכור! המניות הבנקאיות בהסדר הן מעכשיו נכס כספי רב תכונות נושא תשואה נאה וגם ניתן למימוש בכל עת.

אל תמכור את הבנקאיות - מי שממשיך מרוויח!

האוצר/אגף שוק ההון

משרד הבינוי והשיכון
מחלקת עבודות ציבוריות
מע"צ

מ.ע.צ.

מהנדס מחוז הדרום

מודיעים:

החל מיום א' הקרוב 9.10.88
יבוצעו עבודות מיחזור וריבוד אספלט
בכביש באר־שבע דימונה (מס' 25)
בקטע שבין צומת באר־שבע לצומת נבטים.

העבודות נערכות במסגרת ניסוי לבחינת ציוד חדשני למיחזור אספלט.

הניסוי יימשך מספר ימים ובמהלכו **ייסגר מדי יום נתיב אחד לתנועה, לאורך קטע 1.5 ק"מ.**

הנהגים מתבקשים לנהוג במשנה זהירות בכביש זה ולהישמע להוראות התמרורים ושילוט ההכוונה במקום.

לשכת דובר מע"צ.

صكناء من الأجل

هكذا من الأصل

תרבות וספרות

אני על אני בלבד

אופוס 1, סיפורים מאת ענר שלו, הספרייה, סימן קריאה, הקיבוץ המאוחד וכתר, 1988, 176 עמודים

מאת אריאל הירשפלד

"אני משתקף באני"
דן פגיס

כל ארבעת הסיפורים ש"אופוס 1" הם סיפורים בגוף ראשון, והגוף הראשון, האני, הוא גם נושאם. ברצף ההתרחשויות יש כמובן בני־אדם נוספים על האני ויש גם אירועים שונים, אבל דרך הסיפור מורה כי כולם אינם חשובים. דרך הסיפור מגייסת את כל חלקי הסיפור כדי לסמן את האני, כדי לאפיין אותו ולהבדיל בינו לבין סביבתו. ארבעת הסיפורים האלה מצליחים לאפיין ארבע דמויות 'אני' (דומות אמנם זו לזו) עד מורכבות שברגעיה החזקים היא מתעלה לרמה של סגנון ממש. אך העיקר באפיונם של הסיפורים האלה הוא בעוצמה האלימה של מושג האני בתוכם. 'אני' על 'אני' בלבד. אגוצנטריות מי־לולית שאינה יודעת גבולות, 'אני' כביצור, או כעמדת ירי.

הסיפור הראשון שעל שמו נקרא הקובץ כולו, "אופוס 1", הוא סיפור של ילד בן שמונה או עשר בימים שלפני קונצרט התלמידים שבו ינגן את יצירתו הראשונה, יצירה שמורתו לנגינה כינתה בשם "אופוס 1". היצירה הזו לפסנתר נוצרה בהשראתו של תריס מקולקל בחצרו של הילד. אמו של הילד מתה כנראה זמן קצר לפני זמנו של הסיפור. התריס המקולקל והדופק נקשר למצבו של הילד שנשאר לבדו: "עכשיו, שיש לנו המון מקום בבית, אחרי שכל הדירות חזרו לתל־אביב, אני דווקא ישן הרבה, לפעמים אפילו גם ביום, והתריס המקולקל כבר בכלל לא מעצבן אותי, ואני לא מבין למה אבא הבטיח לתקן אותו". מתוך דפיקותיו של התריס נובעת יצירתו של הילד: "אז אמרתי לו שזה בכוח, שאני אוהב את הדפיקות האלה. והוא אומר שהמורה רק התחיל, וזה יהיה חזק יותר. בסוף התריס יכול להיקרע כמו נייר, ואיך אפשר להתכונן ככה לקונצרט, בעוד שלושה ימים, אבל הוא דווקא לא צודק, כי כשאני מנגן התריס נותן לי קצב, ופעם אפילו כתבתי מנגינה שלמה עליו והיא באה עם המכונית הכחולה ועמדה אצלינו על הדשא, ופתחה את השמשה החשמלית, ואני ניגנתי לה הכל, וכשיצאתי החוצה היא כבר רשמה את התווים, וכתבה על זה "אופוס 1"" (עמ' 10).

כבר כאן ברור כי לא פחות מסיפור על ילד מנגן, זו גם מסה על היצירה האמנותית. במובן מסוים, זהו סיפור העומק של כל סיפורי הקובץ: יצירה שנובעת מתוך טראומה שנסתרה הדחוקה (בכל הסיפורים חוזרת בדיוק, לפעמים באורח כמעט בלתי נראה, חוויה של ההורים הקודמים את ילדיהם מעליהם: הדחקה במידה כזאת שאין מתייחסים אליה באופן ישיר כלל. יצירה שנזקקה למחולל חיצוני בעל אופי מעצבן (תריס, פצע, שכנה דוחה מאמריקה, בת־זוג תובענית) כדי שייצור גידור קצבי די הצורך כדי להדוף את המועקה המגובש של המגנונים – כמו פעולה סיבובית ועקשנית של מקדח. כל ארבעת הסיפורים מנסים להיות "אופוסים", כלומר – יצירות מופשטות, "מוסיקאליות", אך האני שבהם אינו מסכים למחוק את "התריס המקולקל" מכותרתם. הדבר היחיד שהאני יודע בוודאות בסיפורים האלה, הדבר היחיד שהוא מוכן להיאחז בו הוא המחולל, המקרה שאפשר לו להפיק על ידו "אופוס" (חיבור), שאפשר לו להתחבר באמצעותו לרגע עם עצמו ועם הכאב החבוי בו בעומקים בלתי מושגים.

הסיפורים קרויים על־ידי המחבר בשמות מוסיקאליים ואנטי־מוסיקאליים לסירוגין (מוסיקאלי כאן במובן של "מופשט") – "אופוס 1", "זעזוע מוח", "סקרצו", "היעדרות" – והם מסודרים בשני זוגות בעלי כינויים העשויים מהוראות ביצוע מוסיקאליות הם מופיעים באיטלקית, כלומר – בלשון שאינה מתחום ה"סיפור" ומ[illegible] למינוחים, אלא היא הלשון המופשטת כמעט, העולמית, של הוראות הביצוע המוסיקאליות. החלק הראשון קרוי Legato (כלומר, במקושר, לקשור את התווים השונים בנשימה אחת, ובהשאלה – זורם, ניגנות, שוטף, עגול), והשני קרוי Staccato (כלומר, במקוטע, להפריד בין התווים השונים ולייחד לכל אחד רגש, ובהשאלה – נקוד, מקפץ, וכו').

הסדר הכמו־מוסיקאלי אינו נגמר בכך: ייחוד המקום השלישי ל"סקרצו" מעלה על הדעת סדר של סימפוניה, כלומר ארבעה פרקים שבהם הראשון והאחרון מקבילים זה לזה בסולמם ובחשיבותם (ושבמקרים רבים נובע האחרון מן הראשון), השני אטי ומדיטאטיבי, השלישי – "סקרצו" הפוגה מבודחת או גרוטסקית. אפשר להמשיך כך עוד ועוד. הדמיון בין התחומים מספיק מעורפל כדי לאפשר תלי־תלים של מדרשים. אבל כל הסדר המוסיקאלי הזה, הנכפה על־ידי המחבר, עומד בניגוד לרצונו של האני הדובר בסיפורים לדבר על התריס המקולקל שחולל את המוסיקה, כלומר, על המטרידים, הקטנים והגדולים, העומדים עליו מסביבו, מגרים את עצביו ומנסים לחדור אל קליפותיו.

במישור הפילוסופי־אסתטי, הסיפור הראשון הוא דיון, בחלקו מרתק ומבדח מאוד, בשאלת היווצרה של היצירה האמנותית, ומהלך הניפוי של "המוריה" מתוכה. סיפור אריסטופאני, סיפור המנסה להדגים במהלכו באורח סיפור־ליניארי, מערך עקרוני הקיים במישור אחר – בתהליך היצירה האמנותית. את המשמעות המעשית של האמור בסיפור הראשון, מרגימים שלושת הסיפורים הבאים אחריו. מעמדו של הסיפור "אופוס 1" בקובץ, דומה למעמדו של "לב הקיץ לב האור" של עמליה כהנא כרמון בתוך סיפוריה (ואינני משווה ביניהם בכל מימד אחר, בלי לומר דבר על ערכו של "אופוס 1". "לב הקיץ לב האור" הוא פשוט יצירת מופת, דבר נדיר).

הסיפור קושר את היצירה בהתגבשות האישיות בתקופת הילדות, התגבשות המתרחשת אצל ילד יוצא דופן בצורה יוצאת דופן. מה שקורה אצל ילד נורמאלי בתהליך של היפרדות ומרד, קורה אצלו בקצב אחר ומתוך סיבות אחרות: ראשית – הרבה יותר מוקדם: הגדולים נסגרים בפניו, אמו מתה, אביו סגור במעגליו ואינו מצליח לקשור עמו קשר. בהמשך – גם המורה לנגינה זונחת אותו ואינה באה לקונצרט שבו ינגן את יצירתו. היצירה הופכת למעשה המנותק לחלוטין מחולליה. הילד מנגן אותה כאילו היתה מבצע טכני "מוסיקאלי" טהור: "ניגנתי את אופוס 1, חיפשתי את כיסא הגלגלים שלה, וכשעשיתי טעויות לא חזרתי להתחלה, כי צריך להמשיך, ולא ידעתי אם אני מריח ריח של יסמין, וכשירדתי מהבמה רציתי לשאול את אבא אם הוא מריח משהו, אבל אז מחאו לי כפיים ושכחתי, ואפילו לא שמעתי מה ניגנו השאר" (17).

זהו שיאו של הסיפור, שיא המטושטש בכל דרך אפשרית: המוקד המרכזי של כמה הנפש. "ניגנתי את אופוס 1, חיפשתי את כיסא הגלגלים שלה" (של המורה היא – זו שרשמה את התווים). ה"מוסיקאליות" הטהורה הזאת, הנגינה "כי צריך להמשיך", היא המימוש השלם של מצב הבדידות שרמת נוראותו יכולה להיות משוערת רק מתוך רמת טשטושה. הילד נותר בסוף עם מעשה אמנות המנוגן בחלל, בודד לחלוטין, חסום מכל כיוון, קרוב רק אל הרגע החושני הקרוב ביותר של קיומו – כמו הריח. בגילו הזה של הילד, חוסר הקשב של הסובבים אותו כבר שלם לחלוטין. היצירה המוסיקאלית הילדותית ביותר היא כבר בשלב הזה דיבור מתוך בדידות מוחלטת ומתוך מצב של אכזבה מוחלטת.

כמו בסיפורה של כהנא כרמון, ההתרחשויות ומערך הדמויות מפרשים את מקומו של האמן ביחס לחיים שמסביבו ואת מבנה החסימה שבינו לבין האהובים שהוא מבקש את קרבתם, ושבינו לבין רגשותיו המכוסים. לא רק הסמלים של החסימה (התריס המקולקל בסיפור הצרון והסמלים הביאורו־מגטיים של כהנא־כרמון (החלון, השמשה והילוך התנוחה) אלא גם הקשר שבין החסימה והיצירה מפורש בסיפור (דפיקת התריס, הסימן להיותו לא סגור לגמרי, הופכת לריתמוס של היצירה). ב"לב הקיץ לב האור" היחס מסובך יותר. התנוחה היא גם אוסף של פתחים במחסום, אך היא גם הסדר הגיאומטרי של הגבלה בעוז. היא ה"ריתמוס" שלו. היא גם קומפוזיציה מלאכותית ועדינה וגם אביזר גדעוני המפריד את הסאלון משאר העולם ובעיקר – היא מסתור של "רואה ואינו נראה"). וכמו ב"לב הקיץ לב האור", לא רק האירועים והמצבים מייצגים את העיקרון אלא גם ובעצם בעיקר – מבנה האמירה. דרך הדיבור של האני – מבנה הטקסט. הטקסט של "אופוס 1" הוא כ"אופוס 1" של הילד – טקסט הערוך בריתמוס של תריס מקולקל הדופק, של נדנוד קצוב פחות או יותר, טקסט בודד ומבודד, המבוצע תוך אכזבה מראש מכל אפשרות לקשר של ממש. דיבור כפייתי כמעט, נגינה הלאה הלאה, מתוך הריתמוס ואל הריתמוס "כי כך צריך" מכל כיוון שאפשר.

אדגים את הדברים: פסקה ב"אופוס 1" היא אוסף של פסוקיות (חלקים דמויי משפטים שהם חלק ממשפט ארוך מאוד המרכיב את הפסקה כולה) והות כמעט באורכן, היוצרות ריתמוס כמעט קבוע ברצף הקריאה. כל פסוקית יכולה לדון בעניין אחר, ברמה אחרת של ריגוש או עניין, אך שיוויון הצורה של הפסוקיות והיותן חלק ברור של רצף גדול יותר, יוצר שוויון של טון או של נימת אמירה. כלומר האני מונה בתוך רצף אחד שווה צורה את כל ענייניו. הנה דוגמה מאלפת של שוויון הערך הנכפה על כל חלק על־ידי כך:

> את הפרק הראשון של הסימפוניה כבר ידעתי בעל־פה. ועצמתי את העיניים וראיתי קרמות של שלג. תמיד כשאני שומע את זה אני רואה נוצות של שלג. ואז אני יוצא החוצה ומסתכל בעננים. לפעמים יש ענן גשם וזהו־שעשוי משלג. האנשים חיים עליו. ובגלל שהם קופאים הם לא צריכים לאכול. ולא צריכים לחשוב מה כן ומה לא. וכל אחד חושב רק על עצמו ולא מפריע. ובסופת השלג לא עושים שום רעש שם. אבל אז באה רוח ומעיפה אותם אל מגדל המים האמור, ולפעמים הם מתנגשים בו ומתרסקים לרסיסים. ופעם עליתי למגדל, כי רציתי להזהיר אותם. אבל דווקא אז לא ראיתי שום דבר.

אין צורך לומר כי הפער בין התוכן, בין מה שנאמר בתוך היחידות הזהות האלה, לבין הטון המנוטרל הנוצר על־ידי התקתוק הקצוב, הוא עצום. ה"לגאטו" השוטף על פני היחידות השונות מבליע את האמור בהן (ה"לגאטו" נוצר על־ידי היחידה התחבירית הגדולה, היא ה"קשת" הקושרת): מסתיר את הכאבים ואת ההתרגשויות, את ההיסטוריות ואת רגעי השמחה המעטים. הסתר הרגשות לא נעשה רק על־ידי הריתמוס הזהה. ה"אני" גם מסתיר, בפועל ממש, את כל רגשותיו, ומונה רק מעשים ואמירות שיצאו אל הפועל, ואילו את אי ההתאמה בינו לבין הסובב אותו הוא חושף רק כשאלות עיוניות.

בסיפורים שבחלק השני – ה"סטקאטו" – נפרדות הפסוקיות והופכות למשפטים עצמאיים, שאינם מתאחדים סביב יחידות כמו פסקה, אלא באים בזה אחר זה כשורה אנכית. כאן נוצר פתח חדש בין היחידות לבין הרצף המתקתק. המשפטים שונים אמנם זה מזה באורכם, אך הקצב מנסה לקצוב להם יחידות זמן (בעצם – יחידות שמע) זהות. שוב נוצר שוויון־ערך, אלא שרושמו שונה מאוד. אפקט הסטקאטו, הקטוע בנשימה, במחשבה ובטקסט, יוצר רושם קפוץ ועצור הרבה יותר. האמירות מתגברות כביכול על איזו התנגדות קשוחה. הן נפלטות רק בזכות איזה כוח אלים. הן כאילו נודות החוצה.

אופן הסיפור של שלו בונה קול שלם של אדם. ילד ב"אופוס 1", מוסיקאי מבוגר ב"סקרצו", וגברים צעירים בסיפורים האחרים. לא רק קול, גם טון, גם אופן התכללות בעולם, בעצם – אישיות שלמה. במקומות מסוימים הופך אופן הסיפור לכוח מביע ממש, בעל איכות ארוטית בנוהותה, הוא הופך לדבר המייצג את הדבר החבוי ביותר שבאני, הוא הופך לסגנון. סגנון הוא הדרך המיוחדת לאדם אחד בלבד לחיות ולדבר. דרך שאינה בנויה על מאניירות, אלא זו שתביע את חיוניותו המיוחדת לו. אין זו רק לשון, או אולי זו לשון במובן מאוד שלם של המושג. יש כאן נגיעה עמוקה ברגע עמוק. זו מניפסטאציה של האני באמצעות הלשון. בכמה מקומות ב"אופוס 1" וביותר מכל ב"היעדרות", נוגע הטקסט בעומק הזה.

ענר שלו יודע לספר. כלומר ידע שהוא יודע, כלומר

המשך בעמוד הבא

ענר שלו. יש ב"אופוס 1" שלו פרוזה מעולה, אמינה ואחראית ויש ב"אופוס 1" פרוזה מייגעת, עקרה ומנוכרת. אין אלה הפכים. מה שמעולה בה, גדל בה לעתים והופך למין גידול עקר ומנוכר

רק מלים שאינן נוגעות אינן פוגעות

דברי תשובה לפרופ' נתן רוטנשטרייך

מאת נתן זך

> כן, אנו מערבים הננו, בחיים וברוח. למזרח יכולים אנו להכניס את אירופה הטובה נשאב מאירופה... אנו בונים שוב נקודה מערבית בתוך המזרח, בין בחיים ובין ברוח. התרשמני, כי זרים נישאר במזרח עוד זמן רב, עד שהמזרח יתהווה מערבי. אם יבוא זרם הגאולי, ישטוף גם אותנו: בהראליות לא ניבנה ולא נתקיים. רק בקשר עם המערב ועם קולטורה יש לנו אפשרות קיום, בן הפין הגורל
> (יעקב רבינוביץ, "על מזרח ומערב", השגות, תרצ"ה).

> אמנם במדרגת־חום של 41, בימי המלחמה המשיסית, גילתה אירופה תהום של ברבריות ואבדריות, בקומק עמוק. אך לבוא ולעשות את אלו למייצגים חיים ועתיד מצד אחד, ומצד שני להכריז כליה על אירופה ותרבותה – מראה על חוסר ההיגיון הכי אלמנטרי
> (יעקב רבינוביץ, "על המהפכות", השגות, תרצ"ה).

בניגוד לפרופ' נתן רוטנשטרייך, המבחין בין מלים "שאינן נוגעות אך פוגעות" ("תרבות וספרות", 30.9), אני כסבור הייתי כי רק מלים שנוגעות – פוגעות. כל השאר, כל זה המלל הריק שאינו נוגע בכלום, אף אינו פוגע בכלום. האין זו הסיבה לכך שהיידגר תר אחר כמה מ"משמעויותיו" דווקא בשירי רילקה והלדרלין?

אם אמנם ביקשת לדעת, כדברך, אם כדברי שלי על השואה כתופעה "חריגה" בתולדות אירופה "הכוונה היתה לומר כי מדובר בתופעה יהודית או הכוונה היתה לומר כי מדובר בתופעה שולית" – דומני כי עיון קל בדברים שנאמרו, ובהקשר שבו נאמרו, וכן בהבהרה שהבהרתי אותם ואת כוונתם ברשימה שנדפסה ב"ידיעות אחרונות" (18.9.88), לא היה מותיר בך ספקות רבים באשר לכוונתי. ואילו אתה לא קראת – אבא הרשה לי לקוות שלא קראת שהרי אינך נמנה עם מי ששש לסלף את דברי חברו – כך שהספק שעלה בך עודו מקנן בלבך ואף על פי כן ובכל זאת ראית לעצמך זכות לפסוק לחומרה. ועל מה? כיוון שאתה מבקש ללמוד מתוך אותן "12 שנים" שנזכרו אגב ציטוט משפט יחיד מתוך ראיון עיתונאי שאף לא אני הוא שהעליתיו על הכתב – כי אני נמנה עם אלה הגורסים ש"הזמן במיעוטו הוא עדות לתוכן במהותו". לשון אחר, שלולא התכוונתי ב"חריג" זה שלי ל"שולי" לא הייתי מציין את משך הזמן למיעוט.

ובכן, הרשה נא לי להשכילך כי אילו קראת את דברי בהקשרם ובמקורם (ולא בכתבי פלסתר או בכתבי סנגוריה, להבדיל) היית מבין אל־נכון שגם העובדה שרייך שמייסדיו התפארו שיתקיים אלף שנה והצליח לשרוד רק 12 – גם את זאת אני רואה לזכותה של אותה אירופה שבדומה לך ולשאר מקטרגי אין לי כל אשליות בדבר היותה טלית שכולה תכלת. ואילו אתה, דווקא אתה, בטענתך הצודקת כי "הנאציות לא צמחה מתוך עצמה" כי אם נאחזה "באותן המגמות או הזרמים שהיו מצויים בתרבות אירופה, שתמכו בשלילת היהדות והיהודים", אף אתה עצמך מבליע בדבריך אלה את ההנחה כי הזמן במידבו הוא "עדות לתוכן במהותו". שהרי אילו נתבקשת להגדיר אותם "מגמות או זרמים" ולתחום להם תחומים שבזמן, האם היית באמת מסתפק רק במאה ה־19 של ואגנר (הדוגמה שלך)?

לא, דומני כי תסכים עמי כי זו כמו אמת־מידה מפוקפקת הן. חשיבותן של תופעות היסטוריות אינה נמדדת במשך הזמן שבו נתקיימו, אבל גם ההיפך מזה אינו נכון תמיד. כך, ספק רב הוא אם לאימפריה הרומית או לזו הבריטית היתה נודעת החשיבות ההיסטורית שנודעה להן לולא השתרעו על פני תקופת זמן ממושכת כל־כך, ולא רק על פני מרחב כה גדול של מקום. לעומת זאת, אנו יודעים כיום כי ייצורה של הפצצה האטומית – אחת התופעות המהותיות שבכל הזמנים (אבל לא החשובות והחיוביות שבהן – אני מצטט את איינשטיין בדבר זה) לא ארכה אלא שנים מעטות בלבד, וכמה זמן נדרש לארכימדס שלנו כדי לזנק מתוך האמבטיה שלו?

לא, פרופ' רוטנשטרייך מכובדי. "חריג" בהחלט אינו שם נרדף ל"שולי" ותרבות אירופה אינה שם נרדף לתרבות גרמניה, ואפילו לא לאותה פילוסופיה גרמנית שאתה מוקיר כל כך. האנטישמיות אמנם לא צמחה מתוך עצמה אבל גם תרבותה של אירופה "יש בה יסודות שונים, שאינם עולים בקנה אחד עם השואה ההגונות שהיו ביסודה".

אני כמובן לא כך הייתי מנסח זאת, מתוך כבוד גדול אולי משלך לאותה תרבות (אף כי אפשר שלא הייתי מרחיק לכת כיעקב רבינוביץ בדברים שציטטתי), אבל נדמה לי שבעיקרו של דבר, אילו טרחת לקרוא את דברי, ולא רק כפי השתמעותם מדברי הסניגוריה של מנחם ברינקר, היית מבין שאתה מתפרץ בטיעוניך לדלת פתוחה לרווחה. ללמדנו כי "תופעות מתעבות", כדבריך, רק בשעה שאין טורחים תחילה לברר יפה־יפה את "משמעותן המושגית".

אילו קראת את דברי – ושוב, אני מקווה בכל לבי שלא קראת אותם – היית רואה שעניינם לא היה כלל בשואה. נושא זה הועלה רק על־ידי המראיין אגב קושיה שהוקשה על דברים שאמרתי בשבח "תרבות המעצורים והעכבות" של אירופה (מי כמוך, תלמידו ופרשנו של קאנט מנסח "הציווי הקטיגורי" חייב להסכים עמי בנקודה זו). אבל כיוון שעמדו וגדרוני לנושא השואה, אולי יורשה לי לצטט כאן מדבריו של היסטוריון השואה היהודי הנודע, פרופ' ראול הילברג, כפי שהם מובאים בסרטו של קלוד לנצמן "שואה" ומצוטטים בטקסט של אותו סרט שראה אור גם בעברית (הוצאת כנרת, מצרפתית: איילה רהב).

ובכן, מסתבר כי ראול הילברג בחן "רצף של שלבים המאורגנים בסדר הגיוני" – רצף שהוליך בסופו של דבר למתקנות ההשמדה ומצא (איש לא יופתע מכך) ש"מספר רב של האמצעים שננקטו בידי הנאצים נגד היהודים עוצבו במהלך ההיסטוריה במשך למעלה מאלף שנים על־ידי שלטונות הכנסייה ואחר־כך על ידי הממשלות החילוניות שהלכו בעקבותיהם". אף הוא סבור ש"ניתן להשוות מספר רב של חוקים והוראות גרמניים עם דברים מן העבר ולמצוא מקבילות מושלמות, גם בפרטים, כאילו קיים זיכרון שנמשך בצורה אוטומטית עד לשנים 1933–1935–1939 והלאה". לדעתו של הילברג, "המציאו" הנאצים "מעט מאוד". אפילו את דיוקנו של היהודי "שאלו מטקסטים של המאה ה־16" וכך "גם התעמולה, עולם הדימוי, המחצאה, גם בכך הם היו הגרורה של קודמיהם מתקופת מרטין לותר ועד המאה ה־19 וגם שם הם לא המציאו כלום".

אם כך, מה מחדש לנו הילברג זה?

חידושו מתחיל בכך שהוא משנה טעמו כשהוא מגיע לשואה עצמה, כלומר, להשמדה: "לנקודה שבה היה צריך לעבור את הגבול מעבר לכל מה שנעשה עד כה ולהרעיל בגז את האנשים... להשמיד אותם בהמוניהם". אז, כך הילברג, הפכו הביורוקראטים הנאצים ל"ממציאים".

"הם נאלצו להמציא את 'הפתרון הסופי'. היתה זו ההמצאה הגדולה שלהם והיא שהבדילה את התהליך מכל אלה שקדמו לאירוע. מבחינה זאת, מה שקרה מאז שאומץ הפתרון הסופי או, ליתר דיוק, מאז השתלטה עליו הביורוקראטיה, הפך לנקודת־מפנה בהיסטוריה".

בעיקרו של דבר אני מסכים הסכמה מלאה עם דבריו של פרופ' הילברג. אבל גם מי שאינו גורס אותם ואינו סבור כמותו כי "הפתרון הסופי" הוא "המצאה גדולה" המהווה "נקודת מפנה בהיסטוריה" כולה, לשון אחרת: "חריגה, יציאה, התפרצות" (ראה הגדרת "חריג" במילון אבן־שושן) מתוך כל מה שקדם לה בתולדות אירופה – גם בלפנו לא אטען בקלות ראש ובהינף־קולמוס כי הוא סבור ש־12 שנות שלטונו של הרייך השלישי הן תופעה "שולית" לא בתולדות אירופה ובוודאי שלא בתולדות עמנו – אלא אם כן אמר זאת במפורש.

שהרי אנו, פרופסור רוטנשטרייך מכובדי, "לעמוד" עמידה של הכנעה לגבי משמעותם של מושגים אנו מצווים. לכך, ולא להיגרר היגררות של סברה ודיעות קדומות ופניות אישיות אחר דבריהם של דמאגוגים, אינטרסנטים (בהם גם אנשים "הממלאים תפקיד במערכת הממשלתית") וזוכרי "פרוזה", כלומר, אמנים הפטורים מלהשתמש במלים "בתפקידן המובהק".

אמנות/איתמר לוי

בראש התזמורת

רפי לביא, מוזיאון רמת־גן

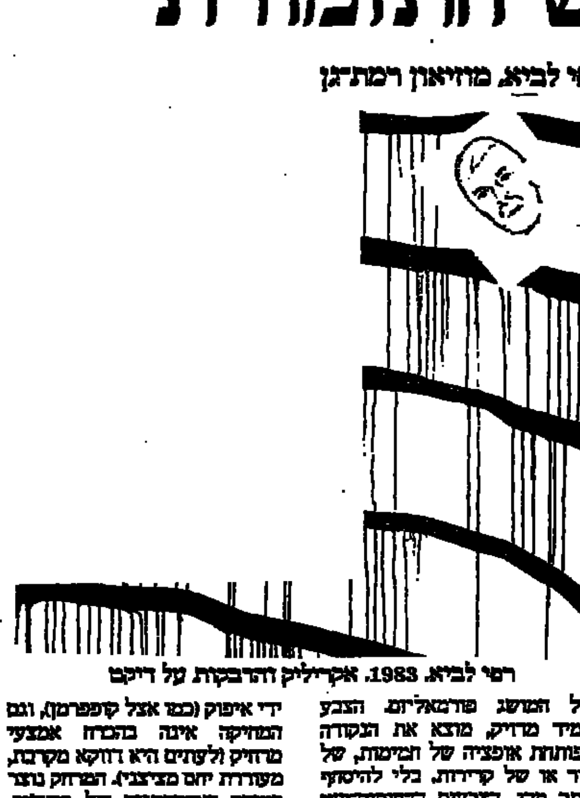

רפי לביא. 1983. אקריליק והדבקות על דיקט

החשיפה הציבורית של רפי לביא כמבקר, מורה, מארגן ומתראיין, מאירה צדדים מסוימים באישיותו ומעוררת לעתים רגשות העלולים להעיב על היחס ללביא כצייר. התערוכה הנוכחית מצליחה להזכיר מה חשוב באמת. לביא הוא צייר נפלא, התערוכה נהדרת, וכל השאר פחות חשוב. מוזיאון רמת־גן, בשנה השנייה לפעילותו, מציב למוזיאונים הגדולים אתגרים של איכות, כמות ומגוון התצוגות, של מהירות התגובה ואיכות הקטלוגים. מאיר אהרונסון, האוצר, כתב מאמר טוב בקטלוג, אך הישגו העיקרי הוא בבחירת הציורים ובתלייתם בצפיפות יחסית, לכאורה בניגוד לנורמות של תלייה מוזיאונית מרווחת. התלייה הצפופה מדגישה את הצבעוניות של לביא, אך בעיקר היא מדגישה כי אין צורך במרחבי קיר לבן כדי שהציור "ינשום". הציור של לביא כה פתוח וטרי שגם תלייה צפופה לא תחנקת אותו.

בשנים האחרונות קיימת מגמה ברורה בביקורת, בארץ ובחו"ל, להמעיט בערך הציור הפורמאליסטי על חשבון הציור הפוסט־מושגי, קטגוריה גסה הכוללת את הסיפול בשפה, ובעיקר ביחס בין דימויים ויזואליים לבין מושגים מילוליים, ואת מנגנון המודעות העצמית של הציור, כלומר היכולת לדבר בתוך הציור על הציור (כאילו מבחוץ). לביא, בראיונות שקדמו לתערוכה, מצטרף למגמה זו ומקווה שהביקורת לא תסתפק בראייתו כפורמאליסט, תפרש את הרעיונות המושגיים שבעבודותיו. גם אהרונסון, במאמר בקטלוג, מדגיש כיוון זה. לדעתי נעשה כאן מאמץ מיותר ומוטעה. הדימויים של לביא, גם כשהם מורכבים ועשירים, אינם שיא הישגיו כצייר. כך למשל "הראש" המופיע כמלה בודדת, כצמד מלים, כרישום או צילום מודבק, או כהצבעה על מבהיגים, הוא אכן "דימוי עשיר ומורכב, אך כך גם מסגרת החלון אצל ורציקי או האשה־נוף אצל רייזמן. העובדה שאפשר להגיד יותר מלים על ה"ראש" אינה הופכת אותו ליותר חכם. אם נפרש את המלה כהצבעה על אופן הקריאה הרצוי, כאילו מדובר בציור אינטלקטואלי, נחטיא בכך את עיקר הציור.

בנוסף לחשיבותו ההיסטורית של לביא בשנות השישים והשבעים, עיקר חשיבותו הוא בהישגיו הצורניים, במלוא המשמעות החזותית של המושג פורמאליזם. הצבע תמיד מדויק, מוצא את הנקודה הפתוחות אופציה של תמימות, של אחר או של קירות, בלי להוסיף יותר מדי. הצבעים הרגשיים־מובהקים במשמעות, כגון האדום, הכחול והירוק, תמיד מופיעים במידה הנכונה ותוך כדי צידוק, כאפיזודה צבעונית קטנה חוזה המודבקת בתוך הציור הגדול. המיקום, הגודל, היחס בין מרכז ושוליים אצל לביא תמיד מעניינים, וכך גם המעבר בין המרכיבים "הקשים" לבין האלתור הספונטני. גם כשנראה שיש כאן נוסחה, הנוסחה מורכבת ומקמקה ולא נהפכת למאניירה. אולי הציור הוא ציור של ראש לא במשמעות האינטלקטואלית אלא כאינדיקציה למרחק. לביא פועל במידת מה כמנצח על תזמורת קאמרית היודע בדיוק מתי ואיזו מידה להפעיל כל כלי בלי להוסיף בקסמו של הצליל ובלי לאבד את מקומו בראש התזמורת. המקום בראש התזמורת אינו, בסופו של דבר, עמדת כוח אלא אמצעי שליטה הכרחי כדי לבטא עדינות רבה.

באשר לכפילות הדימויים, מרכיב מרכזי אצל לביא, חשוב לציין את התקדים של ראושנברג בצמד הציורים הזהים "פאקטום" אחד ושניים. בעצם העובדה שאותו דימוי מופיע פעמיים נוצר מרחק ואיש ספק באשר לאותנטיות ולחד־פעמיות של ההתרחשות הציורית. אבל לביא אינו נוצר על ידי איפוק (כמו אצל קופפרמן), וגם המוזיקה אינה בהכרח אמצעי מרחיק (לעתים היא דווקא מקרבת, מעוררת יחס מציצני). המרחק נוצר בעיקר באסטרטגיה של פינצור. לביא מציע אופציות של צבע רווי, של דימויים הירואיים ורומאנטיים, של קלאסיקה ואפילו של אקספרסיוניזם ויצריות, אבל הוא מציג את האפשרויות האלה רק כדי לפנצר אותן עוד בטרם יצאו לדרך.

המלחמה המתמדת של לביא ב"שמר" (אירופה, ברגניה, חשיבות עצמית, כמו, פאתוס, אוביקט־פטישיסטי) יוצרת הגדרה מעניינת של ה"כאן". ההגדרה החיובית של ה"כאן" (תל־אביביות, חילוניות, "דוגריות" מרושלת) לבדה לא היתה מספיקה כאבן בניין לציור. הזהות המקומית אינה יכולה להיווצר לעצמה, באופן חיובי, אלא רק תוך כדי שלילה מתמדת של האחר, הזר. אולם בכך היא נותנת לזר מקום רב. לביא למעשה לא יכול לוותר על הפאתוס לחלוטין. הוא חייב להתמיד במלחמה נגדו, לפוצץ את הבלון הזה בכל פעם שהוא מתחיל להתנפח מחדש.

הציור בסופו של דבר אכן נקי מפאתוס אולם הוא עשיר ברגש, שכן העיסוק העיקרי הוא בהבחנות הדקות בין הצליל הנקי לבין כל צליל צורם. מבחינה זו אפשר לומר כי ציורו של לביא עסוק, באופן פארדוקסאלי, בדרכים שהוא בוחר שלא ללכת בהן.

אירופה, יצירת ימי־הביניים

החברה הפיאודלית, מאת מארק בלוך, תרגום מצרפתית אורה גרינברד, עריכה מדעית, מבוא והשלמות אריה גראבויס, הוצאת מאגנס, 1988, 614 עמודים

מאת יורם ברונובסקי

פריחתו המיוחדת של מחקר ההיסטוריה בצרפת של ימינו תחילתה, כתחילתם של מפעלים אינטלקטואליים רבים, בפגישתם של שני אנשים צעירים למדי: היו אלה שני מרצים באוניברסיטת סטרסבורג לוסיין פאבר (1878–1956) ומארק בלוך הצעיר ממנו בשמונה שנים, יהודי יליד ליון, שעתיד היה להירצח לאחר עינויים בידי הגסטאפו, כחבר בתנועת ההתנגדות לכובש הגרמני, ביוני 1944, כשהוא משאיר אחריו עבודות רבות לארגנורות, והידועה ביניהן היא "האפולוגיה של ההיסטוריה", מעין אני־מאמין של אסכולה שלמה, שאת כתב־היד שלו הוציא פאבר (שהחיבור גם הוקדש לו). שני ההיסטוריונים הללו הם מייסדי כתב־העת Les Annals שהחל להופיע בשנת 1929 והוא מופיע מאז – עם שינויים במערכת־ההופעה ובתת־הכותרת במשך השנים – עד עצם היום הזה. על שמו קרויה גם האסכולה "אסכולת אנאל" שהיא יסודה של אותה "היסטוריה חדשה" שכה מרבים לדבר עליה (הכינוי הפופולרי־מאוד הזה הופיע בשנת 1978, בכותרת מעין אנציקלופדיה של ההיסטוריה ההיסטוריונים לפי תפיסת אנשי־אנאל, בעריכת אחד מראשיה העכשוויים, ז'אק לה גוף). האסכולה עברה, כרגיל, תמורות אחדות במשך ששים שנות קיומה, וזה כמה שנים היא גם נתונה לביקורת נוקבת, מלווה בהשמצות ושערוריות.

מארק בלוך מבקש להבין את החברה הפיאודלית מבפנים, מתוך הבנת דרכי המחשבה של אנשים בכל תחום: המשפטני, הדתי, הכלכלי, כשכל התחומים הללו מצטרפים זה לזה וכולם יחדיו יוצרים את המרקם שהספר מוקדש לתיאורו

בין השאר רבו הטענות על "פולחני האישיות" בתוך האסכולה, שנשלטה תמיד בידי היסטוריונים שהיו אנשים תקיפים (ביחוד המדובר בפרנן ברודל). לוסיין פאבר עצמו היה איש רב־פעלים להפליא (לא בכדי כינה את אוסף כתביו המתודולוגיים "מאבקים למען ההיסטוריה"). מארק בלוך, ודאי אחד מ"קדושי" אסכולת־אנאל, ולא רק בזכות מות־הקדושים שלו, היה לפי עדויות שונות – כתב על כך ז'ורז' דובי, מראשי האסכולה בימינו, במבוא למהדורה חדשה של "האפולוגיה" (שתובא להוצאה בעברית) – איש שקט ועדין ומסויג, בעדר כל נטיה להמוניות. את מלחמתו למען ההיסטוריה החדשה ערך על דרך העבודה הקונסטרוקטיווית, בעקיפין, אף־על־פי שכמה פסקאות ב"אפולוגיה" גם הן מלאות להט קרבי (תוך הסרת כובע לפני השיני מוריו, שנגדם יצאה האסכולה החדשה).

[illegible] ביותר שחיבר בלוך, הספר "התבוסה המוזרה", עדות הכתובה בשנת 1940 (זה כותרת הספר) לתבוסתה של צרפת ובציעתה הנפשית. כאן עורך בלוך חשבון עם חיי־הרוח הצרפתיים, בין השאר עם הוראת ההיסטוריה, שנוקב כמוהו לא נכתב. במהדורה משנת 1957 של ספר זה, המצויה לפני, נוספו לעדות "התבוסה המוזרה" גם כתבים אישיים אחרים מאותה התקופה. בין השאר מובאת כאן "צוואתו של מארק בלוך" שבה הוא מתייחס למוצאו היהודי, עניין שכמעט מעולם לא נגע בו בכתביו האחרים. הוא כותב כאן שראה את עצמו כל חייו בראש־ובראשונה כצרפתי: "אני מת כפי שחייתי, כצרפתי טוב", אך כיוון ששנאה עליו כל התבוללות הוא חוזר ומדגיש "אם יש צורך בכך" שהוא יהודי, "שתפילות עבריות ליוו את אבותיו למנוחתם האחרונה" (הוא עצמו ביקש שלא ייאמרו על קברו תפילות כלשהן). עדות יחידה זו נראית לי אופיינית ומעניינת, אף שהמחיר השכתי שפניהם של מארק בלוך לחקר ההיסטוריה הכפרית של צרפת, וחקר ההיסטוריה הימי־ביניימית שלה בכלל, נושאת איזה הדחף דיאלקטי של יהדותו מין ניסיון להיאחז במה שהוא צרפתי ביותר, פנים־אל־צרפתי־אותנטי, בבחינת הניגוד הגמור לתלישות ולזרות המתקשרות במוצאו.

"החברה הפיאודלית", יצירת־מופת היסטוריוגרפית הרואה עתה אור בעברית בתרגום משובח ובעריכה מעולה, היא לא רק הסינתיזה הגדולה של מחקריו הרבים של בלוך – סינתיזה שגם היא, אגב, אינה גמורה: לשני חלקיה המובאים בתרגום העברי בכרך אחד ביקש בלוך להוסיף כרך נוסף שיעסוק בבעיות כלכליות צרופות של התקופה – אלא היא כמדומה היצירה המרכזית של אסכולת אנאל ה"קלאסית" בכלל. כאן באים על ביטויים המעשי כל החרישות שהדישו פאבר ובלוך מן המדע ההיסטורי, כאן ניכרת אולי יותר מאשר בכל מחקר אחר, השאיפה לאחדותיות, או טוטאליות של ראיית תקופה וחברה, כאן חוברו כל המדעים השכנים ליצירת התמונה השלמה (הבלשנות, הגיאוגרפיה, הכלכלה, הארכיאולוגיה וכו'), כאן עוצב הדיון לקראת "היסטוריה טוטאלית, בלתי־אפשרית, של האנושות" (ביטוי מפורסם של ברודל) ואפילו זו טוטאליות מקוטעת, מוגבלת לתקופה ולזמן מסוימים.

אין זה כמובן מקרי שרק הדיון שעוצב כאן, ולא השגה שלמות, שהרי זו "היסטוריה בלתי־אפשרית". רק השאיפה אפשרית, והשאיפה הזאת היא המדריכה את דרכי־המחקר לאסכולת אנאל. בברק מצביע אריה גרבואיס על "החברה הפיאודלית" כפרשת הדרכים הגדולה של ההיסטוריוגרפיה הצרפתית במאה העשרים: מכאן נפרשות הדרכים לקראת העשורים שלאחר מכן – למשל, רק בשנת 1956 יצא אותו כרך שלישי כביכול של הטרילוגיה שתיכן לכתוב בלוך: "מקורות הכלכלה המערבית, המאות ד'–י"א", הכתוב, כמובן, בידי היסטוריון אחר, רוברט לאטוש – כפי שלכאן נוקזו כל הישגי המחקר הקודם, גם הפוזיטיביסטי, שבלוך רחוק היה מלבוז לו כדרך שבז לו פאבר: ב"אפולוגיה" הוא כותב בהערכה על הישגיו של ההיסטוריון סייניבו שנגדו בעיקר, ותגר עמיתו לגנולאה, כמוה הביקורת של אנשי־אנאל, ובעבודותיו ראו את ביטויה של הגישה השטחית להיסטוריה, המסתפקת בסיפורים של אירועים, ואינה יורדת לפני השטח, להבנת המבנים ובעיות־היסוד של חיי החברה ("היסטוריה אירועית" היתה מלת־גנאי המרכזית של האנאליסטים; בשנים האחרונות יש בצרפת, ראה זה פלא, רנסנס לאסכולה, אולי יותר מאשר יצירת־המופת המרכזית של החוקר עצמו (ז'ורז' דובי רואה את יצירת־המופת האמיתית של בלוך בספרו המוקדם: "המלכים מחוללי־הנסים", על הסגולות המאגיות שיוחסו למלכים בצרפת ובאנגליה בימי־הביניים).

"החברה הפיאודלית" הוא, למעשה, ספר על ימי־הביניים באשר הם, שהרי החברה הפיאודלית היא החברה הימי־ביניימית המובהקת (ולא מקרה הוא ששני המושגים הללו "ימי־הביניים" ו"פיאודליזם", נולדו בערך באותו הזמן, בראשית המאה השמונה־עשרה: בלוך פותח את ספרו בבירור תאריך הופעת המושג "פיאודליזם" ונוקב בשנת 1727 כשנה הראשונה שבה הופיע המושג בדפוס, לפחות לפי ממצאיו שלו עצמו: "ייתכן שחוקר אחר, בבוא שעתו, יצליח יותר ממני ויקדים לה דוגמה". המושג "ימי־הביניים" הופיע קצת למעלה מעשרים שנה קודם לכן, בקרסטומטיה צנועה של מורה גרמני בשם קלר).

בלוך מחלק את התקופה הפיאודלית ל"ראשונה" (850–1050 בערך) ו"שנייה" (1050–1250), ואלה גבולות השנים שספרו עוסק בהן. המבט של ההיסטוריון מבקש להיות אחדותי וכולל: מכאן השם הכוללני של הספר, אף על פי שבלוך דן למעשה בתופעות מגוונות, שבגיוונן הוא מכיר היטב, בארצות שונות של אירופה המערבית, צרפת וגרמניה (ומה שקרוב מעט לכוללים מאחוריים אלה) וגם ספרד ואיטליה. למעשה שולח ההיסטוריון מבטים גם למחוזות רחוקים כמו לרוסיה, ובסיום הספר הוא דן בהיותה של השיטה הפיאודלית לאו דווקא תופעה ייחודית לאירופה של ימי הביניים (כטענת מונטסקייה) אלא תופעה חברתית־היסטורית המתגלה במקומות שונים ובתי־

המשך בעמוד הבא

סימניות/דן צלקה

דימויים של חירות: אלמאריידה, סרז', "ל'אטאלאנט"

איני משתתף בערבים ספרותיים; אך לעתים רחוקות, כדי לרצות ידיד, אני בא, מדבר ונכשל. הכשלון הוא אמנם מדומה, אך אין הוא מכאיב פחות בשל כך. תמיד יש מישהו בקהל ששואל שאלה או ניגש אלי בתום הערב. השאלה היא: מהי השקפת העולם שלך? מהו המפתח שלך?

אין לי מפתח אחד ויחיד, אלא עשרות מפתחות, אני משיב, כותנתך למפתח גנבים. איני גנב. האם ידוע לך שמפתח גנבים פותח לפעמים בלב המנעול? גם אני כשהייתי נער רציתי במפתח שלא למלכות השמים, עכשיו אני מסתפק... וכו'.

אולם האווירה בשיחה מעין זו היא תמיד של כשלון עמום, של העדר, של צער. האידיאות הגדולות, הרוכבות כרוח בערבות, הן בעלות יקרה אווירה הלומית. בעת אחת השיחות האלה, נזכרתי בפגישה שהיתה לי בגיל חמש־עשרה עם מכר שלי, איש שלום בספרד (כתבתי עליו פעם שירה). הוא היה, כמובן, קומוניסט נאמן, אבל השלטון הקומוניסטי בפולין התייחס באיבה לוותיקי הבריגדות, והבים מהם ישבו בכלא או השפלו. היו בידי שירים של ה"ר'ביק", משורר שאהבתי. עלי להוסיף דבר כדי להבהיר מעט את השיחה ההיא. אף־על־פי שהייתי בער בור וחשוך, הידע שלי על העולם היה הווי ומגוחך (בלי כל השוואה עם הידע המגוחך מאליו של נערים כיום) היה לי טעם טוב בשירה: זאת אומרת – כך, לפחות, אמר לי י. ר. ארם שידע לצייר פורטרט, לשחק פרק שלם של סימפוניה ושיחה דומה בעיני לסטנדאל, סופר שהעסיק אותי שנים. האלם י.ר. הוסיף: אבל מהו בסוף הכל טעם טוב? טעם טוב בא מחולשה. האיש שהיה לו הטעם הכי טוב בספרות האנגלית, אתה לא שמעת את שמו, קראו לו ויליאם הוליס. האיש היה מבולמט גמור. שיקטע פרימיטיביות שיותר בר כמו חתול בעבבר סימש וזקן. אפילו לא מצא לעצמו אשה כלבבו. כשהיה מטייל ברחוב כל זונות לונדון היו מברכות אותו לשלום.

ובכן כשבאתי אל מכרי, איש הבריגדות, הוא שאל אותי: שירים נו, קרא לי את הכי טובים. בחרתי שני שירים בספרו של הזו'ביק. "זה זעיר־בורגני", אמר, מסיח בי את מלת הגנות הקומוניסטית. הייתי מוכן לקבל כל דבר מהאיש הזה, שהערצתי, אבל בהיות לי טעם טוב כל־כך בשירה, אמרתי לו: המשוררים שכותבים עליהם בעיתונים ושעושים רעש סביבם הם זעיר־בורגנים. הזו'ביק הוא אמן. הוא ארם דובר אמת, הוא מריייק ושוהה. "תוכיח לי זאת, ואם תבנה, אודיע לך", אמר בטנגונו הנסיכותי, שכה הרשים אותי. כעבור שנה, הגיע בראשה: "אתה בעצם צודק", אמר. לבי הגרון. "ניצחתי" שאלתי אותו. "ניצחת", ענה בעצבות. "אבל אתה עוד תצטער על זה". עברו שנים רבות. אני במוה שניצחתי" ואיני מצטער על כך. אך העצבות שבנימת דבריו נחרתה בזיכרוני.

מה שאירע, אני חושב, היא טרויאליזציה, הגרשה (אמציא לי מלה) של תאוות החירות הנעוגנו. האדם הוא, כמו שאמר הפילוסוף מכס שלר, ולסטפה סיר, בעל חיים הפתוח לעולם. אך מהי הפתיחות הזאת, מהו חלום החירות המשכר כל כך? אני נזכר בשני אנשים הקשורים זה בזה המהפכן והסופר ויקטור סרז', שישב בבתי הסוהר של כל המשטרים ומת גלמוד ועני כמו נודד מאיזה מסדר קבצנים, וז'אן ויגו, שיצר את אחד הסרטים הנפלאים בתולדות הקולנוע: ל'אטאלאנט. סרז' הכיר היטב את אביו של ויגו (את ויגו עצמו אין הוא מזכיר, כמדומני, באוטוביוגרפיה שלו) את הבוז לדגל השחור, והאנרכיסט אלמאריידה – אנגראם של "ארורה־להמר־ד, יש הרא'" – שאחרי שנות אנרכיזם ארוכות התיידד עם שר, נעשה עורך עיתון, התמכר למורפין, חיי מותרות, חיי מין עשירים מדי והמצא חנוק בתא הכלא בשרוכי נעליו.

סרז' היה בתוך מלחמת האזרחים ברוסיה ועבר בקשתמינגון. שני ידידיו האנרכיסטים תפסו כמה קבצנים לבנים עמוסים תוחר גפן, שהתנגנו לבניין ועמדו לפוצץ אותו. על האנרכיסטים היה להביאם אל מכונית שתיקח אותם למטה הצקה. אך האם יכלו האנרכיסטים להתקע ברים קר אוים למכונית כדי שיורדו אותם בו במקום. בנו של אלמאריידה, ז'אן ויגו המופלא, היה עסוק כל חייו בתני כלא, אך בסרטו "ל'אטאלאנט" נתבע דימוי הכלא ובמקומו הופיע סיפור על פיתויי הכוחות המתנגדים לאהבה ועל כשלונם האפשרי. חשוב לדעת מה הם הפיתויים, מה יוצא נגד חירות האהבה. אפשר להגדיר את הרע, אסור להגדיר את הטוב, אמרה סימון וייל.

צריך, אני חושב, הרבה מפתחות. לא מפתח אחד. אך כדי שלמפתחות האלה יהיה סיכוי, תמיד יש לקחת בחשבון את הדרישות המגוונות של השוויון. אין זה עניין של השקפה פוליטית, של שמאל, ימין, מרכז.

"אי־השוויון שבין בני־אדם מחייב המציאות, אך משמעותיו אות, ולו פעם, נפתחות הדרך לא רק לשלטון המוחלט ביותר, אלא לעריצות הגדולה ביותר".

לא אמר זאת ויקטור סרז', לא ידידו אלמאריידה – אלא פסקל.

עורך: בני ציפר

המטוטלת של אֶקו / ששת המועמדים לפרס ה"בוקר / שיריו השטניים של סאלמן רושדי / קרל פופר זורק קובייה

אומברטו אֶקו: אנציקלופדיה עליזה

אומברטו אקו הצליח ליצור כביכול סביב ספרו שלא יצא עדיין סיפור של כתות ושמועות. הרומאן החדש "המטוטלת של פוקו" ייצא רק באמצע החודש, אבל כבר בחודש ינואר סיפר אקו לקוראי השבועון "אספרסו" כי ספרו החדש יהיה סיפור בלשי, סיפור אהבה, משל על הדמיון המשך פשוט ומחר של "שם הוורד". הוא לא כתב, כמובן, אף לא מלה אחת על המטוטלת שנבנתה על ידי פוקו ב-1581 כדי להוכיח את סיבוב כדור הארץ.

בנאי הודיע כתב העת "פאבלישרס ויקלי" כי יצירתו הבאה של "הפרופסור" תקיף חמש מאות עמודים ויהיו בה המעטות. ביוני יצא ה"קוריירה דלה סירה" במאמר מסובך על החוקרים הפרטיים שניהלו מרדף בעקבות מידע על תוכן ספרו החדש של אקו, וחדרו באישון לילה אל בית הדפוס כדי להשיג עמוד או שניים ולהביאם בדפוס בעיתון. בדרך זו נוצר, כמובן, האקלים המתאים לכתיבה היסטרית של הספר שעדיין לא ראה אור עולם, אבל הכל כבר מדברים בו, ולא רק באיטליה אלא גם בצרפת. אקו עצמו טען בראיון שהוא קורבן של מערכת יחסי ציבור המובילה את ספרו חודשים קודם שיצא.

ואולם את הראיון שהעניק בעניין זה לעיתונות קבע במצודת סן ליאו שליד רימיני, מבנה בהדר ומרשים שהוקם באמצע הדרך בין ימי הביניים לרנסנס, ובו חדרים סתרים, מסדרונות השוכנים ואווירה של אינקוויזיציה. ובתצלומים הופיע "הפרופסור" כשברקע שלו שלדי חיות. עם זאת הודיע אקו כי אינו זקוק לשערוריות קטנות כדי להתבלט. הוא הוסיף כי הוא משוכנע שספרו השני יוכח לליגן אמיתי והוא בהחלט מיצר על כך: "אני מעריך ספר זה. במקרה שידובר בו רעות, אהיה כאותן אמהות האוהבות את ילדן הפגום".

מבקר ה"נובל אובזרווטר", דומיניק פרנגוט, קרא את כתב היד של "המטוטלת של פוקו". הוא מספר כי הרומאן נסב על הטמפלרים אשר הכל מאמינים כי נאסרו, עונו ונרדפו ולבסוף נעלמו במאה ה-14. אבל אומברטו אקו מוכיח כי הם לא נעלמו, אלא ירדו למחתרת והם בנ' כים לקחת לידיהם את השליטה בעולם בשנת 2000 ואת לאחר שורה של התמשטויות: הצלב האדום, הישועים, הבונים החופשיים ואפילו הנאצים. זו היא האמתלה העומדת ביסוד המשל האדיר הזה שבו מלמד אקו שיעור מפחיד במדע הנסתר דרך שורה של הרפתקאות מתח אוטוריות המתחוללות בפאריס.

הקורא יבבא כאן את מגדל אייפל ואת מרכז פומפידו, את הדתות הסודיות של ברזיל ואת החברות הדרואידיות של פיימונט ואת המניפסט הקומוניסטי. זאת ועוד אין־ספור הרפתקאות הדמויות הקשורות זו בזו על דרך הסוד. אם "שם הוורד" היתה בו אחדות של מקום ועלילה על פי כללי הטרגדיה הקלאסית, כאן יש קפיצה אל התרבות של האי־רציונאלי המוליכה את הקורא דרך הזמנים והמאות ומעבר לגבולות. יותר משזה רומאן זו אנציקלופדיה, עליזה ומצחיקה המעמידה את אקו בשורה אחת עם הנסיכים האינטלקטואלים של הרנסאנס.

Le Pendule de Foucault
par Umberto Eco
Edition Bompiani

☘

השבוע פורסמה באנגליה הרשימה המפורסמת של ששת המועמדים לפרס "בוקר" היוקרתי של השנה. ואלה הם:

פיטר קארי, סופר אוסטרלי יליד 1943. ספרו הראשון, "האיש השמן בהיסטוריה", היה קובץ סיפורים (1965). הרומאן הראשון שלו "אושר", קומדיה שחורה המתרחשת בגן העדן, הוסרט, וספרו "אילייואקר" היה מועמד לפרס "בוקר" בשנה שעברה. השנה מועמד לפרס ספרו "אוסקר ולוסינדה", שעליו דיווחנו במדור לכשהופיע.

ברוס צ'טווין עבד בבית סותבי כעשר שנים כבודק יצירות אמנות עד שכמעט התעוור. כדי להתאושש יצא לאפריקה, לסודאן, ומאז הוא חי חיים של פרישות נוודית ומוציא תחת ידיו ספרי מסעות מבריקים, שמהם תורגם לעברית "בפטגוניה" (ספריית מעריב). ספרו החדש "עוץ" מועמד לפרס השנה. ספר אחר שלו שתורגם לעברית הוא "על הגבעה השחורה" (ספריית מעריב).

פנלופי פיצג'רלד התמחתה בכתיבת ביוגראפיות. הרומאן הראשון שלה "חנות הספרים" (1978), היה מועמד לפרס של אותה שנה. בשנה שלאחר מכן זכה בפרס ספרה "מעבר לחוף" שהוא אוטוביוגראפי בסוגו. ספרה המועמד השנה נקרא "תחילת האביב".

דייוויד לודג' אף הוא ידוע אצלנו. עד לשנה האחרונה שימש פרופסור לספרות באוניברסיטת בירמינגהם ונודע כסופר הקאמפוס. באותה מידה כתב גם על קתוליות ומין. מספריו "המוזיאון הבריטי מתמוטט", "מקומות משתנים" ו"עולם קטן". כן פרסם ספרים בתיאוריה של ספרות. ספרו החדש "עבודה נאה" המועמד ל"בוקר" השנה, נסקר במדור זה.

"שירים שטניים" של סאלמן רושדי, הנסקר במדור זה, הוא כמובן מועמד רציני. רושדי הוא יליד בומביי ואינו פנים זרות אצלנו שהרי ספרו "ילדי חצות" זכה כאן להצלחה משהופיע בתרגום עברי. רושדי חי בלונדון עם אשתו מריאן ויגינס – סופרת אמריקאית.

ספרה של מרינה וורנר "האב האובד" לא קצר שבחים אצל הביקורת, ובכל זאת נבחר לרשימה הקצרה של ה"בוקר". מרינה וורנר נולדה בלונדון (1946) וחיברה כמה ספרי עיון ביניהם "דוכסית הרדוף", "ז'אן ד'ארק" ואחרים. כן כתבה עוד רומאנים, כגון "ביער אפל", ו"קבוצת הקתוליקים".

"האב האובד" הוא ספר על כתיבת ספר. הספר שגיבורת הרומאן כותבת נקרא "זה הקרב" והוא סיפור חייו של סבה שגדל בינתפניה שבדרום איטליה והיתה פעם פרובינציה יוונית. שם הסב, דוד פיתגורה, מרמז שאולי משפחת הסב היא צאצאית של פיתגורס. בידי הגיבורה יומן הסב המספר כיצד היגר לאמריקה עם אשתו ובתו בראשית המאה וכיצד נפצע מכדור קודם שעזב, פציעה המביאה לידי מותו מהרעלת עופרת ב-1931. הגיבורה עצמה, החיה בעולם מודרני קשוח, אפפה עצמה באגדה רומנטית והפכה את קרוביה המתים לדמויות אופראיות זוהרות. זהו רומאן יבש ומורכב.

The Lost Father
by Marina Warner
Chatto & Windos,$24

☘

"עוץ" של ברוס צ'טווין נסב על איסוף מיניאטורות וזכה לשבחים מצד הביקורת מיד עם הופעתו. לגיבור הרומאן תשוקה עזה למן ילדותו לחרסינה. לעת מותו נאספו אצלו למעלה מאלף פריטים מתוצרת מייסן וקפודימונטה. עוץ, שמוצאו ממשפחת בעלי אדמות עשירים, חי בפראג הקומוניסטית ומקיף עצמו במיניאטורות העדינות המשמשות מחיצה בינו לבין העולם סביבו. השימוש שעושה צ'טווין באגדות מוסיף לסיפור המסופר בדייקנות הילה של דמיון. בספר בא לידי ביטוי מלא כשרונו של צ'טווין כסופר נוסע, והפעם מתמקדים תיאוריו בעיר פראג.

Utz
by Bruce Chatwin
Cape,$20

☘

הפרוזה שכותבת פיצג'רלד היא חריפה ומלאת סוד, יש בה אירוניה דקה והיפוכים פתאומיים. בספריה היא מעוררת לחיים קהילות שלמות, על שאיפותיהן וכשלונותיהן. "תחילת האביב" מתרחש במוסקווה ב-1913 הנצבת במקום של קפיטליזם בין־לאומי. הגיבור הוא אנגלי צעיר שירש מאביו חברת דפוס. אשתו בורחת ממנו לאנגליה ועוזבת אותו במוסקווה עם שלושה ילדים. זוהי טרגיקומדיה רבת אירוניות.

The Beginning of Spring
by Penelope Fitzgerald
Collins,$22

☘

סאלמן רושדי כתב שוב רומאן רחב יריעה, פאנטאסמאגורי, רווי אלגוריה וסימבוליזם. שם הרומאן "שירים שטניים" והוא קשה לתמצות כשם שהוא קשה לקריאה. הרומאן פותח במעשה חבלה במטוס של חברת "איר־אינדיה" ששניים מנוסעיו נופלים אל האנגלית, מן האסון ניצלים שניים. שניהם הודים, שניהם שחקנים. האחד הוא ג'יבריל, שחקן קולנוע מבומביי שהתפרסם בגילום תפקיד האל. השני הוא סאלדין, איש בעל אלף קולות, שחקן אופי בטלוויזיה הבריטית. הם כושלים אל החוף המושלג האנגלי כשהאחד שר את ההמנון הבריטי והשני מפספס בעליזות. המשטרה עוצרת את סלאדין כמסתנן לא חוקי ודבר לא עוזר לו לשכנע שאין הוא כזה. ג'יבריל עוטה הילה ותופס רכבת לתרגן כשהוא מלווה על ידי נערתו המעופפת לצרוד על מרבד קסמים.

זו רק ההתחלה שממנה קופץ הקורא לזמן אחר ולמקומות אחרים. ברומאן מופיעים ג'ינים, שדים, ספינקסים אשוריים, אנשים בעלי שש אצבעות ורוחות מתים, והוא מלא תחבולות ומוזרויות. במלים אחרות, מדובר ברומאן בסגנון הריאליזם המאגי ורושדי, כדרכו, עושה זאת בכשרון רב.

The Satanic Verses
by Salman Rushdie
Viking,$26

☘

בקונגרס העולמי ה-18 לפילוסופיה שהתקיים בחודש שעבר בברייטון שבאנגליה ניכרה השפעה חזקה ביותר של הפילוסופיה הגרמנית למן גוטלוב פרגה, דרך הוסרל ויטגנשטיין, אבל ההרצאה המעניינת והמרשימה ביותר ניתנה על ידי הפילוסוף החי המפורסם ביותר, סיר קרל פופר. נושא הרצאתו היה: "עולם של נטיות – שתי השקפות חדשות בדבר הסיבתיות".

הפילוסופים המצוטטים ביותר בקונגרס היו פרגה וויטגנשטיין והזרם הפילוסופי שהרבו ביותר לדון בו היתה הפנומנולוגיה מבית מדרשו של אדמונד הוסרל.

הפילוסוף האמריקאי ריצ'רד הר, המתמחה באתיקה אמר במבוא להרצאתו של פופר, כי אם ייכתב בעוד מאה שנה ספר על הפילוסופיה של זמננו, ספק אם מי מבין הנוכחים בקונגרס יזכה שם לציון, להוציא את פופר. פופר עצמו החל את הרצאתו בציון הקונגרס לפילוסופיה של שנת 1934 שנערך בפראג, שלא הרשימו במיוחד, אלא שקבוצה מצומצמת בהשתתפותו של אותו נוראת ערכה דיון שבו הוזמן להשתתף ושם פגש את בני הזוג לינדנבאום, יהודים פולנים שנרצחו מאוחר יותר על ידי הנאצים, וכן את אלפרד טארסקי, שאחר כך הצטרף אליו בוינה והיה לחברו הקרוב. שלושה הוגים אלה וידעו אותו אל מושג האמת האריסטוטלי אשר לו נשאר מחויב ללא עוררין מאז, שכן יש לדעתו אמת מוחלטת של טיעונים ללא קשר לניסוח הלשוני.

פופר דיבר על מושג ההסתברות ואמר כי קיימות שתי שיטות של הסתברות שבזריקת קובייה יתקבל מספר זוגי נגזר ממספר שש, מאחר שקיימות שש אפשרויות ורק שתיים מתוכן, ארבע ושניים, עונות על הנדרש. הוא הזכיר את עקרון אי הוודאות של הייזנברג שנוסח ב-1927 אשר כתוצאה ממנו הדטרמיניזם הפיסיקאלי שוב אינו תקף, ועל כן בעיקרון העתיד פתוח.

עוד אמר פופר כי לדעתו המדע נופל רק מן המוסיקה כשיאו של ההישג האנושי. אכן הוא ניתן להפרכה ויש לאששו שוב ושוב, אבל דווקא מכיוון שכך, הוא קרוב יותר אל האמת מכל דבר אחר.

מעניין לציין כי הציר הרוסי פיוטר פודייסאב שדיבר על התרומה ההיסטורית של הביולוגיה להבנת דעות האדם, נמנע מכל דיון מרקסיסטי והזמין את באי הקונגרס לבקר בברית המועצות ולדון באופן פתוח על כל הבעיות. עוד נשאו דברים בקונגרס הפילוסוף הצרפתי פול ריקר, תלמידו של גבריאל מרסל, דונאלד דיוידסון מברקלי, קליפורניה, ומייקל דאמט הלוגיקאי מאוקספורד ("די וֶלט").

WE BUY BOOKS
Our firm is now forming for leading museums and institutions abroad, large collections of valuable books on many subjects, such as Art, Literature, Judaica, Science. If you have items of interests, please phone or write for an appointement **now**.
Absolutely highest prices paid.
Total discretion assured.
M. POLLAK - ANTIQUARIAT (Est. 1899)
Old books, original maps and prints
36 & 42 King George St. Tel-Aviv.
Tel: (03)288613

הבימה התיאטרון הלאומי
הארץ עיתון לאנשים חושבים
עירית תל־אביב יפו
מקיימים בשבת 22.10.88 ב־11.00
מוספשבת
עם
מיכאל הנדלזלץ
■ עימות מערך־ליכוד לקראת הבחירות: אברהם בורג ואוריאל לין.
■ כתב "הארץ" לענייני מפלגות אילן שחורי.
■ שחקני "הבימה" ותיאטרון באר־שבע על הצגת "הנפש הטובה מסצ'ואן": ליאת גורן, ד"ב רייזר, ישראל גוריון, חיים חובה, עמליה ליזרוביץ וחיים גרינשפן.
■ תלמידי "בית צבי" עם קטעים מהמחזמר "שיר לך אשיר".
■ מוטי גלעדי וגדי יגיל בקטעים מתכניתם ביידיש "פריש געזונט אונד משיגע".
■ דודו טופז על תכניתו החדשה "צורה לנו".
■ ריטה על תכנית היחיד החדשה שלה.
כרטיסים בקופת "הבימה" בימים א'-ו'.
אין מכירת כרטיסים במקום בשבת.
דמי כניסה: 10.- ש"ח.
הנחה 50%
למנויי "הארץ" ו"הבימה" ולבעלי תעודת תושב או תעודת קשיש של ת"א.
הארוח באדיבות
בית היוצר לספר הטוב
חנות הספרים בהבימה
פתוחה מ־11 בבוקר עד 11 בלילה
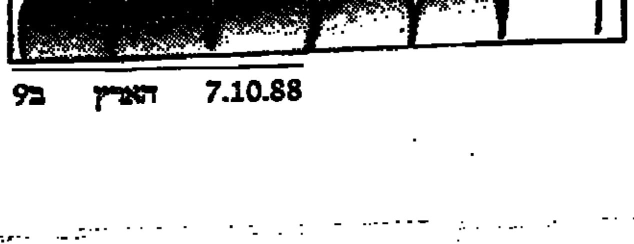
א.ק.י. שיווק רעיונות

שבוע של ספרים

נשק

ירי באקדח, מאת מרב שרון, הוצאת ע. ארבל־מובלים, 1988, 69 ע'

בחוברת הדקה הזאת, מעין USER MANUAL לאקדחים, מפורטים כל השלבים הנחוצים להפעלה מיומנת של אקדח: כללי הבטיחות, ניקוי, דריכה, שליפה וירי ואימון בכוונות. החומר ערוך בצורה של הרצאות קצרות, מועבר היטב ומלווה בתמונות ואיורים רבים. שלושה סוגי האקדחים מקבלים ביטוי: אקדח הצעצוע, אקדח מתכנית (פעולה בודדת) ואקדח מתכנית ופעולה כפולה. את כל השיעורים (הבנויים כתוכנית־עבודה מתמחה) אפשר לתרגל בבית, פרט לאלה הכרוכים בכוונות.

שני פרקים חסרו לי בחוברת: האחד, המלצה לגבי יתרונותיו וחסרונותיו של כל סוג אקדח, כך שכל אחד יוכל להתאים לעצמו את הסוג הרצוי לו; והשני, פירוט לגבי תהליך הרכישה המעשי של אקדח. מה צריך לדעת כשהולכים להוציא רשיון, האם יש צורך בניסיונות ביטוחים וכיצד להשיג את אלה, וכיצד כל אחד יכול לרכוש אקדח, מה המחירים הבסיסיים, היכן כדאי לחפש, היכן אפשר לקבל מידע. אמנם החוברת נועדה לעזור לאלה שרכשו אקדח; אבל הצורך בשני פרקים כאלה גדול מאוד.

אביעד רז

צילום

הביינאלה הישראלית השנייה לצילום, הוצאת מצרים וזכינו, 1988

החוברת המהודרת יצאה לאור לרגל הביינאלה הישראלית לצילום שהתקיימה במשכן לאמנות בעין חרוד בסוכות. אוצר התערוכה היה ארט ברוך. בחוברת מופיע מאמרו של ברוך "ארט כרוניקה – האפשרות המועדפת של הצילום הישראלי המשכיל והיצירתי", מאמר המגדיר את אמנות הצילום הישראלי כשילוב של אמנות ושל עתיות. אמנות כאמנות לכל דבר; ועתיות במובן התיעוד הבירורי. בחוברת מצורף מבוא מאת גליה בר־אור: "מחלון ומראה – למרקע ומנגדרה", המגדיר את אופי התגובה כהשלכה של "עת הצופה" – "בריעה תחת נטל אינפורמציה (...) בריעה שמשמעותה חוסר־יכולת פסיכולוגית לעבד אינפורמציה זאת ולקבוע עמדה כלפיה.

הצגת הצילומים מתחלקת לשלושה ביתנים. בביתן הישראלי שבחוברת מופיעים אלכס ליבק (עם סדרת הגדולה של צילומי־פורטרט בעמודי עיתון). משלושתם, על־פי הבחירה המוצגת פה, ליבק הוא המרתק ביותר לטעמי. בביתן האירופאי מופיעים האר־קריסטוף כלו, יאן סאודק, וסבסטיאן סלגדו. בביתן האמריקאי מופיעים מייקל ספאנו, פרנק גולקה, ג'אן גרובר וג'ון קופלאנס.

אביעד רז

כתב־עת

נקודה, עיתון הישובים ביהודה, שומרון וחבל עזה. עורך: ישראל הראל. גיליון מס' 123. תשרי תשמ"ט

בין המאמרים בעיתון: "הנזיר", מאת יאיר שלג, על ר' דוד כהן זצ"ל: הרב־הפילוסוף, המתנגד, המקובל, השואף־לנבואה. "מילכוד הליכוד", מאת אליקים העצני, על הצבעה לליכוד כשל לממשלת אחדות שנייה. "את העושר הדוהי אי־אפשר לשרוף", מאת תימורה לסינגר, על סיפוני בקעת־הבנורה. ועוד על הבעיה הדמוגרפית, על העיסוק הפוליטי ההיסטורי ועל "בינתיה עלית" של השומר הצעיר ("אתם ממשיכים, אתמרי").

קטע קטן ומעניין להגרן של עקיבא ארנסט סימון חבוי בסופה של החוברת. שם כתוב: "ע"א סימון היה מתנגד, מתנגד... [illegible] היני "ברית־שלום" לא היתה כוונה להכיל המאבדלים (כך, בדיוק, במקור) – ובמסקנותם הפראגית, אך ההודאית, היו ליהודים שוחים נגד הזרם... הכל על דאברין ולא משתבח".

אביעד רז

אסטרולוגיה

ספר האסטרולוגיה, מאת ג'וליה פאריקר, עברית: ענת גליקמן, בית־ההוצאה כתר, 383 ע'

ספר זה הוא בעיקרו ספר "כוכבים". אי־אפשר להיעזר בו כעוזרו של אסטרולוג שלם, שכן הוא לא מטפל ב"מיקום הבתים", ב"היבטים", וב"קרינת השמיים", או רק בפרוטרוט ב"מרכז השמיים". אל כל אלו יגיע בוודאי מי שמעוניין בזה ברצינות.

ההורוסקופ המלא מורכב ממפה שהוכנה בידי אסטרולוג, המציגה את מיקום השמש, הירח וכוכבי־הלכת כפי שנראו בשמים ממקום הלידה ברגע הלידה. כמו כן מחשב האסטרולוג את "המזל העולה" – אותו מזל רב־החשיבות הנמצא באופק ברגע הלידה. מיקומים אלו יוצרים פרופיל, המראה כיצד משפיעים הכוכבים על חיי האדם. באמצעות הספר אפשר להבין מפת־לידה כזאת ולהבין מה קורה לך בידידות, באהבה, בנישואין, בקריירה ובעניני־כספים; וכמובן כיצד תסתדר עם בני מזל אחר. ג'וליה פאריקר, כבתוב על הכריכה האחורית, היא אסטרולוגית בריטית נודעת ומחברת אנציקלופדיית־יסוד באסטרולוגיה. הציור שעל העטיפה – באדיבות הספרייה הבודליינית, אקספורד – נוהר.

אביעד רז

ביוגרפיה

ברנשטיין – הביוגרפיה, מאת ג'ואן פייזר, מאנגלית: עמשי לוין, הוצאת כנרת, 1988, 447 ע'

בקיץ 1937, סיפר ברנשטיין, עבדתי במחנה קיץ בצפון מדינת ניו־יורק. לימדתי שחייה ומוסיקה. כשהתקרב סופשבוע הנוער לביקור הורים, הודיע לי המנהל שעלי לנגן בשעת ארוחת־הצהריים של יום א'. החלטתי שלא אעשה את זה. יכולתי לתאר לעצמי את המולת הסכו"ם ושאון האוכל.

כשהקשבתי משנתי ביום א', שמעתי שגרשווין נפטר. מיד החלטתי שבכל זאת אנגן. בזמן ארוחת הצהריים שררה כצפוי המולה נוראה. ואז ניגשתי לפסנתר והשמעתי אקורד. אמרתי להם שגרשווין נפטר ושאנגן להם אחת מיצירותיו ושאיני רוצה שום תשואות בתום הנגינה. ניגנתי פרלוד מס' 2 ושררה שם דממה מוחלטת – דממה גבורה. היתה זו הפעם הראשונה שהבנתי מה עצום כוחה של המוסיקה. כשירדתי מן הבמה פיעמה בי ההרגשה שאני הוא גרשווין; שאני הוא גרשווין ואני חיברתי את הקטע הזה".

מאז שנולד ברנשטיין בשנת 1918 ועד היום, הספיק לעשות דברים בהיקף שאין לו מתחרים. שום מוסיקאי בן המאה העשרים לא טעם כמוהו מכל התחומים שמציעה התרבות המוסיקלית המודרנית רבת־הגוונים. הוא הופיע כפסנתרן, הלחין מוסיקה קאמרית, סימפוניות, אופרה אחת, ולצד אלה מוסיקה קלילה, לסרטים ולמחזות־זמר; ניצח על מיטב התזמורות בעולם, הציג פרשנות יהודית משלו, כתב ספרים, ערך והגיש תכניות טלוויזיה, הרצה באוניברסיטאות. ברנשטיין מעשן בשרשרת (וסובל מנפחת־הריאות) שותה כמויות לארגובבלות של ויסקי סקוטי ונודע כמאוהב גדול בשורה הבין. הוא מרמה את עצמו להאגנגר: "כמוהו יש בי מבתשי עלפה לצר אלוהות אור בהיר". לנוכח כל זה, רוצה שביוגרפיה של אדם כזה חייבת להיות מרתקת.

אביעד רז

שואה

במו אבנים שותקות, מאת שמואל הבקן, הוצאת כתר, 592 ע'

רוב ספרי הזיכרונות הרואים אור אצלנו נסבים על השואה. לספרים אלה קהל קוראים קבוע, יש להניח: אותם אנשים המעוניינים במידע על פרק זמן נורא זה בחיי עמנו אם ממקורות היסטוריים ואם ממקור אישי, שיש בו לפעמים כדי להאיר פרק זמן זה ביתר חריפות ובאופן מוחשי, הגם שהוא נעדר פרספקטיווה רחבה ועמוקה. גם ספרו של שמואל הבקן הוא בעיקרו של דבר ספר זיכרונות על התנסויותיו בתקופת השואה. ואולם יש להדגיש שזהו ספר מיוחד במינו וקמת יוצא דופן בז'אנר הזה. ראשית, מפני ששמואל הבקן מספר על חייו גם קודם השואה ומעלה תמונת מציאות לא כל כך ידועה, של קהילה שאורחות חייה נבדלים מאלה של קהילות אחרות. שנית, מפני שדרך הסיפור האישי מצליח הבקן לצייר תמונה מקסימה של החיים היהודיים באמסטרדאם קודם המלחמה. ושלישית, מפני ששמואל הבקן ניחן בכשרון סיפורי, והוא כתב ספר זיכרונות מרתק ורב עניין של הגורל המיוחד שפקד אותו ואת משפחתו.

הספר מנפץ שני סטריאוטיפים. האחד הוא החיים הטובים של יהדות הולנד והשני הוא הסיוע שהגיש כביכול העם ההולנדי ליהודים שלו. ובכן, הבקן מתאר עוני קשה בצד הוי רווחה. בהולנד שלו יהודים קשי יום, אנשים פשוטים, המוצאים את לחמם בקושי ממיני פרנסות. יש גם יהודים אחרים, מתבוללים, עשירים, אבל לא רק כאלה. אשר לעם ההולנדי – טרוניה קשה עולה מספרו כלפי העם הזה שהפקיר את יהודיו וסייע, בגלל חינוכו, לדעת הבקן, לגרמנים בהשמדה. הרבה מאוד ידוע על החיים בעיירות היהודיות של מזרח־אירופה ולא רק ממקורות היסטוריים. קמו להם סופרים שתיארו ותיעדו את החיים הללו ברומאנים ובסיפורים. לא כן יהדות הולנד, אף לא יהדות גרמניה. מצד זה, יש בספרו של הבקן תרומה חשובה.

[illegible]

[illegible]

הבט הביתה מלאך, מאת תומאס וולף, ספריית פועלים, 1988, 542 ע'

תומאס וולף כתב את "הבט הביתה המלאך" בשנת 1929. אחריו כתב עוד שלושה ספרים, מעין טרילוגיה שנשלמה חלקית בלבד, עקב מותו המוקדם. בכל ספריו חזר שוב ושוב לאותם אנשים, מקומות, סיפורים: הוא ידע לשיר רק שיר אחד, אבל שר אותו להפליא.

וולף כותב על עצמו ועל משפחתו במידה מיוחדת של געגועים, אהבה ותהילה, והסיפור מלא חמימות אנושית חסרת ציניות. יש בו כמיהה ילדותית אל הרחוק, הזר והשונה, ואהבה לעולם הגדול ולכל אשר בו. כתיבתו גדושה סנטימנטליות, והוא אינו פוחד להשתפך בתיאורים ארוכים ומתלהבים.

בסגנון השני הוא מתאר את שולחן האוכל, את הנוף הירוק של העיירה לפנות בוקר, את הנפשות שפעלו בחייו. יוג'ין גאנט, גיבורו, נער מתבגר וגמלוני, הוא דמות מפלאה שיסודות רבים מתערבים בה: שתקנות, אנוכיות, חושניות, רגישות רבה לעולם הפנימי והתגברות מן העולם החיצוני, הגם המעז להתערב בכבוד הנפש המסודת הזאת. אך וולף מתאר גם את הטיפוסים האחרים, את הנפשות שפעלו בחייו והשפיעו עליהם – אביו, אמו, אחיו, חבריו.

את המתרגם, אהרון אמיר, מאשימים לעתים בהקפדת הסגנון המורכב, המליץ והציורי. במקרה זה אין מה לטעון נגדו. המתרגם מתאים למקור, שבעצמו כתוב בשפה עשירה ומורכבת, רבגונית, לירית ומתנגנת. הלחן נשמר היטב גם בעברית.

"המלאך" יצא בעברית בשנת 1980, אך המהדורה אזלה מן השוק ובמשך שנים חיפשתי את הספר בידידים ובחנויות לספרים משומשים (שם דרשו מחירים מופקעים בטענה שהספר "נדיר").

רונה שחר

המשכים

אני על אני בלבד

המשך מהעמוד הקודם

יודע את הדיעה. "אפוס 1" (הספר) הוא מן הטקסטים המודעים לעצמם באורח קיצוני ביותר, טקסט המסמן את עצמו ומסמן את סימניו, את עצמו וכך הלאה עד גבהיה המעצבנים יותר של הסמיוטיקה. בסיפור "היערדות" מגיע העניין לשיאו. חלקם מרוקים וחלקם מאגריוסיים ומייגעים. סעיפיו של הסיפור מוגדרים הגדרה משולשת: את, מספר והכתרת מילולית. למשל: "ב.3. נעמה מוליכה להתאבד". לעתים הכותרת עשויה במסכת הסצינה "ב.ג. פעם, ביום שלג / פעם, ביום שלג, נפלה נעמה מקפה את רגליה"... עוד דוגמה" הבריא דוגמה נוספת לנאמר בסוף הסעיף הקודם. לא רק עקרונות הסדר של הטקסט, העוסקים בקפדנות כפייתית, אלא גם עצם הניסוח, בחירת המלים, הוא עניין לעצמו. לעתים הוא עניין קיומי ונפשי לא פחות מאשר סגנוני. יש משהו ברדוי בנודעות הפראנואידית הזאת לניסוח, בדיוק הלוך ושוב סביב מושג מסוים, הפיתוח מצד אל צד, עם מרכאות או בלעדיהן.

"ידיעת הטקסט את עצמו" היא נדבך נוסף ב"מוסיקאליות" של "אפוס 1", בהרחקה של הטקסט ממטעני הרגשיים. הוא עניין מדע, אינטלקטואלי לגמרי. הוא "פיגורה של מחשבה". משחק מודע של המחבר במלים. במונחים מעולם הרגש הייתי אומר כי במישור הזה הכויים הייאוש והאליפות במובנן הגבוה ביותר. זהו משחק האמלקי בפאזה הגרה ביותר שלו. התוכנם המילולי של עבר שלו הוא מן הסוג של "מלים, מלים, מלים". תוכנם הצנוע, "יתוק המר שמת"; תוכנם המעמיד אותך בעל כורחך ג. ייהה של פולניות. הטקסט מתבנת את עמודו של הקורא בו. המקומות שרותו אותי בספר (והם היו רבים) היו ברובם כאלה שכפו עלי להיות פולניות. הזומם הדכאוני הוא קו חשוב באופיו הקוקרטיסטי של הדובר.

עבר שלו יודע לספר. אך אינני יודע אם יש לו תמיד סיפור לספרו. במובן הטכני יש כמובן תמיד סיפור, העובדה שהוא מינימאלי במהותו אינה מנין העניין. טקסטים גדולים ועצומים נשענים לפעמים על אירוע חיצוני אחד בלבד. בספר "אפוס 1" לא תמיד נשמר יחס הולם בין המבנה המילולי, שהוא תמיד קונסטרוקציה מתוחכמת ומלאה דקויות, לבין התוכן, במובן הרגשי הדותני של המלה. אבהיר את הדבר: בסיפור "אפוס 1" הטקסט לא רק מאפיין את הדובר, אלא הוא גם מחזיק משהו מחוויית החיים שלו. הטקסט נתפס כתוצאה טבעית הכרחית של מצב־נפש מסוים. הבכסי להתנוקות המרותקת שלו אחר רצף מחשבות הדיבור ילדותיים, הוא גם עוקב אחר רצף של תגובות נפשיות, אחר מעברים מהירים בין רמות שונות של תודעה, כתוצאה מהיפוכיות.

גם בסיפור "היערדות" הטקסט הוא הרבה יותר מתוחכמות. ראשית כל – התוכחנות הכפייתית, ההומור הריכאוני, הפראנואידיות האלימה של הדיות, הניסוח החידוד הטקסטואלי – הם כולם קודם חשובים בעיצוב דמותו של הדובר. אבל העיקר הוא בכך שהסיפור מגולל פרשת יחסים בין גבר צעיר ואשה צעירה העומדת כולה בסימן של חוסר יכולת לקשור קשר אמפאטי אמיתי. הדובר מוצא לו כאן את היפוכו המשלים אותו בדמות נערה – נעמה, שהיא אדם חסום האגוצנטרי לא פחות ממנו, אלא שיאנוגורתיה גלויים, והליכה על גבול המוות נעשית על ידיה בפועל ממש ולא באורח סביל. בסיפור "היערדות" (שאינו נקי, אגב, מבעיות של אמינות פה ושם), הטקסט נתפס כחלק מן העולם שהוא מייצג. הנהורה של הטקסט היא הנהורה של העולם המעוצב. המבנים הפועלים בטקסט הם המכאניזמים הפועלים בקרב בני הזוג. הם נמשכים זה לזו בזכות המנגנון האלים המוענה הזה של הדחייה, מפני שהוא משמר את מצב האגוצנטריות כשלהותה. מולך וזיהום הוא תהליך גילוי המכאניזם הזה.

הסיטואציה של הכתיבה שבה הדובר הוא בבחינת "בעדו", היא אחד ממימושיו של המנגנון. איש לא מתכוון לצאת ממנו במהלך הסיפור. אבל הסיפורים "זעזוע מוות" ו"סקרצ'" חסרים את הזיקה העמוקה הזאת שבין הטקסט וסיפור המעשה. שניהם מעמידים טקסט מפוצץ מצד תוכנם המקדיש את כל תותחיו לכמה זוטות אנושיות. גם קטנוניות יכולה להיות קטנה או גדולה. בסיפורים האלה ניתק הטקסט מעולמו, והוא נראה כמבנה גמלוני ומאבייריסטי. הפסנתרן של "סקרצ'" (ובעצם צ'מבלו). אם כי הוא עצמו אינו משוכנע בכך, אם הוא יכול לומר בעמ' 57 "אני עובר לפורטיסימו" אינו משכנע כלל בנחיצות של אירועים לדבריו. האנטיפטיות המדהימה שלו, המאוחים, החמוד הקדשי שלו, רשעותו העלובה, הנבנים כולם על ידי הטקסט, אינם זקוקים כלל למסע לאמריקה.

הסיפור "סקרצ'", ככל שהוא מתארך, נעשה בלתי נסבל. כן, כנראה שהיתה מספיקה כאן "נובלה". "זעזוע מוות" גם הוא מגיע למרי במבנה העצום הנאכי כליבך של הטקסט שלו הנשען על כלתנאות דקות כליבך של סיפור מעשה. הוא נראה לרגע כמו נוסח מוקטן של "היערדות", נוסח המביא כבר לידי שכלול רב את הטקסט, אך זונח כל מחשבה על אורגאניות של טקסט כזה בתוך גוף גדול יותר – "סיפור".

בעיה עקרונית המשותפת לכל הסיפורים: לטכניקה הסיפורית ה"אגוצנטרית" של עבר, העוקבת אחר רצף של רמות תודעה אחת, עלולים קישורים כמודיגיונאליים בלבד, ובתוך תבניות ריתמיות ואינטלקטואליות מדויקות כליבך, יש כוח רב וייחוד רב והם מוחשים היטב בקובץ הזה. אבל אחרות הטכניקה לאורך הקובץ גם חושפת את נוקשותה ומגבלותיה. אין זו רק מונוטוניות אלא גם היסגרות בתוך הטכניקה זו הגבלה עצמית, הן מפני מרחבי החוץ והן מפני מעמקי התוך. אני מקווה שהסיפורת של עבר לא תיקרש בתבנית הזה.

ובסוף, מלה על הדבר היפה שבקובץ – הוא הלשון. לשונו של עבר נקייה ביותר. נקיות מוחלטת ושלמה, שאין לה דבר עם סטריליות. נקיות המזכירה באמת את לשונה של עמליה כהנא כרמון. לשון אמינה לחלוטין, בלי שמץ של הצטעצעות ובלי נטייה ולא הקלה ביותר, אל לשון המליצה שפשטה בפרוזה של השנים האחרונות. לשון רגישה ללשון דיבור, ל"לשונות פרטיות" ולשינוסה, ובעלת רגישות פראנואידית ממש למינון נכון של פיגורטיביות. זהו טעם משובח בלשון, תנאי הכרחי לסגנון.

אירופה, יצירת ימי הביניים

המשך מהעמוד הקודם

קופת שנות (כבריטת וולטר), הוא עודף אפילו השואה של המאות־מדיות האירופאי לתקופת הנוכחית הבורת בתולדות יען (הקבלות יחידות לתופעות פיאודליות שנות מופיעות בספר עוד קודם לכן). הדיון בכללו הוא סטצילאליסטי פרטני – ועם זאת המבט מבקש תמיד אחר התמונה הכוללת, מתוך הנחת־היסוד שבחברה האנושית הכל אחוז זה בזה, התמונה האנושית היא אחת וכוללת. כמעט בתחילת הספר מופיעה אותה מלה שהיא אחד ממושגי־היסוד של אסכולת אנאל: "מנטליות". בלוך מבקש להבין את החברה הפיאודלית מבפנים, מתוך הבנת דרכי המחשבה של אנשים בכל תחום: המשפטי, הדתי, הכלכלי, כששכל התחומים הללו מצטרפים זה לזה וכולם יחדיו יוצרים את המרקם שהספר מוקדש לתיאורו.

"אירופה היא יצירתם של ימי־הביניים המוקדמים" (עמ' 9), זו נקודת־המוצא של בלוך, ואת הבנתה של אירופה בבחינת מסכת תמציתית־דתית הוא מבקש כשרטוט את פניה המגוונות של החברה הפיאודלית, ילידת שתי הרבויות־היסוד: העולם הרומי העולם הגרמאני הקדום, כשהנצרות באה מתוך העולם האחד וכופה את ערכיה עליו, תוך מאבק מר ולארשוק. קריאת הספר הגדול הזה היא, אם כן, מהותית לגמרי להבנתה של אירופה, של תרבות המערב. כאן יימצא הדיון ביסודותיה של אירופה כפי שהם אפילו כיום. בלוך, המרבה להיזקק לעיון הבלשני, יכול להצביע על גלגולים לשוניים של מושגים של החברה הפיאודלית עד לעצם ימינו, מכוון להבהרתם של מושגים שהם מעבר לתמונה שהוא מתאר חוקר, ועם זאת אינו פוסק לרגע מן העיון המפורט בתופעות ההיסטוריות כמות שהן, בדיון שרבים מיסודותיו נהפכו זה כבר לנחלת הכלל, ועם זאת לעולם אין הוא בנאלי (אגב, המלה "בנאלי" עצמה מקורה במושג כלכלי־פיאודלי, דווקא ממקור גרמאני: ה"banalite" היה מס מסוג מסוים).

ואולי יותר מכל מפליאה תרומתה של החברה הפיאודלית בתחום הדת והאמנות. כמעט לא־ייאמן שחברה "חשוכה" כל כך (היא לא היתה כמובן חשוכה כל כך כפי שהאמינה המאה השמונה עשרה ויורשי אמונותיה) יכולה היתה להעלות מתוכה שירה גדולה (לכך תרמה אולי לא מעט דווקא הבורות הימי־ביניימית, לפי אחד הפאראדוקסים שובי הלב שמעלה בלוך), וראה עמוד 111 של הספר העברי, ויצירות של אמנות פלסטית וארכיטקטורה מופלאות כל כך. הקורא נזכר בדבריו המתגרים־הדיאקטיביים של אמיל סיוראן: "בעודנו משועבדים בנה העם הזה את הקתדרלות; בהיותנו משוחרר הוא בונה זוועות בלבד" (המלה שנדרש לה סיוראן במקור היא SERF ותרגומתי "משועבד" לפי תרגומה של אורה גרינגרד למושג־היסוד הפיאודלי הזה). אגב פרופ' אריה גראבויס הוסיף מילון מושגים מצוין. אתה השלמות בצד ביבליוגרפיה מעודכנת ומאמר מערכן, למהדורה העברית.

ספר גדול ונפלא זה ניתן לנו במהדורתו העברית כבדרה הראויה לכל שבח. התרגום הוא מדויק בלי שיפגעו התכונות הספרותיות של הסגנון של בלוך, ועל הספר עצמו הוסיף, כאמור, העורך המדעי אריה גרבואיס, פרק של השלמה העוסק בחידושי המחקר שלאחר בלוך בבעיות שבלוך העלה, תמיד מתוך הראות שהרבה מאוד נותר עוד למחקר. האמנם לבלוך ויצירתו זו במיוחד יש ללכת כדי למצוא את המקור של אותה שפיעה עצומה בחקר "ימי־הביניים המציינת את האסכולה הצרפתית בת ימינו, על כל השפעות שלה המהדהדים לרוב אפילו באוזני הקורא הלא־מתמחה: לה רואה לדורי, דובי הם הידועים שבהם. וכאמור, יש לקוות שבעקבות ספר זה יתורגמו לעברית עוד כתבים של בלוך עצמו, אולי ספר הכולל את שתי יצירותיו האחרונות, את "התבוסה המוזרה" ואת המנשר היפה הזה של האמונה בחשיבותה וכבודה של התודעה ההיסטורית: "אפולוגיה של ההיסטוריה או מקצועו של ההיסטוריון".

עיסוק בלא־שאלה

Statecraft in the Dark by Aaron Klieman
Jaffee Center for Strategic Studies 156 pp

מאת א. שוייצר

ספרו של ד"ר אהרון קליימן עוסק בדיפלומטיה סודית בכלל ובדיפלומטיה סודית ישראלית בפרט. כמצופה מאיש אקדמיה, מציג הספר למרות רבה התהדרות לפרטי הדיפלומטיה הסודית, מנותנת לא מעט מאורעיה על פי קטיגוריות הגיוניות, ומנסה לסווג את נסיבותיה ומרכיביה. ואולם, אף־על־פי שהמסה כתובה בסגנון השווה לכל נפש, ואף־על־פי שהיקפה – 135 עמודים של טקסט – אינו מכביד על הקורא, אין זה ברור כל צורכו מה ביקש המחבר להציע.

השאלה שמעלה קליימן מיד בתחילת מסתו היא של לגיטימיות הדיפלומטיה הסודית, דיפלומטיה מאחורי הקלעים (back channel diplomacy). רוצה לומר, השאלה היא אם בכלל יש מקום לניהולה של דיפלומטיה כזו. ואולם נדמה כי זו "לא־שאלה": מן הבחינה ההיסטורית, דיפלומטיה היא תהליך שאינו מתנהל בפומבי, אף כי מגיעי המהלכים עשויים להיות ידועים בבבים. יותר על כן, הנס שהנשיא וודרו וילסון גרס "הסכמים גלויים הנושגים בגלוי", רק הסוגנים לאמונות תפלות או המתעלמים מדרכו של עולם, עשויים להאמין כי יחסים בין מדינות יכולים להתנהל על פי סיסמאות פשטניות נוסח זו של הנשיא וילסון.

דיפלומטיה, או בשמה האחר, ניהול (management) של יחסים בין ארצות שלא באמצעות כוח, היא פעילות תכליתית, בעלת אופי שיתופי כפי שמציין קליימן. בהיותה כזו, אין היא נבחנת, אלא בתכליתיותה: אם היא מתנהלת בחדרי חדרים או לאור הזרקורים, זו שאלה שאינה נוגעת למהות, כלומר להשגת התכלית. והאיל והנושאים הנוגעים הם ריבוניים, אין מי שיכול לקבוע להם את השיטות שבעזרתן הם חותרים לעבר מטרותיהם.

תכלית היא העיקר, השיטה היא משנית: על פי כלל זה, ועל פיו בלבד, אפשר לשפוט את ערכה של הדיפלומטיה: חשאית או גלויה. על פי זה, הפתיחה לעבר סין מיסודם של ניקסון־קיסינג'ר, מעידה על הלגיטימיות של הדיפלומטיה החשאית; והא הדין, כדי להזכיר דוגמה קדומה יותר, ומשא המתן האמריקאי־סובייטי ששם קץ למצור על ברלין. ואילו, כיוון שהאירנים פוצצוה, משמש הגרנ"ם על אספקת נשק אמריקאי לטהרן, אשר שכנומה לשחרר בני ערובה, כעדות בידי מתנגדי הדיפלומטיה החשאית להיות השיטה פסולה. אשר לישראל, שמטעמים אובייקטיביים (האיבה הערבית ויחסו של העולם סביב לאיבה) וסובייקטיביים (ריכוזיות אליטארית ומסורת מחתרתית) נוטה לחשאיות בדגעיה הבינלאומיים, הרי גם היא רשמה בספרי ההיסטוריה הצלחות לכאן ולכאן. הגרנ"ם החשאי שקדם למבצע קדש ב-1956 השיג את מטרותיו, והוא הדין במגעי דיין עם סאדאת, ערב בואו של סאדאת לירושלים. כנגד זה נחלה ישראל כשלון במגעיה עם נוצרי לבנון לפני הפלישה לשם ב-1982. כלום אפשר ללמוד משהו בסוגיה בכללי התקפים מכאן ועד עולם, לגבי שימישותה או פסלותה של דיפלומטיה חשאית?

בסופו של דבר מגיש אהרן קליימן לקוראיו שורה של עיון במקרים (case studies), המולבשים על פיגום אנאליטי יומרני למדי. מאמץ המחבר היה כדאי, אם התכוון להזכיר נשכחות. ואולם, לא אחת זו תכליתו המוצהרת של מחקר אקדמי, להבדיל מאספקת כלי עבודה למי שעוסקים במלאכה הנדונה, דיפלומטיה במקרה הזה.

סנטימנטאלי בלי טיפת קיטש

הקונצרט החגיגי שנערך לכבוד לאונרד ברנשטיין היה אמריקאי מאוד ומלוטש מאוד. הוא היה מושלם אלמלא נראתה לורן באקאל מקומטת כל כך

הקונצרט שנערך לליאונרד בר־נשטיין במלאת לו שבעים שנה היה בסימנם של רגשות גאים ונוסטאלגיים, אלא שבניגוד ל"הרוך" הישראלי, עם מפות השולחן הצהובות (סימן היכר שהמפיקה היא דליה גוטמן) – האירוע היה אמריקאי מאוד, מזיל דמעות.

הוא היה מקצועי ומלוטש וגם דרמטי עד מאוד: והיו בו מעמדים מרגשים באמת, לא סרי טעם ופגומים. שמותו לגלות שסנטימנטאליות אינה בהכרח מלה נרדפת לטעם קלוקל ו"מריחות", כאשר בנו, תנגו ובנותיו של ברנשטיין שרו שיר אהבה לאביהם, והמצלמות – רק אצלנו הן סטאטיות באלה, לעזאזל – השתהו על פניו הנרגשות והתעכבו על כל דמעה ודמעה שזלגה מעיניו והמתינו בסבלנות עד שיסיר מהן את כפות ידיו, שסככו על המבוכה וההתרגשות. האמריקאים משפיעים אהבה רבה על גיבורי התרבות האותנטיים שלהם, ואהבה זו באה ביטוי סטגנתי מרהיב בהופעות ובקהל. בתוכנית באספו כוכבים רבים – זמרים ונגנים מדרגה ראשונה – לתת ביטוי פומבי לאהבתם ולהערצתם למנצח ולמלחין, האחראי במידה רבה למהפיכה במוסיקה ובמחזמר האמריקאי.

גם ברגעי ההתרגשות והרמיעות, ברנשטיין הוא לעולם כוכב עליון, מודע לעצמו ולמצלמות. הפעם זכינו גם למבצר נדיר של כוכבים, ואלה יודעים להופיע בפני המצלמות ולהיראות טבעיים, נונשלאנטיים ומרשימים.

הופעה אחת גרמה לי מפח נפש וכאב לב: ביקשתי להסב את ראשי לצד. לורן באקאל הופיעה בפזמון שכתב סטיבן זונדהיים במיוחד עבור לני, אינו שיתוף פעולה "בסיפור הפרברים". או ראינו מה עושה הזמן לפניהם של בריאים, וכפרט ליפים שבהם. מי ששחק אהבנשים באמפרי בוגארט הלך שבי אחריה ודי היה שתשרוק כדי שגברים ירדפו אחריה לכל מקום, וכך היא נראית היום.

ברנשטיין. באקאל

בית המטבחיים

איך לא חשבו פעמים לפני שחנקו אותם בגז

האם מישהו מאגודת "צער בעלי חיים" פנה אי פעם לווטרינרים כדי שימיתו כלבים וחתולים עזובים בזריקת הרדמה – כלומר, במידת החסד, וכפי שעושות זאת המדינות הנאורות האגודות צער בעלי חיים אחרות מחוץ לתל־אביב?

אם הבנתי את דברי הווטרינר של האגודה, ד"ר אנדרי מנשה, ששוחח עם עופר סלר המוצוע ב"כלבו טק", אם הבנתי נכון את הסיפורים הקשים והתמונות הזוועה שראינו על המסך – פעולה הומאנית כזאת מעולם לא נעשתה. לא בבושת פנים (ראיתם) הביע ד"ר מנשה לאולפן, אלא כדי להצדיק בלשון עילגת את האירועים המזוויעים המתרחשים באותו מבנה סודי הנמצא מחוץ לתחום, שהוא בעצם בית מטבחיים לכלבים ולחתולים.

"כלבו טק" (כתב: עופר סלר, תחקירנית: זכי דרון) עשו הפעם מלאכה טלוויזיונית־אנושית חשובה לאין ערוך, הצופים הלכו לישון עם סיוטי דם ורצח מסמרי שיער. הכלבים האומללים מחוסלים על ידי פועל לארגמנוהו באמצעות אקדח מסמרים המרסק ומרוצץ את גולגלתם, ואשר לפני בוא המוות הגואל גורם להם גסיסה מיוסרת וקשה. גורי כלבים וחתולים מוכנסים לתאי גזים – ממש כך – עם בלון גדול צמוד. אותן השמדה. זה אינו מעודד באיש אסוציאציות קשות.

לאחר שצפינו במראות האימים, מעז עוד ד"ר מנשה לטעון כי שיטות ברבאריות וברוטאליות אלה נהוגות באגודות של צער בעלי חיים בעולם כולו. אם הכל נאמת כל כך נסרך, "אנושי" – רק לא אסתטי" (כך אמרו הנרמנים על מגות המשמדה) – כיצד קרה שאגודה שמטרתה להגן על בעלי חיים לא שמעה על שיטות השמדה הומאניות יותר ואינה עושה דבר כדי לגייס וטרינרים מומחים?

כאוהבת מושבעת של חתולים וכלבים, אני מאמינה כי מה שמתרחש בביתן המסתורי של אגודת צער בעלי חיים חייב להביא לסגירת המקום, כמי שמחסל בעלי חיים בדרך זו אינו ראוי להגן עליהם. על אגודת הווטרינרים ועל אוהבי חיות לפעול יחד.

ואם להישאר עם בעלי החיים, אני רואה לעצמי חובה להמליץ על הסדרה החדשה "משפחתי וחיות אחרות" (יום שני). הלוואי שהיא תהיה מרתקת ומשעשעת כמו ספרו של הסופר וחוקר הטבע הנודע ג'ראלד דארל, ממנו עובדה למסך. ג'ראלד דארל הוא צעיר בניה של משפחת דארל. זו משפחה יוצאת דופן, מוזרה ותמהונית, מקורית ואקסצנטרית, שנדדה בשנות ה־30' מביתה בבורנמות, אנגליה, לאי קורפו – ועקרה להתגורר שם. ג'ראלד אוהב חיות ורמשים ועוקב אחריהם. מי שמכיר את המהדורות של האנגלים – על פי רוב בני המעמד הבינוני־העליון־המשכיל – יגלה כי במחיצתם של בני משפחת דארל מתגלים היצורים הללו כמעט כמו בני אנוש משעשעים.

דוקומנטארי עד גבול מסוים

החיים מתחת למים לא כל־כך ספונטאניים כפי שזה נדמה

האם יש אמת בסרט דוקומנטארי? כלומר, האם אנו אכן צופים באירועים במקום ובשעת התרחשותם? מתברר שאנחנו תמימים: שמוליכים אותנו שולל. היה עלינו להתהיקלכת עד מתחת לפני המים בים סוף – ("שוניות", סרטו של ירון קימור) – כדי להתפכח.

קימור חושף את העשה מאחורי הקלעים. כאשר אין מצליחים להשיג אפקטים מסוימים בשידור זה, "מורזים" – במקרה זה בעלי חיים – ויוצרים את האפקט הדרוש. בסרטי טבע עדיין קל לנו להאמין כי מראה העיניים מתעד נאמנה את המציאות, אבל גם בהם יש צורך לביים ולארגן מראש מעמדים מסוימים. כאשר אנו תוהים על ההשלכות האתיות של הדברים, משיבים לנו שלא ממציאים משהו שאינו קיים – אלא מציגים אותו כאילו רגע ההתרחשות זהה לרגע הצפיה.

אפילו הרקדנית הספרדיה היפיפיה בארום לוהט, שפיתולי גופה הלהיבו תראי את דמיונם של גברים רבים, נאלצה להמתין עם הופעתה הדרמטית מתחת למי ים־סוף. מבתמים אותנו שרקנית ספרדיה אכן קיימת במים ושם היא מפתלת את תנועיה, אלא שלא קל למצוא אותה ממש ברגע הדרוש. לעומת זאת, המפגש הדרמטי עם הכריש הענק התקים, וירג'יני קלראק – המומחית לכרישים – הגנה על גבו את יום הולדתה ה־66, ואילו הביולוגית הימית מארתה הלם שימשה מנחה מתחת למים, האכילה את הכריש במומנט מרשים ומרגש.

קימור עקב אחר הצוות האנגלי־הישראלי בעת ששהו מתחת למים ומעליהם, והציג את השוני הבולט בשיטות ובמגנותות. במימון אמריקאי נדיב שהישראלים מתקנאים בו קנאה רבה פיתוי האנגלים מצלמות ויראו מיוחדות, המשיגות איכות גבישית של צילום תת־ימי. הם גם הביאו אתם צוללנים עם הסטוריה מרשימה. הבימאי הבריטי מתכנן כל מהלך בקפידה, ואנשי צוותו הם יסודיים במידה שמפתיעה את הישראלים המומכים על עצמם ועל הרגע האחרון. לעומת אווירת התגינה השוררת בצוות המחקר הישראלי, האנגלים אינם נמהפים, אינם נבעים ואינם מתפנים למשחקי חברה: הם מענינים יותר בדגים ובציפורים, ומעדיפים אותם על פני מעללי המין האנושי.

סרטו של קימור היה מעניין גם הוא, אם כי אפשר היה לקצר, לגבש ולתפור אותו בתפרים הדוקים יותר.

חלטורה בכנרת

חסר היה רק שיהורם גאון ידביק שטרות כסף על ישבנה של מיקי קם

קם

אפילו את הכנרת הצליחה מחלקת הבידור של הטלוויזיה להפוך לקיטש במופע שנראה כמו העליבות בהתגלמותה. זה שימש תשדיר שירות לעיר טבריה: ממעוף־ציפור היא אמנם יפהפיה, אבל הטלוויזיה הדביקה לה תפאורה עלובה, מרופטת וסטאטית כל כך, עד שהרחש היה רמיזן עשיר ומקורי – ולא מעט חוצפה – כדי לכנות מעמד חלטוריסטי זה "פנטסיה על הכנרת".

זו פנטסיה בנוסח אבזרי הגייר הצבעוניים, שבני ישראל מקשטים בהם את הסוכה: אלא במקום תמונותיהם של מנהיגי האומה הדבנים יזועי שם, זכו הצופים בדמויות חיות – מבוזה ששמה לאה־עון, שנראית כאילו שלפו אותה ברגע האחרון מתוך תמונה ודיה של להקה צבאית. היא משלחת פקודות בלשון בוטה לקהל ונהגנת בן בולגאריות – אולי ירושה מימי הזוהר שלה בגלי־צה"ל – ומי יודע, אולי צריך היה להציג אותה כמגישה בתשדירי התעמולה של המערך?

היתה גם מיקי קם, שנראתה כמו חסידה על שתי רגליים – בשיר שלא תאם אותה, כאשר עיניה פיזר לכל עבר; היונה גתית שובל שעגבה ללא בושה על המיקרופון, עשתה עיניים מבטחות ושלחה מסרים אירוטיים־בבי־כל לכל עבר, כאשר ברור היה שלא הבינה את מלות השיר (אולי האמינה שהיא נמצאת במועדון סטריפטיז) ועל כן עליה לעורר יצרים רדומים; היו גם הבחורים מאופקים שהגיעו עד לחוף בספינה מוארת באור יקרות, אבל הצלם שכח (כנראה מרוב התפעמות) לקרב את המצלמות, והבחורים המצוינים נותרו כחוקת רוחות־רפאים על פני המים המוארים.

פסגת הפנטסיה היתה הופעתו של יהורם גאון, אבל הוא העלה פימה עלי כסל, פגיו התרחבו וסימנו לבלי הכר את כל זאת מבאר־שפם שחור כפחם, המשוה לו מראה של מאהב נבגד בסרט טורקי. רק היה חסר ששובל דיהדם גאון היו יוצאים בריקודים תוך כדי כך שהזמר הלאומי שלנו ידביק שטרות כסף על ישבנה של מיקי קם.

גאון

■ **גם תשואה דולרית גבוהה במיוחד וגם הצמדה למדד בריבית משופרת.**
בתכנית "מטמון דולר מדד" אתה נהנה מתשואה דולרית מוגדלת בריבית שנתית של עד 18% בחצי השנה הראשונה לחסכון, ומריבית מדדית מוגדלת בשיעור מירבי של 3.76% לשנה.

■ **גם הצמדה למדד וגם הצמדה לדולר, ליין, למארק או למטבע חוץ אחר.**
במסלול החדש של "מטמון תשואה" תוכל ליהנות עכשיו גם מהצמדה למדד בתוספת ריבית צמודה של 4% לשנה וגם מאפשרויות הצמדה לאחד ממטבעות החוץ העיקריים: ין יפני, פרנק שוויצרי, מארק גרמני, דולר ועוד, לפי בחירתך.

גם אם אין לך עדיין תכנית חסכון בבנק הפועלים, הכנס עוד היום לסניף הקרוב ותראה איך מרויחים יותר.

בוא ותראה איך פועלים טוב יותר
בנק הפועלים

מכתבים למערכת "הארץ"

תשובה לנודל

מכתבה הנרגש של אידה נודל הוא דרך אחת של תגובה לבעיות המקשות על חיינו, אבל מתעוררת גם תגובה מסוג אחר. שמעתי על התבטאויות קטלניות של הגב' נודל. לפי דבריה, אין ליהודי בריה"מ מה לחפש בישראל אם אינם מוכנים להיות פועלים שחורים, "חוטבי עצים ושואבי מים" בלשונו של התנ"ך – אותה לשון שאידה עדיין לא הצליחה כנראה להפנים.

ובכן, אותם "נאות מדבר כאמצע הישימון", "פרדסים פורחים", "פרחים וילדים מאושרים" ניטעו, גודלו וטופחו על־ידי בריאים שרבים מהם נטשו בתי אולפנא גבוהים בחו"ל ואת מקצועותיהם האינטלקטואלים ולא בחלו ולא התביישו ליטול מעדר בידם ולעבוד "עבודה שחורה".

מדבריה של אידה, שניכר כהם להט פטריוטי כן, לא ברור היכן נמצא ובמה מתבטא בדיוק אותו הכח הרב שיש לנו ושאיננו מנוצל, האשר עשוי למנוע ירידה של אלפים לחו"ל ולפזר את המבוכה השוררת בתכרותנו.

פעמיים במהלך המאה ה־20 נפתחו בפני העם היהודי על תפוצותיו אפשרויות וסיכויים לבוא ולרשת את מולדתו, והעם לא נענה כראוי לאתגר. בפעם הראשונה היה זה לאחר הצהרת בלפור וכינון המנדט על א"י. לקריאתו הדרמטית של חיים ויצמן "עם ישראל איכה?" נענו רק אלפים לא רבים של חלוצים, שהיו נכונים למאמץ אבל חסרו את האמצעים לכך. בכתותיהם הדלים הם באו ובנו.

בפעם השניה היה זה לאחר השואה, כאשר קמה מדינת ישראל. העלה או עליה גדולה של שרידי יהודי אירופה ושל מאות אלפי יהודים מארצות המזרח, ושוב בתנאי מחסור ועוני, אך מתוך 11־10 מיליוני יהודים ברחבי העולם התרכזו כאן אז רק כ־10% מהם, וכמו בראשית המאה גם הם היו מחוסרי אמצעים. באמצעיהם האפורים, בעמלם ובסבלם של בני העליה ההמונית הורבה השממה והוקמו "נאות המדבר" הפורחים.

בתופעה זו טמון הכח הרב שלנו.

האתגר עמד בפני הציונות מאז ראשיתה, והוא עדיין ניצב בפני הדור הנוכחי ואלה שיבואו אחריה: מתבית ארצנו עדיין שממה, למרות שבסביבתה המיידית של אידה, ברחובות, פורחים פרחים וגדלים ילדים. שממה זאת יש להפריח ולבנות בה חיים חדשים. וביצירה חדשה זו יהיה צורך ומקום למהנדסים, לפסיכולוגים, למוסיקאים, לווקלאים ולבנאים. לא אחרים יעשו זאת, אלא יהודים שלא יתנערו ויעשו עליה.

כל הכבוד וההוקרה לאידה על מעשיה בעבר; עמידתה האמיצה והגאה שימשה דוגמה לאלפים בזמן מאבקה, והיא תוסיף להיות מופת למאבק צודק. אבל כאן, בארץ, נדרש המשך ולא התנתקות מן העבר. כאן נדרשת יצירה; יהודי בריה"מ נקראים להשתתף בה כשווים בין שווים.

יצחק לבנברג
הוד השרון

ויקטור ויקטור

רבים בציבור הופתעו עם חשיפת רשת הפסודים בצה"ל. אני לא הייתי ביניהם. זה שנים הרבה אני מגיע לקריה בת"א במסגרת עבודתי, ונכנס בשערי מחנה מטכ"ל. ואני לעיניים שכבה רואות: חיילים שהופעתם מרושלת (לרבות קצינים); חיילות שלבושן הצבאי והופעתן מזכירה ביקור בדיסקוטקים; נהגים פרועים; חיילים הגודשים בשעות הצהריים את המסעדות המסבאות ברחוב אבן גבירול והסביבה; נהגי בוסים המשומשים ברכב צבאי להסעת חיילות כדי לקנות פלאפל.

מה הפלא אם אין סדר ומשמעת – בסיס לצבא מסודר – ודאי שגם נושאים אחרים נפגעים. אינני יודע מה עושים מפקדי מחנה מטכ"ל; ברור הוא שצה"ל זקוק לבמה וסדרי משמעת טובים נוסח ויקטור הכוור לטובה.

דוד ברטלר
תל אביב

לא התבלבלתי

ב"הארץ" (2.10) הוקיע זוי לעימות בין מר בנימין בגין לביני. לצד הכתבה הופיעה מסגרת בחתימת אילן שחורי, בה נאמר כי דן שילון איפשר לי להפנות שאלה ישירה למר בגין – ואז "ברעם קצת התבלבל", ובמקום "לשאול את שאלת מיליון הדולר – מדוע מנחם בגין מסתגר בביתו – העדיף לשאול על תבניות האוטובמיה בעיניו של בגין הבן..."

מבין שכתבכם יכול לחשוב שהיה עלי לשאול שאלה אחרת, אבל אני סבורתי – ללא בלבול – שאין מקום להעלות שוב את הנושא הנדוש וחסר המענה, שהרי אני מתווכח עם מר בנימין בגין ולא עם מר מנחם בגין.

לגופו של עניין, הדברים היו מדויקים לבד מטעות אחת בציטוט: כאשר ציטטתי את דברי בנימין בגין אודות אריאל שרון, הוא לא הכחיש את הדברים כפי שנאמר: הרי ציטטתי ממאמר החתום על ידו שפורסם ב"מעריב".

ח"כ עוזי ברעם
ירושלים

גזירה לא שווה

אבקש להביע את הסתייגותי מקביעתו של גרשון סאמט ("היהדר מהצבתה מאוחרת" – 20.9) – כאילו יש דמיון, ואפילו מקרי כביכול, בין המקרה ההסטורי האירי הקשור להסכם עליו חתם מייקל קולינס עם אנגליה ב־1921, לבין המקרה הישראלי הקשור בשמו של יצחק שמיר.

להסכם עליו חתם קולינס עם אנגליה ב־1921, היתה תוצאה מיידית עגומה ביותר. הוא הביא בעקבותיו מלחמת אחים עקובה מדם, שאחד מקורבנותיה היה קולינס עצמו.

בעקבות סיומה הוכיחו להיפרד משתי המחוזות הצפוניים גם מרבית מתנגדיו ובראשם דה־ולרה, שנמנע במתבונן מהצטרף לממשלות שנשאה ונתנה עם הבריטים.

ההסכם מ־1921, למרות שהיב את ממשלת אירלנד, לא פתר סופית את בעיית אירלנד הצפונית – למרות שדה־ולרה ביתק את הקשרים עם הכתר הבריטי סופית ב־1937, ובמלחמת העולם השניה שמר על ניטראליות. בעיית צפון אירלנד, אשר מהווה עדיין פצע פתוח ומסאיר בגופה של הממלכה המאוחדת, מדגימה כי ההסכם של 1921 לא היה בגדר פתרון מוצלח לבעיה. אי־לכך, לא רק שאינו יכול לשמש מודל לפתרון הבעיה האירית עצמה – הוא אינו יכול לשמש דגם לפתרון בעיית השטחים בישראל.

ככל הנראה נטל יצחק שמיר את שמו המחתרתי משמו של מייקל קולינס רק כסמל גבורה ומסירות לרעיון השחרור הלאומי, ותו לא. הדמיון האירי על מרכבותו המיוחדת – אינו יכול לשמש לקח במקרה שלנו, השונה לחלוטין – בנסיבותיו ובאופי מרכיביו – וממילא גם במסקנותיו.

ד"ר יוסף הלר
ירושלים

* גרשון סאמט מעיר: במאמר לא נאמר מאומה על ההקבלה בין הבעיה האירית לבעיה הישראלית, ועל כן אין כל צורך בהסתייגותו של ד"ר הלר. אדרבה, למרות שיצחק שמיר נטל, כפי שמאשר הכותב, את כינויו מזה של מייקל קולינס – "הדמיון בין הדמויות הוא מקרי בלבד".

עכשיו תורם של הווטרינרים

זה שבע שנים אני מתנדבת לפעילות באגודת צער בעלי חיים ביפו. התמונות שראינו ב"כלבוטק" לא היו חדשות עבורי, שהרי אחת ממטרותיה של האגודה היא צמצום מספר בעלי החיים המשוטטים ומתרבים.

אני מעידה, כי "זריקה ההומאני" אינו סבב סבל לכלבים, אלא גורם לאיבוד הכרה ולמוות מהיר – וזאת מאשרות גם משקנותיהם של אגודת צב"ח המלכותית בבריטניה ושל האגודה העולמית להגנה על בעלי חיים, בנושא המתת־חסד.

איש לא גילה "סוד": כולם העדיפו להאמין שהאגודה מוצאת בית חם לעשרות אלפים בעלי חיים בשנה. תודה ל"כלבוטק" שעזר לנו לפקוח את עינינו במלים ובתמונות.

עכשיו תורם של הווטרינרים – במעשים.

תבורי יואל
תל־אביב

לשקר אין רגליים

ראש הממשלה, יצחק שמיר, אמר בטקס פתיחת מערכת הבחירות של הליכוד בירושלים: "ב־1977 איים המערך על עם ישראל שאם בגין יגיע לשלטון, תבוא אחריו מלחמה. וכולנו יודעים, כי במקום מלחמה הביא בגין את חוזה השלום עם מצרים. וכך ממשיך גם היום המערך לאיים על העם".

להלן העובדות כהווייתן: את מלחמת לבנון יזם הליכוד ובראשו בגין ושרון. הכרון ההסטורי של עם ישראל ארוך יותר מכפי שחושב שמיר. גם את השלום עם מצרים לא הליכוד הביא. חוזה השלום נחתם בניגוד למדיניות הליכוד, שגרסה אף שעל, אלא לפי מדיניות המערך של שטחים תמורת שלום. השלום התאפשר כתוצאה מעבודת הכנה של משה דיין ועזר ויצמן, ובתמיכת ח"כי המערך, ולמרות התנגדותם של חלק ניכר מח"כי הליכוד (ובראשם שמיר וארנס). לבגין יש רק אחריות מיניסטריאלית על השלום.

כן טען שמיר באסיפת הבחירות כי שמעון פרס, בעת היותו ראש הממשלה, לא הוא שהביא להבראת המשק – שרי האוצר של הליכוד עשו זאת. תזכורת: בתקופת בגין שימש שמיר הבגין ראשי ממשלה הגיעה האינפלציה לשיעור שנתי של 500% והמשק הידרדר, וגם אז היו שרי האוצר אנשי ליכוד. שמיר שכח או רצה שנשכח כי מרבית שרי הליכוד עמדו בקו הראשון בהתנגדות לתוכנית להבראת המשק. לא הולך לך, מר שמיר, העם למד להכיר אתכם: לשקר אין רגליים.

חיים שפירא
רמת־גן

לא שכחנו את ראס־בורקה

שלוש שנים אחרי הרצח הנפשע בראס־בורקה, בו נרצחו ילדים ומבוגרים שטיילו לתומם בהרי סיני, מתנערת ממשלת ישראל מעיסוק נמרץ בפרשה.

ממשלת ישראל ומשרד החוץ מחרישים מחשש פן ירגיזו את המצרים – או שמא- הם מקדים כי שתיקתם תעזור להם לרכך את עמדת מצרים בבעיית הגבול בטאבה.

חיים הגריני
ירושלים

בלא הגבלות

יש להעריך את כהונת השופטים בישראל בלי הגבלות הגיל; מערכת המשפט בישראל הפסידה ומפסידה מדי יום ביומו בכך ששופטים ברמה כה גבוהה, כמו השופטים אגרנט, לנדאו, ברנזון, חיים כהן ובנימין כהן פרשו לגימלאות. את השופטים המנוסים והמוכשרים ביותר "שולחים הביתה" בשיא כשרם ובמקומם תעל מתוך פוליטיקאים הבוחשים במינויים לא תמיד מוצלחים.

בבריטניה, ארה"ב, קנדה וצרפת אין הגבלות גיל, ושם עובדים השופטים אף עד גיל הגבורות (ואף למעלה מזה). רוב מועמדי הנשיא רייגן לבית המשפט העליון שם עברו את גיל ה־82.

אדם מאירי (מאירניק), עו"ד
תל־אביב

המערך בועט בנאמניו

המצמן מתקומם נגד מפלגה אשר אינה מתנגדת לפטור אלפי בחורים צעירים משירות בצה"ל, כציפיה שכמפלגות הדתיות ישתפו אתה פעולה להקמת ממשלה אחרי הבחירות.

כמעט תמיד תמכתי במפלגת העבודה, והגנתי על עמדותיה בוויכוחים עם ידידים ומכרים. עתה אני תוהה ומתבייש – להיכן נעלמה תבונתם ועקרונותיהם של ראשי המערך. האם הם תמימים עד כדי כך? הרי הליכוד תמיד יהיה מוכן לשלם שקל אחד יותר במכרז ולזכות בתמיכתם של הדתיים.

סלה בן־דוד
רמת־גן